

adevărul

Stagiul de cotizare • Categoriile de pensii • Determinarea punctajului mediu anual • Contestarea deciziei de pensie

●● Fenomenul de îmbătrânire acută a populației, cu care se confruntă, practic, toate țările lumii și, mai nou, criza economică mondială au impus pe agenda publică tema atât de sensibilă a pensiilor, îngrijorarea lucrătorilor de pretutindeni privind viitorul pensiilor lor fiind una reală și, cu siguranță, întemeiată.

Cartea prezintă amănunțit cele mai importante aspecte privind pensiile: stagiul de cotizare, categoriile de pensii din sistemul public și elementele lor caracteristice, precum și modalitatea de determinare a punctajului mediu anual (cu exemple).

Apariția unei lucrări consacrate „pensiilor” reprezintă un eveniment editorial bine-venit, deoarece facilitează cunoașterea și o mai bună înțelegere, pe baza practicii, a acestui domeniu complex.

Daniela CIOBOTARU

Ștefan ENE

Pensiile

pe înțelesul tuturor **2011**

- » Stagiul de cotizare
- » Categoriile de pensii
- » Determinarea punctajului mediu anual
- » Contestarea deciziei de pensie

adevărul

Comandați cărțile Adevărul:

www.adevarulshop.ro

Telefon: 021.407.76.38 / 51; Fax: 021.407.76.42

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CIOBOTARU, DANIELA

Pensiile pe înțelesul tuturor / Daniela Ciobotaru,
Ștefan-Geovănel Ene. - București : Monitorul Oficial R.A. :
Adevărul Holding, 2011

ISBN 978-973-567-754-1

ISBN 978-606-539-932-7

I. Ene, Ștefan-Geovănel

369.542(498)

Ediție publicată de Adevărul Holding în coeditare
cu Monitorul Oficial R.A.

DANIELA CIOBOTARU

ȘTEFAN ENE

PENSIILE pe înțelesul tuturor

adevărul

6. Turae - 13 X 2011

Despre autori

Daniela CIOBOTARU

- șef serviciu la Casa Națională de Pensii Publice – Direcția pensii
- membră a echipelor care au elaborat proiectul Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice și Normele de aplicare a acesteia
- absolventă de studii economice – Universitatea A.I.I. Cuza din Iași
- experiență de peste 20 de ani în domeniul stabilirii pensiilor (Oficiul de pensii, Ministerul Muncii și Casa Națională de Pensii Publice)

Ștefan ENE

- șef serviciu în cadrul Casei Naționale de Pensii Publice – Direcția pensii
- membru al echipei care a elaborat Normele de aplicare a Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice
- absolvent de studii juridice, cu masterat în domeniul dreptului securității sociale
- experiență de 10 ani în activitatea caselor teritoriale de pensii (Casa Județeană de Pensii Prahova, Casa de Pensii a Municipiului București)

CUPRINS

<i>Prefață</i>	11
Lista termenilor și abrevierilor utilizate.....	15
<i>Introducere</i>	17
CAPITOLUL I	
Scurtă prezentare a evoluției sistemului de pensii din România	19
CAPITOLUL II	
Principalele schimbări aduse de Legea nr. 263/2010 față de Legea nr. 19/2000	25
CAPITOLUL III	
Stagiul de cotizare în sistemul public	30
1. Definirea stagiului de cotizare	30
2. Constituirea stagiului de cotizare.....	30
3. Condițiile de muncă	32
3.1. Locurile de muncă în condiții deosebite	32
3.2. Locurile de muncă în condiții speciale	33
3.3. Locurile de muncă în condiții deosebite, speciale și alte condiții de muncă pentru personalul militar	41
3.4. Perioada suplimentară la vechimea în muncă sau la vechimea în serviciu pentru condiții de muncă	41
3.5. Perioadele de grupa I și grupa a II-a de muncă realizate anterior datei de 1 aprilie 2001	43
3.6. Perioada suplimentară la vechimea în muncă pentru grupele I și a II-a de muncă realizată anterior datei de 1 aprilie 2001.....	45
4. Stagiul minim de cotizare în specialitate pentru personalul militar	48
5. Perioadele asimilate stagiului de cotizare.....	49
6. Stagiul de cotizare realizat în sisteme neintegrate sistemului public.....	50
7. Stagiul de cotizare realizat în fostul sistem al asigurărilor sociale pentru agricultori.....	51

8. Dovedirea stagiului de cotizare.....	53
8.1. Perioada de asigurare realizată după data intrării în vigoare a legii, începând cu data de 1 ianuarie 2011.....	53
8.2. Perioada de asigurare realizată între 1 aprilie 2001 și 31 decembrie 2010, în baza prevederilor Legii nr. 19/2000.....	53
8.3. Vechimea în muncă recunoscută pentru stabilirea pensiilor până la data de 1 aprilie 2001.....	54
8.4. Perioadele lucrate în grupele I și a II-a de muncă conform legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001.....	55
8.5. Vechimea în serviciu recunoscută pentru stabilirea pensiilor în cazul personalului militar până la 31 decembrie 2010.....	60
8.6. Perioada cuprinsă între 1 ianuarie 2010 și 31 decembrie 2010, în care persoanele din sistemul militar au beneficiat de ajutoare lunare de la bugetul de stat.....	62
8.7. Timpul util la pensie realizat de agricultori în condițiile reglementate de legislația specifică, anterioară datei de 1 aprilie 2001.....	62
8.8. Perioada de vechime în muncă recunoscută în baza prevederilor Decretului-lege nr. 118/1990, republicat.....	62
8.9. Perioadele asimilate stagiului de cotizare.....	62
9. Calculul stagiului de cotizare.....	65
CAPITOLUL IV	
Categorii de pensii.....	73
A. Pensia pentru limită de vârstă.....	74
1. Condiții generale de înscriere la pensie pentru limită de vârstă	74
2. Reducerea vârstelor standard de pensionare.....	77
2.1. Reducerea vârstelor standard de pensionare pentru condiții deosebite de muncă.....	78
2.2. Reducerea vârstelor standard de pensionare pentru condiții speciale și/sau alte condiții de muncă.....	83
2.3. Reducerea vârstelor standard de pensionare pentru perioadele de stagiul de cotizare recunoscute în baza Decretului-lege nr. 118/1990, republicat.....	85
2.4. Reducerea vârstelor standard de pensionare pentru persoanele care au desfășurat activitate în unități miniere, în subteran.....	86
2.5. Reducerea vârstelor standard de pensionare pentru personalul artistic.....	87

2.6. Acordarea pensiei pentru limită de vârstă pentru persoanele care au desfășurat activitate în zonele I și II de expunere la radiații.....	88
2.7. Reducerea vârstelor standard de pensionare pentru persoanele încadrate în grad de handicap.....	92
2.8. Acordarea pensiei pentru limită de vârstă pentru nevăzători.....	94
2.9. Cumulul reducerilor vârstelor standard de pensionare.....	96
3. Stabilirea pensiei pentru limită de vârstă.....	99
4. Acte necesare înscrierii la pensie pentru limită de vârstă.....	101
5. Data acordării drepturilor de pensie pentru limită de vârstă.....	109
6. Soluționarea cererii de înscriere la pensie pentru limită de vârstă și emiterea deciziei.....	111
7. Plata drepturilor de pensie pentru limită de vârstă.....	111
8. Revizuirea și recalcularea pensiei pentru limită de vârstă.....	115
9. Cumulul pensiei pentru limită de vârstă cu veniturile provenite din situații pentru care asigurarea este obligatorie.....	116
10. Încetarea plății pensiei pentru limită de vârstă.....	120
11. Suspendarea plății pensiei pentru limită de vârstă.....	120
12. Reluarea plății pensiei pentru limită de vârstă.....	121
13. Anularea deciziei de pensie pentru limită de vârstă.....	122
B. Pensia anticipată.....	122
1. Condiții de înscriere la pensie anticipată.....	122
2. Stabilirea pensiei anticipate.....	126
3. Acte necesare înscrierii la pensie anticipată.....	127
4. Data acordării drepturilor de pensie anticipată.....	128
5. Soluționarea cererii de înscriere la pensie anticipată și emiterea deciziei.....	129
6. Plata drepturilor de pensie anticipată.....	129
7. Revizuirea și recalcularea pensiei anticipate.....	130
8. Cumulul pensiei anticipate cu veniturile provenite din situații pentru care asigurarea este obligatorie.....	130
9. Încetarea plății pensiei anticipate.....	132
10. Suspendarea plății pensiei anticipate.....	132
11. Reluarea plății pensiei anticipate.....	132
12. Anularea deciziei de pensie anticipată.....	133
C. Pensia anticipată parțială.....	133
1. Condiții de înscriere la pensie anticipată parțială.....	133
2. Condiții de înscriere la pensie anticipată parțială fără penalizare.....	136

3. Stabilirea pensiei anticipate parțiale	141
4. Acte necesare înscrierii la pensie anticipată parțială	142
5. Data acordării drepturilor de pensie anticipată parțială	144
6. Soluționarea cererii de înscriere la pensie anticipată parțială și emiterea deciziei	145
7. Plata drepturilor de pensie anticipată parțială	145
8. Revizuirea și recalcularea pensiei anticipate parțiale	145
9. Cumulul pensiei anticipate parțiale cu veniturile provenite din situații pentru care asigurarea este obligatorie	146
10. Încetarea plății pensiei anticipate parțiale	148
11. Suspendarea plății pensiei anticipate parțiale	148
12. Reluarea plății pensiei anticipate parțiale	149
13. Anularea deciziei de pensie anticipată parțială	149
D. Pensia de invaliditate	149
1. Condiții de înscriere la pensie de invaliditate	149
2. Încadrarea în grad de invaliditate	153
3. Revizuirea medicală periodică	157
4. Stabilirea pensiei de invaliditate	162
5. Acte necesare înscrierii la pensie de invaliditate	167
6. Data acordării drepturilor de pensie de invaliditate	171
7. Soluționarea cererii de înscriere la pensie de invaliditate și emiterea deciziei	174
8. Plata drepturilor de pensie de invaliditate	174
9. Revizuirea și recalcularea pensiei de invaliditate	174
10. Cumulul pensiei de invaliditate cu veniturile provenite din situații pentru care asigurarea este obligatorie	175
11. Încetarea plății pensiei de invaliditate	177
12. Suspendarea plății pensiei de invaliditate	178
13. Reluarea plății pensiei de invaliditate	180
14. Anularea deciziei de pensie de invaliditate	181
E. Pensia de urmaș	181
1. Categori de beneficiari și condițiile de acordare a pensiei de urmaș	181
2. Stabilirea pensiei de urmaș	185
3. Acte necesare înscrierii la pensie de urmaș	187
4. Data acordării drepturilor de pensie de urmaș	191
5. Soluționarea cererii de înscriere la pensie de urmaș și emiterea deciziei	194
6. Plata drepturilor de pensie de urmaș	195

7. Revizuirea și recalcularea pensiei de urmaș	195
8. Cumulul pensiei de urmaș cu veniturile provenite din situații pentru care asigurarea este obligatorie	196
9. Încetarea plății pensiei de urmaș	197
10. Suspendarea plății pensiei de urmaș	198
11. Reluarea plății pensiei de urmaș	199
12. Anularea deciziei de pensie de urmaș	201

CAPITOLUL V

Calculul pensiilor	202
1. Valoarea punctului de pensie	202
2. Determinarea punctajului mediu anual	203
3. Determinarea punctajului anual	206
4. Determinarea punctajului lunar	207
4.1. Sporurile cu caracter permanent utilizate la determinarea punc- tajelor lunare pentru perioade de stagiu realizate înainte de 1 aprilie 2001	217
4.2. Determinarea punctajului lunar în cazul perioadelor asimilate	220
4.3. Majorarea punctajului lunar pentru stagiile de cotizare în grupele I și a II-a de muncă, în condiții deosebite, speciale sau alte condiții de muncă	222
4.4. Majorarea punctajului lunar pentru contribuția la pensia supli- mentară	223
4.5. Determinarea punctajului lunar în cazul persoanelor care au realizat simultan stagii de cotizare în sisteme de asigurări sociale diferite	224
4.6. Determinarea punctajului lunar pentru situații specifice	225
5. Reținerile obligatorii din drepturile de pensie – contribuția de asigurări sociale de sănătate și impozitul pe venituri	226

CAPITOLUL VI

Contestarea deciziei de pensie și a deciziei medicale asupra capacității de muncă	228
1. Contestarea deciziei de pensie	228
2. Contestarea deciziei medicale asupra capacității de muncă	230

CAPITOLUL VII

Indemnizația socială pentru pensionari	231
---	------------

ANEXE

- **Anexa nr. 5 la Legea nr. 263/2010**, privind vârstele standard de pensionare, stagiile complete și stagiile minime de cotizare..... 234
- **Anexa nr. 6 la Legea nr. 263/2010**, privind vârstele standard de pensionare, stagiile complete și stagiile minime de cotizare în specialitate, pentru cadrele militare în activitate, soldații și gradații voluntari, polițiștii și funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale 252
- **Anexa nr. 15 la Normele de aplicare a Legii nr. 263/2010**, privind sporurile, indemnizațiile și majorările de retribuiții tarifare care, potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, au făcut parte din baza de calcul a pensiilor și care se utilizează la determinarea punctajului mediu anual 260

PREFAȚĂ

Fenomenul de îmbătrânire acută a populației cu care se confruntă, practic, toate țările lumii și, mai nou, criza economică mondială au impus pe agenda publică tema atât de sensibilă a pensiilor, îngrijorarea lucrătorilor de pretutindeni privind viitorul pensiilor lor fiind una reală și, cu siguranță, întemeiată.

Guvernele din întreaga lume sunt nevoite să facă față gravelor probleme de sustenabilitate a sistemelor de securitate financiară pentru vârsta a treia, generate, pe de o parte, de numărul tot mai mare de persoane vârstnice, pentru care cheltuielile publice cu pensiile, cu serviciile medicale, cu serviciile și prestațiile sociale sunt în continuă creștere și, pe de altă parte, de numărul tot mai scăzut al lucrătorilor tineri, ale căror posibilități de plată a taxelor și impozitelor, a contribuțiilor de asigurări sociale sunt din ce în ce mai mici.

În aceste condiții, majoritatea țărilor lumii se află în plin proces de reformare a programelor sociale pentru vârstnici, cu precădere a sistemelor publice de pensii, noi reglementări privind pensiile, cu un caracter tot mai tehnic, fiind adoptate în ultima perioadă.

România se înscrie și ea în acest cadru, adoptând la finele anului trecut Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, lege prin care se continuă și se ajustează procesul de reformă a pensiilor început la 1 aprilie 2001, odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 19/2000, și prin care se pun în aplicare o serie întreagă de măsuri de reformă, menite atât să asigure pe termen mediu și lung sustenabilitatea sistemului de pensii, cât și să promoveze un nou set de principii pe baza cărora să funcționeze sistemul unitar de pensii publice din România.

Indiscutabil, la nivel mondial, reglementările privind pensiile au evoluat considerabil în ultimele decenii, datorită constrângerilor bugetare tot mai însemnate, normele adoptate în acest domeniu căpătând un caracter complex, extrem de tehnic și, din această cauză, devenind tot mai puțin accesibile maselor largi de participanți la sistem.

În multe țări ale lumii, participanți la sistemele de pensii, fie ei asigurați, pensionari sau angajatori, se plâng de caracterul excesiv de tehnicizat al noilor prevederi legale în domeniu. Cum întoarcerea la normele extrem de simple din primii ani de existență a sistemelor moderne de asigurări sociale este, practic, imposibilă, revine specialiștilor din domeniul pensiilor misiunea de a explica, de a „traduce” într-un limbaj accesibil marelui public noile dispoziții legale adoptate, ca o condiție esențială pentru înțelegerea și respectarea întocmai a acestora.

Din păcate, în țara noastră literatura de specialitate din domeniul pensiilor, în special după anul 1989, continuă să rămână extrem de săracă, într-un contrast inexplicabil cu nevoia evidentă de informație corectă a publicului larg, de clarificare profesionistă a unor teme, de dezbateri autentice cu experți recunoscuți din acest domeniu a unor măsuri controversate ori mai puțin populare pentru participanții la sistem.

În acest context, salutăm cu căldură apariția la Editura Regiei Autonome „Monitorul Oficial” a lucrării **Pensiile pe înțelesul tuturor**, aparținând tinerilor specialiști de la Casa Națională de Pensii Publice – Daniela Ciobotaru și Ștefan Ene.

Structurată pe nu mai puțin de șapte capitole, lucrarea debutează cu prezentarea succintă a evoluției sistemului de pensii din țara noastră, începând cu anul 1895, anul în care s-au instituit primele forme obligatorii de asigurări sociale pentru muncitori, marcând apoi data de 1 ianuarie 1949, data când s-au înființat asigurările sociale de stat în România, și până la 1 ianuarie 2011, data când a intrat în vigoare Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice.

În continuare, sunt trecute în revistă principalele schimbări aduse în sistemul public de pensii prin intrarea în vigoare a Legii nr. 263/2010, un accent deosebit punându-se pe integrarea în sistemul public a cadrelor militare, soldaților și gradaților voluntari, polițiștilor și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale, pe creșterea în continuare a vârstelor standard de pensionare, pe creșterea în continuare și egalizarea stagiilor complete de cotizare pentru bărbați și femei.

Următorul capitol, cel de-al treilea, este dedicat în întregime unei instituții esențiale în reglementarea sistemului public de pensii din țara

noastră – stagiul de cotizare, fiind abordate succesiv teme precum definirea, constituirea, dovedirea și calculul stagiului de cotizare, condițiile de muncă, perioadele asimilate, precum și perioadele de asigurare astfel cum au fost prevăzute de diferitele reglementări în vigoare în ultimii ani.

În mod firesc, autorii rezervă spații ample în capitolul IV prezentării celor cinci categorii de pensii reglementate în sistemul românesc de pensii – pensia pentru limită de vârstă, pensia anticipată, pensia anticipată parțială, pensia de invaliditate și pensia de urmaș. Pentru fiecare categorie de pensie în parte sunt prezentate detaliat și riguros sistematizate informații privind condițiile generale de acordare, actele necesare, data acordării, stabilirea, recalcularea și revizuirea pensiei, precum și plata, suspendarea, reluarea și încetarea plății pensiei.

Ceea ce, în opinia noastră, conferă un plus de consistență lucrării, este atenția deosebită acordată aspectelor teoretice și practice privind diferitele situații de reducere a vârstelor standard de pensionare – pentru condiții deosebite de muncă, condiții speciale sau alte condiții de muncă, pentru perioadele de stagiul de cotizare recunoscute în baza Decretului-lege nr. 118/1990, pentru persoanele care au desfășurat activitate în subteran în unități miniere, pentru personalul artistic, persoanele care au desfășurat activitate în zonele I și II de expunere la radiații, persoanele încadrate în grad de handicap, nevăzători etc.

În ceea ce ne privește, utile și interesante pentru cititori ni se par și aspectele legate de soluționarea cererii de înscriere la pensie, anularea deciziei de pensie ori cumulul diferitelor categorii de pensie cu veniturile provenite din situații pentru care asigurarea este obligatorie. Așa cum, legat de acordarea pensiei de invaliditate, deosebit de utile pentru cititori apar informațiile privind încadrarea în grade de invaliditate sau cele referitoare la revizuirea medicală periodică.

Lucrarea continuă cu prezentarea dispozițiilor legale privind modul de calcul al pensiei, stabilirea valorii punctului de pensie, precum și determinarea punctajului lunar, anual și mediu anual. Deosebit de interesante ni se par informațiile privind determinarea punctajului lunar în cazul persoanelor care au realizat simultan stagii de cotizare în sisteme de asigurări sociale diferite, determinarea punctajului lunar pentru situații specifice, precum și cele referitoare la

reținerile obligatorii din drepturile de pensie – contribuția de asigurări sociale de sănătate și impozitul pe veniturile din pensie.

În finalul lucrării, sunt tratate succint aspectele legate de contestarea deciziei de pensie și a deciziei medicale asupra capacității de muncă, precum și reglementarea actuală privind indemnizația socială pentru pensionari.

Ca o concluzie, cartea se remarcă cu ușurință prin mulțimea informațiilor, sistematizarea riguroasă a acestora, dar și acuratețea exprimării. Abordarea de către autori, în cadrul fiecărei teme, a unor aspecte dificile, cu un grad ridicat de tehnicitate, și prezentarea acestora într-un limbaj accesibil chiar și pentru cei care nu au cunoștințe de specialitate constituie, după părerea noastră, un element care sporește valoarea lucrării.

Dincolo de toate acestea, ceea ce, în opinia noastră, conferă originalitate și evidentă utilitate acestei lucrări – fie că este vorba de specialiști, fie de beneficiari ai sistemului de pensii – este caracterul preponderent aplicat al lucrării, faptul că autorii au însoțit în mod fericit aspectele teoretice tratate de exemple practice alese inspirat, care înlesnesc în mod cert înțelegerea corectă a subiectelor în discuție. Iată de ce, apreciem că cele aproximativ 80 de exemple practice prezentate constituie „sarea și piperul” acestei lucrări și vor face din aceasta un instrument indispensabil în activitatea curentă, atât pentru specialiști în domeniu, juriști, economiști, experți în resurse umane, salarizare etc., cât și pentru beneficiarii sistemului de pensii, asigurați și pensionari deopotrivă.

Autorii mărturiseau că au pornit la redactarea acestei lucrări cu intenția declarată de a facilita apropierea cititorilor de problematica oarecum străină și aparent complicată a pensiilor, de a oferi răspunsuri clare la o parte, cel puțin, dintre întrebările lor legate de pensii, de a pune la dispoziția celor interesați a informațiilor practice necesare obținerii unei pensii din sistemul public.

Fără îndoială, lucrarea **Pensiile pe înțelesul tuturor** și-a atins din plin scopul declarat, reușind să trezească ireversibil interesul cititorilor, pentru care, în mod sigur, problematica pensiilor va fi de acum înainte măcar un pic mai prietenoasă...

Dr. Dumitru ION
Director general

Casa Națională de Pensii Publice

LISTA TERMENILOR ȘI ABREVIERILOR UTILIZATE

Lege – Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 852 din 20 decembrie 2010, cu modificările și completările aduse prin Ordonanța de urgență nr. 117/2010 privind modificarea și completarea Legii nr. 571/2003 privind Codul fiscal și reglementarea unor măsuri financiar-fiscale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 891 din 30 decembrie 2010.

Norme de aplicare – Normele de aplicare a prevederilor Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 257/2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 214 din 28 martie 2011.

Legea nr. 19/2000 – Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 140 din 1 aprilie 2000, cu modificările și completările ulterioare.

Personal militar – cadrele militare, soldații și gradații voluntari, poliștii și funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale.

Sistemul militar – sistemul național de apărare națională, ordine publică, siguranță națională și sistemul administrației penitenciare.

BASS – bugetul asigurărilor sociale de stat.

CNPP – Casa Națională de Pensii Publice.

MMFPS – Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale.

MApN – Ministerul Apărării Naționale.

MAI – Ministerul Administrației și Internelor.

SRI – Serviciul Român de Informații.

ANAF – Agenția Națională de Administrare Fiscală.

INEMRCM – Institutul Național de Expertiză Medicală și Recuperare a Capacității de Muncă.

INTRODUCERE

Lucrarea se dorește o modestă încercare de prezentare a unor idei, concepții și teorii, din perspectivă practică, și s-a născut din dorința de a oferi răspunsuri la cel puțin o parte dintre întrebările care privesc pensiile ca fenomen social complex, aflat în strânsă legătură cu politica, morala, economia etc.

Este destinată în primul rând pensionarilor, dar și celor în prag de pensionare, pentru a-i ajuta să deslușească mecanismele sociale ale genezei, structurii, dinamicii și funcționalității dreptului la pensie în cadrul societății sau, cu alte cuvinte, să aibă la îndemână informațiile necesare pentru a beneficia de o categorie de pensie din sistemul public și, la nevoie, pentru a-și verifica corectitudinea stabilirii drepturilor.

În al doilea rând, aceasta intenționează să faciliteze apropierea de problematica pensiilor a acelor specialiști (judecători, procurori, avocați, consilieri juridici etc.) care, prin specificul muncii lor, vin în contact aproape zilnic cu această componentă atât de importantă a dreptului securității sociale.

Nu în ultimul rând, cartea se adresează funcționarilor publici din cadrul caselor teritoriale de pensii, respectiv personalului caselor de pensii sectoriale, care au drept principal obiect al activității pensiile din sistemul unitar de pensii publice și care se confruntă zilnic cu diverse probleme de interpretare a textelor legale, mai ales după intrarea în vigoare a Legii nr. 263/2010, începând cu data de 1 ianuarie 2011.

În condițiile unei largi diversități de opinii în practica judecătorească, în ciuda tuturor strădaniilor specialiștilor în pensii din Casa Națională de Pensii Publice și din casele teritoriale de pensii de a depăși greutățile inerente încercării de a explica noua legislație a pensiilor, sperăm ca lucrarea să reușească să trezească interesul publicului cititor, fie el specialist sau nu, pentru cunoașterea problematicei pensiilor din sistemul public de pensii.

Astfel, ne-am propus să prezentăm amănunțit cele mai importante aspecte din domeniu, respectiv cele cu privire la stagiul de cotizare, categoriile de pensii din sistemul public și elementele lor caracteristice, precum și modalitatea de determinare a punctajului mediu anual.

Considerăm că apariția unei lucrări consacrate „pensiilor” reprezintă un eveniment editorial bine-venit, deoarece facilitează cunoașterea și o mai bună înțelegere, pe baza practicii, a unuia dintre capitolele cele mai importante ale dreptului securității sociale.

În încheiere, ținem să mulțumim atât familiilor noastre, care ne-au fost alături pe tot parcursul acestui demers, cât și tuturor acelor care, în timp, au contribuit la formarea noastră profesională.

AUTORII

CAPITOLUL I

Scurtă prezentare a evoluției sistemului de pensii din România

Dreptul la pensie reprezintă principala formă de realizare a asigurărilor sociale, astfel încât trebuie menționat că apariția și evoluția sistemului public de pensii în România se suprapun cu evoluția asigurărilor sociale.

Necesitatea dreptului la asigurări sociale, deci și la pensie, a apărut la sfârșitul secolului al XIX-lea ca urmare a dezvoltării industriei, considerată ca sursă de accidente de muncă și boli profesionale. Inițial, s-au acordat doar ajutoare pentru incapacitate temporară de muncă, pensii de invaliditate, precum și pensii de urmaș celor decedați din cauzele menționate mai sus, ulterior fiind acordate și pensii de bătrânețe.

Ideea asigurării sociale obligatorii a muncitorilor a fost prevăzută pentru prima dată din punct de vedere legislativ începând cu 21 aprilie 1895, când a apărut *Legea minelor*, care a prevăzut înființarea unei *Case de ajutor* și a unei *Case de pensii*, cu fonduri constituite, în două părți egale, din cotizațiile muncitorilor și din contribuția patronilor.

După perioada interbelică, s-a instituit un singur regim de pensii, respectiv pentru funcționarii publici, precum și pentru muncitorii și funcționarii aparținând unor întreprinderi de stat sau particulare, creându-se, în acest fel, sistemul asigurărilor sociale de stat, prin apariția *Legii nr. 10 din 1 ianuarie 1949*.

Ulterior, prin *Decretul nr. 292 din 30 iulie 1959*, s-au adus unele modificări de substanță regimului asigurărilor sociale de stat, printre care recalcularea tuturor pensiilor stabilite anterior în funcție de vechimea și grupa de muncă și pe baza salariului tarifar actualizat al funcției avute în ultimele 12 luni anterioare pensionării.

Din anul 1967, a intrat în vigoare o nouă lege a pensiilor, și anume *Legea nr. 27 din 28 decembrie 1966*, care a fost cea mai cuprinzătoare din domeniul asigurărilor sociale, atât cu privire la categoriile de persoane care erau acoperite, cât și cu privire la nivelul pensiei. Printre altele, acest act normativ a introdus *contribuția* și, respectiv, *dreptul la pensia suplimentară*.

Un alt act normativ care a marcat evoluția sistemului de asigurări sociale din România a fost *Legea nr. 3 din 8 iulie 1977*, care a adus unele noutăți sistemului de pensionare din țara noastră, cum ar fi:

- majorarea cu 5 ani a vechimii necesare deschiderii dreptului la pensia pentru limită de vârstă, respectiv de la 20 de ani la 25 de ani femeile și de la 25 de ani la 30 de ani bărbații;
- reducerea procentelor de calcul al pensiei, atât pentru pensia de asigurări sociale, cât și pentru pensia suplimentară.

Legea nr. 3/1977 a suferit numeroase modificări și completări, odată cu intrarea în vigoare a mai multor acte normative, cu precădere după 1990.

După 1990, modificările aduse Legii nr. 3/1977, prin acordarea de avantaje la înscrierea la pensie a unor anumite categorii profesionale, au condus la deteriorarea principiilor de echilibru juridic existente în domeniul pensiilor.

Legea nr. 2/1995 a reglementat pentru prima dată pensia anticipată, de prevederile acestui act normativ bucurându-se numai persoanele care aveau vechime integrală în muncă (25 de ani femeile și 30 de ani bărbații) și care au beneficiat de

ajutor de șomaj și de alocație de sprijin pe durata maximă prevăzută de lege și au împlinit vârsta de 50 de ani femeile, respectiv 55 de ani bărbații.

În România, procesul de îmbătrânire rapidă a populației, nivelul pensiilor și rata șomajului relativ ridicată au impus necesitatea schimbării vechiului sistem de pensii. În acest context, a fost adoptată *Legea nr. 19/2000*, intrată în vigoare la 1 aprilie 2001, act normativ care a reglementat sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale și care a reformat radical sistemul de pensii.

Legea nr. 19/2000 a promovat o serie de mecanisme legislative și instituționale pentru a căror realizare s-a prevăzut, printre altele, lărgirea bazei contribuabililor, stabilirea unei noi formule de calcul al pensiei, plafonarea venitului asigurat (măsură temporară în cele din urmă, valabilă până în 2007), divizarea obligației de plată a contribuției de asigurări sociale între angajator și angajat, mărirea progresivă a vârstelor de pensionare și a stagiului de cotizare, ajustarea periodică a pensiilor în raport cu creșterea salariului mediu brut pe economie, constituirea unei jurisdicții specializate etc. Acest act normativ a prevăzut reforme fundamentale în domeniu, atât din punct de vedere tehnic, cât și organizatoric, funcțional și financiar, sistemul de pensionare fiind organizat ca un sistem unic, garantat de stat, bazat pe principiul redistribuirii, cu definirea prestațiilor.

Sistemul public de pensii, în viziunea Legii nr. 19/2000, era organizat și funcționa pe baza principiilor unicității, egalității, obligativității, contributivității, solidarității sociale, repartiției și autonomiei. Cu alte cuvinte, pornind de la aceleași norme de drept, sistemul public de pensii asigura tuturor participanților, contribuabili sau beneficiari, un tratament nediscriminatoriu (cel puțin, în forma inițială a actului normativ) în ceea ce privește drepturile și obligațiile prevăzute de lege.

Cu toate acestea, după aproape zece ani de aplicare a Legii nr. 19/2000, adoptarea unei legi unitare a pensiilor publice a fost motivată atât în teorie, cât și în practică de o serie de factori economici și sociali, sistemul de pensii publice fiind într-o continuă transformare și modificare, dar și într-un deficit prelungit din cauza numărului mare de pensionari, mai cu seamă al celor anticipați și al pensionarilor de invaliditate, a posibilității de fraudare, a vârstelor scăzute de pensionare, dar mai ales a pensiilor cu caracter special, care au devenit din ce în ce mai numeroase și din ce în ce mai mari din punctul de vedere al cuantumului.

Așadar, a fost necesară reglementarea în mod unitar a tuturor acestor situații, dar, în același timp, MMFPS și CNPP și-au propus și corectarea altor probleme, cum ar fi:

- menținerea standardelor de viață ale pensionarilor în plată prin trecerea graduală la indexarea cu rata inflației;
- un tratament corect pentru asigurații actuali (viitori pensionari), respectiv stabilirea pensiei potrivit contribuțiilor plătite, în funcție de creșterea salarială;
- integrarea în sistemul public de pensii a regimurilor de pensii speciale, respectiv sistemele de pensii militare, precum și abrogarea unor acte normative ce stabileau diferite categorii de pensii de serviciu.

O descriere a problemelor sistemului public de pensii reglementat prin Legea nr. 19/2000 pleacă de la următoarele considerente:

- în primul rând, bugetul asigurărilor sociale de stat a înregistrat încă din anul 2006 deficite anuale, pentru a ajunge în anul 2009 la cel mai mare, cu o valoare de aproximativ 1,5 miliarde de euro;
- în al doilea rând, numărul total de pensionari în plată la nivelul lunii noiembrie 2009 era de 5,54 milioane

de persoane, în timp ce numărul total de contribuabili la sistemul public de pensii nu depășea, la aceeași dată, 5,65 milioane de persoane, ducând la un raport de dependență al sistemului public de pensii de 0,98 pensionari/1 contribuabil;

- în al treilea rând, vârsta medie reală de pensionare era mult prea scăzută, adică 54 de ani și 7 luni, față de vârstele standard de pensionare cerute de Legea nr. 19/2000, de 59 de ani pentru femei, respectiv 64 de ani pentru bărbați, în ianuarie 2011. Cauzele esențiale ale reducerii vârstei standard de pensionare au fost reprezentate de activitatea în grupe de muncă, pensionarea pe motiv de invaliditate, îndeplinirea anticipată a stagiului complet de cotizare, precum și pensiile de urmaș. La acestea se adaugă vârstele mult mai reduse practicate de sistemele de pensii de serviciu, cum ar fi 50 de ani pentru personalul navigant din aviația civilă, 55 de ani pentru militari și polițiști, 60 de ani pentru magistrați și personalul auxiliar din justiție.

În ultimii ani, sistemul de pensii publice s-a confruntat cu o problemă foarte serioasă, și anume aceea legată de creșterea masivă, de multe ori frauduloasă, a pensionărilor de invaliditate. Astfel, de la circa 600.000 de persoane care beneficiau de pensii de invaliditate în anul 2001 s-a ajuns la peste 900.000 în anul 2010, înregistrându-se astfel o creștere de peste 50%, cu efecte negative semnificative asupra cheltuielilor bugetului de asigurări sociale.

Existența unor sisteme speciale de pensii publice care au introdus o serie de privilegii și un tratament inegal pentru unele categorii profesionale a creat, de asemenea, o diferență uriașă între cea mai mică și cea mai mare pensie publică. La 1 octombrie 2009, cea mai mică pensie a devenit cea de 350 de lei, respectiv pensia socială minimă garantată în plată (numită ulterior indemnizația socială pentru

pensionari), în timp ce cea mai mare pensie de serviciu depășea 37.000 de lei, adică era de peste 100 de ori mai mare.

Prin urmare, având în vedere toate cele precizate mai sus, s-a impus modificarea legislației privind pensiile și aprobarea unei noi legi a sistemului unitar de pensii publice. Astfel, la această dată, sistemul public de pensii este reglementat de *Legea nr. 263/2010* privind sistemul unitar de pensii publice, act normativ care a abrogat prevederile Legii nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale.

Legea nr. 263/2010 a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 852 din 20 decembrie 2010, și a intrat în vigoare începând cu data de 1 ianuarie 2011. De asemenea, precizăm că, la doar zece zile de la publicarea inițială, legea a fost modificată prin Ordonanța de urgență nr. 117/2010 privind modificarea și completarea Legii nr. 571/2003 privind Codul fiscal și reglementarea unor măsuri financiar-fiscale.

Un alt act normativ important care reglementează unele aspecte privind sistemul unitar de pensii publice este Hotărârea Guvernului nr. 257/2011 pentru aprobarea Normelor de aplicare a prevederilor Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice.

CAPITOLUL II

Principalele schimbări aduse de Legea nr. 263/2010 față de Legea nr. 19/2000

Cele mai importante schimbări aduse de noua lege a pensiilor, respectiv de Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare:

1. Creșterea vârstelor standard de pensionare pentru femei de la 60 la 63 de ani

Legea prevede continuarea creșterii vârstelor standard de pensionare până în luna ianuarie 2015, la 60 de ani pentru femei și 65 de ani pentru bărbați, așa cum a fost stabilită în baza Legii nr. 19/2000. La finalizarea acestei etape, se continuă creșterea graduală a vârstei standard de pensionare numai pentru femei de la 60 de ani la 63 de ani, până în ianuarie 2030.

2. Creșterea stagiilor complete de cotizare pentru femei de la 30 la 35 de ani

Legea prevede o creștere graduală a stagiului complet de cotizare pentru femei, de la 28 de ani în ianuarie 2011 la 35 de ani în ianuarie 2030. Pentru bărbați, creșterea graduală a stagiului complet de cotizare va fi de la 33 de ani în ianuarie 2011 la 35 de ani în ianuarie 2015.

3. Integrarea persoanelor aparținând sistemelor neintegrate sistemului public de pensii (personalul militar) în sistemul unitar de pensii publice

Cadrele militare, soldații și gradații voluntari, polițiștii și funcționarii publici cu statut special din sistemul adminis-

trației penitenciare, din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale sunt categorii de persoane care, prin această lege, au fost integrate în sistemul unitar de pensii publice. Integrarea urmărește stabilirea aceluiași obligații și drepturi pentru toți asigurații sistemului de pensii publice.

În cazul personalului militar, contribuția individuală de 5%, plătită până la 1 ianuarie 2011 la bugetul de stat, se majorează la 10,5% și se virează la bugetul asigurărilor sociale de stat. Majorarea cu 5,5% a contribuției se realizează prin creșterea soldei/salariului brut, astfel încât câștigul net să nu fie afectat.

4. Creșterea vârstelor standard de pensionare, a stagiului complet de cotizare și a stagiului minim de cotizare în specialitate pentru personalul militar

Noua lege prevede creșterea graduală a vârstei standard de pensionare a personalului militar, atât pentru femei, cât și pentru bărbați, de la 55 de ani în ianuarie 2011 la 60 de ani în ianuarie 2030.

De asemenea, legea prevede creșterea graduală a stagiului complet de cotizare, atât pentru femei, cât și pentru bărbați, de la 20 de ani în ianuarie 2011 la 30 de ani în ianuarie 2030, precum și creșterea graduală a stagiului minim de cotizare în specialitate, atât pentru femei, cât și pentru bărbați, de la 15 ani în ianuarie 2011 la 20 de ani în ianuarie 2030.

5. Reglementarea unei noi proceduri de stabilire a valorii punctului de pensie

Valoarea punctului de pensie se stabilește prin lege.

Valoarea punctului de pensie de la intrarea în vigoare a legii și până în anul 2020 se va majora anual cu 100% rata inflației, la care se adaugă 50% din creșterea reală a câștigului salarial mediu brut, realizat pe anul precedent.

În situația în care unul dintre acești indicatori are valoare negativă, la stabilirea valorii punctului de pensie se

utilizează indicatorul cu valoare pozitivă. În situația în care acești indicatori au valori negative se păstrează ultima valoare a punctului de pensie.

Începând cu anul 2021, valoarea punctului de pensie se majorează anual cu 100% rata inflației, la care se adaugă 45% din creșterea reală a câștigului salarial mediu brut, realizat pe anul precedent. Procentul din creșterea reală a câștigului salarial mediu brut, luat în considerare la majorarea anuală a valorii punctului de pensie, se reduce gradual cu câte 5% în fiecare an, astfel încât, începând cu anul 2030, valoarea punctului de pensie să se majoreze anual numai cu 100% din rata inflației realizată pe anul precedent.

6. Creșterea numărului de contribuabili la sistemul unitar de pensii publice prin includerea în sistem a persoanelor care realizează venituri de natură profesională, altele decât cele salariale, din drepturi de autor și drepturi conexe, precum și din contracte și convenții civile

În virtutea principiului obligativității și principiului contributivității la sistemul unitar de pensii publice, toate persoanele care obțin venituri profesionale au obligația să plătească contribuții la BASS, în condițiile legii.

De asemenea, se pot asigura în sistemul public de pensii, pe bază de contract de asigurare socială, în condițiile legii, avocații, personalul clerical și cel asimilat din cadrul cultelor recunoscute prin lege, neintegrate în sistemul public, precum și orice alte persoane care doresc să se asigure în sistemul public, inclusiv cele care sunt deja asigurate obligatoriu.

7. Descurajarea numărului de pensionări anticipate parțiale

Noua lege prevede înăsprirea condițiilor de acordare a acestei categorii de pensie, stabilind penalizarea la 0,75%

pentru fiecare lună de anticipare față de data împlinirii vârstei standard sau a vârstei standard de pensionare reduse, în condițiile legii.

Anticiparea nu poate să depășească 60 de luni (5 ani) față de vârsta standard de pensionare, iar penalizarea maximă devine 45% față de 30%, cât prevedea Legea nr. 19/2000.

În perioada de anticipare, persoana nu poate cumula pensia anticipată parțială cu un venit salarial (cu excepția consilierilor locali sau județeni). La îndeplinirea condițiilor pentru pensie pentru limită de vârstă, penalizarea se elimină, trecerea la pensia pentru limită de vârstă făcându-se din oficiu.

8. Reglementarea unor criterii mai stricte în ceea ce privește accesul la pensia de invaliditate și descurajarea pensionărilor de invaliditate abuzive, nejustificate medical

Documentarul medical completat de medicul curant (specialist pentru boala principal invalidantă) a fost înlocuit cu raportul de expertiză medicală a capacității de muncă, completat de medicul expert al asigurărilor sociale. De asemenea, se prevăd reglementări suplimentare, cu termene și mai ales cu sancțiuni, la procedura de expertizare medicală, dar și o intensificare a controalelor ulterioare înscrierii la pensie. În acest mod, se asigură creșterea responsabilității medicului expert al asigurărilor sociale. În sprijinul acestuia, legea prevede posibilitatea încheierii de convenții între CNPP și unități medicale de specialitate (spitale, laboratoare, clinici etc.) pentru edificarea cazurilor neconcludente și a cazurilor unde există suspiciuni cu privire la documentele medicale prezentate.

De asemenea, a crescut stagiul de cotizare necesar în raport cu vârsta persoanei la data emiterii deciziei medicale asupra capacității de muncă, condiție esențială pentru înscrierea la pensie de invaliditate.

9. Reglementarea unei noi proceduri privind contestarea deciziilor de pensie

Conform noii legi, deciziile de pensii emise de casele teritoriale de pensii și de casele de pensii sectoriale pot fi contestate la Comisia centrală de contestații din cadrul CNPP, respectiv la comisiile de contestații care funcționează în cadrul MAPN, MAI și SRI. Procedura de examinare a deciziilor supuse contestării reprezintă **procedură administrativă prealabilă, obligatorie**, fără caracter jurisdicțional.

Conform Legii nr. 19/2000, deciziile de pensii puteau fi contestate numai la instanța judecătorească competentă.

CAPITOLUL III

Stagiul de cotizare în sistemul public

1

Definirea stagiului de cotizare

Conform art. 3 alin. (1) lit. p) din lege, stagiul de cotizare este perioada de timp pentru care s-au datorat contribuții de asigurări sociale la sistemul public de pensii, precum și cea pentru care asigurații cu declarație individuală de asigurare socială sau contract de asigurare socială au datorat și plătit contribuții de asigurări sociale la sistemul public de pensii.

2

Constituirea stagiului de cotizare

Conform legii, constituie stagiul de cotizare în sistemul public de pensii următoarele:

- perioada de asigurare realizată după data intrării în vigoare a legii, începând cu data de 1 ianuarie 2011;
- perioada de asigurare realizată între 1 aprilie 2001 și 31 decembrie 2010, în baza prevederilor Legii nr. 19/2000;

- vechimea în muncă recunoscută pentru stabilirea pensiilor până la data de 1 aprilie 2001 (inclusiv perioadele necontributive recunoscute ca vechime în muncă în baza unor acte normative, cum ar fi Decretul-lege nr. 51/1990 privind vechimea în muncă a soției salariate care își urmează soțul trimis în misiune permanentă în străinătate, Legea nr. 1/1991 privind protecția socială a șomerilor și reintegrarea lor profesională etc.);
- vechimea în serviciu recunoscută pentru stabilirea pensiilor, în cazul personalului militar până la data de 31 decembrie 2010;
- perioada cuprinsă între 1 ianuarie 2010 și 31 decembrie 2010, în care personalul militar a beneficiat de ajutoare lunare de la bugetul de stat;
- timpul util la pensie realizat de agricultori în condițiile reglementate de legislația specifică, anterioară datei de 1 aprilie 2001;
- perioada de vechime în muncă recunoscută în baza prevederilor Decretului-lege nr. 118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri, republicat;
- perioada suplimentară la vechimea în muncă sau la vechimea în serviciu acordată pentru perioadele realizate în grupele I și a II-a, respectiv în condiții deosebite, condiții speciale și alte condiții de muncă;
- perioadele necontributive, denumite conform legii perioade asimilate stagiului de cotizare;
- perioadele de asigurare realizate în alte țări în condițiile stabilite prin acordurile sau convențiile internaționale la care România este parte.

În sistemul public de pensii, condițiile de muncă în care se desfășoară activitatea pot fi:

- condiții normale;
- condiții deosebite;
- condiții speciale.

Pentru personalul militar, condițiile în care se desfășoară activitatea pot fi:

- condiții normale;
- condiții deosebite;
- condiții speciale;
- alte condiții de muncă.

3.1. Locurile de muncă în condiții deosebite

Locurile de muncă în condiții deosebite sunt acelea care, în mod permanent sau în anumite perioade, pot afecta esențial capacitatea de muncă a asiguraților din cauza gradului mare de expunere la risc.

Conform dispozițiilor art. 29 alin. (1) din lege, „Sunt încadrate în condiții deosebite locurile de muncă stabilite în baza criteriilor și metodologiei prevăzute de legislația în vigoare la data încadrării acestora”. Criteriile și metodologia de încadrare a locurilor de muncă în condiții deosebite au fost prevăzute în Hotărârea Guvernului nr. 261/2001 privind criteriile și metodologia de încadrare a locurilor de muncă în condiții deosebite.

Prin urmare, în cazul condițiilor deosebite de muncă, în declarațiile nominale pot apărea, în funcție de modalitatea efectivă de desfășurare a activității, într-o lună calendaristică atât zile în condiții deosebite de muncă, cât și zile în condiții

normale de muncă, iar la calculul stagiului de cotizare, respectiv la determinarea punctajului mediu anual **se vor utiliza informațiile din declarațiile nominale astfel cum au fost depuse și înregistrate.**

Perioadele de vechime în muncă realizate în grupele I și a II-a de muncă până la data de 1 aprilie 2001 constituie stagiul de cotizare în condiții deosebite, cu excepția celor realizate în activitățile care, conform legii, sunt încadrate în condiții speciale.

Încadrarea locurilor de muncă în condiții deosebite pentru personalul militar se realizează pe baza criteriilor și metodologiei de încadrare prevăzute de Hotărârea Guvernului nr. 1.294/2001 și de Hotărârea Guvernului nr. 1.822/2004.

3.2. Locurile de muncă în condiții speciale

Potrivit prevederilor art. 30 din lege, **locurile de muncă în condiții speciale** sunt cele din:

a) *unitățile miniere, pentru personalul care își desfășoară activitatea în subteran cel puțin 50% din timpul normal de muncă în luna respectivă*

Pentru această categorie de personal, în cazul în care a realizat un stagiul efectiv în subteran de cel puțin 50% din programul de lucru într-o lună calendaristică, se iau în calcul stagiile de cotizare în conformitate cu informațiile din declarațiile nominale depuse de angajator.

De exemplu, dacă din 20 de zile lucrătoare, persoana respectivă a lucrat 11 zile în condiții speciale de muncă și 9 zile în condiții normale de muncă, stagiul de cotizare se calculează proporțional, astfel cum sunt înscrise datele în declarația nominală de asigurare.

În cazul în care, în declarația nominală de asigurare, este precizat un stagiul de cotizare în subteran mai mic de 50% din programul de lucru într-o lună calendaristică, întreaga lună se ia în calcul în condiții normale de muncă.

De exemplu, dacă din 20 de zile lucrătoare, persoana respectivă a lucrat 9 zile în condiții speciale de muncă și 11 zile în condiții normale de muncă, întreaga lună se ia în calcul în condiții normale de muncă;

b) activitățile de cercetare, explorare, exploatare sau prelucrare a materiilor prime nucleare, zonele I și II de expunere la radiații

Prin Hotărârea Guvernului nr. 583/2001, s-au stabilit criteriile de încadrare a activităților de cercetare, explorare, exploatare sau prelucrare a materiilor prime nucleare din zonele I și II de expunere la radiații. Acestea sunt definite astfel:

- zona I – locuri de muncă situate permanent în zona controlată;
- zona II – locuri de muncă în care se lucrează intermitent în zona controlată, restul activității desfășurându-se în zona supravegheată.

Locurile de muncă din zona I de expunere la radiații sunt cele:

- din subteran;
- din instalațiile-pilot, semiindustriale și industriale de prelucrare a materiilor prime nucleare și a nisipurilor titano-zirconifere;
- din instalațiile de tratare a apelor reziduale de la minele și instalațiile de prelucrare a materiilor prime nucleare;
- unde se efectuează măsurători dozimetrice, analize chimice și fizice, precum și cercetări în stații și laboratoare de specialitate ale materiilor prime nucleare;
- unde se execută lucrări de încărcare-descărcare, transport, recepție, depozitare a materiilor prime nucleare și a concentratelor acestora;
- cu activități de închidere și conservare a unităților care utilizează, exploatează și prelucrează materiile prime nucleare.

Locurile de muncă din zona II de expunere la radiații sunt cele:

- unde se lucrează cu surse sau minereuri radioactive la etalonarea aparatelor din secții și ateliere;
- la suprafață, unde se execută lucrări de prospecțiuni, explorări, deschideri, pregătiri și exploatare a materiilor prime nucleare;
- din atelierele situate în incinta unităților și subunităților de cercetare, exploatare, preparare a materiilor prime nucleare, unde se execută operațiuni de reparații și întreținere ale utilajelor și aparatelor contaminate radioactiv, cu care se lucrează în unitățile și subunitățile sectorului de materii prime nucleare pentru prospectarea, cercetarea, explorarea, exploatarea și prepararea materiilor prime nucleare;
- de la suprafața unităților și subunităților sectorului de materii prime nucleare unde se execută decontaminarea echipamentului de protecție, curățarea băilor miniere și a vestiarelor, întreținerea și exploatarea lămpilor de mină.

Încadrarea în zonele I și II de expunere la radiații se face în funcție de timpul efectiv lucrat în aceste locuri de muncă, astfel:

- pentru zona I de expunere la radiații, cel puțin 50% din programul normal de lucru;
- pentru zona II de expunere la radiații, cel puțin 70% din programul normal de lucru.

În cazul zonelor I și II de expunere la radiații, la calculul stagiului de cotizare, respectiv la determinarea punctajului mediu anual, se vor utiliza datele din declarațiile nominale astfel cum au fost depuse și înregistrate;

c) activitățile din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale, prevăzute de actele normative cu regim clasificat emise până la data intrării în vigoare a legii

Încadrarea locurilor de muncă în condiții speciale și alte condiții de muncă pentru personalul militar se realizează pe

baza criteriilor și metodologiei de încadrare prevăzute de Hotărârea Guvernului nr. 1.294/2001 și de Hotărârea Guvernului nr. 1.822/2004;

d) aviația civilă, pentru personalul navigant prevăzut în anexa nr. 1 la lege

Conform acestei anexe, personalul navigant din aviația civilă ale cărui locuri de muncă se încadrează în condiții speciale cuprinde:

1. Personal navigant pe:
 - avioane turboreactoare și turbopropulsoare de transport;
 - avioane clasice de transport public;
 - avioane clasice în misiuni sanitare sau de specialitate;
 - elicoptere și avioane utilitare;
 - aeronave-prototipuri la încercare în zbor;
2. Echipaje de recepție în zbor a aeronavelor, instructori în școli, cursuri și aerocluburi, pe:
 - avioane clasice;
 - avioane turboreactoare sau turbopropulsoare;
3. Personal de încercare în zbor a aeronavelor noi, de serie;
4. Personal navigant de control în zbor;
5. Personal tehnic care execută recepția și controlul tehnic în zbor al aeronavelor;
6. Instructori în școli, cursuri și aerocluburi de zbor fără motor;
7. Personal de parașutism profesionist care:
 - execută salturi din aeronavă în procesul de instrucție, antrenament sau salturi speciale;
 - execută salturi pentru recepția parașutelor;
 - execută salturi din turnul de parașutism;
 - desfășoară activitatea de instructor de parașutism la bordul aeronavei din care se execută salturi cu parașuta;
8. Însotitori de bord.

Personalul navigant din aviația civilă care efectuează numărul minim anual de ore de zbor, salturi, respectiv starturi, prevăzut în anexa la Hotărârea Guvernului nr. 581/2001 privind criteriile de încadrare a personalului navigant din aviația civilă în condiții speciale de muncă, se încadrează în condiții speciale de muncă. Personalul navigant din aviația civilă care realizează minimum 50% din baremul stabilit se încadrează în locuri de muncă în condiții deosebite, iar dacă realizează sub 50% din baremul stabilit se încadrează în condiții normale de muncă.

Astfel, în situațiile în care personalul navigant din aviația civilă a realizat numărul minim anual de ore de zbor, salturi, respectiv starturi, **toată perioada lucrată la acel angajator, în acel an, este considerată ca fiind lucrată în condiții speciale de muncă**, neexistând posibilitatea ca, pentru aceeași perioadă, să existe înregistrări în condiții deosebite sau normale de muncă.

În cazul în care, la sfârșitul anului, angajatorul constată că anumite persoane nu au realizat baremul anual de zbor, este obligat să depună declarații nominale rectificative pentru tot anul anterior, prin care să încadreze acele persoane în condiții deosebite sau, după caz, normale de muncă.

Prin urmare, și în acest caz, la calculul stagiului de cotizare, respectiv la determinarea punctajului mediu anual, se vor utiliza datele din declarațiile nominale astfel cum au fost depuse și înregistrate;

e) activitățile și unitățile prevăzute în anexele nr. 2 și 3 la lege

Activitățile din anexa nr. 2 la lege, avizate în condiții speciale de muncă, realizate în unitățile din anexa nr. 3 la lege, sunt în condiții speciale de muncă numai dacă acestea se desfășoară pe durata programului normal de lucru dintr-o lună.

În situația în care, potrivit legii, unitățile prevăzute în anexa nr. 3 la lege își schimbă denumirea sau sediul, ori se

reorganizează, inclusiv prin preluarea în totalitate sau în parte a patrimoniului de către o altă societate, locurile de muncă avizate în condiții speciale, în care, până la data la care au intervenit aceste modificări, s-au desfășurat activitățile prevăzute în anexa nr. 2 la lege, rămân în continuare încadrate în condiții speciale de muncă dacă respectivele locuri de muncă se regăsesc la noua societate.

În aceste situații, angajatorul va depune la casa teritorială de pensii *Nota privind locurile de muncă încadrate în condiții speciale*, întocmită de către acesta, și *Nota de constatare*, întocmită de Inspectoratul Teritorial de Muncă, din care să rezulte menținerea, conform avizului, a locurilor de muncă la noua unitate.

Încadrarea asiguraților în locuri de muncă în condițiile speciale prevăzute în anexa nr. 2 la lege se face de către angajatorii prevăzuți la anexa nr. 3 la lege, pe baza documentelor și evidențelor acestora, întocmite conform legii, din care rezultă că activitatea asiguraților s-a desfășurat numai în respectivele locuri de muncă, pe durata programului normal de lucru din luna respectivă. Programul normal de lucru din luna respectivă pentru locurile de muncă prevăzute în aviz este cel stabilit prin acte normative specifice, prin contractul colectiv de muncă și/sau regulamentul intern, în condițiile legii, în funcție de sectorul de activitate sau de angajator.

Asigurații unui angajator (denumit prestator), care efectuează, potrivit legii, activități din cele prevăzute în anexa nr. 2 la lege, pe durata programului normal de lucru dintr-o lună, în locuri de muncă aparținând altui angajator (denumit beneficiar) din cei nominalizați în anexa nr. 3 la lege, încadrate potrivit legii în condiții speciale, beneficiază pentru aceste perioade de încadrare în condiții speciale de muncă.

În aceste cazuri, prestatorul depune, până la data de 25 a lunii următoare celei în care intervin aceste situații, la casa teritorială de pensii în a cărei rază de activitate își are sediul, originalul și copia documentului pe baza căruia funcțio-

nează, din care să rezulte că în obiectul de activitate este prevăzută și desfășurarea unor activități care se regăsesc în anexa nr. 2 la lege. În acest termen, prestatorul depune la casa teritorială de pensii, pe suport de hârtie, lista cu angajații care și-au desfășurat activitatea, pe durata programului normal de lucru din fiecare lună, numai în locurile de muncă încadrate în condiții speciale.

Atribuțiile de serviciu ce revin fiecărui asigurat, în funcție de sarcinile specifice de muncă, precum și perioadele în care un asigurat lucrează pe durata programului normal de lucru din luna respectivă numai în locuri de muncă încadrate în condiții speciale se stabilesc prin decizie a angajatorului. Această decizie este document justificativ pentru întocmirea declarațiilor nominale de asigurare sau, după caz, a declarațiilor rectificative.

Perioadele în care asigurații care își desfășoară activitatea în condiții speciale de muncă se află în concediu pentru incapacitate temporară de muncă și/sau în concediu de odihnă constituie stagiul de cotizare realizat în condiții speciale de muncă, dacă au lucrat cel puțin în ziua premergătoare concediului în locuri de muncă încadrate în astfel de condiții de muncă, pentru perioadele ulterioare datei de 10 septembrie 2003 (când a intrat în vigoare Hotărârea Guvernului nr. 1.025/2003).

Pentru luna/lunile în care asiguratul și-a desfășurat activitatea, **pe durata programului normal de lucru din luna respectivă**, numai în locurile de muncă prevăzute în anexa nr. 2 realizate în unitățile din anexa nr. 3 la lege, acesta **a realizat stagii de cotizare în condiții speciale, chiar dacă lunile respective nu sunt consecutive**.

În cazul în care un asigurat, care își desfășura activitatea în condiții speciale de muncă, își schimbă locul de muncă la același angajator, în cadrul programului normal de lucru dintr-o lună, desfășurându-și activitatea în locuri de muncă în condiții normale sau deosebite, **perioadele de**

timp aferente pentru condiții speciale sunt stagii de cotizare în condiții normale.

De exemplu, dacă din 20 de zile lucrătoare persoana respectivă a lucrat 18 zile în condiții speciale de muncă și 2 zile în condiții normale de muncă, întreaga lună se ia în calcul în condiții normale de muncă.

EXCEPȚII

- Asiguratul căruia îi începe sau îi încetează raportul de muncă în cursul lunii, înregistrând activitate într-un loc de muncă în condiții speciale într-un număr de zile mai mic decât zilele lucrătoare din lună (de exemplu, din 21 de zile lucrătoare, desfășoară activitate în condiții speciale de muncă un număr de 15 zile), **beneficiază de stagiul de cotizare în condiții speciale pentru zilele lucrate** (în exemplul nostru, pentru cele 15 zile).
- Asiguratul care, în cadrul programului normal de lucru dintr-o lună, desfășoară activitate numai la locul de muncă în condiții speciale, dar beneficiază și de un **concediu plătit** din fondul de salarii al angajatorului, acordat în baza altor acte normative (de exemplu, concediu pentru formare profesională, concediu pentru evenimente familiale deosebite etc.), **beneficiază pentru întreaga lună de stagiul de cotizare în condiții speciale**.
- Asiguratul care, în cadrul programului normal de lucru dintr-o lună, desfășoară activitate numai la un loc de muncă în condiții speciale, dar beneficiază și de un **concediu neplătit**, acordat conform legii, sau înregistrează, chiar și o singură zi, absențe nemotivate, **pentru zilele efectiv lucrate în condiții speciale beneficiază de stagiul de cotizare în condiții speciale**; restul de zile sau ziua respectivă nu constituie stagiul de cotizare în sistemul public de pensii;

f) activitatea artistică desfășurată în profesiile prevăzute în anexa nr. 4 la lege

Profesiile prevăzute în anexa nr. 4 la lege sunt următoarele: balerin, dansator, acrobat, jongler, clown, călăreț de circ, dresor de animale sălbatice, solist vocal de operă și operetă, instrumentist la instrumente de suflat și cascadeur.

În această situație, se consideră stagiul în condiții speciale de muncă perioadele declarate în aceste condiții de către angajator în declarațiile nominale depuse la casele teritoriale de pensii, respectiv ANAF.

3.3. Locurile de muncă în condiții deosebite, speciale și alte condiții de muncă pentru personalul militar

Prin Hotărârea Guvernului nr. 1.294/2001 au fost stabilite, începând cu data de 1 aprilie 2001, locurile de muncă și activitățile cu condiții deosebite, condiții speciale și alte condiții de muncă, **specifice pentru cadrele militare în activitate** din MAPN, MAI, SRI, Serviciul de Informații Externe, Serviciul de Protecție și Pază, Serviciul de Telecomunicații Speciale și Ministerul Justiției.

Locurile de muncă și activitățile în care au lucrat cadrele militare în activitate, care se încadrează în grupele I și a II-a de muncă ori similare acestora și care nu se mai regăsesc în Hotărârea Guvernului nr. 1.294/2001, sunt considerate ca fiind, până la data de 1 aprilie 2001, locuri de muncă în alte condiții sau condiții speciale, respectiv deosebite.

Prin Hotărârea Guvernului nr. 1.822/2004 au fost stabilite, începând cu data de 1 aprilie 2001, locurile de muncă și activitățile cu condiții deosebite, condiții speciale și alte condiții de muncă, **specifice pentru polițiștii în activitate** din MAI.

3.4. Perioadă suplimentară la vechimea în muncă sau la vechimea în serviciu pentru condiții de muncă

Constituie stagiul de cotizare și perioadele suplimentare la vechimea în muncă sau la vechimea în serviciu

acordate pentru stagiul de cotizare realizat în condiții deosebite, condiții speciale sau alte condiții de muncă după data de 1 aprilie 2001, respectiv:

- 3 luni, pentru fiecare an lucrat în condiții deosebite de muncă;
- 6 luni, pentru fiecare an lucrat în condiții speciale de muncă;
- 12 luni, pentru fiecare an lucrat în alte condiții de muncă.

Când fracțiunile de luni realizate în condiții deosebite și speciale de muncă depășesc 1 an, fracțiunile de luni se adună și se acordă spor corespunzător condițiilor deosebite de muncă.

EXEMPLU

O persoană a realizat următoarele stagii de cotizare în condiții speciale și deosebite de muncă:

- 10 ani și 3 luni, în condiții speciale de muncă;
- 14 ani și 10 luni, în condiții deosebite de muncă;
- $10 \text{ ani} \times 6 \text{ luni/an} = 60 \text{ luni} = 5 \text{ ani}$, spor condiții speciale de muncă;
- $14 \text{ ani} \times 3 \text{ luni/an} = 42 \text{ luni} = 3 \text{ ani și } 6 \text{ luni}$, spor condiții deosebite de muncă;
- $3 \text{ luni} + 10 \text{ luni} = 13 \text{ luni}$ (1 an și 1 lună)
- $1 \text{ an} \times 3 \text{ luni/an} = 3 \text{ luni}$

Prin urmare, sporul acordat pentru perioadele în condiții speciale și deosebite de muncă este de 8 ani și 9 luni (5 ani + 3 ani și 6 luni + 3 luni).

3.5. Perioadele de grupa I și grupa a II-a de muncă realizate anterior datei de 1 aprilie 2001

În conformitate cu prevederile pct. 6 din Ordinul ministrului muncii și ocrotirilor sociale nr. 50/1990 pentru precizarea locurilor de muncă, activităților și categoriilor profesionale cu condiții deosebite care se încadrează în grupele I și a II-a de muncă în vederea pensionării, nominalizarea persoanelor care se încadrau în grupele I și a II-a de muncă se făcea de către conducerea unităților, împreună cu sindicatele libere, ținându-se seama de condițiile deosebite de muncă concrete în care își desfășurau activitatea.

Potrivit prevederilor alin. (2) de la pct. 15 din ordinul menționat, unitățile aveau obligația să analizeze și să precizeze, în termen de 30 de zile de la data aprobării ordinului, pe baza documentelor existente în unitate, situația încadrării personalului în grupele I și a II-a de muncă începând cu data de 18 martie 1969.

Conform prevederilor pct. 8 din același act normativ, perioada de timp în care o persoană a avut sarcina să lucreze integral sau o parte din programul de muncă în astfel de locuri se stabilea de către conducerea unității sau prin prevederile legale care reglementau atribuțiile de serviciu ce reveneau fiecărei persoane în raport cu funcția îndeplinită.

Rezultă că încadrarea activităților sau a locurilor de muncă în grupele I și a II-a de muncă **s-a efectuat sau trebuia să se efectueze în momentul apariției fiecărui act normativ care reglementa aceasta**, iar în cazul respectării prevederilor legale nominalizarea persoanelor să poată fi probată cu documente verificabile, existente în cadrul unităților angajatoare.

În conformitate cu prevederile Decretului nr. 92/1976 privind carnetul de muncă (în vigoare până la data de 31 decembrie 2010) și ale Ordinului ministrului muncii nr. 136/1976 pentru aprobarea metodologiei de întocmire,

completare, păstrare și evidență a carnetului de muncă, **înregistrarea în carnetul de muncă a activităților desfășurate în grupele I și a II-a de muncă era obligatorie.**

Actele normative care reglementau încadrarea în fostele grupe I și a II-a de muncă au fost abrogate la data intrării în vigoare a Legii nr. 19/2000, respectiv de la data de 1 aprilie 2001. După această dată, nu mai există bază legală pentru încadrarea locurilor de muncă, activităților și categoriilor profesionale în grupele I și a II-a de muncă, iar eliberarea adeverințelor privind atestarea faptului că, în anumite perioade anterioare datei de 1 aprilie 2001, o persoană și-a desfășurat activitatea în astfel de locuri de muncă se va face numai dacă nominalizarea persoanei s-a efectuat anterior acestei date și numai pe baza documentelor întocmite la acea vreme, verificabile, aflate în evidența angajatorilor sau deținătorilor de arhive.

Prin urmare, în prezent, angajatorii și deținătorii de arhive nu au temei legal pentru a nominaliza noi persoane ori pentru a încadra activități desfășurate anterior datei de 1 aprilie 2001 în grupele I și a II-a de muncă, ci doar pentru a atesta un fapt consumat anterior acestei date, prin adeverințe eliberate conform anexei nr. 14 la Normele de aplicare.

În concluzie, trebuie să distingem între obligația de a elibera, în baza documentelor cu valoare practică ale angajatorului, o adeverință prin care se atestă faptul că, în anumite perioade, anterioare datei de 1 aprilie 2001, salariații și-au desfășurat activitatea în locuri de muncă încadrate în grupele I și a II-a de muncă și obligația de a încadra efectiv locurile de muncă ale salariaților în aceste grupe de muncă. Emiterea unei adeverințe prin care se atestă faptul că, în anumite perioade, anterioare datei de 1 aprilie 2001, salariații și-au desfășurat activitatea în locuri de muncă încadrate în grupe de muncă este doar o operațiune subsecventă acordării grupei de muncă.

Astfel, angajatorii sau deținătorii de arhive pot elibera adeverințe cu privire la desfășurarea activității în grupe de muncă **doar în situația în care dețin documente cu valoare practică în măsură să certifice acest lucru: proces-verbal, decizie, tabel, hotărârea consiliului de administrație și a sindicatului privind nominalizarea persoanelor încadrate în grupe superioare de muncă, pontajele lunare, registrul de evidență a intrărilor în subteran etc.**

3.6. Perioada suplimentară la vechimea în muncă pentru grupele I și a II-a de muncă realizată anterior datei de 1 aprilie 2001

Conform prevederilor Legii nr. 3/1977, pentru perioadele realizate în grupele I și a II-a de muncă se acordă un spor la vechimea în muncă, astfel:

- 6 luni, pentru fiecare an lucrat în grupa I de muncă;
- 3 luni, pentru fiecare an lucrat în grupa a II-a de muncă.

EXEMPLUL nr. 1

Pentru 5 ani lucrați în grupa a II-a de muncă, sporul se calculează astfel:

- $5 \text{ ani} \times 3 \text{ luni/an} = 15 \text{ luni} = 1 \text{ an și } 3 \text{ luni.}$

Pentru 5 ani lucrați în grupa I de muncă, sporul se calculează astfel:

- $5 \text{ ani} \times 6 \text{ luni/an} = 30 \text{ luni} = 2 \text{ ani și } 6 \text{ luni.}$

Dacă o persoană realizează mai puțin de 5 ani în grupele I și a II-a de muncă, nu se acordă spor.

Dacă din cei 5 ani realizați în grupe de muncă, 2 ani sunt lucrați în grupa I de muncă și 3 ani în grupa a II-a de muncă, sporul rezultat se ia în calcul.

Acest spor se calculează numai pentru ani întregi.

EXEMPLUL nr. 2

Dacă s-au realizat în grupa a II-a de muncă 8 ani, 11 luni și 25 de zile, sporul se acordă numai pentru cei 8 ani, și anume:

➤ $8 \text{ ani} \times 3 \text{ luni/an} = 24 \text{ luni} = 2 \text{ ani}$.

În situația în care numărul de luni realizate în grupa I de muncă însumat cu numărul de luni realizate în grupa a II-a de muncă depășește 1 an, se acordă spor corespunzător grupei a II-a de muncă.

EXEMPLUL nr. 3

O persoană a realizat următoarele stagii de cotizare în grupele I și a II-a de muncă:

- 12 ani și 3 luni, în grupa I de muncă;
- 13 ani și 9 luni, în grupa a II-a de muncă;
- $12 \text{ ani} \times 6 \text{ luni/an} = 72 \text{ luni} = 6 \text{ ani}$, spor grupa I de muncă;
- $13 \text{ ani} \times 3 \text{ luni/an} = 39 \text{ luni} = 3 \text{ ani și } 3 \text{ luni}$, spor grupa a II-a de muncă;
- $3 \text{ luni} + 9 \text{ luni} = 12 \text{ luni} = 1 \text{ an}$;
- $1 \text{ an} \times 3 \text{ luni/an} = 3 \text{ luni}$.

Prin urmare, sporul acordat pentru perioadele lucrate în grupele I și a II-a de muncă este de 9 ani și 6 luni (6 ani + 3 ani și 3 luni + 3 luni).

Perioada suplimentară acordată pentru stagiul de cotizare realizat în grupele I și a II-a, condiții deosebite, condiții speciale sau alte condiții de muncă, constituie stagiul de cotizare în condiții normale de muncă.

Stagiul de cotizare realizat în grupele I și a II-a de muncă înainte de 1 aprilie 2001 se calculează proporțional cu timpul efectiv lucrat în astfel de condiții de muncă, cu condiția ca

pentru grupa I de muncă procentul de lucru să fi fost de cel puțin 50%, iar pentru grupa a II-a de muncă de cel puțin 70% din timpul normal de lucru.

EXEMPLUL nr. 4

O persoană a realizat stagii de cotizare în grupele I și a II-a de muncă, astfel:

- 12.08.1979–20.10.1988, în grupa a II-a de muncă în procent de 80%;
- 10.05.1989–27.07.1997, în grupa I de muncă în procent de 60%.

Calculul stagiului de cotizare realizat în grupele I și a II-a de muncă se face astfel:

➤ se calculează cât reprezintă 80% din perioada 12.08.1979–20.10.1988, lucrată în grupa a II-a de muncă în procent de 80%, transformând toată perioada în zile:

- 9 ani, 2 luni și 8 zile, în grupa a II-a de muncă = 3.353 zile ($9 \times 365 + 2 \times 30 + 8$);
- $3.353 \text{ zile} \times 80\% = 2.682 \text{ zile}$, în grupa a II-a de muncă în procent de 100%;
- 2.682 zile = 7 ani, 4 luni și 7 zile, perioadă lucrată în grupa a II-a de muncă în procent de 100%.

➤ se calculează cât reprezintă 60% din perioada 10.05.1989–27.07.1997, lucrată în grupa I de muncă în procent de 60%, transformând toată perioada în zile:

- 8 ani, 2 luni și 17 zile, în grupa I de muncă = 2.997 zile ($8 \times 365 + 2 \times 30 + 17$);
- $2.997 \text{ zile} \times 60\% = 1.798 \text{ zile}$, în grupa I de muncă în procent de 100%;
- 1.798 zile = 4 ani, 11 luni și 8 zile, perioadă lucrată în grupa I de muncă în procent de 100%.

Diferența de stagiul de 1 an, 10 luni și 1 zi (9 ani, 2 luni și 8 zile – 7 ani, 4 luni și 7 zile), respectiv de 3 ani, 3 luni și 9 zile (8 ani, 2 luni și 17 zile – 4 ani, 11 luni și 8 zile) reprezintă stagiul de cotizare în condiții normale de muncă.

Sporul aferent pentru grupele I și a II-a de muncă se calculează la numărul de ani lucrați în grupă de muncă în procent de 100%, respectiv:

- 4 ani x 6 luni/an = 24 luni = 2 ani, spor grupa I de muncă;
 - 8 ani (7 ani și 4 luni – grupa a II-a + 11 luni – grupa I) x 3 luni/an = 24 luni = 2 ani, spor grupa a II-a de muncă.
- Total spor = 4 ani (2 ani + 2 ani).

4

Stagiul minim de cotizare în specialitate pentru personalul militar

Stagiul minim de cotizare în specialitate cuprinde perioadele în care o persoană s-a aflat în una dintre următoarele situații:

- a avut calitatea de cadru militar în activitate;
- a îndeplinit serviciul militar ca militar în termen, militar cu termen redus, elev al unei școli militare/școli de agenți de poliție sau student al unei instituții de învățământ din sistemul de apărare națională, ordine publică și siguranță națională pentru formarea cadrelor militare, polițiștilor și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, cu excepția liceului militar;
- a fost concentrată sau mobilizată ca rezervist;
- a fost în captivitate;

- a avut calitatea de funcționar public cu statut special în instituțiile din sistemul de apărare națională, ordine publică și siguranță națională, precum și din sistemul administrației penitenciare;
- a avut calitatea de militar angajat pe bază de contract și/sau de soldat și gradat voluntar.

5

Perioadele asimilate stagiului de cotizare

Conform art. 49 alin. (1) din lege, reprezintă stagiul de cotizare și perioadele necontributive, denumite conform legii perioade asimilate, în care persoana:

- a beneficiat de pensie de invaliditate;
- a urmat cursurile de zi ale învățământului universitar, organizat potrivit legii, pe durata normală a studiilor respective, cu condiția absolvirii acestora cu diplomă;
- a satisfăcut serviciul militar ca militar în termen sau militar cu termen redus, pe durata legal stabilită, a fost concentrat, mobilizat sau în prizonierat;
- a beneficiat, în perioada 1 aprilie 2001–1 ianuarie 2006, de indemnizații de asigurări sociale, acordate potrivit legii;
- a beneficiat, începând cu 1 ianuarie 2005, de concediu pentru incapacitate temporară de muncă cauzată de accident de muncă și boli profesionale;
- a beneficiat, începând cu 1 ianuarie 2006, de concediu pentru creșterea copilului în vârstă de până la 2 ani sau, în cazul copilului cu handicap, de până la 3 ani;

- a fost elev al unei școli militare/școli de agenți de poliție sau student al unei instituții de învățământ din sistemul de apărare națională, ordine publică și siguranță națională pentru formarea cadrelor militare, polițiștilor și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, cu excepția liceului militar.

Aceste perioade asimilate sunt recunoscute numai dacă, în perioada respectivă, persoana nu a realizat stagii de cotizare în condițiile legii.

Asigurații care au absolvit mai multe instituții de învățământ superior beneficiază de asimilarea, ca stagii de cotizare, a unei singure perioade de studii, la alegere.

6

Stagiul de cotizare realizat în sisteme neintegrate sistemului public

Stagiul de cotizare, vechimea în muncă și vechimea în serviciu realizate în sisteme neintegrate sistemului public de pensii se au în vedere numai pentru deschiderea dreptului la pensie pentru limită de vârstă, pensie de invaliditate și pensie de urmaș.

Nu au fost integrate sistemului public până la această dată sistemul de pensii al avocaților, precum și sistemele proprii de asigurări sociale ale cultelor recunoscute de lege, respectiv Biserica Romano-Catolică, Biserica Creștină Adventistă de Ziua a Șaptea din România, Biserica Reformată din România, Biserica Unitariană din Transilvania, Uniunea Bisericilor Creștine Baptiste din România, Uniunea Penticostală – Biserica lui Dumnezeu Apostolică din România, Biserica Evanghelică CA din România și Biserica Evanghelică Luterană din România.

7

Stagiul de cotizare realizat în fostul sistem al asigurărilor sociale pentru agricultori

În cadrul unităților agricole cooperatiste, desfășurau activitate, în principal, două categorii de personal:

- membri cooperatori;
- persoanele încadrate cu contract de muncă.

În cazul membrilor cooperatori, fondurile necesare plății pensiilor erau constituite distinct, vechimea în muncă calculându-se, până la intrarea în vigoare a Legii nr. 80/1992, din totalul anilor în care membrul cooperator a realizat volumul de muncă aprobat de adunarea generală. După data intrării în vigoare a Legii nr. 80/1992, noțiunea de vechime în muncă a fost înlocuită cu cea de timp util.

Timpul util se stabilește în ani prin raportarea volumului de muncă exprimat în norme însumat pe întreaga perioadă în care persoana asigurată a lucrat în fosta cooperativă agricolă de producție, la cel mai mic volum anual de norme stabilit de adunarea generală în perioada respectivă.

În concluzie, calculul timpului util se efectua doar în cazul membrilor cooperatori pentru care fostele adunări generale stabileau volumul de muncă anual exprimat în norme (diferențiat pentru fiecare sector – vegetal, zootehnic, horticul etc.). Acest volum de muncă trebuia efectiv realizat, în funcție de acesta efectuându-se retribuirea cooperatorilor și stabilirea drepturilor de pensie.

Drepturile de retribuire pentru personalul care îndeplinea funcții de conducere și de execuție tehnice, economice, de altă specialitate, administrative, de servire și pază se acordau cu condiția ca acesta să execute, în raport cu mărimea și complexitatea unității, lucrări agricole reprezentând 25-50% din volumul de muncă stabilit pentru cooperatorii care lucrau nemijlocit în producție, potrivit hotărârii adunării generale, fără

a primi, pentru aceste lucrări, o retribuție distinctă față de cea cuvenită pentru funcția îndeplinită.

Personalului angajat cu contract de muncă i se aplica un alt regim, respectiv cel al Codului muncii și al Legii nr. 3/1977, atât din punctul de vedere al vechimii în muncă, cât și din punctul de vedere al calculului pensiei.

Astfel, în această situație, la determinarea punctajelor anuale se iau în calcul, până la data de 1 aprilie 2001, salariile brute sau nete, după caz.

„Retribuția” suplimentară pe care o primea personalul contractual din cadrul cooperativelor agricole de producție, în general, ca formă de participare la beneficii, nu a făcut parte din baza de calcul al pensiei anterior anului 2001; la aceasta nu s-au datorat contribuția de asigurări sociale și nici contribuția personală pentru pensia suplimentară de 10, 15 sau 20 de lei specifică agricultorilor. Potrivit prevederilor Legii nr. 4/1977 și ale Legii nr. 80/1992, rezultă că vechimea în muncă și, respectiv, timpul util se calculau pentru normele efectiv lucrate, nu și pentru cele atribuite.

Conform Normelor de aplicare, prin timp util la pensie realizat de agricultori, prevăzut la art. 17 alin. (3) din lege, se înțelege perioada în care foștii membri cooperatori au realizat un volum de muncă în fostele unități agricole potrivit prevederilor Legii nr. 4/1977, calculat conform metodologiei utilizate la aplicarea Legii nr. 80/1992.

Timpul util la pensie se determină pe baza datelor, elementelor și informațiilor conținute în carnetul de pensii și asigurări sociale și/sau în actele doveditoare eliberate de primăria care deține arhiva fostelor unități agricole cooperatiste, întocmite cu respectarea prevederilor legale referitoare la valabilitatea actelor doveditoare.

În situația agricultorilor din zonele necooperativizate, timpul util la pensie se determină pe baza carnetului de pensii și asigurări sociale și reprezintă numărul anilor calendaristici în care s-a achitat contribuția minimă lunară de 40 de lei prevăzută de Legea nr. 5/1977.

8

Dovedirea stagiului de cotizare

8.1. Perioada de asigurare realizată după data intrării în vigoare a legii, începând cu data de 1 ianuarie 2011

Stagiul de cotizare realizat după data de 1 ianuarie 2011 se determină conform informațiilor din declarațiile nominale depuse de angajator la ANAF, nefiind necesară dovedirea acestuia de către beneficiar.

8.2. Perioada de asigurare realizată între 1 aprilie 2001 și 31 decembrie 2010, în baza prevederilor Legii nr. 19/2000

Stagiul de cotizare realizat în perioada 1 aprilie 2001–31 decembrie 2010 se determină conform informațiilor din declarațiile nominale depuse de angajator la casele teritoriale de pensii, nefiind necesară dovedirea acestuia de către beneficiar.

În situațiile în care, pentru anumite perioade de după data de 31 martie 2001, stagiul de cotizare în sistemul public de pensii, respectiv veniturile asigurate pe baza cărora se determină punctajul lunar, nu pot fi dovedite prin declarația nominală de asigurare, persoana în cauză poate prezenta casei teritoriale de pensii competente alte documente doveditoare, întocmite în condițiile legii. Aceste documente pot fi:

- carnetul de muncă, cu înregistrările efectuate conform normelor legale, în original;
- certificate cu informații extrase din registrele generale de evidență a salariaților depuse de angajatori la Inspectoratul Teritorial de Muncă;

- certificate/adeverințe eliberate în condițiile legii de Arhivele Naționale sau de către deținătorii legali ai arhivelor foștilor angajatori;
- hotărâri judecătorești prin care se reconstituie elementele necesare stabilirii drepturilor de pensie.

Aceste documente pot constitui dovada stagiului de cotizare realizat numai în situațiile în care angajatorul se află în imposibilitatea de a întocmi și depune declarația nominală de asigurare.

8.3. Vechimea în muncă recunoscută pentru stabilirea pensiilor până la data de 1 aprilie 2001

Ca regulă generală, dovedirea stagiilor de cotizare realizate până la 1 aprilie 2001 se face prin carnetul de muncă, întocmit și completat conform dispozițiilor Decretului nr. 92/1976 privind carnetul de muncă.

În situația în care persoana nu mai deține carnetul de muncă, dovada stagiului de cotizare se face prin adeverință eliberată de către angajatorii la care și-a desfășurat activitatea sau, în cazul desființării acestora, prin adeverință eliberată de către deținătorii legali ai arhivelor.

Adeverința prin care se dovedește acest stagiul de cotizare trebuie să conțină următoarele elemente:

- denumirea angajatorului;
- datele de identificare a persoanei;
- perioada în care s-a lucrat, cu indicarea datei de începere și de încetare a raportului de muncă;
- menționarea temeiului legal în baza căruia a avut loc încadrarea;
- funcția, meseria sau specialitatea exercitată;
- salariul tarifar de încadrare;
- denumirea sporurilor cu caracter permanent, procentul sau suma acordată;
- perioada în care a primit sporul și temeiul în baza căruia s-a acordat.

Aceste adeverințe vor avea număr și dată de înregistrare, ștampila unității emitente, precum și semnătura celui care angajează unitatea sau a persoanei delegate în acest sens de conducerea unității.

8.4. Perioadele lucrate în grupele I și a II-a de muncă conform legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001

În situația în care perioadele de stagiul de cotizare realizate în grupele I și a II-a de muncă până la 1 aprilie 2001 nu sunt înregistrate în carnetul de muncă, dovedirea acestora se face prin adeverință eliberată pe baza documentelor verificabile, aflate în evidențele angajatorilor sau ale deținătorilor legali de arhive, conform **modelului nr. 1**, prevăzut în anexa nr. 14 la Normele de aplicare.

MODELUL nr. 1

UNITATEA
 C.U.I. /Cod fiscal
 Adresa , telefon
 Nr. /data

ADEVERINȚĂ

Se adeverește prin prezenta că domnul/doamna, născut/născută la data de în localitatea județul, sectorul, a fost angajat/angajată cu contract individual de muncă la societatea *) în perioada de la până la , având meseria/funcția de , a fost încadrat/încadrată în grupa**) de muncă, în procent de %, conform nominalizării efectuate prin (***)
 Temeiul juridic al încadrării în grupa**) de muncă îl reprezintă (****)

OBSERVAȚII:

Menționăm că prezenta adeverință s-a eliberat în baza documentelor, verificabile, aflate în arhiva societății, cunoscându-se atât prevederile Codului penal referitoare la falsul în înscrisuri oficiale, cât și prevederile legislației de reglementare a pensiilor din sistemul public, potrivit cărora angajatorul poartă întreaga răspundere pentru valabilitatea și corectitudinea actelor doveditoare utilizate la stabilirea drepturilor de pensie.

Conducătorul unității,

.....
 (numele, prenumele, semnătura și ștampila)

.....
 Direcția/Serviciul cu atribuții salarizare personal

.....
 (numele, prenumele și semnătura)

.....
 Întocmit

.....
 (numele, prenumele și semnătura)

*) Se completează denumirea societății sau, după caz, eventualele denumiri anterioare.

**) Se completează I sau II.

***) Se completează actul administrativ emis de unitate, conform prevederilor Ordinului ministrului muncii și ocrotirilor sociale, al ministrului sănătății și al președintelui Comisiei Naționale pentru Protecția Muncii nr. 50/1990 pentru precizarea locurilor de muncă, activităților și categoriilor profesionale cu condiții deosebite care se încadrează în grupele I și II de muncă în vederea pensionării (proces-verbal, decizie, tabel, hotărârea consiliului de administrație și a sindicatului privind nominalizarea persoanelor încadrate în grupe superioare de muncă, postajele lunare, registrul de evidență a intrărilor în subteran etc.).

****) Se completează actul normativ (nr., dată, poziție, anexă etc.) care anterior datei de 1 aprilie 2001 a constituit temei juridic pentru încadrarea în grupă superioară de muncă:

— pentru perioada anterioară datei de 18 martie 1969, încadrarea în grupa I sau II de muncă s-a făcut cu respectarea Instrucțiunilor Ministerului Muncii nr. 1.040/1967 care cuprind meseriile și funcțiile prevăzute în grupele I și II de muncă;

— pentru perioada lucrată după data de 18 martie 1969 până la data de 1 aprilie 2001, încadrarea în grupe superioare de muncă s-a făcut conform Ordinului ministrului muncii și ocrotirilor sociale, al ministrului sănătății și al președintelui Comisiei Naționale pentru Protecția Muncii nr. 50/1990, ordin ce a înlocuit ordinele Ministerului Muncii și Ministerului Sănătății nr. 59/1969, 105/1976 și 210/1977;

— pentru perioada lucrată după data de 1 martie 1990 până la data de 1 aprilie 2001, încadrarea în grupele I și II de muncă s-a făcut conform Ordinului ministrului muncii și protecției sociale, al ministrului sănătății și al președintelui Comisiei Naționale pentru Protecția Muncii pentru precizarea locurilor de muncă, activităților și categoriilor profesionale cu condiții deosebite care se încadrează în grupele I și II de muncă în vederea pensionării, pentru perioada lucrată după 1 martie 1990;

— alte acte normative în vigoare la data respectivă.

OBSERVAȚII: Se va completa cu precizări suplimentare, după caz, în situația persoanelor care au lucrat în aceeași condiții cu muncitorii. Câmpurile marcate cu asterisc sunt obligatorii de completat.

Perioadele de stagiul de cotizare realizate în grupele I și a II-a de muncă anterior datei de 1 aprilie 2001 și care, conform legislației ulterioare acestei date, sunt asimilate în condiții speciale de muncă, se dovedesc prin adeverință eliberată conform **modelului nr. 2**, prevăzut în anexa nr. 12 la Normele de aplicare.

MODELUL nr. 2

Date de identificare a unității

Nr. /

ADEVERINȚĂ

Se adeverește prin prezenta că domnul/doamna, născut/născută la data de în localitatea, județul, având codul numeric personal, a fost angajat/angajată cu contract individual de muncă la societatea¹⁾

Pe perioada, în meseria/funcția, în perioada se încadrează în grupa I de muncă, în procent de, în baza prevederilor²⁾, activitate care se regăsește la poziția din anexa nr. 2 la Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare.

Societatea se regăsește la poziția din anexa nr. 3 la Legea nr. 263/2010, cu modificările și completările ulterioare.

Menționăm că prezenta adeverință s-a eliberat în baza documentelor, verificabile, aflate în arhiva societății, cunoscându-se atât prevederile Codului penal referitoare la falsul în înscrisuri oficiale, cât și prevederile legislației de reglementare a pensiilor din sistemul public, potrivit căreia angajatorul poartă întreaga răspundere pentru valabilitatea și corectitudinea actelor doveditoare utilizate la stabilirea drepturilor de pensie.

Conducătorul unității,

.....
(numele, prenumele, semnătura și ștampila)

¹⁾ Se completează cu denumirea societății sau, după caz, cu eventualele denumiri anterioare.

²⁾ Se precizează actul normativ (număr, dată, poziție, anexă) în baza căruia a fost încadrat în grupa I de muncă, anterior datei de 1 aprilie 2001.

8.5. Vechimea în serviciu recunoscută pentru stabilirea pensiilor în cazul personalului militar până la 31 decembrie 2010

Dovedirea perioadelor de vechime în serviciu realizate în sistemul militar până la 31 decembrie 2010 se face cu fișa de pensie, foaia matricolă sau alte documente legale.

Perioadele realizate în condiții deosebite, condiții speciale sau alte condiții de muncă de către personalul militar se dovedesc prin adeverință eliberată conform **modelului nr. 3**, prevăzută în anexa nr. 3 la Normele de aplicare.

MODELUL nr. 3

Date de identificare a unității

.....

.....

Nr. /

ADEVERINȚĂ

Se adeverește prin prezenta că domnul/doamna, născut/născută la data de în localitatea, județul, având codul numeric personal, a fost cadru militar/polițist/functionar public cu statut special în sistemul administrației penitenciare la, în perioada

Pe perioada se încadrează în condiții de muncă, în baza, activitate care se regăsește în anexa nr. ... la Hotărârea Guvernului nr. 1.294/2001 privind stabilirea locurilor de muncă și activităților cu condiții deosebite, condiții speciale și alte condiții, specifice pentru cadrele militare în activitate, cu modificările ulterioare, și în Hotărârea Guvernului nr. 1.822/2004 privind stabilirea locurilor de muncă și activităților cu condiții deosebite, speciale și alte condiții, specifice pentru polițiști, cu modificările ulterioare.

Menționăm că prezenta adeverință s-a eliberat în baza documentelor, verificabile, aflate în arhiva unității, cunoscându-se atât prevederile Codului penal referitoare la falsul în înscrisuri oficiale, cât și prevederile legislației de reglementare a pensiilor din sistemul public, potrivit căreia angajatorul poartă întreaga răspundere pentru valabilitatea și corectitudinea actelor doveditoare utilizate la stabilirea drepturilor de pensie.

Conducătorul unității,

(semnătura și ștampila)

8.6. Perioada cuprinsă între 1 ianuarie 2010 și 31 decembrie 2010, în care persoanele din sistemul militar au beneficiat de ajutoare lunare de la bugetul de stat

Stagiul de cotizare realizat în perioada în care o persoană a beneficiat de ajutoare lunare de la bugetul de stat se dovedește prin adeverință eliberată de unitatea militară care a efectuat plata acestor ajutoare.

8.7. Timpul util la pensie realizat de agricultori în condițiile reglementate de legislația specifică, anterioară datei de 1 aprilie 2001

Stagiul de cotizare realizat în fostele unități agricole cooperatiste se dovedește prin adeverință eliberată de primăria din localitatea unde a avut sediul cooperativa agricolă de producție, din care trebuie să rezulte perioada în care a avut calitatea de membru cooperator, numărul de norme realizate și numărul de norme planificate. În funcție de aceste elemente, se calculează timpul util pentru persoanele care au avut calitatea de membru cooperator.

8.8. Perioada de vechime în muncă recunoscută în baza prevederilor Decretului-lege nr. 118/1990, republicat

Dovedirea acestei perioade se face cu hotărârea emisă de Comisia pentru aplicarea Decretului-lege nr. 118/1990, republicat.

8.9. Perioadele asimilate stagiului de cotizare

Perioada studiilor superioare

Dovada se face cu diploma de absolvire și foaia matricolă (original și copie). În situația în care din foaia matricolă nu rezultă durata normală a studiilor și forma de învățământ, trebuie prezentată adeverință eliberată de unitatea de învățământ superior la care au fost absolvite studiile.

În cazul în care o persoană a urmat doar un număr de ani cursurile de zi ale învățământului universitar din durata

normală a studiilor, absolvind aceste cursuri de învățământ, se consideră perioadă asimilată doar anii urmați la zi. De asemenea, precizăm că anul universitar cuprinde și perioada vacanțelor, dacă în aceste perioade asiguratul nu a realizat stagii de cotizare în condițiile legii.

EXEMPLU

Un asigurat solicită luarea în calcul a perioadei cât a urmat cursurile de zi ale învățământului universitar și prezintă o adeverință în care este menționată perioada de studii 15 septembrie 1978–15 iunie 1983.

La stabilirea stagiului de cotizare și, implicit, a punctajului anual aferent perioadei de studii universitare, se va lua în calcul perioada 1 octombrie 1978–1 octombrie 1983, dacă în această perioadă asiguratul nu a realizat stagii de cotizare conform legii.

Cu privire la adeverințe, se impun următoarele considerente:

- **absolvenții instituțiilor de învățământ superior care au fost înmatriculați ca studenți înainte de anul 1950 au efectuat cursuri numai la zi.** Prin urmare, în funcție de durata studiilor (reieșită din foaia matricolă), toți absolvenții de învățământ superior din anii 1952, 1953, 1954 și 1955 au urmat cursurile la zi și nu este necesară dovedirea acestui fapt;
- **absolvenții instituțiilor de învățământ superior care au fost înmatriculați ca studenți după anul 1950** (când a intrat în vigoare Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 954 din 2 septembrie 1950, prin care s-au înființat formele de învățământ seral și fără frecvență) trebuie să solicite o adeverință de la

universitățile respective, prin care să se certifice faptul că au urmat cursurile la învățământul de zi, dacă acest lucru nu rezultă din foaia matricolă;

- **absolvenții specializărilor de medicină generală, farmacie și stomatologie, medicină veterinară și arhitectură au frecventat numai la zi cursurile de învățământ superior prin natura studiilor;**
- în cazul absolvenților care au urmat cursurile unor instituții de învățământ superior din străinătate, documentele doveditoare se prezintă traduse și legalizate;
- în situația persoanelor care pot dovedi, prin acte, imposibilitatea obținerii documentelor care atestă forma de învățământ și durata studiilor, valorificarea perioadelor respective se face în baza declarației pe propria răspundere.

Perioada stagiului militar

Dovedirea acestei perioade asimilate se face cu livretul militar sau, în lipsa acestuia, cu adeverință eliberată de structurile militare competente.

Cu aceleași mijloace de probă se dovedește și perioada în care o persoană a fost elev al unei școli militare/școli de agenți de poliție sau student al unei instituții de învățământ din sistemul de apărare, ordine publică și siguranță națională pentru formarea cadrelor militare, polițiștilor și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare.

Perioadele în care o persoană a beneficiat de indemnizații de asigurări sociale (1 aprilie 2001–1 ianuarie 2006), de concediu pentru incapacitate temporară de muncă cauzată de accident de muncă și boli profesionale (începând cu 1 ianuarie 2005), respectiv de concediu pentru creșterea copilului în vârstă de până la 2 sau, după caz, 3 ani (începând cu 1 ianuarie 2006) se dovedesc cu declarațiile nominale depuse la casele teritoriale de pensii, respectiv ANAF.

9

Calculul stagiului de cotizare

Stagiul de cotizare se calculează în ani, luni și zile.

► **Pentru perioada anterioară datei de 1 aprilie 2001,** stagiul de cotizare se calculează proporțional cu timpul lucrat din programul normal de lucru.

EXEMPLU

O persoană a desfășurat activitate în baza unui contract de muncă în perioada 15.02.1964–26.05.1993, pe durata programului normal de lucru.

Stagiul de cotizare realizat este de 29 de ani, 3 luni și 11 zile, calculat astfel:

1993.05.26 –

1964.02.15

29.03.11

Dacă presupunem că în perioada 01.07.1970–21.09.1974 a desfășurat activitate cu jumătate de normă, rezultă un stagiul de cotizare de 27 de ani, 2 luni și 1 zi, întrucât în perioada lucrată cu jumătate de normă stagiul de cotizare calculat proporțional este de 2 ani, 1 lună și 10 zile:

1970.07.01 – 1974.09.21 – 1993.05.26 –

1964.02.15 1970.07.01 1974.09.21

06.04.16 04.02.20 1/1 normă 18.08.05

02.01.10 ½ normă

Prin urmare, stagiul de cotizare efectiv este de 27 de ani,
2 luni și 1 zi:

06.04.16 +

02.01.10 +

18.08.05 =

26.13.31 = (zilele se transformă în luni, făcându-se împărțirea la 30)

26.14.01 = (lunile se transformă în ani, făcându-se împărțirea la 12)

EXCEPȚIE

Femeile care au avut în îngrijire copii în vârstă de până la 7 ani beneficiază de stagiul de cotizare integral, chiar dacă au desfășurat activitate cu jumătate de normă.

➤ **Timpul util la pensie realizat de agricultori** în condițiile reglementate de legislația specifică, anterioară datei de 1 aprilie 2001, se calculează după cum urmează:

- timpul util la pensie realizat de către agricultori se exprimă în ani și se determină prin raportarea volumului total de muncă, exprimat în numărul de norme realizate în întreaga perioadă în care asiguratul a lucrat în fosta unitate agricolă cooperatistă, la cel mai mic număr de norme planificate a se realiza anual, din perioada respectivă, stabilit de adunarea generală a cooperatorilor;
- timpul util la pensie, determinat potrivit prevederilor de mai sus, nu poate depăși numărul anilor calendaristici în care asiguratul a prestat muncă în fosta unitate agricolă cooperatistă.

EXEMPLUL nr. 1

Anul	Norme planificate	Norme realizate
1965	100	20
1966	100	100
1967	80	50
1980	70	50
1981	100	150
1982	100	60
1990	100	60

Se adună numărul **normelor realizate**, 490, și se împarte la volumul de **norme planificate cel mai mic**, respectiv 70. Rezultat = 7 ani.

În acest caz, **anii efectiv lucrați sunt egali cu rezultatul**, respectiv cu 7, iar timpul util pe care îl luăm în considerare la calculul stagiului de cotizare este de 7 ani.

EXEMPLUL nr. 2

Anul	Norme planificate	Norme realizate
1965	100	20
1966	100	100
1967	100	50
1980	100	50
1981	100	150
1982	100	60
1990	100	60

Se adună numărul **normelor realizate**, 490, și se împarte la volumul de **norme planificate cel mai mic**, respectiv 100. Rezultat = 4,9 ani.

Dacă **rezultatul este mai mic decât anii efectiv lucrați**, atunci timpul util pe care îl luăm în considerare la calculul pensiei este acest rezultat, respectiv 4 ani.

EXEMPLUL nr. 3

Anul	Norme planificate	Norme realizate
1965	100	100
1966	100	100
1967	80	100
1980	70	50
1981	100	150
1982	100	60
1990	100	60

Se adună numărul **normelor realizate**, 620, și se împarte la volumul de **norme planificate cel mai mic**, respectiv 70. Rezultat = 8,85.

Dacă **rezultatul este mai mare decât anii efectiv lucrați**, atunci timpul util pe care îl luăm în considerare la calculul stagiului de cotizare este perioada efectivă în care a desfășurat activitate în cadrul cooperativei, respectiv 7 ani.

➤ După data de 1 aprilie 2001, calculul stagiului de cotizare se face în mod diferit în funcție de modificările aduse Codului muncii, astfel:

- în perioada 1 aprilie 2001–1 martie 2003, stagiul de cotizare se calculează corespunzător programului normal de lucru, indiferent de norma de lucru;
- începând cu data de 1 martie 2003, odată cu intrarea în vigoare a noului Cod al muncii, respectiv Legea nr. 53/2003, și până la data de 1 iulie 2005 stagiul de cotizare se calculează proporțional, în funcție de timpul lucrat din programul normal de lucru;
- începând cu data de 1 iulie 2005, ca urmare a modificării Codului muncii, stagiul de cotizare nu se mai calculează proporțional cu timpul lucrat, ci corespunzător zilelor lucrate înscrise în declarațiile nominale de asigurare, indiferent de norma de lucru.

EXEMPLU

O persoană a desfășurat activitate în baza unui contract de muncă, astfel:

- în perioada 01.04.2001–01.04.2002, cu program de 4 ore/zi;
- în perioada 01.06.2003– 01.06.2004, cu program de 2 ore/zi;
- în perioada 01.04.2006–01.04.2009, cu program de 4 ore/zi.

Dacă programul normal de lucru este considerat de 8 ore/zi, atunci calculul stagiului de cotizare este:

- în perioada 01.04.2001–01.04.2002 = 1 an;
- în perioada 01.06.2003–01.06.2004 = 3 luni (calcul proporțional, 2 ore/zi față de programul normal de 8 ore/zi);
- în perioada 01.04.2006–01.04.2009 = 3 ani.

➤ Legislația ulterioară datei de 1 aprilie 2001 prevede anumite **excepții referitoare la calculul stagiului de cotizare**, astfel:

- pentru perioada 1 aprilie 2001–1 iulie 2001, dacă angajatorul nu a plătit contribuția de asigurări sociale, stagiul de cotizare reprezintă o treime dintr-o lună, calculându-se corespunzător contribuției individuale plătite de angajat;
- pentru perioadele în care persoanele au beneficiat de plăți compensatorii în intervalul 1 aprilie 2001–31 decembrie 2010, stagiul de cotizare se determină prin aplicarea asupra perioadei de cotizare a raportului dintre cota de contribuție individuală de asigurări sociale și cota de contribuție de asigurări sociale aprobată pentru locuri de muncă în condiții normale.

EXEMPLUL nr. 1

O persoană a realizat stagiul de cotizare după cum urmează:

- 01.10.1960–01.09.1965 – cursuri universitare la zi;
- 01.09.1965–01.03.1977 – în condiții normale de muncă;
- 23.03.1977–15.04.1986 – în grupa I de muncă, în procent de 100%;
- 15.04.1986–01.09.1999 – în grupa a II-a de muncă, în procent de 100%;
- 01.09.1999–15.04.2001 – a beneficiat de ajutor de șomaj.

Stagiul de cotizare realizat este de 48 de ani, 2 luni și 22 zile, calculat astfel:

1965.09.01 –	1977.03.01 –	1986.04.15 –
1960.10.01	1965.09.01	1977.03.23
04.11.00	11.06.00	09.00.22 – grupa I

1999.09.01 –	2001.04.15 –
1986.04.15	1999.09.01
13.04.16 – grupa II	01.07.14

Prin urmare, stagiul de cotizare efectiv realizat este de 40 de ani, 5 luni și 22 zile:

$$\begin{aligned}
 &04.11.00 + \\
 &11.06.00 + \\
 &09.00.22 + \\
 &13.04.16 + \\
 &01.07.14 = \\
 &38.28.52 = (\text{zilele se transformă în luni, făcându-se împărțirea la 30}) \\
 &38.29.22 = (\text{lunile se transformă în ani, făcându-se împărțirea la 12}) \\
 &40.05.22
 \end{aligned}$$

La stagiul de cotizare efectiv realizat se adaugă perioadele suplimentare la vechime acordate pentru grupele I și a II-a de muncă:

- 9 ani x 6 luni/an = 54 luni = 4 ani și 6 luni, spor grupa I de muncă;
- 13 ani x 3 luni/an = 39 luni = 3 ani și 3 luni, spor grupa a II-a de muncă.

Prin urmare, totalizând toate aceste perioade, stagiul de cotizare realizat pe întreaga perioadă de desfășurare a activității este de:

$$\begin{aligned}
 &40.05.22 + \\
 &04.06.00 + \\
 &03.03.00 = \\
 &47.14.22 = \\
 &48.02.22
 \end{aligned}$$

EXEMPLUL nr. 2

O persoană a realizat stagiul de cotizare după cum urmează:

- 15.04.1970–13.12.1977 – în condiții normale de muncă;
- 01.01.1978–15.03.1985 – în grupa I de muncă, în procent de 100%;
- 15.03.1985–17.10.1991 – în grupa a II-a de muncă, în procent de 100%;
- 17.10.1991–01.05.1992 – a beneficiat de ajutor de șomaj;
- 01.05.1992–10.03.1999 – în grupa a II-a de muncă, în procent de 100%;
- 10.03.1999–01.04.2001 – în grupa I de muncă, în procent de 100%.

Stagiul de cotizare realizat este de 38 de ani, 7 luni și 28 de zile, calculat astfel:

1977.12.13 –	1985.03.15 –	1991.10.17 –
1970.04.15	1978.01.01	1985.03.15
07.07.28	07.02.14 – grupa I	06.07.02 – grupa II

1992.05.01 –	1999.03.10 –	2001.04.01 –
1991.10.17	1992.05.01	1999.03.10
00.06.14	06.10.09–grupa II	02.00.21–grupa I

Prin urmare, stagiul de cotizare efectiv realizat este de 40 de ani, 5 luni și 22 zile:

07.07.28 +
07.02.14 +
06.07.02 +
00.06.14 +
06.10.09 +
02.00.21 =
28.32.88 = (zilele se transformă în luni, făcându-se împărțirea la 30)
28.34.28 = (lunile se transformă în ani, făcându-se împărțirea la 12)

La stagiul de cotizare efectiv realizat se adaugă perioadele suplimentare la vechime acordate pentru grupele I și a II-a de muncă:

- 9 ani x 6 luni/an = 54 luni = 4 ani și 6 luni, spor grupa I de muncă, corespunzător unei perioade de 9 ani, 3 luni și 5 zile, în grupa I de muncă (7 ani, 2 luni și 14 zile + 2 ani și 21 zile);
- 13 ani x 3 luni/an = 39 luni = 3 ani și 3 luni, spor grupa a II-a de muncă, corespunzător unei perioade de 13 ani, 5 luni și 11 zile, în grupa a II-a de muncă (6 ani, 7 luni și 2 zile + 6 ani, 10 luni și 9 zile).

Prin urmare, totalizând toate aceste perioade, stagiul de cotizare realizat pe întreaga perioadă de desfășurare a activității este de:

30.10.28 +
04.06.00 +
03.03.00 =
37.19.28 =
38.07.28

CAPITOLUL IV

Categorii de pensii

În literatura juridică¹, pensiile de asigurări sociale de stat au fost definite ca drepturi bănești acordate salariaților la expirarea unei perioade determinate de activitate și la împlinirea vârstei prevăzute de lege ori în cazul pierderii, totale sau în cea mai mare parte a capacității de muncă, precum și urmașilor acestor persoane.

Cea mai recentă definiție a prestațiilor de asigurări sociale și, implicit, a pensiei este formulată la art. 3 alin. (1) lit. k) din lege astfel: „*prestații de asigurări sociale – veniturile de înlocuire acordate la intervenirea riscurilor asigurate sub formă de pensii, ajutoare sau alte tipuri de prestații prevăzute de prezenta lege, pentru pierderea totală ori parțială a veniturilor asigurate.*”

În ceea ce privește locul pensiei în cadrul asigurărilor sociale de stat, trebuie menționat faptul că acest drept reprezintă forma principală de realizare a dreptului de asigurări sociale, astfel cum prevede și art. 47 din Constituția României, revizuită, potrivit căruia „(1) Statul este obligat să ia măsuri de dezvoltare economică și de protecție socială, de natură să asigure cetățenilor un nivel de trai decent” și „(2) **Cetățenii au dreptul la pensie, la concediu de maternitate plătit, la asistență medicală în unitățile sanitare de stat, la ajutor de șomaj și alte forme de asigurări sociale publice sau private, prevăzute de lege. Cetățenii au dreptul și la măsuri de asistență socială, potrivit legii.**”

¹ Sanda Ghimpu, Ion Traian Ștefănescu, Șerban Beligrădeanu, Gheorghe Mohanu, *Dreptul muncii. Tratat*, vol. I, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1978, p. 312-313.

Categoriile de pensii care se acordă în sistemul public de pensii sunt:

- pentru limită de vârstă;
- anticipată;
- anticipată parțială;
- de invaliditate;
- de urmaș.

Deși legea prevede cinci categorii de pensii, practic, în cadrul procesului de adoptare a legii, prin introducerea alin. (5) la art. 65 din lege, s-a creat o nouă categorie de pensie anticipată parțială.

Astfel, conform prevederilor art. 65 alin. (5) din lege, „Persoanele care au locuit cel puțin 30 de ani în zonele afectate de poluarea remanentă datorită extracției și prelucrării minereurilor neferoase cu conținut de cupru, plumb, sulf, cadmiu, arseniu, zinc, mangan, fluor, clor, respectiv Baia Mare, Copșa Mică și Zlatna, pe o rază de 8 km în jurul acestor localități, beneficiază de reducerea vârstei standard de pensionare cu 2 ani fără penalizarea prevăzută la alin. (4)”.

A

Pensia pentru limită de vârstă

1. Condiții generale de înscriere la pensie pentru limită de vârstă

Pensia pentru limită de vârstă este prevăzută în secțiunea 1 a capitolului IV din lege. Ca regulă generală, persoanele care au contribuit la sistemul public de pensii au dreptul la pensie pentru limită de vârstă la data îndeplinirii cumulative a două condiții:

- vârsta standard de pensionare;
- stagiul minim de cotizare prevăzut de lege.

Vârsta standard de pensionare prevăzută de lege este de 63 de ani pentru femei și 65 de ani pentru bărbați. Pentru a elimina efectele imediate negative (pe termen scurt) ale aplicării legii și discriminarea în funcție de vârstă, legiuitorul a prevăzut eşalonarea vârstelor standard de pensionare în perioada 2011–2030 pentru femei, respectiv în perioada 2011–2014 pentru bărbați, prin creșterea graduală a vârstelor de pensionare, pornindu-se de la 59 de ani pentru femei și de la 64 de ani pentru bărbați de la 1 ianuarie 2011, eşalonare prevăzută în anexa nr. 5 la lege².

Stagiul minim de cotizare prevăzut de lege este de 15 ani, atât pentru femei, cât și pentru bărbați. Similar cu creșterea vârstelor standard de pensionare, creșterea stagiului minim de cotizare de la 13 ani (de la data de 1 ianuarie 2011) la 15 ani se face conform eşalonării prevăzute în anexa nr. 5 la lege.

Condițiile menționate mai sus sunt generale și esențiale, neîndeplinirea uneia dintre ele chiar și cu o singură zi determinând respingerea dosarului de pensie.

Condiția vârstei standard de pensionare nu poate fi înlăturată în niciun mod, iar condiția stagiului minim de cotizare poate fi realizată prin încheierea unui nou contract individual de muncă sau prin încheierea unui contract de asigurare socială cu casa teritorială de pensii, în funcție de domiciliul solicitantului, pentru completarea stagiului de cotizare.

Persoanele care și-au desfășurat activitatea în sistemul militar au dreptul la pensie pentru limită de vârstă la data îndeplinirii cumulative a două condiții:

- vârsta standard de pensionare;
- stagiul minim de cotizare în specialitate.

În cazul acestor persoane, legea prevede alte vârste standard de pensionare, alte stagii complete de cotizare, respectiv un stagiul minim de cotizare în specialitate conform anexei nr. 6 la lege.

² Anexa nr. 5 la lege se găsește la p. 234.

Vârsta standard de pensionare prevăzută de lege este de 60 de ani atât pentru femei, cât și pentru bărbați. Legiuitorul a prevăzut eşalonarea vârstelor standard de pensionare în perioada 2011–2030 prin creşterea graduală a acestora, pornindu-se de la 55 de ani, eşalonare prevăzută în anexa nr. 6 la lege³.

Stagiul minim de cotizare în specialitate prevăzut de lege este de 20 de ani, atât pentru femei, cât și pentru bărbați. Similar cu creşterea vârstelor standard de pensionare, creşterea stagiului minim de cotizare în specialitate de la 15 ani la 20 de ani se face conform eşalonării prevăzute în anexa nr. 6 la lege.

În situația în care o persoană realizează atât stagiul de cotizare ca civil, cât și stagiul de cotizare ca personal militar, se pune problema care este vârsta standard de pensionare.

Pentru clarificare, facem precizarea că se pot pensiona în funcție de vârsta standard prevăzută în anexa nr. 6 la lege numai acele persoane care au realizat stagiul minim de cotizare în specialitate ca personal militar.

EXEMPLUL nr. 1

Un bărbat născut în februarie 1950 a realizat stagiul de cotizare astfel:

- 25 de ani, ca civil;
- 10 ani, ca personal militar.

Având în vedere că nu a realizat stagiul minim de cotizare în specialitate de 15 ani conform anexei nr. 6 la lege, va beneficia de pensie pentru limită de vârstă la împlinirea vârstei standard de pensionare de 65 de ani, prevăzute în anexa nr. 5 la lege.

³ Anexa nr. 6 la lege se găsește la p. 252.

EXEMPLUL nr. 2

Un bărbat născut în februarie 1950 a realizat stagiul de cotizare astfel:

- 20 de ani, ca civil;
- 15 ani, ca personal militar.

Întrucât a realizat stagiul minim de cotizare în specialitate de 15 ani conform anexei nr. 6 la lege, va beneficia de pensie pentru limită de vârstă la împlinirea vârstei standard de pensionare de 55 de ani, prevăzute în anexa nr. 6 la lege.

2. Reducerea vârstelor standard de pensionare

Persoanele care au realizat stagii de cotizare în condiții deosebite, condiții speciale și/sau alte condiții de muncă beneficiază de pensie pentru limită de vârstă înainte de împlinirea vârstei standard de pensionare, în funcție de numărul de ani de stagiul de cotizare realizați în astfel de condiții de muncă.

Reducerea vârstei standard de pensionare pentru persoanele care au realizat stagii de cotizare în condiții deosebite, condiții speciale și/sau alte condiții de muncă se face **numai dacă au realizat stagiul complet de cotizare prevăzut de lege**.

În cazul personalului civil, **stagiul complet de cotizare** este de 35 de ani, atât pentru femei, cât și pentru bărbați. Attingerea stagiului complet de cotizare se va realiza prin creşterea acestuia de la 28 de ani pentru femei și 33 de ani pentru bărbați, conform eşalonării prevăzute în anexa nr. 5 la lege.

În cazul personalului militar, **stagiul complet de cotizare** este de 30 de ani, atât pentru femei, cât și pentru bărbați. Attingerea stagiului complet de cotizare se va realiza prin creşterea acestuia de la 20 de ani, conform eşalonării prevăzute în anexa nr. 6 la lege.

2.1. Reducerea vârstelor standard de pensionare pentru condiții deosebite de muncă

În funcție de numărul de ani de stagiul de cotizare realizați în condiții deosebite de muncă, reducerea vârstei standard de pensionare se face conform tabelului nr. 1 din lege, respectiv:

Stagiul de cotizare realizat în condiții deosebite (ani împliniți)	Reducerea vârstei standard de pensionare cu:	
	Ani	Luni
6	1	–
8	1	6
10	2	–
12	2	6
14	3	–
16	3	6
18	4	–
20	4	6
22	5	–
24	5	6
26	6	–
28	6	6
30	7	–
32	7	6
35	8	–

EXEMPLUL nr. 1

O femeie născută în martie 1958 a realizat stagiul de cotizare în sistemul public astfel:

- 20 de ani, în condiții deosebite de muncă;
- 7 ani, în condiții normale de muncă.

Stagiul de cotizare realizat se calculează astfel:

- 20 de ani, în condiții deosebite de muncă;
- 7 ani, în condiții normale de muncă;

- 5 ani, spor la vechime pentru cei 20 de ani lucrați în condiții deosebite de muncă ($20 \text{ ani} \times 3 \text{ luni/an} = 60 \text{ luni} = 5 \text{ ani}$).

Total stagiul de cotizare realizat – 32 de ani.

Conform anexei nr. 5 la lege, vârsta standard de pensionare este de 61 de ani, iar stagiul complet de cotizare este de 31 de ani.

Întrucât a realizat stagiul complet de cotizare, beneficiază pentru cei 20 de ani realizați în condiții deosebite de muncă de o reducere a vârstei standard de pensionare cu 4 ani și 6 luni.

Vârsta standard de pensionare redusă este de 56 de ani și 6 luni (61 de ani – 4 ani și 6 luni).

EXEMPLUL nr. 2

Un bărbat născut în august 1950 a realizat stagiul de cotizare în sistemul public astfel:

- 17 ani, în condiții deosebite de muncă;
- 10 ani, în condiții normale de muncă;
- 1 an și 6 luni, militar în termen.

Stagiul de cotizare realizat se calculează astfel:

- 17 ani, în condiții deosebite de muncă;
- 10 ani, în condiții normale de muncă;
- 4 ani și 3 luni, spor la vechime pentru cei 17 ani lucrați în condiții deosebite de muncă ($17 \text{ ani} \times 3 \text{ luni/an} = 51 \text{ luni} = 4 \text{ ani și } 3 \text{ luni}$);
- 1 an și 6 luni, stagiul militar.

Total stagiul de cotizare realizat – 32 de ani și 9 luni.

Conform anexei nr. 5 la lege, vârsta standard de pensionare este de 65 de ani, iar stagiul complet de cotizare este de 35 de ani.

Întrucât nu a realizat stagiul complet de cotizare de 35 de ani, nu poate beneficia de reducerea vârstei standard de pensionare pentru cei 17 ani realizați în condiții deosebite de muncă și, prin urmare, are dreptul la pensie pentru limită de vârstă doar la împlinirea vârstei standard de pensionare de 65 de ani.

NOTĂ

În situația persoanelor care au realizat stagii de cotizare în condiții deosebite de muncă, atât ca salariat civil, cât și ca personal militar, perioadele respective se însumează, în vederea reducerii vârstei standard de pensionare.

Pe lângă condiția realizării stagiului complet de cotizare, pentru a beneficia de reducerea vârstelor standard de pensionare prevăzute în anexa nr. 6 la lege, personalul militar trebuie să realizeze și stagiul minim de cotizare în specialitate.

EXEMPLUL nr. 3

Un bărbat născut în aprilie 1950 a realizat următoarele stagii de cotizare:

- 10 ani, în condiții deosebite de muncă, ca salariat civil;
- 10 ani, în condiții deosebite de muncă, ca personal militar;
- 10 ani, în condiții normale de muncă.

Stagiul de cotizare realizat se calculează astfel:

- 10 ani, în condiții deosebite de muncă, ca salariat civil;
- 10 ani, în condiții deosebite de muncă, ca personal militar;
- 10 ani, în condiții normale de muncă;
- 5 ani, spor la vechime pentru cei 20 de ani lucrați în condiții deosebite de muncă ($20 \text{ ani} \times 3 \text{ luni/an} = 60 \text{ luni} = 5 \text{ ani}$).

Total stagiul de cotizare realizat – 35 de ani.

Conform anexei nr. 5 la lege, vârsta standard de pensionare este de 65 de ani, iar stagiul complet de cotizare este de 35 de ani.

Întrucât a realizat stagiul complet de cotizare de 35 de ani, beneficiază de o reducere a vârstei standard de pensionare de 4 ani și 6 luni, corespunzătoare celor 20 de ani realizați în condiții deosebite de muncă.

Vârsta standard de pensionare redusă pentru a beneficia de pensie pentru limită de vârstă este de 60 de ani și 6 luni (65 de ani – 4 ani și 6 luni).

Nu se face reducerea din vârsta standard de pensionare din anexa nr. 6 la lege, întrucât nu a realizat stagiul minim de cotizare în specialitate de 15 ani.

EXEMPLUL nr. 4

O femeie născută în februarie 1955 a realizat stagiul de cotizare după cum urmează:

- 15 ani, în condiții deosebite de muncă, ca personal militar;
- 10 ani, în condiții normale de muncă, ca salariat civil.

Stagiul de cotizare realizat se calculează după cum urmează:

- 15 ani, în condiții deosebite de muncă;
- 10 ani, în condiții normale de muncă;
- 3 ani și 9 luni, spor la vechime pentru cei 15 ani realizați în condiții deosebite de muncă ($15 \text{ ani} \times 3 \text{ luni/an} = 45 \text{ luni} = 3 \text{ ani și } 9 \text{ luni}$).

Total stagiul de cotizare realizat – 28 de ani și 9 luni.

Conform anexei nr. 6 la lege, vârsta standard de pensionare este de 55 de ani, stagiul minim de cotizare în specialitate este de 15 ani, iar stagiul complet de cotizare este de 20 de ani.

Întrucât a realizat stagiul minim de cotizare în specialitate de 15 ani și stagiul complet de cotizare de 20 de ani, beneficiază de reducerea vârstei standard de pensionare prevăzută în anexa nr. 6 la lege cu 3 ani, corespunzătoare celor 15 ani realizați în condiții deosebite de muncă.

Prin urmare, poate solicita pensie pentru limită de vârstă la împlinirea vârstei standard de pensionare reduse de 52 de ani (55 de ani – 3 ani).

EXEMPLUL nr. 5

Un bărbat născut în mai 1955 a realizat stagiul de cotizare astfel:

- 6 ani și 9 luni, stagiul de cotizare realizat în grupa I de muncă, în procent de 100%;
- 10 ani și 8 luni, stagiul de cotizare realizat în grupa a II-a de muncă, în procent de 100%;
- 10 ani și 10 luni, stagiul de cotizare realizat în condiții deosebite de muncă după data de 01.04.2001.

Stagiul de cotizare realizat se calculează după cum urmează:

- 6 ani și 9 luni, stagiul de cotizare realizat în grupa I de muncă;
- 3 ani, spor la vechime pentru cei 6 ani realizați în grupa I de muncă ($6 \text{ ani} \times 6 \text{ luni/an} = 36 \text{ luni} = 3 \text{ ani}$);
- 10 ani și 8 luni, stagiul de cotizare realizat în grupa a II-a de muncă;
- 2 ani și 9 luni, spor la vechime pentru grupa a II-a de muncă ($10 \text{ ani și } 8 \text{ luni} - \text{grupa II} + 9 \text{ luni} - \text{grupa I de muncă}$), respectiv $11 \text{ ani} \times 3 \text{ luni/an} = 33 \text{ luni} = 2 \text{ ani și } 9 \text{ luni}$;
- 10 ani și 10 luni, stagiul de cotizare în condiții deosebite de muncă;
- 2 ani și 6 luni, spor la vechime pentru cei 10 ani și 10 luni realizați în condiții deosebite de muncă ($10 \text{ ani} \times 3 \text{ luni/an} = 30 \text{ luni} = 2 \text{ ani și } 6 \text{ luni}$).

Total stagiul de cotizare realizat – 36 de ani și 6 luni.

Conform anexei nr. 5 la lege, vârsta standard de pensionare este de 65 de ani, iar stagiul complet de cotizare este de 35 de ani.

Întrucât a realizat stagiul complet de cotizare, beneficiază pentru cei 28 de ani și 3 luni, realizați în condiții deosebite de muncă ($10 \text{ ani și } 8 \text{ luni} - \text{grupa II} + 6 \text{ ani și } 9 \text{ luni} - \text{grupa I} + 10 \text{ ani și } 10 \text{ luni} - \text{condiții deosebite de muncă}$), de reducerea vârstei standard de pensionare cu 6 ani și 6 luni.

Prin urmare, poate solicita pensie pentru limită de vârstă la împlinirea vârstei standard de pensionare reduse de 58 de ani și 6 luni ($65 \text{ de ani} - 6 \text{ ani și } 6 \text{ luni}$).

PRECIZARE

În vederea acordării sporului la vechime, perioadele de stagiul de cotizare realizate în grupa I și a II-a de muncă până la 1 aprilie 2001 nu se cumulează cu perioadele de stagiul de cotizare realizate după data de 1 aprilie 2001 în condiții deosebite, speciale sau alte condiții de muncă.

Perioadele realizate în grupele I și a II-a de muncă înainte de 1 aprilie 2001 se cumulează cu perioadele realizate în condiții deosebite de muncă după 1 aprilie 2001, în vederea aplicării reducerilor prevăzute în tabelul nr. 1 din lege.

2.2. Reducerea vârstelor standard de pensionare pentru condiții speciale și/sau alte condiții de muncă

Persoanele care au realizat stagii de cotizare în condiții speciale de muncă și/sau în alte condiții de muncă beneficiază de pensie pentru limită de vârstă cu reducerea vârstei standard de pensionare dacă au realizat stagiul complet de cotizare prevăzut de lege.

În funcție de numărul de ani de stagiul de cotizare realizați în condiții speciale și/sau în alte condiții de muncă, reducerea vârstei standard de pensionare se face conform tabelului nr. 2 din lege, respectiv:

Stagiul de cotizare realizat în condiții speciale (ani împliniți)	Reducerea vârstei standard de pensionare cu:	
	Ani	Luni
2	1	–
3	1	6
4	2	–
5	2	6
6	3	–
7	3	6
8	4	–
9	4	6

Stagiul de cotizare realizat în condiții speciale (ani împliniți)	Reducerea vârstei standard de pensionare cu:	
	Ani	Luni
10	5	–
11	5	6
12	6	–
13	6	6
14	7	–
15	7	6
16	8	–
17	8	6
18	9	–
19	9	6
20	10	–
21	10	6
22	11	–
23	11	6
24	12	–
25	12	6
26 de ani și peste	13	–

EXEMPLU

Un bărbat născut în mai 1955 a realizat stagiul de cotizare astfel:

- 13 ani și 9 luni, în condiții speciale de muncă;
- 4 ani și 2 luni, în alte condiții de muncă;
- 15 ani și 4 luni, în condiții normale de muncă.

Stagiul de cotizare realizat se calculează după cum urmează:

- 13 ani și 9 luni, în condiții speciale de muncă;
- 4 ani și 2 luni, în alte condiții de muncă;
- 15 ani și 4 luni, în condiții normale de muncă;

- 6 ani și 6 luni, spor la vechime pentru cei 13 ani și 9 luni lucrați în condiții speciale de muncă (13 ani x 6 luni/an = 78 luni = 6 ani și 6 luni);

- 4 ani, spor la vechime pentru cei 4 ani și 2 luni realizați în alte condiții de muncă (4 ani x 1 an/an = 4 ani).

Total stagiul de cotizare realizat – 43 de ani și 9 luni.

Conform anexei nr. 5 la lege, vârsta standard de pensionare este de 65 de ani, iar stagiul complet de cotizare este de 35 ani.

Întrucât a realizat stagiul complet de cotizare, beneficiază de pensie pentru limită de vârstă cu reducerea vârstei standard de pensionare conform tabelului nr. 2 din lege.

Pentru cei 17 ani și 11 luni realizați în condiții speciale de muncă și alte condiții de muncă (13 ani și 9 luni în condiții speciale de muncă + 4 ani și 2 luni în alte condiții de muncă) beneficiază de o reducere a vârstei standard de pensionare de 8 ani și 6 luni și, prin urmare, poate solicita pensie pentru limită de vârstă la împlinirea vârstei de 56 de ani și 6 luni (65 de ani – 8 ani și 6 luni).

2.3. Reducerea vârstelor standard de pensionare pentru perioadele de stagiul de cotizare recunoscute în baza Decretului-lege nr. 118/1990, republicat

Persoanele care au realizat stagiul complet de cotizare au dreptul la pensie pentru limită de vârstă, cu reducerea vârstelor standard de pensionare cu câte 6 luni pentru fiecare an de privare de libertate, de deportare în străinătate, după data de 23 august 1944 și/sau de prizonierat, în condițiile prevăzute la art. 1 alin. (1) lit. a)-c) și la alin. (2) din **Decretul-lege nr. 118/1990, republicat**, respectiv:

- au executat o pedeapsă privativă de libertate în baza unei hotărâri judecătorești rămasă definitivă sau au fost lipsite de libertate în baza unui mandat de arestare preventivă pentru infracțiuni politice;

- au fost private de libertate în locuri de deținere în baza unor măsuri administrative sau pentru cercetări de către organele de represiune;
- au fost internate în spitale de psihiatrie;
- au fost deportate în străinătate după 23 august 1944;
- au fost constituite în prizonieri de către partea sovietică după 23 august 1944 ori, fiind constituite ca atare, înainte de această dată, au fost reținute în captivitate după încheierea armistițiului.

Reducerea vârstelor de pensionare în acest caz operează numai pentru anii întregi de privare de libertate, de deportare în străinătate, după 23 august 1944 și/sau de prizonierat.

2.4. Reducerea vârstelor standard de pensionare pentru persoanele care au desfășurat activitate în unități miniere, în subteran

Persoanele care au realizat un stagiu de cotizare de cel puțin 20 de ani în unitățile miniere, în subteran, au dreptul la pensie pentru limită de vârstă cu o reducere de 20 de ani din vârsta standard de pensionare prevăzută de lege, dar nu înainte de vârsta de 45 de ani.

Aceste persoane beneficiază, pe lângă reducerea vârstei standard de pensionare, și de reducerea stagiului complet de cotizare care, în cazul acestora, este de 30 de ani.

EXEMPLU

O femeie născută în decembrie 1965 a realizat stagiul de cotizare astfel:

- 21 de ani, în condiții speciale de muncă – miner subteran;
- 2 ani, în condiții normale de muncă.

Stagiul de cotizare realizat se calculează după cum urmează:

- 21 de ani, în condiții speciale de muncă;

- 2 ani, în condiții normale de muncă;
- 10 ani și 6 luni, spor la vechime pentru cei 21 de ani lucrați în condiții speciale de muncă (21 ani x 6 luni/an = 126 luni = 10 ani și 6 luni).

Total stagiul de cotizare realizat – 33 de ani și 6 luni.

Conform anexei nr. 5 la lege, vârsta standard de pensionare este de 62 de ani și 10 luni, iar stagiul complet de cotizare este de 34 de ani și 5 luni.

Întrucât a realizat un stagiu de cotizare de 21 de ani în condiții speciale de muncă – miner subteran – și stagiul complet de cotizare de 30 de ani prevăzut de lege pentru această categorie profesională, beneficiază de reducerea vârstei standard de pensionare cu 20 de ani.

Prin urmare, poate beneficia de pensie pentru limită de vârstă începând cu vârsta de 45 de ani (62 ani și 10 luni – 20 ani = 42 ani și 10 luni; în acest caz, legea prevede că vârsta standard redusă nu poate fi mai mică de 45 de ani).

2.5. Reducerea vârstelor standard de pensionare pentru personalul artistic

Persoanele care au realizat un stagiu de cotizare de cel puțin 20 de ani de activitate artistică, în profesiile prevăzute în anexa nr. 4 la lege, au dreptul la pensie pentru limită de vârstă cu o reducere de 15 ani din vârsta standard de pensionare prevăzută de lege.

În acest caz, vârsta standard de pensionare redusă nu poate fi mai mică de 50 de ani, cu excepția balerinilor și acrobaților pentru care vârsta standard redusă nu poate fi mai mică de 40 de ani pentru femei și 45 de ani pentru bărbați.

Aceste persoane beneficiază, pe lângă reducerea vârstei standard de pensionare, și de reducerea stagiului complet de cotizare, care este în acest caz de 30 de ani.

EXEMPLU

O femeie născută în decembrie 1965 a realizat stagiul de cotizare astfel:

- 21 de ani, în condiții speciale de muncă, în activități artistice, ca balerină;
- 2 ani, în condiții normale de muncă.

Stagiul de cotizare realizat se calculează după cum urmează:

- 21 de ani, în condiții speciale de muncă;
- 2 ani, în condiții normale de muncă;
- 10 ani și 6 luni, spor la vechime pentru cei 21 de ani lucrați în condiții speciale de muncă ($21 \text{ ani} \times 6 \text{ luni/an} = 126 \text{ luni} = 10 \text{ ani și } 6 \text{ luni}$).

Total stagiul de cotizare realizat – 33 de ani și 6 luni.

Conform anexei nr. 5 la lege, vârsta standard de pensionare este de 62 de ani și 10 luni, iar stagiul complet de cotizare este de 34 de ani și 5 luni.

Întrucât a realizat un stagiul de cotizare de 21 de ani în condiții speciale de muncă – balerină – și stagiul complet de cotizare de 30 de ani prevăzut de lege pentru această categorie profesională, beneficiază de reducerea vârstei standard de pensionare cu 15 ani.

Prin urmare, poate beneficia de pensie pentru limită de vârstă începând cu vârsta de 47 de ani și 10 luni (62 de ani și 10 luni – 15 ani).

2.6. Acordarea pensiei pentru limită de vârstă pentru persoanele care au desfășurat activitate în zonele I și II de expunere la radiații

Persoanele care au realizat un stagiul de cotizare de cel puțin 15 ani în zona I de expunere la radiații, respectiv de cel puțin 17 ani în zona II de expunere la radiații, au dreptul la pensie pentru limită de vârstă indiferent de vârstă. De

asemenea, beneficiază de reducerea stagiului complet de cotizare, respectiv:

- 22 de ani și 6 luni, în cazul celor din zona I de expunere la radiații;
- 25 de ani și 6 luni, în cazul celor din zona II de expunere la radiații.

În situația în care perioadele de stagiul de cotizare realizate în zonele de radiații sunt mai mici de 15 ani pentru zona I de expunere la radiații, respectiv mai mici de 17 ani în zona II de expunere la radiații, acestea se cumulează, considerându-se toată perioada ca stagiul realizat în zona II de expunere la radiații dacă din însumare rezultă cel puțin 17 ani de stagiul de cotizare în astfel de condiții.

EXEMPLU

Un bărbat născut în mai 1950 a realizat stagiul de cotizare în zonele de expunere la radiații astfel:

- 5 ani, în condiții speciale de muncă, în zona I de expunere la radiații, după 1 aprilie 2001;
- 15 ani, în condiții speciale de muncă, în zona II de expunere la radiații, anterior datei de 1 aprilie 2001.

Stagiul de cotizare realizat se calculează după cum urmează:

- 5 ani, în condiții speciale de muncă, în zona I de expunere la radiații;
- 15 ani, în condiții speciale de muncă, în zona II de expunere la radiații;
- 2 ani și 6 luni, spor la vechime pentru cei 5 ani lucrați în zona I de expunere la radiații ($5 \text{ ani} \times 6 \text{ luni/an} = 30 \text{ luni} = 2 \text{ ani și } 6 \text{ luni}$);
- 3 ani și 9 luni, spor la vechime pentru cei 15 ani lucrați în zona II de expunere la radiații, perioadă lucrată conform legislației anterioare în grupa II de muncă ($15 \text{ ani} \times 3 \text{ luni/an} = 45 \text{ luni} = 3 \text{ ani și } 9 \text{ luni}$).

Total stagiul de cotizare realizat – 26 de ani și 3 luni.

În această situație, cei 5 ani realizați în zona I de expunere la radiații se consideră realizați în zona II de expunere la radiații, rezultând astfel 20 de ani în zona II de expunere la radiații.

Întrucât a realizat stagiul complet de cotizare prevăzut de lege de 25 de ani și 6 luni, poate beneficia de pensie pentru limită de vârstă, indiferent de vârstă.

PRECIZARE

Asigurații care și-au desfășurat activitatea în unitățile miniere, în activitatea artistică, în zonele I și II de expunere la radiații și care au realizat stagii de cotizare mai mici decât cele prevăzute mai sus beneficiază de pensie pentru limită de vârstă, cu reducerea vârstelor standard de pensionare, conform tabelului nr. 2 din lege, cu condiția **realizării stagiului complet de cotizare** prevăzut în anexa nr. 5 la lege.

EXEMPLUL nr. 1

Un bărbat născut în mai 1950 a realizat stagiul de cotizare astfel:

- 18 ani, în condiții speciale de muncă – miner subteran;
- 10 ani, în condiții normale de muncă.

Stagiul de cotizare realizat se calculează după cum urmează:

- 18 ani, în condiții speciale de muncă – miner subteran;
- 10 ani, în condiții normale de muncă;
- 9 ani, spor la vechime pentru cei 18 ani lucrați în condiții speciale de muncă ($18 \text{ ani} \times 6 \text{ luni/an} = 108 \text{ luni} = 9 \text{ ani}$).

Total stagiul de cotizare realizat – 37 de ani.

Conform anexei nr. 5 la lege, vârsta standard de pensionare este de 65 de ani, iar stagiul complet de cotizare este de 35 de ani.

Întrucât a realizat un stagiul de cotizare de 18 ani în condiții speciale de muncă – miner subteran – și stagiul complet de

cotizare de 35 de ani, beneficiază de reducerea vârstei standard de pensionare cu 9 ani.

Prin urmare, poate beneficia de pensie pentru limită de vârstă începând cu vârsta de 56 de ani (65 de ani – 9 ani).

EXEMPLUL nr. 2

Un bărbat născut în mai 1950 a realizat stagiul de cotizare astfel:

- 8 ani, în condiții speciale de muncă – zona I de expunere la radiații;
- 8 ani, în condiții speciale de muncă – zona II de expunere la radiații, după data de 1 aprilie 2001;
- 1 an și 6 luni, stagiul militar;
- 10 ani, în condiții normale de muncă.

Stagiul de cotizare realizat se calculează după cum urmează:

- 8 ani, în condiții speciale de muncă – zona I de expunere la radiații;
- 8 ani, în condiții speciale de muncă – zona II de expunere la radiații;
- 10 ani, în condiții normale de muncă;
- 1 an și 6 luni, stagiul militar;
- 4 ani, spor la vechime pentru cei 8 ani lucrați în zona I de expunere la radiații ($8 \text{ ani} \times 6 \text{ luni/an} = 48 \text{ luni} = 4 \text{ ani}$);
- 4 ani, spor la vechime pentru cei 8 ani lucrați în zona II de expunere la radiații ($8 \text{ ani} \times 6 \text{ luni/an} = 48 \text{ luni} = 4 \text{ ani}$).

Total stagiul de cotizare realizat – 35 de ani și 6 luni.

Conform anexei nr. 5 la lege, vârsta standard de pensionare este de 65 de ani, iar stagiul complet de cotizare este de 35 de ani.

Întrucât a realizat un stagiul de cotizare de 16 ani în condiții speciale de muncă – zonele I și II de expunere la radiații și stagiul complet de cotizare de 35 de ani, beneficiază de reducerea vârstei standard de pensionare cu 8 ani.

Prin urmare, poate beneficia de pensie pentru limită de vârstă începând cu vârsta de 57 de ani (65 de ani – 8 ani).

2.7. Reducerea vârstelor standard de pensionare pentru persoanele încadrate în grad de handicap

Persoanele care au realizat stagiul de cotizare în condiții de handicap preexistent calității de asigurat (preexistent încadrării în muncă) au dreptul la pensie pentru limită de vârstă cu reducerea vârstei standard de pensionare și a stagiului complet de cotizare, în funcție de gradul de handicap, astfel:

- pentru persoanele cu handicap grav, reducerea vârstei standard de pensionare este de 15 ani, dacă au realizat cel puțin o treime din stagiul complet de cotizare;
- pentru persoanele cu handicap accentuat, reducerea vârstei standard de pensionare este de 10 ani, dacă au realizat cel puțin două treimi din stagiul complet de cotizare;
- pentru persoanele cu handicap mediu, reducerea vârstei standard de pensionare este de 10 ani, dacă au realizat stagiul complet de cotizare.

Dovada statutului de persoană cu handicap se face prin certificat de încadrare în grad de handicap emis în condițiile legii. Pentru a beneficia de reducerea vârstei standard de pensionare și a stagiului complet de cotizare pentru înscrierea la pensie pentru limită de vârstă, certificatul de încadrare în grad de handicap trebuie să conțină obligatoriu următoarele elemente:

- data dobândirii handicapului, care trebuie să fie înainte de data dobândirii calității de asigurat;
- gradul de handicap, respectiv grav, accentuat sau mediu;
- termenul de revizuire a gradului de handicap – permanent;
- mențiunea că certificatul a fost emis în vederea înscrierii la pensie pentru limită de vârstă conform art. 58 din lege.

Schimbarea ulterioară înscrierii la pensie a gradului de handicap nu afectează drepturile de pensie acordate, cu excepția cazului în care certificatul de încadrare în grad de handicap a fost anulat, în condițiile legii.

EXEMPLUL nr. 1

Un asigurat, bărbat, născut la data de 15 ianuarie 1950, dovedește că a realizat un stagiul de cotizare de 15 ani și, totodată, este și persoană cu handicap grav, preexistent calității de asigurat.

Conform anexei nr. 5 la lege, vârsta standard de pensionare este de 65 de ani, iar stagiul complet de cotizare este de 35 de ani.

Mai întâi, se verifică dacă îndeplinește condiția stagiului de cotizare necesar, în raport cu gradul de handicap, pentru reducerea vârstei standard de pensionare:

➤ $35 \text{ de ani (stagiul complet de cotizare)} / 3 = 11 \text{ ani și } 8 \text{ luni, stagiul de cotizare necesar.}$

Întrucât asiguratul dovedește un stagiul de cotizare de 15 ani, rezultă că îndeplinește condiția privind stagiul de cotizare.

Prin urmare, beneficiază de reducerea vârstei standard de pensionare cu 15 ani și poate solicita pensie pentru limită de vârstă începând cu vârsta de 50 de ani (65 de ani – 15 ani).

EXEMPLUL nr. 2

Un asigurat, bărbat, născut la data de 15 ianuarie 1950, dovedește că a realizat un stagiul de cotizare de 25 de ani și, totodată, este și persoană cu handicap accentuat, preexistent calității de asigurat.

Conform anexei nr. 5 la lege, vârsta standard de pensionare este de 65 de ani, iar stagiul complet de cotizare este de 35 de ani.

Mai întâi, se verifică dacă îndeplinește condiția stagiului de cotizare necesar, în raport cu gradul de handicap, pentru reducerea vârstei standard de pensionare:

➤ $35 \text{ de ani (stagiul complet de cotizare)} / 3 = 11 \text{ ani și } 8 \text{ luni} \times 2 = 23 \text{ de ani și } 4 \text{ luni}$, stagiul de cotizare necesar.

Întrucât asiguratul dovedește un stagiul de cotizare de 25 de ani, rezultă că îndeplinește condiția privind stagiul de cotizare.

Prin urmare, beneficiază de reducerea vârstei standard de pensionare cu 10 ani și poate solicita pensie pentru limită de vârstă începând cu vârsta de 55 de ani (65 de ani – 10 ani).

EXEMPLUL nr. 3

Un asigurat, bărbat, născut la data de 15 ianuarie 1950, dovedește că a realizat un stagiul de cotizare de 35 de ani și, totodată, este și persoană cu handicap mediu, preexistent calității de asigurat.

Conform anexei nr. 5 la lege, vârsta standard de pensionare este de 65 de ani, iar stagiul complet de cotizare este de 35 de ani.

Întrucât asiguratul dovedește un stagiul de cotizare de 35 de ani, rezultă că îndeplinește condiția privind stagiul de cotizare.

Prin urmare, beneficiază de reducerea vârstei standard de pensionare cu 10 ani și poate solicita pensie pentru limită de vârstă începând cu vârsta de 55 de ani (65 de ani – 10 ani).

2.8. Acordarea pensiei pentru limită de vârstă pentru nevăzători

Persoanele care au statut de nevăzător au dreptul la pensie pentru limită de vârstă indiferent de vârstă dacă au realizat ca nevăzător cel puțin o treime din stagiul complet de cotizare. În sensul art. 59 din lege, nevăzător este persoana cu acuitate vizuală zero, încadrată în gradul de handicap grav. Dovada statutului de nevăzător se face prin

certificat de încadrare în condiții de handicap emis în condițiile legii.

În acest caz, certificatul de încadrare în grad de handicap trebuie să conțină obligatoriu următoarele elemente:

- data dobândirii handicapului (care poate fi și ulterioară încadrării în muncă);
- gradul de handicap grav;
- termenul de revizuire a gradului de handicap – permanent;
- mențiunea că certificatul a fost emis în vederea înscrierii la pensie pentru limită de vârstă conform art. 59 din lege.

EXEMPLU

Un nevăzător, bărbat, născut la data de 15 ianuarie 1950, dovedește că a realizat un stagiul de cotizare de 20 de ani, dintre care 15 ani ca nevăzător.

Conform anexei nr. 5 la lege, vârsta standard de pensionare este de 65 de ani, iar stagiul complet de cotizare este de 35 de ani.

Mai întâi, se verifică dacă a realizat cel puțin o treime din stagiul complet de cotizare ca nevăzător, pentru reducerea vârstei standard de pensionare:

➤ $35 \text{ de ani (stagiul complet de cotizare)} / 3 = 11 \text{ ani și } 8 \text{ luni}$, stagiul de cotizare necesar.

Întrucât asiguratul a realizat un stagiul de cotizare de 15 ani ca nevăzător, rezultă că îndeplinește condiția privind stagiul de cotizare.

Prin urmare, poate solicita pensie pentru limită de vârstă indiferent de vârstă.

2.9. Cumulul reducerilor vârstelor standard de pensionare

a) Reducerile maxime de 20 de ani pentru mineri, de 15 ani pentru personalul artistic, de 15 ani, respectiv 10 ani, pentru persoanele cu handicap nu se cumulează cu alte reduceri prevăzute de lege sau de alte acte normative cu caracter special.

EXEMPLU

Un bărbat născut în iulie 1951 este încadrat în grad de handicap mediu, preexistent calității de asigurat, și a realizat stagiul de cotizare astfel:

- 10 ani, în condiții deosebite de muncă;
- 20 de ani, în condiții normale de muncă;
- 5 ani, stagiul asimilat (studii superioare).

Vârsta standard de pensionare, conform anexei nr. 5 la lege, este de 65 de ani, iar stagiul complet de cotizare este de 35 de ani.

Întrucât a realizat stagiul complet de cotizare prevăzut de lege, reducerea vârstei standard de pensionare este de:

- 10 ani, pentru statutul de persoană cu handicap mediu;
- 2 ani, pentru cei 10 ani realizați în condiții deosebite de muncă.

Având în vedere cele prevăzute anterior, cele două reduceri nu se cumulează, acordându-se reducerea cea mai avantajoasă, persoana având dreptul la pensie pentru limită de vârstă cu reducerea vârstei standard de pensionare cu 10 ani pentru handicap mediu; astfel, poate solicita pensie pentru limită de vârstă la împlinirea vârstei de 55 de ani (65 de ani – 10 ani).

b) Reducerile vârstei standard de pensionare pentru stagiile de cotizare realizate în condiții deosebite, în condiții speciale sau alte condiții de muncă, în baza Decretului-lege nr. 118/1990, republicat, precum și reducerile prevăzute de actele normative cu caracter special se cumulează între ele, fără ca aceste reduceri cumulate să depășească 13 ani.

Vârstele standard de pensionare astfel reduse nu pot fi mai mici de 50 de ani pentru femei, 52 de ani pentru bărbați și 45 de ani pentru personalul militar.

NOTĂ

În prezent, singurul act normativ cu caracter special care reglementează reducerea vârstelor standard de pensionare prevăzute de lege este Legea nr. 341/2004 a recunoștinței față de eroii-martiri și luptătorii care au contribuit la victoria Revoluției române din decembrie 1989, precum și față de persoanele care și-au jertfit viața sau au avut de suferit în urma revoltei muncitorești anticomuniste de la Brașov din noiembrie 1987.

În conformitate cu prevederile art. 5 alin. (1) lit. n) din acest act normativ, luptătorii pentru victoria Revoluției din Decembrie 1989 și urmașii de erou-martir beneficiază, pe lângă celelalte drepturi prevăzute de lege, de reducerea vârstei standard de pensionare din anexa nr. 5, respectiv anexa nr. 6 la lege, cu 5 ani. Întrucât acest act normativ nu face distincție, reducerea menționată mai sus operează cu condiția realizării stagiului minim de cotizare sau, după caz, a stagiului minim de cotizare în specialitate, prevăzute de lege.

EXEMPLUL nr. 1

Un bărbat născut în mai 1960 are calitatea de luptător rănit conform Legii nr. 341/2004 și a realizat stagiul de cotizare astfel:

- 15 ani, în condiții speciale de muncă;
- 10 ani, în condiții deosebite de muncă;
- 5 ani, în condiții normale de muncă.

Conform anexei nr. 5 la lege, vârsta standard de pensionare este de 65 de ani, iar stagiul complet de cotizare este de 35 de ani.

Întrucât a realizat stagiul complet de cotizare, beneficiază de reducerea vârstei standard de pensionare atât pentru condiții deosebite de muncă, condiții speciale de muncă, cât și pentru calitatea de luptător rănit conform Legii nr. 341/2004, astfel:

- 7 ani și 6 luni, pentru stagiul de cotizare realizat în condiții speciale de muncă;
- 2 ani, pentru stagiul de cotizare realizat în condiții deosebite de muncă;
- 5 ani, conform Legii nr. 341/2004.

Total reducere – 14 ani și 6 luni.

Întrucât reducerea maximă prevăzută de lege este de 13 ani, iar vârsta standard de pensionare redusă nu poate fi mai mică de 52 de ani, reducerea maximă care se aplică este de 13 ani.

Prin urmare, poate solicita pensie pentru limită de vârstă de la împlinirea vârstei de 52 de ani (65 de ani – 13 ani).

EXEMPLUL nr. 2

Un bărbat născut în mai 1955 a realizat stagiul de cotizare astfel:

- 10 ani, în condiții speciale de muncă;
- 20 de ani, în condiții deosebite de muncă.

Conform anexei nr. 5 la lege, vârsta standard de pensionare este de 65 de ani, iar stagiul complet de cotizare de 35 de ani.

Întrucât a realizat stagiul complet de cotizare, beneficiază de reducerea vârstei standard de pensionare, astfel:

- 5 ani, pentru stagiul de cotizare realizat în condiții speciale de muncă;
- 4 ani și 6 luni, pentru stagiul de cotizare realizat în condiții deosebite de muncă.

Total reducere – 9 ani și 6 luni.

Vârsta standard de pensionare redusă la care poate solicita pensie pentru limită de vârstă este de 55 de ani și 6 luni (65 de ani – 9 ani și 6 luni).

3. Stabilirea pensiei pentru limită de vârstă

Pensia pentru limită de vârstă se acordă la cererea persoanei îndreptățite, a tutorelui acesteia, a curatorului acesteia, precum și a mandatarului desemnat prin procură specială.

Cererea de înscriere la pensie pentru limită de vârstă, împreună cu actele care dovedesc îndeplinirea condițiilor prevăzute de lege, se depune, începând cu data îndeplinirii acestor condiții, la casa teritorială de pensii, în funcție de domiciliul solicitantului. Prin domiciliul persoanei solicitante se înțelege locul unde o persoană își are locuința statornică sau principală și se dovedește cu actul de identitate.

În cazul persoanelor care au domiciliul în state cu care România aplică instrumente juridice cu caracter internațional, depunerea cererii și a actelor doveditoare se face cu respectarea dispozițiilor prevăzute în aceste instrumente juridice. Astfel, pentru stabilirea drepturilor de pensie de bătrânețe (pentru limită de vârstă, anticipată, anticipată parțială), de invaliditate și de urmaș, persoana îndreptățită se adresează unei singure instituții, cererea astfel depusă fiind valabilă pentru toate instituțiile la legislația cărora persoana respectivă a fost supusă („principiul cererii unice”).

Cererile pentru stabilirea dreptului la prestații se depun la:

- a) instituția de la locul de reședință al persoanei interesate, dacă lucrătorul/asiguratul sau, după caz, asiguratul decedat a fost supus legislației acestei instituții;
- b) instituția statului membru la a cărui legislație a fost supus/ă ultima dată, dacă persoana îndreptățită sau asiguratul decedat, după caz, nu a fost supus

legislației pe care o aplică instituția de la locul de reședință;

- c) în cazul menționat la lit. b), cererea se depune de către persoana interesată direct la instituția de instrumentare sau prin intermediul instituției de la locul de reședință, care nu poate refuza primirea cererii pentru acordarea prestațiilor.

Dacă solicitantul nu are reședința pe teritoriul unui stat membru, acesta adresează cererea de acordare de prestații instituției statului la legislația căruia a fost supus ultima dată lucrătorul/asiguratul sau asiguratul decedat, după caz.

În România, cererea se adresează casei teritoriale de pensii din raza de reședință, în cazul prevăzut la lit. a), respectiv casei teritoriale de pensii în raza căreia persoana interesată sau asiguratul decedat a fost asigurat/ă ultima dată în România, în celelalte două situații.

În cazul în care persoana interesată sau asiguratul decedat stabilit/ă în străinătate a avut ultimul loc de asigurare în cadrul unei filiale, sucursale sau orice alt sediu secundar (agenție, reprezentanță sau alte asemenea sedii) ale unei societăți comerciale, casa teritorială de pensii competentă va fi cea aflată în raza teritorială în care își are, respectiv își avea sediul social societatea fondatoare/principală.

În situația în care solicitantul stabilit în străinătate sau asiguratul decedat a avut, respectiv are calitatea de pensionar în sistemul public de pensii din România, competența îi va reveni casei de pensii în evidența/arhiva căreia se află dosarul de pensie activ sau pasiv.

În cazul în care dosarul de pensie al beneficiarului stabilit în străinătate se află în evidența/arhiva unei case locale de pensii, competența va fi transferată, cu excepția unor situații temeinic justificate, în sarcina casei teritoriale de pensii în subordinea căreia funcționează casa locală.

Pentru personalul militar care a realizat cel puțin stagiul minim de cotizare în specialitate, cererea de înscriere la pensie pentru limită de vârstă, împreună cu actele doveditoare, se depune de la data îndeplinirii condițiilor de acordare a pensiei la unitatea militară/inspectoratul județean/structura sau direcția județeană de informații, după caz, din care a făcut parte persoana la data trecerii în rezervă sau direct în retragere/încetării raporturilor de serviciu.

Cererea privind acordarea drepturilor de pensie poate fi retrasă de persoana care a depus-o, până la emiterea deciziei de pensionare.

4. Acte necesare înscrierii la pensie pentru limită de vârstă

Cererea de înscriere la pensie pentru limită de vârstă, pensie anticipată și pensie anticipată parțială este conform **modelului nr. 4**, prevăzut în anexa nr. 6 la Normele de aplicare.

MODELUL nr. 4

Nr. din

CERERE
privind acordarea pensiei pentru limită de vârstă/pensiei anticipate/pensiei anticipate parțiale

Către Casa Teritorială/Sectorială de Pensii

Subsemnatul (a), având codul numeric personal, domiciliat(ă) în localitatea, str. nr., bl., sc., et., ap., județul, posesor/posesoare a(a) actului de identitate seria nr., eliberat de la data de, născut(ă) la data de, în localitatea/județul, fiul (fica) lui și al(a), solicit înscrierea la pensie pentru limită de vârstă/pensie anticipată/pensie anticipată parțială.

În acest scop depun următoarele:

- carnet de muncă seria nr., în original și copie;
- carnet de asigurări sociale seria nr., în original și copie;
- livret militar seria nr., în copie;
- buletin/carte de identitate seria nr., în copie;
- certificat de naștere și/sau certificate de căsătorie seria nr., în copie;
- diploma de studii și foaia matricolă, în copii, sau adeverință de certificare a perioadelor de studii învățământ superior nr. din
- adeverință privind sporurile la salariu
- adeverință privind grupa superioară/condiții de muncă
- alte acte pentru dovedirea perioadelor de activitate și a veniturilor realizate

Declar pe propria răspundere, sub sancțiunile prevăzute de Codul penal pentru declarații false, că:

- sunt/nu sunt asigurat(ă);
- primesc/nu primesc o altă pensie sau ajutor social – dosar nr.;
- primesc/nu primesc pensie din alt sistem de pensii integrat sistemului public de pensii – dosar nr.;
- primesc/nu primesc pensie din alt sistem de pensii neintegrat sistemului public de pensii – dosar nr.;
- primesc/nu primesc indemnizație – dosar nr.;
- primesc/nu primesc indemnizație de șomaj;
- primesc/nu primesc indemnizație acordată persoanelor cu handicap.

Mă oblig a anunța, în termen de 15 zile, casei teritoriale/sectoriale de pensii orice schimbare ce va surveni în cele declarate mai sus. În cazul în care nu îmi voi respecta declarația asumată prin prezenta cerere, mă oblig să restitui integral sumele încasate nelegal, suportând rigorile legii.

Am completat și am citit cu atenție conținutul declarației de mai sus, după care am semnat.

Data

Semnătura

În vederea înscrierii la pensie pentru limită de vârstă, cererea va fi însoțită de următoarele **documente**:

- carnetul de muncă, în original și copie;
- carnetul de muncă pentru membrii CAP, în original și copie – în cazul persoanelor care au desfășurat activitate în cadrul fostelor cooperative agricole de producție;
- carnetul de asigurări sociale pentru agricultori, în original și copie – în cazul persoanelor care au fost asigurate conform Legii nr. 80/1992;
- actele de stare civilă: buletin de identitate sau carte de identitate, certificat de naștere și de căsătorie, în original și copie, după caz;
- livretul militar, în original și copie, în cazul persoanelor care au efectuat stagiul militar ca militar în termen sau militar cu termen redus;
- diplomă de absolvire a învățământului universitar și foaia matricolă, în original și copie, și/sau adeverință eliberată de instituția de învățământ superior, din care să rezulte durata normală, perioada efectuării studiilor și faptul că acestea au fost urmate la zi, pentru persoanele care au absolvit o instituție de învățământ superior la cursuri de zi. Pentru persoanele care au absolvit instituții de învățământ universitar în străinătate, este necesară și dovada echivalării acestora de către statul român;
- acte doveditoare privind stagiul de cotizare în specialitate – pentru personalul militar, solicitate de către persoana interesată de la centrul militar zonal/județean/de sector, unitatea militară/inspectoratul județean/structura sau direcția județeană de informații din care a făcut parte persoana la data trecerii în rezervă sau direct în retragere/încetării raporturilor de serviciu, după caz;

- adeverință privind stagii de cotizare realizate în alte sisteme de asigurări sociale, neintegrate în sistemul public, în original, în cazul persoanelor care au realizat stagii de cotizare într-un astfel de sistem;
- adeverință privind sporurile cu caracter permanent reglementate prin lege sau prin contractul colectiv/individual de muncă, în original. Adeverința este necesară doar pentru perioada anterioară datei de 1 aprilie 2001 și numai pentru acele sporuri permanente care nu au fost înregistrate în carnetul de muncă. De asemenea, dovedirea sporului de vechime în muncă prin adeverință se face numai pentru perioada 1 aprilie 1992–1 aprilie 2001, dacă nu este înregistrat în carnetul de muncă, întrucât pentru perioada anterioară acestei date se valorifică sporul de vechime conform prevederilor art. 165 din lege.
- adeverință privind stagiul de cotizare realizat în grupa I de muncă, grupa a II-a de muncă, în condiții deosebite, speciale și alte condiții de muncă, în original⁴;
- procură specială pentru mandatar, în original și copie, în cazul în care persoana îndreptățită la pensie pentru limită de vârstă mandatează prin procură specială o altă persoană pentru a întocmi formalitățile necesare înscrierii la pensie;
- acte care dovedesc calitatea de beneficiar al Decretului-lege nr. 118/1990, republicat, sau al Legii nr. 341/2004;
- adeverință care să ateste perioadele de activitate realizate după data de 1 ianuarie 2011, în original. Aceste adeverințe sunt necesare întrucât, începând cu 1 ianuarie 2011, nu se mai întocmește și nu se mai completează carnetul de muncă și este necesară

⁴ Modelul adeverinței și informațiile necesare referitoare la stagiile de cotizare realizate în astfel de condiții se găsesc în capitolul III, cu începere de la p. 32.

identificarea angajatorului, respectiv a casei teritoriale sau sectoriale de pensii, în vederea obținerii adeverinței privind stagiul de cotizare și venitul asigurat, necesară stabilirii drepturilor de pensie;

- alte acte întocmite conform prevederilor legale prin care se dovedesc elemente necesare stabilirii drepturilor de pensie.

MENȚIUNI

a) **Dovedirea sporului pentru munca prestată în timpul nopții** se face numai prin adeverință eliberată conform **modelului nr. 5**, prevăzut în anexa nr. 16 la Normele de aplicare.

MODELUL nr. 5

Denumirea persoanei juridice care eliberează actul

Adresa: localitatea, str. nr., județul

Telefon

E-mail

Nr. din

ADEVERINȚĂ

Adeverim că domnul/doamna, având codul numeric personal,

născut/născută la data de în localitatea, județul, fiul/fiica lui

și al/a, a fost angajatul/angajata unității în perioada și a desfășurat

activitate organizată pe schimburi, beneficiind de spor pentru munca prestată în timpul nopții, după cum urmează:

Nr. crt.	Perioada în care a desfășurat activitatea organizată pe schimburi		Sporul acordat pentru munca prestată în timpul nopții, conform legii (%)	Procentul mediu al sporului pentru munca prestată în timpul nopții (col. 3 x 31,51 %)
	De la data	Până la data		
0	1	2	3	4*)

*) Se completează cu două zecimale.

Temeiul legal în baza căruia a fost acordat acest spor este

Prezenta adeverință a fost eliberată la cererea sus-numitului/sus-numitei, pe baza datelor cuprinse în arhiva
afiată în păstrarea noastră, spre a-i servi la stabilirea/recalcularea pensiei.

Reprezentant legal:

Întocmit

Numele și prenumele

Funcția

Semnătura

• 31,51% reprezintă ponderea medie a timpului de muncă prestată noaptea în totalul timpului de muncă dintr-o
perioadă în care activitatea a fost organizată pe schimburi.

• În situația în care munca a fost prestată ocazional pe timp de noapte, în cadrul unor activități care nu erau
organizate pe schimburi, adeverințele vor cuprinde sumele acordate, lună de lună, cu titlu de spor de noapte.

• În situația persoanelor care, prin natura sarcinilor de serviciu, au desfășurat activitate numai în timpul nopții,
adeverințele vor cuprinde procentul în care, potrivit legii, sporul de noapte a fost acordat.

b) **Procura specială** se autentifică conform prevederilor legale, după caz:

- de către misiunile diplomatice și oficiile consulare ale României, atât în cazul cetățenilor români, cât și în cazul cetățenilor străini, în măsura în care legile și reglementările statului de reședință sau acordurile bilaterale nu se opun;
- de către notarii publici de pe teritoriul României, atât în cazul cetățenilor români, cât și în cazul cetățenilor străini;
- de către notarii publici dintr-o altă țară în condițiile prevederilor Ordonanței Guvernului nr. 66/1999 pentru aderarea României la Convenția cu privire la suprimarea cerinței supralegalizării actelor oficiale străine, adoptată la Haga la 5 octombrie 1961, în cazul cetățenilor români și străini cu reședință în străinătate, astfel:
 - în cazul statelor semnatare ale Convenției de la Haga, procura este valabilă numai dacă este însoțită de apostila eliberată de către autoritatea competentă, potrivit legislației naționale a statului din care emană documentul;
 - în cazul statelor cu care România are încheiate tratate sau convenții de asistență juridică bilaterală, procura este valabilă fără nicio altă formalitate.

Procura specială trebuie să conțină următoarele elemente :

- numele, prenumele, cetățenia, data și locul nașterii, domiciliul, alte date personale înscrise în actul de identitate al titularului dreptului la pensie, precum și numărul și seria actului menționat;
- numele, prenumele, data și locul nașterii, codul numeric personal, domiciliul, seria și numărul actului de identitate ale mandatarului;
- obiectul mandatului, respectiv depunerea dosarului de pensie, deschiderea contului curent/contului de card, în vederea încasării pensiei, încasarea drepturilor cuvenite curente și restante, semnarea extrasului de cont, ridicarea carnetului de muncă original;

- precizarea că mandatarul are toate obligațiile ce revin titularului, inclusiv cea de a anunța în termen casa teritorială/sectorială de pensii despre orice schimbare intervenită în situația titularului, de natură să conducă la modificarea condițiilor în funcție de care i-au fost stabilite drepturile de pensie.

Procura specială care nu este emisă în limba română, precum și apostila (când este cazul) vor fi însoțite de traducerea legalizată. Termenul de valabilitate a procurii speciale este de cel mult 18 luni.

5. Data acordării drepturilor de pensie pentru limită de vârstă

Pensia pentru limită de vârstă se cuvine de la data îndeplinirii condițiilor prevăzute de lege. Această categorie de pensie se acordă și se plătește de la data depunerii cererii de înscriere la pensie la casa teritorială/sectorială de pensii competentă.

În situația în care data îndeplinirii condițiilor de pensionare coincide cu o zi de sărbătoare legală, de repaus săptămânal sau când serviciul este suspendat, cererea de pensionare, împreună cu actele necesare, se poate depune în prima zi lucrătoare ce urmează, fiind considerată depusă de la data îndeplinirii condițiilor.

EXEMPLUL nr. 1

Un bărbat născut la data de 5 august 1947 îndeplinește condițiile de vârstă standard de pensionare și stagiul minim de cotizare la data de 5 octombrie 2011.

Depune cererea, însoțită de actele doveditoare, la data de 5 octombrie 2011, situație în care drepturile de pensie pentru limită de vârstă se acordă și se plătesc cu data de 5 octombrie 2011.

EXEMPLUL nr. 2

Un bărbat născut la data de 8 august 1947 îndeplinește condițiile de vârstă standard de pensionare și stagiul minim de cotizare la data de 8 octombrie 2011.

- *Depune cererea însoțită de actele doveditoare la data de 10 octombrie 2011*

În acest caz, drepturile de pensie pentru limită de vârstă se acordă și se plătesc cu data de 8 octombrie 2011; având în vedere faptul că data de 8 octombrie 2011 este o zi nelucrătoare (sâmbătă), persoana poate depune cererea în ziua de 10 octombrie 2011 (termenul de depunere al dosarului se prelungește până la sfârșitul primei zile de lucru următoare – ziua de luni, 10 octombrie 2011).

- *Depune cererea însoțită de actele doveditoare la data de 12 octombrie 2011*

În acest caz, drepturile de pensie pentru limită de vârstă se acordă și se plătesc cu data de 12 octombrie 2011, respectiv data înregistrării cererii la casa teritorială de pensii.

EXEMPLUL nr. 3

O femeie născută la data de 1 decembrie 1953 are un stagiul de cotizare realizat de 30 de ani, din care 11 ani în condiții deosebite de muncă.

La data de 1 iulie 2013 îndeplinește condițiile de vârstă standard de pensionare (59 de ani și 7 luni) și stagiul minim de cotizare (14 ani și 2 luni).

Având stagiul complet de cotizare realizat (29 de ani și 2 luni), i se poate reduce vârsta standard de pensionare cu 2 ani (pentru cei 11 ani realizați în condiții deosebite de muncă), astfel că, la data de 1 iulie 2011 îndeplinește condițiile de pensionare pentru limită de vârstă.

Depune cererea însoțită de actele doveditoare la data de 10 decembrie 2011.

În acest caz, drepturile de pensie pentru limită de vârstă se acordă și se plătesc începând cu data de 10 decembrie 2011, având în vedere că cererea de pensionare a fost depusă după îndeplinirea condițiilor de pensionare pentru limită de vârstă.

6. Soluționarea cererii de înscriere la pensie pentru limită de vârstă și emiterea deciziei

Cererea de înscriere la pensie pentru limită de vârstă se soluționează în termen de 45 de zile de la data înregistrării cererii, prin decizie de admitere sau de respingere emisă de casa teritorială de pensii, respectiv casa de pensii sectorială.

Termenul prevăzut de lege pentru soluționarea cererii de pensionare se socotește pe zile „libere”, în sensul că nu se iau în calcul ziua când încep să curgă și nici ziua în care s-au sfârșit. În situația în care ultima zi este o zi nelucrătoare, respectiv zi de sărbătoare legală, de repaus săptămânal sau când serviciul este suspendat, termenul se va prelungi până la sfârșitul zilei lucrătoare ce urmează.

Decizia casei teritoriale de pensii sau a casei de pensii sectoriale se comunică persoanei care a solicitat pensionarea prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire, în termen de 5 zile de la data emiterii. Decizia de pensie cuprinde temeiurile de fapt și de drept în baza cărora se admite sau se respinge cererea de pensionare.

7. Plata drepturilor de pensie pentru limită de vârstă

Plata pensiei se face lunar. Pensia se plătește personal titularului, tutorelui sau curatorului acestuia sau, după caz, mandatarului desemnat prin procură specială.

În funcție de opțiunea pensionarului, plata pensiei se face:

- prin mandat poștal, la domiciliul solicitantului;
- în cont curent sau în cont de card, în condițiile stabilite prin convențiile încheiate între CNPP, casele

de pensii sectoriale și Compania Națională „Poșta Română” – SA sau între CNPP, casele de pensii sectoriale și bănci.

Până în prezent, CNPP a încheiat convenții cu următoarele bănci comerciale cu privire la plata pensiilor și a altor drepturi stabilite prin legi cu caracter special: CEC – SA, BCR – SA, BC Carpatina – SA, Bancpost – SA, Procredit Bank – SA, BRD –Groupe Société Générale, Banca Transilvania – SA (centrala), Libra Bank – SA, Raiffeisen Bank – SA, OTP Bank, ATE Bank România, Volksbank, Piraeus Bank, Romanian International Bank, Intesa Sanpaolo Bank, Unicredit Țiriac Bank, Alpha Bank.

Indiferent de modalitatea de plată pentru care se optează, taloanele de plată a drepturilor de pensie se transmit de casele teritoriale de pensii și casele de pensii sectoriale la domiciliul pensionarului prin Compania Națională „Poșta Română” – SA.

În cazul cetățenilor stabiliți în străinătate, care îndeplinesc condițiile prevăzute de legislația în vigoare pentru a beneficia de pensie din partea statului român, operațiunile legate de stabilirea și încasarea drepturilor de pensie pot fi îndeplinite astfel:

- a) fie în mod direct de către titularul drepturilor de pensie, prin depunerea dosarului de pensionare și deschiderea unui cont curent personal în România;
- b) fie prin intermediul unui mandatar cu domiciliul în România, desemnat prin procură specială, care să îndeplinească operațiunile menționate la lit. a);
- c) fie printr-o formulă intermediară primelor două, urmată de opțiunea de transfer al drepturilor de pensie în străinătate, prin Citibank.

Prestațiile de asigurări sociale cuvenite beneficiarilor stabiliți în străinătate pot fi transferate în alte țări, în condițiile reglementate prin instrumente juridice cu caracter

internațional la care România este parte, în moneda țărilor respective sau într-o altă monedă asupra căreia s-a convenit.

Cheltuielile generate de transferul în străinătate al prestațiilor de asigurări sociale, inclusiv comisioanele de schimb valutar, se suportă de către beneficiar.

CNPP a încheiat un *parteneriat cu Citibank Romania – SA*, prin intermediul căruia pensiile și alte drepturi de asigurări sociale cuvenite beneficiarilor sistemului public se transferă în străinătate, într-un cont bancar deschis de aceștia la o bancă de pe teritoriul statului de domiciliu sau de ședere obișnuită, după caz.

În vederea achitării, prin transfer bancar, a prestațiilor prevăzute de lege, casele teritoriale de pensii vor utiliza informațiile bancare confirmate de beneficiarii nerezidenți ai sistemului public de pensii, în cadrul **Declarației de transfer în străinătate al drepturilor cuvenite beneficiarilor sistemului public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale**, în cazul tuturor beneficiarilor domiciliați pe teritoriul altor state.

Declarația de transfer în străinătate al drepturilor cuvenite beneficiarilor sistemului public de pensii constituie dovada în baza căreia plata drepturilor bănești se face în străinătate, ca urmare a opțiunii titularului.

Declarația de transfer se transmite la sediul casei teritoriale de pensii, însoțită de:

- o copie a actului de identitate al titularului care atestă domiciliul actual;
- un document care confirmă detaliile bancare, respectiv:
 - denumirea băncii beneficiarului;
 - adresa băncii beneficiarului;
 - codul de identificare bancară (BIC/SWIFT);
 - numărul de cont internațional bancar (IBAN).

Transmiterea *declarației de transfer* în străinătate al drepturilor cuvenite și al documentelor care o însoțesc se poate face:

- personal, la sediul casei teritoriale de pensii;
- prin mandatar desemnat cu procură specială, emisă conform legii, însoțită de un document care confirmă detaliile bancare și de o copie a actului de identitate al titularului care atestă domiciliul său actual;
- prin poștă, la sediul casei teritoriale de pensii;
- prin e-mail, scanată și transmisă la adresa electronică oficială a casei teritoriale de pensii, postată de instituția menționată pe site-ul acesteia.

Cheltuielile generate de transferul în străinătate al pensiilor și al altor drepturi de asigurări sociale și indemnizații prevăzute de legi speciale, acordate în cadrul sistemului public de pensii, **se suportă de către beneficiari**, prin diminuarea sumelor ce fac obiectul transferului, cu excepția situațiilor în care prevederile instrumentelor juridice cu caracter internațional la care România este parte dispun altfel.

Lista de comisioane practicate de Citibank România – SA, conform parteneriatului încheiat cu CNPP:

- comision total transfer plată externă: 0,15% din sumă;
- comision de schimb valutar – gratuit;
- taxa swift – gratuit.

Comisioanele convenite pentru serviciile detaliate care vin în sprijinul CNPP în colaborarea cu Citibank România – SA sunt următoarele:

- comision deschidere cont – gratuit;
- comision de administrare cont – gratuit;
- încasări în lei – gratuit;
- încasări în valută (restituiri de sume) – gratuit;
- investigații referitoare la returnări de sume – gratuit;
- extrase de conturi transmise lunar – gratuit;
- event notification – gratuit.

Pentru a beneficia de drepturile convenite din cadrul sistemului public de pensii, **beneficiarul nerezident aflat în**

plată are obligația de a transmite anual, până cel târziu la data de **31 decembrie** a fiecărui an, un certificat de viață.

În vederea prezentării acestui certificat de viață, **casa teritorială de pensii competentă** transmite beneficiarului nerezident, la adresa sa de reședință, respectiv domiciliu, după caz, în luna octombrie a fiecărui an, un exemplar al certificatului de viață **completat în Partea A**, indicând data-limită de transmitere a certificatului de viață de către beneficiar.

Beneficiarul nerezident are obligația de a completa Partea B a certificatului de viață în fața unei autorități legale de pe teritoriul statului de reședință, respectiv de domiciliu, după caz, care, la solicitarea acestuia, certifică faptul că Partea B a certificatului de viață a fost semnată personal de titularul drepturilor, completând, în acest sens, Partea C a certificatului.

În situația în care beneficiarul nerezident nu prezintă sau nu transmite certificatul de viață în termenul stabilit, casa teritorială de pensii competentă suspendă drepturile convenite titularului începând cu luna februarie a anului următor.

8. Revizuirea și recalcularea pensiei pentru limită de vârstă

În situația în care, ulterior stabilirii și/sau plății pensiei pentru limită de vârstă, se constată diferențe între sumele stabilite sau plătite și cele legal convenite, casa teritorială de pensii, respectiv casa de pensii sectorială, emite, din oficiu sau la solicitarea pensionarului, decizie de revizuire. Sumele rezultate ca urmare a revizuirii deciziei se acordă sau se recuperează, după caz, în cadrul termenului general de prescripție de 3 ani, calculat de la data constatării diferențelor.

Pensia pentru limită de vârstă poate fi recalculată prin adăugarea veniturilor și/sau a stagiilor de cotizare nevalor-

ificate la stabilirea acesteia. De asemenea, pensia pentru limită de vârstă poate fi recalculată prin valorificarea stagiului de cotizare realizat după înscrierea la pensie.

În ambele situații, drepturile de pensie pentru limită de vârstă recalculate se acordă începând cu luna următoare celei în care a fost înregistrată solicitarea la casa teritorială de pensii, respectiv casa de pensii sectorială.

Pensionarii din sistemul militar înscriși la pensie conform legislației anterioare datei de 1 ianuarie 2011, ale căror pensii au fost recalculate conform Legii nr. 119/2010, devenind pensii pentru limită de vârstă în sistemul public de pensii, și care, ulterior înscrierii la pensie, au realizat stagiul de cotizare în sistemul public, pot solicita recalcularea pensiei prin valorificarea stagiului de cotizare realizat după data înscrierii la pensie.

Cererea de recalculare, împreună cu actele doveditoare ale stagiului de cotizare realizat, se depune la casa sectorială de pensii competentă.

Atât revizuirea, cât și recalcularea drepturilor de pensie se fac prin decizii emise de casele teritoriale de pensii, respectiv de casele de pensii sectoriale.

9. Cumulul pensiei pentru limită de vârstă cu veniturile provenite din situații pentru care asigurarea este obligatorie

Ca regulă generală, pensionarii pentru limită de vârstă **pot cumula pensia cu veniturile** realizate dintr-o activitate profesională. Acest lucru este reglementat expres în art. 118 alin. (1) lit. a) din lege, care prevede că „În sistemul public de pensii, **pot cumula pensia cu venituri provenite din situații pentru care asigurarea este obligatorie, în condițiile legii, [...] pensionarii pentru limită de vârstă**”.

Prin excepție, conform Legii nr. 329/2009, pensionarii sistemului public de pensii care realizează venituri salariale sau, după caz, asimilate salariilor realizate din exercitarea

unei activități pe bază de contract de muncă, raport de serviciu sau în baza actului de numire, în cadrul autorităților și instituțiilor publice centrale și locale, precum și în cadrul regiilor autonome, societăților naționale, companiilor naționale și societăților comerciale la care capitalul social este deținut integral sau majoritar de stat, **pot cumula pensia netă pentru limită de vârstă cu veniturile astfel realizate numai dacă nivelul acesteia nu depășește câștigul salarial mediu brut pe economie utilizat la fundamentarea BASS.**

Prin urmare, persoanele menționate mai sus pot cumula pensia cu veniturile salariale realizate în situația în care pensia netă are un quantum mai mic sau egal cu câștigul salarial mediu brut utilizat la fundamentarea BASS.

Prin **pensie netă** se înțelege quantumul pensiei rezultat după deducerea, conform legii, a contribuției de asigurări sociale de sănătate și a impozitului pe venit.

La determinarea pensiei nete nu se au în vedere indemnizațiile cu caracter reparatoriu acordate în baza legilor speciale, pensia IOVR, indemnizația de însoțitor plătită pensionarilor pentru limită de vârstă care, conform legii, provin din pensionari încadrați în gradul I de invaliditate, indemnizațiile acordate nevăzătorilor și persoanelor cu handicap, și nici sumele acordate cu titlu de drepturi restante.

Conform Legii nr. 287/2010 a bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2011, pentru anul 2011 **câștigul salarial mediu brut** utilizat la fundamentarea BASS este de 2.022 de lei.

Pensionarii au obligația ca, în termen de 15 zile de la data survenirii situației de cumul, să își exprime în scris opțiunea între suspendarea plății pensiei și încetarea contractului/raportului de muncă sau de serviciu/actului de numire în funcție, dacă nivelul pensiei nete aflate în plată depășește câștigul salarial mediu brut.

În situația în care persoana beneficiază de două sau mai multe pensii din sistemul public și/sau din sisteme neintegrate, la determinarea plafonului, acestea se cumulează. Dacă nivelul pensiilor nete cumulate se situează sub nivelul câștigului salarial mediu brut pe economie, persoana poate cumula pensia cu veniturile realizate din exercitarea unei activități în cadrul instituțiilor menționate mai sus. Dacă nivelul pensiilor nete cumulate este mai mare decât nivelul câștigului salarial mediu brut, persoana are obligația de a-și exprima opțiunea în scris, în termen de 15 zile de la data survenirii situației de cumul, cu privire la menținerea în plată a pensiei situate sub nivelul câștigului salarial mediu brut.

În acest sens, pensionarii trebuie să depună la angajator următoarele documente:

- declarație pe propria răspundere, din care să rezulte câte pensii încasează și de la care sistem de pensii;
- cuponul/talonul de pensie corespunzător lunii în care se exprimă opțiunea sau, după caz, adeverință eliberată de casa/casele de pensii în evidența căreia/căroră se află pensionarul, din care să rezulte cuantumul pensiei nete pentru luna în care, conform legii, acesta este obligat să își exprime opțiunea. Adeverința se solicită casei/caselor de pensii în situația în care pensionarul nu este în posesia cuponului/ talonului de pensie;
- declarație pe propria răspundere, în două exemplare, din care să rezulte că pensionarul optează pentru suspendarea plății pensiei sau pentru încetarea activității.

În situația în care pensionarul optează pentru suspendarea plății pensiei/pensiilor, angajatorul este obligat ca, până pe data de 4 a lunii următoare celei în care a fost exprimată opțiunea, să depună la casa/casele de pensii care efectuează plata o adresă din care să rezulte situația pensionarului, însoțită de un exemplar al declarației cu privire la

opțiunea acestuia pentru suspendarea plății pensiei sau pentru încetarea activității.

Formularele privind declarațiile pe propria răspundere și adresele întocmite de angajatori sunt prevăzute în anexele la Instrucțiunile pentru aplicarea Legii nr. 329/2009, aprobate prin Ordinul ministrului muncii, familiei și protecției sociale, interimar, nr. 1.730/2009.

Dacă opțiunea este exprimată în termenul prevăzut de lege, plata pensiei se suspendă începând cu luna următoare celei în care a fost exprimată opțiunea pentru continuarea activității.

Pensia care a fost suspendată, întrucât depășea câștigul salarial mediu brut, poate fi reluată în plată la cererea pensionarului, începând cu luna următoare celei în care:

- câștigul salarial mediu brut depășește nivelul pensiei nete suspendate;
- a încetat calitatea de salariat.

În acest caz, pensionarii sunt obligați să aducă la cunoștința angajatorului faptul că a fost reluată plata pensiei, prezentând în acest sens comunicarea casei de pensii care a procedat la această operațiune.

În cazul persoanelor care solicită înscrierea la pensie pentru limită de vârstă și se află în situație de cumul, termenul de depunere a opțiunii la angajator este de 15 zile de la data încasării primei pensii.

În cazul persoanelor deja pensionate care se angajează, termenul de depunere a opțiunii curge de la data angajării.

Pensionarii care cumulează pensia cu salariul, în condițiile legii, și a căror pensie se majorează peste nivelul câștigului salarial mediu brut sunt obligați să depună la angajator declarația prevăzută mai sus, până la data de 15 a lunii următoare majorării cuantumul pensiei.

În situația în care pensionarul nu își manifestă opțiunea conform legii, sumele încasate necuvenit cu titlu de pensie se recuperează de la beneficiar, prin decizia casei de pensii, cu respectarea termenului general de prescripție.

10. Încetarea plății pensiei pentru limită de vârstă

Plata pensiei pentru limită de vârstă încetează începând cu luna următoare celei în care:

- pensionarul a decedat;
- pensionarul nu mai îndeplinește condițiile legale în temeiul cărora i-a fost acordată pensia.

11. Suspendarea plății pensiei pentru limită de vârstă

Plata pensiei pentru limită de vârstă se suspendă începând cu luna următoare celei în care:

- pensionarul și-a stabilit domiciliul pe teritoriul altui stat, cu care România a încheiat convenție de reciprocitate în domeniul asigurărilor sociale, dacă, potrivit prevederilor acesteia, pensia se plătește de către celălalt stat;
- pensionarul nu mai îndeplinește condițiile prevăzute de lege, referitoare la cumulul pensiei cu salariul;
- pensionarul a depus o cerere în acest sens.

Un caz tipic de suspendare a plății pensiei pentru limită de vârstă la cererea pensionarului este cel prevăzut la art. 92 din lege, conform căruia soțul supraviețuitor care are dreptul la pensie proprie și îndeplinește condițiile prevăzute de lege pentru obținerea pensiei de urmaș după soțul decedat poate opta pentru cea mai avantajoasă pensie. În această situație, suspendarea plății pensiei pentru limită de vârstă se face cu luna următoare înregistrării solicitării la casa teritorială de pensii, respectiv casa de pensii sectorială.

De asemenea, în situația pensionarilor pentru limită de vârstă care beneficiază și de indemnizație pentru însoțitor, ca urmare a trecerii de la pensie de invaliditate de gradul I la pensie pentru limită de vârstă, plata acestei indemnizații se suspendă pe perioada în care pensionarul este internat într-o instituție de asistență socială sau într-o unitate medicală specializată, în care se asigură supraveghere și îngrijire permanente, cu excepția pensionarilor nevăzători. Aceste prevederi nu se aplică în

situația în care pensionarul este internat într-o instituție de asistență socială sau unitate medicală specializată, constituite exclusiv pe bază de fonduri private.

12. Reluarea plății pensiei pentru limită de vârstă

Reluarea plății pensiei pentru limită de vârstă se face, la cerere, astfel:

- începând cu luna următoare celei în care a fost înlăturată cauza care, potrivit legii, a dus la suspendarea plății pensiei, dacă cererea a fost depusă în termen de 30 de zile de la data la care cauza suspendării a fost înlăturată;
- începând cu luna următoare celei în care a fost depusă cererea, dacă depunerea acesteia s-a făcut după expirarea termenului de 30 de zile, prevăzut mai sus.

EXEMPLU

Un pensionar, având cuantumul pensiei nete de 3.000 de lei, încheie un contract individual de muncă pe durată determinată (3 luni) la o instituție publică, începând cu data de 10 octombrie 2011.

Considerând că a îndeplinit toate formalitățile cu privire la opțiunea pentru suspendarea plății pensiei, prevăzute în Legea nr. 329/2009, plata pensiei pentru limită de vârstă se suspendă începând cu luna următoare angajării, respectiv cu data de 1 noiembrie 2011.

La data de 10 ianuarie 2012, contractul de muncă încetează de drept.

- *Persoana depune cerere de reluare a plății pensiei pentru limită de vârstă la data de 4 februarie 2012*

În acest caz, plata pensiei pentru limită de vârstă se reia începând cu data de 1 februarie 2012, întrucât a depus

cererea în termen de 30 de zile de la data încetării contractului de muncă.

- *Persoana depune cerere de reluare a plății pensiei pentru limită de vârstă la data de 15 februarie 2012*

În acest caz, plata pensiei pentru limită de vârstă se reia începând cu data de 1 martie 2012, întrucât a depus cererea cu depășirea termenului de 30 de zile prevăzut de lege.

NOTĂ

Încetarea, suspendarea și reluarea plății pensiei se fac prin decizie emisă de casele teritoriale de pensii, respectiv de casele de pensii sectoriale, cu respectarea regimului juridic al deciziei de înscriere la pensie.

13. Anularea deciziei de pensie pentru limită de vârstă

Conform art. 106 alin. (3) din lege, decizia de pensie pentru limită de vârstă poate fi anulată la cererea titularului, în termen de 30 de zile de la comunicare. Această operațiune se face prin decizie emisă de casa teritorială/sectorială de pensii competentă.

B

Pensia anticipată

1. Condiții de înscriere la pensie anticipată

Pentru civili, pensia anticipată se cuvine cu cel mult 5 ani înaintea împlinirii vârstei standard de pensionare din anexa nr. 5 la lege, dacă au realizat un stagiul de cotizare cu cel puțin 8 ani mai mare decât stagiul complet de cotizare prevăzut în această anexă.

Pentru personalul militar, pensia anticipată se cuvine cu cel mult 5 ani înaintea împlinirii vârstei standard de pensionare din anexa nr. 6 la lege, dacă:

- au realizat un stagiul de cotizare cu cel puțin 8 ani mai mare decât stagiul complet de cotizare prevăzut în anexa nr. 6 la lege;
- au realizat stagiul minim de cotizare în specialitate prevăzut în anexa nr. 6 la lege;
- sunt trecuți în rezervă/au încetat raporturile de serviciu ca urmare a împlinirii limitei de vârstă în grad prevăzute de statutul cadrelor militare/polițiștilor/funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare sau ca urmare a reorganizării unor unități și a reducerii unor funcții din statele de organizare, precum și pentru alte motive sau nevoi ale instituțiilor din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale;
- sunt trecuți în rezervă sau direct în retragere/au încetat raporturile de serviciu ca urmare a clasării ca inapți sau apți limitat pentru serviciul militar/serviciu de către comisiile de expertiză medico-militară.

În vederea înscrierii la pensia anticipată, stagiul de cotizare realizat nu cuprinde perioadele asimilate în care persoana:

- a beneficiat de pensie de invaliditate;
- a urmat cursurile de zi ale învățământului universitar;
- a satisfăcut serviciul militar ca militar în termen sau militar cu termen redus;
- a fost elev al unei școli militare, școli de agenți de poliție sau student al unei instituții de învățământ militar.

De asemenea, la determinarea stagiului de cotizare necesar înscrierii la pensie anticipată nu se iau în considerare stagiile de cotizare realizate în sistemele de asigurări sociale neintegrate în sistemul public.

Stagiul minim de cotizare în specialitate nu cuprinde perioadele suplimentare acordate pentru activitatea desfășurată în condiții deosebite, condiții speciale și alte condiții de muncă.

În vederea deschiderii dreptului la pensie anticipată, stagiul de cotizare cuprinde și perioadele suplimentare la vechime acordate pentru activitatea desfășurată în grupele I și a II-a de muncă, respectiv în condiții deosebite, condiții speciale și alte condiții de muncă.

Reducerea vârstei standard de pensionare cu 5 ani prevăzută pentru această categorie de pensie nu poate fi cumulată cu nicio altă reducere prevăzută de lege sau de alte acte normative cu caracter special.

Cuantumul pensiei anticipate se stabilește în aceleași condiții în care se stabilește cel al pensiei pentru limită de vârstă.

La împlinirea vârstei standard de pensionare sau a vârstei standard de pensionare reduse conform legii sau altor acte normative cu caracter special, pensia anticipată se transformă în pensie pentru limită de vârstă și se recalculează prin adăugarea perioadelor asimilate și a eventualelor stagii de cotizare realizate în perioada de anticipare. Operațiunea de transformare a pensiei anticipate în pensie pentru limită de vârstă se face din oficiu, nefiind necesară o solicitare din partea pensionarului.

EXEMPLUL nr. 1

Un bărbat născut în august 1960 a realizat stagiul de cotizare astfel:

- 4 ani, în condiții speciale de muncă;
- 6 ani, în condiții deosebite de muncă;
- 1 an și 6 luni, stagiul asimilat – militar în termen;
- 31 de ani, în condiții normale de muncă.

Stagiul de cotizare realizat se calculează după cum urmează:

- 4 ani, în condiții speciale de muncă;
- 2 ani, spor condiții speciale de muncă (4 ani x 6 luni/an = 24 luni = 2 ani);
- 6 ani, în condiții deosebite de muncă;

- 1 an și 6 luni, spor condiții deosebite de muncă (6 ani x 3 luni/an = 18 luni = 1 an și 6 luni);
- 1 an și 6 luni, stagiul asimilat – militar în termen;
- 31 de ani, în condiții normale de muncă.

Total stagiul de cotizare realizat – 46 de ani.

Conform anexei nr. 5 la lege, vârsta standard de pensionare este de 65 de ani, iar stagiul complet de cotizare este de 35 de ani.

Stagiul necesar înscrierii la pensie anticipată este de 43 de ani (35 ani + 8 ani).

Stagiul de cotizare realizat, care este utilizat la calculul pensiei anticipate, este de 44 de ani și 6 luni, rezultat din scăderea din total stagiul de cotizare realizat a perioadei asimilate (46 de ani – 1 an și 6 luni stagiul militar).

Întrucât a realizat un stagiul de cotizare de minimum 43 de ani, poate beneficia de pensia anticipată de la împlinirea vârstei de 60 de ani.

La împlinirea vârstei standard de pensionare reduse de 62 de ani (65 de ani – vârsta standard de pensionare – 3 ani reducere cumulată pentru condiții deosebite și speciale de muncă), pensia anticipată se transformă în pensie pentru limită de vârstă și se recalculează prin adăugarea perioadei asimilate (stagiul militar) de 1 an și 6 luni.

EXEMPLUL nr. 2

Un bărbat născut în august 1951 a realizat stagiul de cotizare astfel:

- 10 ani, în condiții deosebite de muncă;
- 1 an și 6 luni, stagiul asimilat – militar în termen;
- 4 ani, stagiul asimilat – studii universitare la zi;
- 25 de ani, în condiții normale de muncă.

Stagiul de cotizare realizat se calculează după cum urmează:

- 10 ani, în condiții deosebite de muncă;
- 2 ani și 6 luni, spor condiții deosebite de muncă (10 ani x 3 luni/an = 30 luni = 2 ani și 6 luni);

- 1 an și 6 luni, stagiul asimilat – militar în termen;
- 4 ani, stagiul asimilat – studii universitare la zi;
- 25 de ani, în condiții normale de muncă.

Total stagiul de cotizare realizat – 43 de ani.

Conform anexei nr. 5 la lege, vârsta standard de pensionare este de 65 de ani, iar stagiul complet de cotizare este de 35 de ani.

Stagiul necesar înscrierii la pensie anticipată este de 43 de ani (35 de ani + 8 ani).

Stagiul de cotizare realizat, care este utilizat la calculul pensiei anticipate, este de 37 de ani și 6 luni, rezultat din scăderea din total stagiul de cotizare realizat a perioadelor asimilate (43 de ani – 5 ani și 6 luni, stagiul militar și perioada studiilor universitare la zi).

Întrucât nu a îndeplinit condiția depășirii stagiului complet de cotizare cu cel puțin 8 ani, nu poate solicita acordarea pensiei anticipate de la împlinirea vârstei de 60 de ani.

2. Stabilirea pensiei anticipate

Pensia anticipată se acordă la cererea persoanei îndreptățite, a tutorelui sau a curatorului acesteia, depusă personal ori prin mandatar desemnat prin procură specială.

Cererea de înscriere la pensie anticipată, împreună cu actele care dovedesc îndeplinirea condițiilor prevăzute de lege, se depune, începând cu data îndeplinirii acestor condiții, la casa teritorială de pensii, în funcție de domiciliul solicitantului. Prin domiciliul persoanei solicitante se înțelege locul unde o persoană își are locuința statornică sau principală și se dovedește cu actul de identitate.

Pentru personalul militar care a realizat cel puțin stagiul minim de cotizare în specialitate, cererea de înscriere la pensie anticipată, împreună cu actele doveditoare, se depune de la data îndeplinirii condițiilor de acordare a pensiei la unitatea militară/inspectoratul județean/structura sau direcția județeană de informații, după caz, din care a

făcut parte persoana la data trecerii în rezervă sau direct în retragere/încetării raporturilor de serviciu.

Cererea privind acordarea drepturilor de pensie poate fi retrasă de persoana care a depus-o până la emiterea deciziei de pensionare.

3. Acte necesare înscrierii la pensie anticipată⁵

Cererea de înscriere la pensie pentru limită de vârstă, pensie anticipată, pensie anticipată parțială este conform **modelului nr. 4⁶**, prevăzut în anexa nr. 6 la Normele de aplicare.

În vederea înscrierii la pensie anticipată, cererea va fi însoțită de următoarele acte:

- carnetul de muncă, în original și copie;
- carnetul de muncă pentru membrii CAP, în original și copie – în cazul persoanelor care au desfășurat activitate în cadrul fostelor cooperative agricole de producție;
- carnetul de asigurări sociale pentru agricultori, în original și copie – în cazul persoanelor care au fost asigurate conform Legii nr. 80/1992;
- actele de stare civilă: buletin de identitate sau carte de identitate, certificat de naștere și de căsătorie, în original și copie, după caz;
- livretul militar, în original și copie, în cazul persoanelor care au efectuat stagiul militar ca militar în termen sau militar cu termen redus;
- diplomă de absolvire a învățământului universitar și foaia matricolă, în original și copie, și/sau adeverință eliberată de instituția de învățământ superior, din care să rezulte durata normală, perioada efectuării studiilor și faptul că acestea au fost urmate la zi;
- acte doveditoare privind stagiul de cotizare în specialitate – pentru personalul militar, solicitate de către persoana interesată de la centrul militar

⁵ Precizări pe larg cu privire la modalitatea de completare a actelor necesare înscrierii la pensie anticipată se găsesc în capitolul IV lit. A, începând cu p. 101.

⁶ Modelul nr. 4 se găsește la p. 102.

zonal/județean/de sector, unitatea militară/inspectoratul județean/structura sau direcția județeană de informații din care a făcut parte persoana la data trecerii în rezervă sau direct în retragere/încetării raporturilor de serviciu, după caz;

- adeverință privind sporurile cu caracter permanent reglementate prin lege sau prin contractul colectiv/individual de muncă, în original;
- adeverință privind stagiul de cotizare realizat în grupa I de muncă, grupa a II-a de muncă, în condiții deosebite, speciale și alte condiții de muncă, în original;
- procură specială pentru mandatar, în original și copie;
- acte care dovedesc calitatea de beneficiar al Decretului-lege nr. 118/1990, republicat, sau al Legii nr. 341/2004;
- adeverință care să ateste perioadele de activitate realizate după data de 1 ianuarie 2011, în original;
- alte acte întocmite conform prevederilor legale prin care se dovedesc elemente necesare stabilirii drepturilor de pensie;
- dovada încetării calității de asigurat, în original, pentru persoanele care, la data solicitării, nu mai au calitatea de asigurat.

4. Data acordării drepturilor de pensie anticipată

Pensia anticipată se cuvine de la data îndeplinirii condițiilor prevăzute de lege, se acordă de la data înregistrării cererii la casa teritorială de pensii, respectiv casa de pensii sectorială, și se plătește de la data acordării, dar nu înainte de data încetării calității de asigurat. (Prin excepție, în cazul persoanelor asigurate pe bază de contract de asigurare socială nu este necesară încetarea calității de asigurat.)

În situația în care data îndeplinirii condițiilor de pensionare coincide cu o zi de sărbătoare legală, de repaus săptămânal sau când serviciul este suspendat, cererea de pensionare, împreună cu actele necesare, se poate depune în prima zi lucrătoare ce urmează, fiind considerată depusă de la data îndeplinirii condițiilor.

EXEMPLU

Un bărbat născut la data de 5 iulie 1951 îndeplinește condițiile de pensie anticipată la data de 5 iulie 2011.

- *Depune cererea însoțită de actele doveditoare la data de 5 iulie 2011, iar contractul îi încetează la data de 1 august 2011*

În acest caz, drepturile de pensie anticipată se cuvin și se acordă cu data de 5 iulie 2011 și se plătesc cu data de 1 august 2011.

- *Depune cererea însoțită de actele doveditoare la data de 13 iulie 2011, iar contractul îi încetează la data de 1 august 2011*

În acest caz, drepturile de pensie anticipată se cuvin de la data de 5 iulie 2011, se acordă de la data de 13 iulie 2011 și se plătesc cu data de 1 august 2011.

5. Soluționarea cererii de înscriere la pensie anticipată și emiterea deciziei

Cererea de înscriere la pensie anticipată se soluționează în termen de 45 de zile de la data înregistrării cererii, prin decizie de admitere sau de respingere emisă de casa teritorială de pensii, respectiv casa de pensii sectorială.

Decizia casei teritoriale de pensii sau a casei de pensii sectoriale se comunică persoanei care a solicitat pensionarea prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire, în termen de 5 zile de la data emiterii. Decizia de pensie cuprinde temeiurile de fapt și de drept în baza cărora se admite sau se respinge cererea de pensionare.

6. Plata drepturilor de pensie anticipată

Plata pensiei se face lunar.

În funcție de opțiunea pensionarului, plata pensiei se face:

- prin mandat poștal, la domiciliul solicitantului;
- în cont curent sau în cont de card, în condițiile stabilite prin convențiile încheiate între CNPP, casele de pensii sectoriale și Compania Națională „Poșta

Română” – SA sau între CNPP, casele de pensii sectoriale și bănci⁷.

7. Revizuirea și recalcularea pensiei anticipate

În situația în care, ulterior stabilirii și/sau plății pensiei, se constată diferențe între sumele stabilite sau plătite și cele legal cuvenite, casa teritorială de pensii, respectiv casa de pensii sectorială emite, din oficiu sau la solicitarea pensionarului, decizie de revizuire. Sumele rezultate ca urmare a revizuirii deciziei se acordă sau se recuperează, după caz, în cadrul termenului general de prescripție de 3 ani calculat de la data constatării diferențelor.

Pensia anticipată poate fi recalculată prin adăugarea veniturilor și/sau a stagiilor de cotizare realizate anterior înscrierii la pensie și nevalorificate la stabilirea acesteia. În acest caz, drepturile de pensie anticipată recalculate se acordă începând cu luna următoare celei în care a fost înregistrată solicitarea.

Stagiul de cotizare realizat în perioadele în care titularul pensiei anticipate contribuie la sistemul public de pensii, având plata pensiei suspendată, potrivit legii, poate fi valorificat numai la stabilirea pensiei pentru limită de vârstă.

Atât revizuirea, cât și recalcularea drepturilor de pensie se fac prin decizii emise de casele teritoriale de pensii, respectiv de casele de pensii sectoriale.

8. Cumulul pensiei anticipate cu veniturile provenite din situații pentru care asigurarea este obligatorie

Pensia anticipată nu poate fi cumulată cu veniturile de natură profesională pentru care, conform legii, asigurarea este obligatorie, în cazul persoanelor care se regăsesc în una dintre situațiile prevăzute la art. 6 alin. (1) pct. I, II sau IV din lege, cu excepția consilierilor locali și județeni, respectiv:

„I. a) persoanele care desfășoară activități pe bază de contract individual de muncă, inclusiv soldații și gradații voluntari;

⁷ Băncile comerciale cu care CNPP a încheiat până în prezent convenții cu privire la plata pensiilor sunt enumerate la p. 112.

b) funcționarii publici;

c) cadrele militare în activitate, soldații și gradații voluntari, polițiștii și funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale;

d) persoanele care realizează venituri de natură profesională, altele decât cele salariale, din drepturi de autor și drepturi conexe definite potrivit art. 7 alin. (1) pct. 13¹ din Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, precum și din contracte/convenții încheiate potrivit Codului civil.

II. persoanele care își desfășoară activitatea în funcții electivă sau care sunt numite în cadrul autorității executive, legislative ori judecătorești, pe durata mandatului, precum și membrii cooperatori dintr-o organizație a cooperăției meșteșugărești, ale căror drepturi și obligații sunt asimilate, în condițiile prezentei legi, cu cele ale persoanelor prevăzute la pct. I;

IV. persoanele care realizează, în mod exclusiv, un venit brut pe an calendaristic echivalent cu cel puțin de 4 ori câștigul salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat și care se află în una dintre situațiile următoare:

a) administratori sau manageri care au încheiat contract de administrare ori de management;

b) membri ai întreprinderii individuale și întreprinderii familiale;

c) persoane fizice autorizate să desfășoare activități economice;

d) persoane angajate în instituții internaționale, dacă nu sunt asigurații acestora;

e) alte persoane care realizează venituri din activități profesionale.”

Termenul de „situații prevăzute la art. 6 alin. (1) pct. IV” se referă atât la calitatea pe care o au persoanele respective (de exemplu, persoană fizică autorizată să desfășoare activități economice), cât și la condiția de realizare a venitului (un venit brut pe an calendaristic echivalent cu cel puțin de 4 ori câștigul salarial mediu brut utilizat la fundamentarea BASS).

În concluzie, plata pensiei anticipate nu se suspendă chiar dacă persoana deține una dintre calitățile prevăzute

de lege la art. 6 alin. (1) pct. IV, dar venitul anual pe care îl realizează nu depășește plafonul prevăzut de lege.

9. Încetarea plății pensiei anticipate

Plata pensiei anticipate încetează începând cu luna următoare celei în care:

- pensionarul a decedat;
- pensionarul nu mai îndeplinește condițiile legale în temeiul cărora i-a fost acordată pensia.

10. Suspendarea plății pensiei anticipate

Plata pensiei anticipate se suspendă începând cu luna următoare celei în care:

- pensionarul și-a stabilit domiciliul pe teritoriul altui stat, cu care România a încheiat convenție de reciprocitate în domeniul asigurărilor sociale, dacă, potrivit prevederilor acesteia, pensia se plătește de către celălalt stat;
- pensionarul, beneficiar al unei pensii anticipate, se regăsește în una dintre situațiile prevăzute la art. 6 alin. (1) pct. I, II sau IV, cu excepția consilierilor locali sau județeni;
- pensionarul a depus o cerere în acest sens.

11. Reluarea plății pensiei anticipate

Aceasta se face la cerere, astfel:

a) începând cu luna următoare celei în care a fost înlăturată cauza care, potrivit legii, a dus la suspendarea plății pensiei, dacă cererea a fost depusă în termen de 30 de zile de la data la care cauza suspendării a fost înlăturată;

b) începând cu luna următoare celei în care a fost depusă cererea, dacă depunerea acesteia s-a făcut după expirarea termenului prevăzut la lit. a).

MENTIUNE

Încetarea, suspendarea și reluarea plății pensiei se fac prin decizie emisă de casele teritoriale de pensii, respectiv de casele de pensii sectoriale.

12. Anularea deciziei de pensie anticipată

Conform art. 106 alin. (3) din lege, decizia de pensie anticipată poate fi anulată la cererea titularului, în termen de 30 de zile de la comunicare. Această operațiune se face prin decizie emisă de casa teritorială/sectorială de pensii competentă.

C

Pensia anticipată parțială

1. Condiții de înscriere la pensie anticipată parțială

Pentru civili, pensia anticipată parțială se cuvine cu cel mult 5 ani înaintea împlinirii vârstei standard de pensionare prevăzute în anexa nr. 5 la lege, în situația persoanelor care au realizat stagiul complet de cotizare sau l-au depășit cu până la 8 ani.

Pentru personalul militar, pensia anticipată parțială se cuvine cu 5 ani înaintea împlinirii vârstei standard de pensionare prevăzute în anexa nr. 6 la lege, dacă:

- au realizat stagiul complet de cotizare prevăzut în anexa nr. 6 la lege sau au depășit acest stagiul cu până la 8 ani;
- au realizat stagiul minim de cotizare în specialitate prevăzut în anexa nr. 6 la lege;
- sunt trecuți în rezervă/au încetat raporturile de serviciu ca urmare a împlinirii limitei de vârstă în grad prevăzute de statutul cadrelor militare/polițiștilor/funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare sau ca urmare a reorganizării unor unități și a reducerii unor funcții din statele de organizare, precum și pentru alte motive sau nevoi ale instituțiilor din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale;

- sunt trecuți în rezervă sau direct în retragere/au încetat raporturile de serviciu ca urmare a clasării ca inapți sau apți limitat pentru serviciul militar/serviciu de către comisiile de expertiză medico-militară.

În vederea înscrierii la pensie anticipată parțială, stagiul de cotizare realizat nu cuprinde perioadele asimilate în care persoana:

- a beneficiat de pensie de invaliditate;
- a urmat cursurile de zi ale învățământului universitar, organizat potrivit legii, pe durata normală a studiilor respective, cu condiția absolvirii acestora cu diplomă;
- a satisfăcut serviciul militar ca militar în termen sau militar cu termen redus, pe durata legal stabilită, a fost concentrat, mobilizat sau în prizonierat;
- a fost elev al unei școli militare/școli de agenți de poliție sau student al unei instituții de învățământ din sistemul de apărare națională, ordine publică și siguranță națională pentru formarea cadrelor militare, polițiștilor și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, cu excepția liceului militar.

De asemenea, la determinarea stagiului de cotizare necesar înscrierii la pensia anticipată parțială nu se iau în considerare stagiile de cotizare realizate în sistemele de asigurări sociale neintegrate în sistemul public.

Reducerea vârstei standard de pensionare cu cel mult 5 ani prevăzută pentru această categorie de pensie nu poate fi cumulată cu nicio altă reducere prevăzută de lege sau de alte acte normative cu caracter special.

Cuantumul pensiei anticipate parțiale se stabilește din cuantumul pensiei pentru limită de vârstă care s-ar fi convenit, prin diminuarea acestuia cu 0,75% pentru fiecare lună de anticipare, până la îndeplinirea condițiilor pentru obținerea pensiei pentru limită de vârstă.

Prin *luni de anticipare* se înțelege perioada cuprinsă între data acordării pensiei anticipate parțiale și data împlinirii vârstei standard de pensionare prevăzută în anexa nr. 5 sau, după caz, anexa nr. 6 la lege sau data îndeplinirii vârstei standard de pensionare reduse potrivit legii.

Procentul de diminuare se determină prin înmulțirea numărului de luni de anticipare cu 0,75%. Frațiunile de lună se întregesc la lună.

Diminuarea se menține până la data împlinirii vârstei standard de pensionare sau a vârstei standard de pensionare reduse în condițiile legii.

La data împlinirii vârstei standard de pensionare sau a vârstei standard de pensionare reduse în condițiile legii, pensia anticipată parțială se transformă în pensie pentru limită de vârstă și se recalculează prin eliminarea diminuării și prin valorificarea perioadelor asimilate și adăugarea eventualelor stagii de cotizare realizate în perioada de anticipare. Operațiunea de transformare a pensiei anticipate parțiale în pensie pentru limită de vârstă și recalcularea acesteia conform celor precizate mai sus se face din oficiu, nefiind necesară o solicitare a pensionarului.

EXEMPLU

Un bărbat născut la 14 august 1960 a realizat stagiul de cotizare astfel:

- 4 ani, în condiții speciale de muncă;
- 6 ani, în condiții deosebite de muncă;
- 1 an și 6 luni, stagiul asimilat – militar în termen;
- 25 de ani, în condiții normale de muncă.

Stagiul de cotizare realizat se calculează astfel:

- 4 ani, în condiții speciale de muncă;
- 2 ani, spor la vechime pentru cei 4 ani realizați în condiții speciale de muncă ($4 \text{ ani} \times 6 \text{ luni/an} = 24 \text{ luni} = 2 \text{ ani}$);
- 6 ani, în condiții deosebite de muncă;

- 1 an și 6 luni, spor la vechime pentru cei 6 ani realizați în condiții deosebite de muncă ($6 \text{ ani} \times 3 \text{ luni/an} = 18 \text{ luni} = 1 \text{ an și 6 luni}$);
- 1 an și 6 luni, stagiul asimilat – militar în termen;
- 25 de ani, în condiții normale de muncă.

Total stagiul de cotizare – 40 de ani.

Conform anexei nr. 5 la lege, vârsta standard de pensionare este de 65 de ani, iar stagiul complet de cotizare este de 35 de ani.

Pentru stagiul de cotizare de 4 ani realizat în condiții speciale de muncă, beneficiază de reducerea vârstei standard de pensionare cu 2 ani.

Pentru stagiul de cotizare de 6 ani realizat în condiții deosebite de muncă, beneficiază de reducerea vârstei standard de pensionare cu 1 an.

Vârsta standard de pensionare redusă este de 62 de ani ($65 \text{ de ani} - 3 \text{ ani de reducere cumulată pentru condiții deosebite și speciale de muncă}$).

Stagiul de cotizare utilizat la calculul pensiei anticipate parțiale este de 38 de ani și 6 luni ($40 \text{ de ani} - 1 \text{ an și 6 luni stagiul asimilat – militar în termen}$).

Întrucât a îndeplinit condițiile prevăzute de lege, poate solicita acordarea pensiei anticipate parțiale la împlinirea vârstei de 60 de ani.

Sunt 24 de luni de anticipare (respectiv perioada cuprinsă între data împlinirii vârstei de 60 de ani și data împlinirii vârstei de 62 de ani, când pensia anticipată parțială se transformă în pensie pentru limită de vârstă).

Procentul de diminuare este de 18% ($24 \text{ luni} \times 0,75\%$).

2. Condiții de înscriere la pensie anticipată parțială fără penalizare

Persoanele care au locuit cel puțin 30 de ani în zonele afectate de poluarea remanentă din cauza extracției și prelucrării minereurilor neferoase cu conținut de cupru, plumb, sulf, cadmiu, arseniu, zinc, mangan, fluor, clor,

respectiv Baia Mare, Copșa Mică și Zlatna, pe o rază de 8 km în jurul acestor localități, beneficiază de reducerea vârstei standard de pensionare cu cel mult 2 ani, fără penalizarea de 0,75% pentru fiecare lună de anticipare.

Prin sintagma „*au locuit*” se înțelege că au avut domiciliul și/sau reședința într-una dintre localitățile Baia Mare, Copșa Mică și Zlatna sau în unitățile administrativ-teritoriale aflate pe o rază de 8 km în jurul acestor localități.

Lista unităților administrativ-teritoriale situate pe o rază de 8 km în jurul localităților Copșa Mică, Baia Mare și Zlatna se regăsește în anexa nr. 4 la Normele de aplicare. Dovada referitoare la perioada de locuire în aceste localități se face prin adeverință eliberată de serviciul public comunitar de evidență a persoanelor competent. Modelul adeverinței este conform **modelului nr. 6**, prevăzut în anexa nr. 5 la Normele de aplicare.

MODELUL nr. 6

Consiliul Local al
 Județul
 Serviciul public comunitar local
 de evidență a persoanelor
 Nr. din

ADEVERINȚĂ

Adeverim prin prezenta că, potrivit datelor din Registrul național de evidență a persoanelor, domnul/
 doamna, numele avut anterior, fiul/fiica lui și al/a
 născut(ă) la data de în localitatea, județul, codul numeric
 personal, domiciliat(ă) în localitatea, str., et., ap., județul, a avut domiciliul/domiciliile/reședința
 nr., bl., sc., et., ap., județul, a avut domiciliul/domiciliile/reședința
 după cum urmează:
 a) de la până la în orașul/comuna, satul, județul
 b) de la până la în orașul/comuna, satul, județul
 c) de la până la în orașul/comuna, satul, județul
 S-a eliberat prezenta adeverință, ca urmare a cererii nr. din în vederea înscrierii la pensie,
 potrivit dispozițiilor art. 65 alin. (5) din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările
 și completările ulterioare.

Șef serviciu,

Întocmit,

EXEMPLUL nr. 1

O femeie născută în ianuarie 1955 a locuit 35 de ani în localitatea Baia Mare și a realizat stagiul de cotizare după cum urmează:

- 30 de ani și 4 luni, în condiții normale de muncă;
- 4 ani, stagiul asimilat – studii universitare la zi.

Stagiul de cotizare realizat este de 34 de ani și 4 luni, iar stagiul de cotizare utilizat la calculul pensiei anticipate parțiale este de 30 de ani și 4 luni (34 de ani și 4 luni – 4 ani, stagiul asimilat).

Conform anexei nr. 5 la lege, vârsta standard de pensionare este de 60 de ani, iar stagiul complet de cotizare este de 30 de ani.

În vederea obținerii adeverinței, persoana interesată se adresează printr-o cerere serviciului public comunitar de evidență a persoanelor, în funcție de domiciliul actual al solicitantului. Cererea va cuprinde în mod obligatoriu informații referitoare la data și locul nașterii, numele și prenumele persoanei, codul numeric personal, domiciliul actual, domiciliile anterioare, precum și motivul solicitării. Serviciul public comunitar are obligația să elibereze adeverința în termen de 20 de zile de la data înregistrării, pe baza informațiilor existente în Registrul național de evidență a persoanelor.

În vederea acordării pensiei anticipate parțiale cu reducerea vârstei standard de pensionare prevăzută în anexa nr. 5 sau, după caz, anexa nr. 6 la lege, cu 2 ani, solicitantul trebuie să îndeplinească și celelalte condiții prevăzute de lege pentru acordarea pensiei anticipate parțiale. În acest caz, reducerea vârstei standard de pensionare cu 2 ani nu se cumulează cu nicio altă reducere prevăzută de lege sau de alte acte normative cu caracter special.

Cuantumul pensiei anticipate parțiale fără penalizare se determină în aceleași condiții în care se stabilește cel al pensiei pentru limită de vârstă.

Întrucât a îndeplinit condiția privind stagiul complet de cotizare și a locuit 35 de ani în localitatea Baia Mare, poate solicita pensie anticipată parțială fără penalizare, cu reducerea vârstei standard de pensionare cu 2 ani, respectiv de la împlinirea vârstei de 58 de ani.

La data împlinirii vârstei standard de pensionare de 60 de ani, pensia anticipată parțială se transformă în pensie pentru limită de vârstă și se recalculează prin adăugarea perioadelor asimilate și a eventualelor stagii de cotizare realizate în perioada de anticipare.

EXEMPLUL nr. 2

O femeie născută în ianuarie 1955 a locuit 35 de ani în localitatea Copșa Mică și a realizat stagiul de cotizare după cum urmează:

- 6 ani, în condiții deosebite de muncă;
- 1 an și 6 luni, spor la vechime pentru cei 6 ani realizați în condiții deosebite de muncă ($6 \text{ ani} \times 3 \text{ luni/an} = 18 \text{ luni} = 1 \text{ an și } 6 \text{ luni}$);
- 25 de ani, în condiții normale de muncă.

Total stagiul de cotizare realizat – 32 de ani și 6 luni.

Conform anexei nr. 5 la lege, vârsta standard de pensionare este de 60 de ani, iar stagiul complet de cotizare este de 30 de ani.

Întrucât a realizat stagiul complet de cotizare și a locuit 35 de ani în localitatea Copșa Mică, are dreptul la pensie anticipată parțială, fără penalizare, de la împlinirea vârstei de 58 de ani.

Având în vedere că a lucrat 6 ani în condiții deosebite de muncă, pentru care, conform legii, beneficiază de reducerea vârstei standard de pensionare cu 1 an, pensia anticipată parțială fără penalizare se transformă în pensie pentru limită de vârstă la împlinirea vârstei de 59 de ani.

EXEMPLUL nr. 3

O femeie născută în mai 1956 a locuit 31 de ani în localitatea Copșa Mică și a realizat un stagiul de cotizare de 32 de ani, în condiții normale de muncă.

Conform anexei nr. 5 la lege, vârsta standard de pensionare este de 60 de ani și 5 luni, iar stagiul complet de cotizare este de 30 de ani și 5 luni.

Întrucât a realizat stagiul complet de cotizare prevăzut de lege, are dreptul la pensie anticipată parțială cu diminuare, începând cu data împlinirii vârstei de 55 de ani și 5 luni (60 de ani și 5 luni – 5 ani).

Întrucât a realizat stagiul complet de cotizare prevăzut de lege și a locuit 31 de ani în localitatea Copșa Mică, are dreptul la pensie anticipată parțială fără penalizare de la împlinirea vârstei de 58 de ani și 5 luni (60 de ani și 5 luni – 2 ani).

Atât în cazul solicitării pensiei anticipate parțiale cu diminuare, cât și în cazul în care solicită pensia anticipată parțială fără penalizare, transformarea acestuia în pensie pentru limită de vârstă se face la împlinirea vârstei standard de pensionare de 60 de ani și 5 luni.

În asemenea situații, înscrierea la pensia anticipată parțială cu 5 ani înaintea împlinirii vârstei standard de pensionare (cu diminuare de 45% până la împlinirea vârstei standard de pensionare) sau la pensia anticipată parțială cu 2 ani înaintea împlinirii vârstei standard de pensionare (fără penalizare) **este decizia exclusivă a solicitantului.**

3. Stabilirea pensiei anticipate parțiale

Pensia anticipată parțială se acordă la cererea persoanei îndreptățite, a tutorelui sau a curatorului acesteia, depusă personal ori prin mandatar desemnat prin procură specială.

Cererea de înscriere la pensie anticipată parțială, împreună cu actele care dovedesc îndeplinirea condițiilor prevăzute de lege, se depune, începând cu data îndeplinirii acestor condiții, la casa teritorială de pensii, în funcție de domiciliul solicitantului. Prin domiciliul persoanei solicitante

se înțelege locul unde o persoană își are locuința statornică sau principală și se dovedește cu actul de identitate.

Pentru personalul militar care a realizat cel puțin stagiul minim de cotizare în specialitate, cererea de înscriere la pensie anticipată parțială, împreună cu actele doveditoare, se depune de la data îndeplinirii condițiilor de acordare a pensiei la unitatea militară/inspectoratul județean/structura sau direcția județeană de informații, după caz, din care a făcut parte persoana la data trecerii în rezervă sau direct în retragere/încetării raporturilor de serviciu.

Cererea privind acordarea pensiei poate fi retrasă de persoana care a depus-o, până la emiterea deciziei de pensionare.

4. Acte necesare înscrierii la pensie anticipată parțială⁸

Cererea de înscriere la pensie pentru limită de vârstă, pensie anticipată, pensie anticipată parțială este conform **modelului nr. 4⁹**, prevăzut în anexa nr. 6 la Normele de aplicare.

În vederea înscrierii la pensie anticipată parțială, cererea va fi însoțită de următoarele acte:

- carnetul de muncă, în original și copie;
- carnetul de muncă pentru membrii CAP, în original și copie – în cazul persoanelor care au desfășurat activitate în cadrul fostelor cooperative agricole de producție;
- carnetul de asigurări sociale pentru agricultori, în original și copie – în cazul persoanelor care au fost asigurate conform Legii nr. 80/1992;
- actele de stare civilă: buletin de identitate sau carte de identitate, certificat de naștere și de căsătorie, în original și copie, după caz;

⁸ Precizări pe larg cu privire la modalitatea de completare a actelor necesare înscrierii la pensie anticipată parțială se găsesc în capitolul IV lit. A, începând cu p. 101.

⁹ Modelul nr. 4 se găsește la p. 102.

- livretul militar, în original și copie, în cazul persoanelor care au efectuat stagiul militar ca militar în termen sau militar cu termen redus;
- diplomă de absolvire a învățământului universitar și foaia matricolă, în original și copie, și/sau adeverință eliberată de instituția de învățământ superior, din care să rezulte durata normală, perioada efectuării studiilor și faptul că acestea au fost urmate la zi;
- acte doveditoare privind stagiul de cotizare în specialitate – pentru personalul militar, solicitate de persoana interesată de la centrul militar zonal/județean/de sector, unitatea militară/inspectoratul județean/structura sau direcția județeană de informații din care a făcut parte persoana la data trecerii în rezervă sau direct în retragere/încetării raporturilor de serviciu, după caz;
- adeverință privind sporurile cu caracter permanent reglementate prin lege sau prin contractul colectiv/individual de muncă, în original;
- adeverință privind stagiul de cotizare realizat în grupa I de muncă, grupa a II-a de muncă, în condiții deosebite, speciale și alte condiții de muncă, în original;
- procură specială pentru mandatar, în original și copie;
- acte care dovedesc calitatea de beneficiar al Decretului-lege nr. 118/1990, republicat, sau al Legii nr. 341/2004;
- adeverință care să ateste perioadele de activitate realizate după data de 1 ianuarie 2011, în original;
- alte acte întocmite conform prevederilor legale prin care se dovedesc elemente necesare stabilirii drepturilor de pensie;
- dovada încetării calității de asigurat, în original, pentru persoanele care, la data solicitării, nu mai au calitatea de asigurat.

5. Data acordării drepturilor de pensie anticipată parțială

Pensia anticipată parțială se cuvine de la data îndeplinirii condițiilor prevăzute de lege, se acordă de la data înregistrării cererii la casa teritorială de pensii, respectiv la casa de pensii sectorială, și se plătește de la data acordării, dar nu înainte de data încetării calității de asigurat (prin excepție, în cazul persoanelor asigurate pe bază de contract de asigurare socială, nu este necesară încetarea calității de asigurat).

În situația în care data îndeplinirii condițiilor de pensionare coincide cu o zi de sărbătoare legală, de repaus săptămânal sau când serviciul este suspendat, cererea de pensionare, împreună cu actele necesare, se poate depune în prima zi lucrătoare ce urmează, fiind considerată depusă de la data îndeplinirii condițiilor.

EXEMPLU

Un bărbat născut în data de 15 decembrie 1955 îndeplinește condițiile de pensie anticipată parțială la data de 15 decembrie 2015.

- Depune cererea însoțită de actele doveditoare în data de 15 decembrie 2015, iar contractul îi încetează de la data de 1 ianuarie 2016

În acest caz, drepturile de pensie anticipată parțială se cuvin și se acordă cu data de 15 decembrie 2015 și se plătesc cu data de 1 ianuarie 2016.

- Depune cererea însoțită de actele doveditoare în data de 19 decembrie 2015, iar contractul îi încetează de la data de 1 ianuarie 2016

În acest caz, drepturile de pensie anticipată parțială se cuvin de la data de 15 decembrie 2015, se acordă de la data de 19 decembrie 2015 și se plătesc cu data de 1 ianuarie 2016.

6. Soluționarea cererii de înscriere la pensie anticipată parțială și emiterea deciziei

Cererea de înscriere la pensie anticipată parțială se soluționează în termen de 45 de zile de la data înregistrării cererii, prin decizie de admitere sau de respingere emisă de casa teritorială de pensii, respectiv casa de pensii sectorială.

Decizia casei teritoriale de pensii sau a casei de pensii sectoriale este comunicată persoanei care a solicitat pensionarea prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire, în termen de 5 zile de la data emiterii. Decizia de pensie cuprinde temeiurile de fapt și de drept în baza cărora se admite sau se respinge cererea de pensionare.

7. Plata drepturilor de pensie anticipată parțială

Plata pensiei se face lunar.

În funcție de opțiunea pensionarului, plata pensiei se face:

- prin mandat poștal, la domiciliul solicitantului;
- în cont curent sau în cont de card, în condițiile stabilite prin convențiile încheiate între CNPP, casele de pensii sectoriale și Compania Națională „Poșta Română” – SA sau între CNPP, casele de pensii sectoriale și bănci¹⁰.

8. Revizuirea și recalcularea pensiei anticipate parțiale

În situația în care, ulterior stabilirii și/sau plății pensiei, se constată diferențe între sumele stabilite sau plătite și cele legal cuvenite, casa teritorială de pensii, respectiv casa de pensii sectorială emite, din oficiu sau la solicitarea pensionarului, decizie de revizuire. Sumele rezultate ca urmare a revizuirii deciziei se acordă sau se recuperează, după caz, în cadrul termenului general de prescripție de 3 ani calculat de la data constatării diferențelor.

¹⁰ Băncile comerciale cu care CNPP a încheiat până în prezent convenții cu privire la plata pensiilor sunt enumerate la p. 112.

Pensia anticipată parțială poate fi recalculată prin adăugarea veniturilor și/sau a stagiilor de cotizare realizate anterior înscrierii la pensie și nevalorificate la stabilirea acesteia. În acest caz, drepturile de pensie anticipată parțială recalculate se acordă începând cu luna următoare celei în care a fost înregistrată solicitarea.

Stagiul de cotizare realizat în perioadele în care titularul pensiei anticipate parțiale contribuie la sistemul public de pensii, având plata pensiei suspendată, potrivit legii, poate fi valorificat numai la stabilirea pensiei pentru limită de vârstă.

Atât revizuirea, cât și recalcularea drepturilor de pensie se fac prin decizii emise de casele teritoriale de pensii, respectiv de casele de pensii sectoriale.

9. Cumulul pensiei anticipate parțiale cu veniturile provenite din situații pentru care asigurarea este obligatorie

Pensia anticipată parțială nu poate fi cumulată cu veniturile de natură profesională pentru care, conform legii, asigurarea este obligatorie, în cazul persoanelor care se regăsesc în una dintre situațiile prevăzute la art. 6 alin. (1) pct. I, II sau IV din lege, cu excepția consilierilor locali și județeni, respectiv:

„I. a) persoanele care desfășoară activități pe bază de contract individual de muncă, inclusiv soldații și gradații voluntari;

b) funcționarii publici;

c) cadrele militare în activitate, soldații și gradații voluntari, polițiștii și funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale;

d) persoanele care realizează venituri de natură profesională, altele decât cele salariale, din drepturi de autor și drepturi conexe definite potrivit art. 7 alin. (1) pct. 13¹ din Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, precum și din contracte/convenții încheiate potrivit Codului civil.

II. persoanele care își desfășoară activitatea în funcții electivă sau care sunt numite în cadrul autorității executive, legislative ori judecătorești, pe durata mandatului, precum și membrii cooperatori dintr-o organizație a cooperăției meșteșugărești, ale căror drepturi și obligații sunt asimilate, în condițiile prezentei legi, cu cele ale persoanelor prevăzute la pct. I;

IV. persoanele care realizează, în mod exclusiv, un venit brut pe an calendaristic echivalent cu cel puțin de 4 ori câștigul salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat și care se află în una dintre situațiile următoare:

a) administratori sau manageri care au încheiat contract de administrare ori de management;

b) membri ai întreprinderii individuale și întreprinderii familiale;

c) persoane fizice autorizate să desfășoare activități economice;

d) persoane angajate în instituții internaționale, dacă nu sunt asigurații acestora;

e) alte persoane care realizează venituri din activități profesionale”.

Sintagma „situații prevăzute la art. 6 alin. (1) pct. IV” se referă atât la calitatea pe care o au persoanele respective (de exemplu, persoană fizică autorizată să desfășoare activități economice), cât și la condiția de realizare a venitului (un venit brut pe an calendaristic echivalent cu cel puțin de 4 ori câștigul salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat).

În concluzie, **plata pensiei anticipate parțiale nu se suspendă chiar dacă persoana deține una dintre calitățile prevăzute de lege la art. 6 alin. (1) pct. IV, dar venitul anual pe care îl realizează nu depășește plafonul prevăzut de lege.**

În practică, s-au întâlnit situații în care pensionarii, beneficiari ai unei pensii anticipate parțiale, se regăsesc înregistrați în Declarația privind obligațiile de plată a contribuțiilor sociale, impozitului pe venit și evidența nominală a persoanelor asigurate (formular 112) pentru diverse calități, pentru care sunt obligatoriu asigurați ai sistemului public de pensii și realizează venituri dintr-o relație de dependență.

Astfel de situații, fără ca enumerarea să fie exhaustivă, ar putea fi:

- reprezentanți în adunarea generală a acționarilor, în consiliul de administrație, membrii directoratului și ai consiliului de supraveghere, precum și în comisia de cenzori;
- asociat unic;
- președinte al asociației de proprietari, în baza contractului de mandat.

În astfel de cazuri, ținând seama de prevederile legale invocate și de modul de înregistrare în *Declarația 112* (acești asigurați fiind înscrși cu cifrele 3 sau 4 din Nomenclatorul „*Tip asigurat*”), se constată că **pensionarii respectivi nu se află în situația de a le fi suspendată pensia, întrucât nu se regăsesc în situațiile prevăzute la art. 6 alin. (1) pct. I, II sau IV din lege.**¹¹

10. Încetarea plății pensiei anticipate parțiale

Plata pensiei anticipate parțiale încetează începând cu luna următoare celei în care:

- pensionarul a decedat;
- pensionarul nu mai îndeplinește condițiile legale în temeiul cărora i-a fost acordată pensia.

11. Suspendarea plății pensiei anticipate parțiale

Plata pensiei anticipate parțiale se suspendă începând cu luna următoare celei în care:

- pensionarul și-a stabilit domiciliul pe teritoriul altui stat, cu care România a încheiat convenție de reciprocitate în domeniul asigurărilor sociale, dacă potrivit prevederilor acesteia pensia se plătește de către celălalt stat;
- pensionarul, beneficiar al unei pensii anticipate parțiale, se găsește în una dintre situațiile prevăzute la art. 6 alin. (1) pct. I, II sau IV, cu excepția consilierilor locali sau județeni;
- pensionarul a depus o cerere în acest sens.

¹¹ Situația din practică menționată mai sus este similară și în cazul persoanelor care beneficiază de pensie anticipată.

12. Reluarea plății pensiei anticipate parțiale

Aceasta se face la cerere astfel:

a) începând cu luna următoare celei în care a fost înlăturată cauza care, potrivit legii, a dus la suspendarea plății pensiei, dacă cererea a fost depusă în termen de 30 de zile de la data la care cauza suspendării a fost înlăturată;

b) începând cu luna următoare celei în care a fost depusă cererea, dacă depunerea acesteia s-a făcut după expirarea termenului prevăzut la lit. a).

NOTĂ

Încetarea, suspendarea și reluarea plății pensiei se fac prin decizie emisă de casele teritoriale de pensii, respectiv de casele de pensii sectoriale.

13. Anularea deciziei de pensie anticipată parțială

Conform art. 106 alin. (3) din lege, decizia de pensie anticipată parțială poate fi anulată la cererea titularului, în termen de 30 de zile de la comunicare. Această operațiune se face prin decizie emisă de casa teritorială/sectorială de pensii competentă.

D

Pensia de invaliditate

1. Condiții de înscriere la pensie de invaliditate

Au dreptul la pensie de invaliditate, în condițiile legii, asigurații care și-au pierdut total sau cel puțin jumătate din capacitatea de muncă, din cauza:

- accidentelor de muncă și bolilor profesionale;
- neoplaziilor, schizofreniei și SIDA;
- bolilor obișnuite și accidentelor care nu au legătură cu munca.

Mai beneficiază de pensie de invaliditate:

- asigurații care și-au pierdut total sau cel puțin jumătate din capacitatea de muncă în timpul sau din cauza obligațiilor militare, prevăzute la art. 49 alin. (1) lit. c) și g) din lege, respectiv au satisfăcut „serviciul militar ca militar în termen sau militar cu termen redus, pe durata legal stabilită, a fost concentrat, mobilizat sau în prizonierat”, sau au fost elevi ai „unei școli militare/școli de agenți de poliție”/ studenți ai „unei instituții de învățământ din sistemul de apărare națională, ordine publică și siguranță națională pentru formarea cadrelor militare, polițiștilor și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, cu excepția liceului militar.”
- elevii, ucenicii și studenții care și-au pierdut total sau cel puțin jumătate din capacitatea de muncă, din cauza accidentelor sau bolilor profesionale survenite în timpul și din cauza practicii profesionale;
- persoanele care și-au pierdut total sau cel puțin jumătate din capacitatea de muncă și marii mutilați, ca urmare a participării la evenimentele care au avut loc în decembrie 1989, dar care erau cuprinși într-un sistem de asigurări sociale anterior datei ivirii invalidității din această cauză.

În raport cu gradul de reducere a capacității de muncă, invaliditatea este:

- de **gradul I** – caracterizat prin pierderea totală a capacității de muncă și a capacității de autoîngrijire. Acest grad de invaliditate determină și lipsa capacității de autoservire, autoconducere sau de orientare spațială, invalidul necesitând îngrijire sau supraveghere permanentă din partea altei persoane. Se observă că acest tip de invaliditate este și cel mai grav;
- de **gradul II** – caracterizat prin pierderea totală a capacității de muncă, cu păstrarea capacității de autoîngrijire. Spre deosebire de invaliditatea de gradul I, în cazul invalidității de gradul II, invalidul are posibilitatea să se autoservească, autoconducă și să se orienteze spațial, fără ajutorul altei persoane;

- de **gradul III** – caracterizat prin pierderea a cel puțin jumătate din capacitatea de muncă, persoana putând să presteze o activitate profesională, corespunzătoare a cel mult jumătate din timpul normal de muncă.

Conform prevederilor legii, criteriile și normele pe baza cărora se face încadrarea în gradele I, II și III de invaliditate se stabilesc prin hotărâre a Guvernului, la propunerea MMFPS, MApN, MAI și SRI, după caz, cu avizul Ministerului Sănătății. În acest sens, a fost adoptată Hotărârea Guvernului nr. 155/2011 pentru aprobarea criteriilor și normelor de diagnostic clinic, diagnostic funcțional și de evaluare a capacității de muncă pe baza cărora se face încadrarea în gradele I, II și III de invaliditate.

În vederea înscrierii la pensia de invaliditate, trebuie îndeplinite următoarele condiții:

- persoana trebuie să fie încadrată într-un grad de invaliditate prin decizia emisă de medicul expert al asigurărilor sociale, iar în cazul personalului militar, de către comisiile de expertiză medico-militară de pe lângă spitalele din sistemul de apărare națională, ordine publică și siguranță națională;
- persoana care și-a pierdut capacitatea de muncă din cauza unor boli obișnuite sau a unor accidente care nu au legătură cu munca trebuie să aibă un stagiu de cotizare necesar în raport cu vârsta acesteia la data emiterii deciziei medicale asupra capacității de muncă, conform **tabelului nr. 3** din lege:

Vârsta persoanei la data emiterii deciziei medicale asupra capacității de muncă	Stagiul de cotizare necesar (ani)
până la 20 ani	1
de la 20–23 ani	2
23–25 ani	3
25–29 ani	6
29–33 ani	9
33–37 ani	11
37–41 ani	14
41–45 ani	17

Vârsta persoanei la data emiterii deciziei medicale asupra capacității de muncă	Stagiul de cotizare necesar (ani)
45–49 ani	20
49–53 ani	23
53–57 ani	25
57–60 ani	26
Peste 60 de ani	27

În vederea deschiderii dreptului la pensie de invaliditate, stagiul de cotizare necesar cuprinde și perioadele suplimentare acordate pentru activitatea desfășurată în grupele I și a II-a de muncă, respectiv în condiții deosebite, condiții speciale și alte condiții de muncă;

➤ au dreptul la pensie de invaliditate, conform art. 73 alin. (2) din lege, și persoanele cu handicap grav sau accentuat, preexistent calității de asigurat, precum și nevăzătorii, dacă au realizat cel puțin jumătate din stagiul de cotizare necesar prevăzut în tabelul nr. 3.

Persoanele cu handicap, care solicită pensie de invaliditate, fac dovada acestui statut cu certificatul de încadrare în grad de handicap emis în condițiile legii, care conține obligatoriu următoarele elemente: data ivirii handicapului, gradul de handicap, termenul de revizuire permanent, precum și mențiunea că certificatul a fost emis în vederea aplicării prevederilor art. 73 alin. (2) din lege. Schimbarea ulterioară înscrierii la pensie de invaliditate a gradului de handicap nu afectează drepturile de pensie acordate, cu excepția cazului în care certificatul de încadrare în grad de handicap a fost anulat, în condițiile legii.

➤ pensia de invaliditate se acordă, indiferent de stagiul de cotizare realizat:

- persoanelor care și-au pierdut total sau cel puțin jumătate din capacitatea de muncă din cauza accidentelor de muncă și bolilor profesionale, neoplaziilor, schizofreniei și SIDA;

- persoanelor care se află în situațiile prevăzute la art. 49 alin. (1) lit. c) și g) din lege, respectiv în timpul obligațiilor militare menționate mai sus;
- elevilor, ucenicilor și studenților care și-au pierdut total sau cel puțin jumătate din capacitatea de muncă, ca urmare a accidentelor de muncă sau bolilor profesionale survenite în timpul și din cauza practicii profesionale;
- persoanelor care și-au pierdut total sau cel puțin jumătate din capacitatea de muncă și marilor mutilați, ca urmare a participării la lupta pentru victoria Revoluției din Decembrie 1989 ori în legătură cu evenimentele revoluționare din decembrie 1989, care erau cuprinși într-un sistem de asigurări sociale anterior datei ivirii invalidității din această cauză.

2. Încadrarea în grad de invaliditate

Evaluarea capacității de muncă, în vederea stabilirii gradului de invaliditate, se face la cererea persoanei interesate, de către medicul specializat în expertiză medicală a capacității de muncă, denumit *medic expert al asigurărilor sociale*.

În cazul personalului militar, evaluarea capacității de muncă se face de către comisiile de expertiză medico-militară de pe lângă spitalele din sistemul de apărare națională, ordine publică și siguranță națională.

În vederea evaluării capacității de muncă, persoanele care solicită expertizarea medicală a capacității de muncă în vederea încadrării lor în grad de invaliditate depun o cerere (conform **modelului nr. 7**, prevăzut în anexa nr. 10 la Normele de aplicare) la cabinetul de expertiză medicală a capacității de muncă din cadrul casei teritoriale de pensii competente, în funcție de domiciliu. Cererea se depune cu cel puțin 45 de zile înaintea expirării duratelor maxime de concediu medical prevăzute de lege. Medicul curant acordă concediul medical necesar în vederea finalizării procedurii de expertizare a capacității de muncă, în condițiile legii.

MODELUL nr. 7

Casa teritorială de pensii
Cabinetul de expertiză medicală
a capacității de muncă

Nr. /

CERERE
pentru expertizarea medicală a capacității de muncă

Subsemnatul(a), având codul numeric personal, domiciliat(ă) în localitatea, str. nr., bl., sc., ap., județul/sectorul, posesor(posesoare) al(a) buletinului/cărții de identitate seria nr., solicit expertizarea medicală a capacității de muncă în vederea încadrării în grad de invaliditate, conform Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare.

Odată cu prezenta cerere depun și următoarele acte:

1. copie xerox de pe cartea de identitate/buletinul de identitate ☐
2. bilete externe/scrise medicale ☐
3. referat medical eliberat de medicul curant ☐
4. analize medicale de laborator ☐
5. investigații imagistice ☐
6. explorări funcționale ☐
7. alte rezultate ale investigațiilor medicale ☐
8. adeverință cu nr. zile de concediu medical cumulat în ultimele 12/24 luni – pentru salariați ☐

Data

Semnătura

Cererea pentru expertizarea medicală a capacității de muncă va fi însoțită de următoarele acte, în original sau copie certificată pentru conformitate cu originalul:

- actul de identitate;
- documentele medicale din care să rezulte afecțiunile prezentate și rezultatele investigațiilor necesare pentru susținerea diagnosticului clinic și funcțional (forma clinică și stadiul evolutiv al bolii);
- adeverința eliberată de angajator care să ateste numărul de zile de concediu medical, cumulat în ultimele 12/24 de luni, cu menționarea datei ultimei zile de concediu medical;
- documentul din care să rezulte cauza invalidității;
- documentul care să ateste data ivirii invalidității, după caz.

Documentele care atestă cauza invalidității sunt, după caz:

- fișa de declarare a cazului de boală profesională (BP2)/adeverință de confirmare eliberată de direcția de sănătate publică, în caz de boală profesională;
- formularul pentru înregistrarea accidentului de muncă (FIAM)/proces-verbal avizat de inspectoratul teritorial de muncă ce a confirmat caracterul de muncă al accidentului sau adeverință de confirmare a înregistrării accidentului de muncă la inspectoratul teritorial de muncă, în caz de accident de muncă;
- documente medicale eliberate de medicii de specialitate care confirmă diagnosticul, în caz de schizofrenie/neoplasm/SIDA. (Pentru afecțiunea neoplazică se anexează și rezultatul examenului histopatologic.);
- certificat emis de comisia de expertiză medico-militară, în caz de accident sau boală contractată în timpul ori din cauza îndeplinirii serviciului militar sau în timpul școlilor militare.

Pentru cazurile neconcludente, medicul expert al asigurărilor sociale/președintele comisiei de expertiză medico-

militară poate solicita completarea documentației medicale cu investigații sau examinări de specialitate suplimentare.

După înregistrarea sau completarea documentației medicale (în cazul în care actele depuse inițial nu au fost concludente), **medicul expert** al asigurărilor sociale de la cabinetul unde a fost depusă cererea de expertiză medicală a capacității de muncă **programează bolnavul pentru expertizare**.

În urma examinării bolnavului și analizării documentației medicale, medicul expert al asigurărilor sociale completează *raportul de expertiză medicală a capacității de muncă* și emite decizia **medicală asupra capacității de muncă**. Decizia medicală se emite în termen de 45 de zile de la data înregistrării cererii și se comunică în termen de 5 zile de la emitere. În situațiile în care, pentru emiterea deciziei medicale, sunt necesare investigații sau examinări de specialitate suplimentare, medicul expert al asigurărilor sociale propune, după caz, prelungirea duratei concediului pentru incapacitate temporară de muncă, iar termenul de emitere a deciziei medicale se prelungește corespunzător.

Decizia medicală asupra capacității de muncă se întocmește în 3 sau, după caz, 4 ori 5 exemplare. Un exemplar al deciziei medicale asupra capacității de muncă rămâne la dosarul medical. Celelalte exemplare se înmânează persoanei expertizate, sub semnătură, cu consemnarea datei predării și cu obligația ca aceasta să le depună, după caz, la casa teritorială de pensii, la angajator (dacă este asigurat), la inspectoratul teritorial de muncă (în cazul accidentului de muncă) sau la direcția de sănătate publică (în cazul bolii profesionale). Un exemplar rămâne în posesia persoanei expertizate. Împreună cu decizia medicală asupra capacității de muncă, persoanei expertizate i se înmânează și programul de recuperare.

Programul de recuperare este obligatoriu pentru persoana în cauză și pentru persoanele competente să îl aplice. Medicii curanți au obligația de a consemna măsurile de recuperare efectuate de bolnavi în programul de recuperare.

3. Revizuirea medicală periodică

Pensionarii de invaliditate sunt supuși **periodic revizuirii medicale**, în funcție de afecțiune, la intervale cuprinse între 1 și 3 ani, până la împlinirea vârstelor standard de pensionare, fiind obligați să urmeze **programele de recuperare** întocmite de medicul expert în vederea reintegrării socioprofesionale.

Revizuirea medicală a pensionarilor încadrați în grade de invaliditate se efectuează la termenul stabilit de medicul expert al asigurărilor sociale de la cabinetul de expertiză medicală și recuperare a capacității de muncă, care are în evidență pensionarul.

În conformitate cu prevederile legii, pensionarii au obligația să se prezinte periodic la revizuirea medicală, sub sancțiunea suspendării plății pensiei.

Revizuirea medicală se poate efectua și la cererea pensionarilor, dacă starea sănătății lor s-a îmbunătățit sau s-a agravat, înaintea termenului stabilit în decizia medicală asupra capacității de muncă, indiferent de gradul de invaliditate, dar numai până la împlinirea vârstelor standard pentru obținerea pensiei pentru limită de vârstă. Cererile de revizuire pentru agravare sau ameliorare, împreună cu documentele medicale care atestă starea de sănătate, se depun la cabinetul de expertiză medicală a capacității de muncă sau la comisiile de expertiză medico-militară, după caz.

După fiecare revizuire, medicul expert al asigurărilor sociale din cadrul casei teritoriale de pensii sau comisia de expertiză medico-militară emite o nouă decizie prin care se stabilește, după caz:

- **menținerea în același grad de invaliditate;**
- **încadrarea în alt grad de invaliditate**, ceea ce, în practică și în prevederile legale, se numește schimbare a gradului de invaliditate, determinând emiterea unei noi decizii de pensie de către casa teritorială de pensii, respectiv casa de pensii sectorială. În cazul persoanelor ale căror drepturi de pensie de invaliditate se deschid

după data intrării în vigoare a legii, la schimbarea gradului de invaliditate stagiul potențial acordat la înscrierea inițială se menține, iar eventualele stagii de cotizare realizate după pensionare, precum și pensia de invaliditate de care a beneficiat nu se valorifică. Prin excepție, nu se acordă stagiul potențial în cazul schimbării în gradul III de invaliditate, atunci când cauza ivirii invalidității este o boală obișnuită sau un accident, fără legătură cu munca;

- **încetarea calității de pensionar de invaliditate**, ca urmare a redobândirii capacității de muncă.

Dreptul la pensie de invaliditate se modifică sau încetează începând cu luna următoare celei în care s-a emis decizia medicală asupra capacității de muncă, emisă în urma revizuirii medicale.

Medicul expert al asigurărilor sociale, după examinarea medicală a persoanei în cauză și analizarea documentației medicale prezentate, completează concluziile medicale la revizuire și emite decizia medicală asupra capacității de muncă în 3 exemplare.

Documentația medicală pentru revizuirea medicală la termen cuprinde:

- referatul medical detaliat cu consemnarea stării prezente și a evoluției bolii, a datelor clinice și paraclinice care susțin diagnosticul clinic, completat de către medicul curant, specialist pentru afecțiunile invalidante;
- rezultatele investigațiilor solicitate;
- biletele de ieșire din spital sau copii de pe foaia de observație clinică, pentru spitalizările recente, după caz;
- datele din fișa de dispensarizare a bolnavului, după caz;
- programul de recuperare completat de către medicii curanți.

La revizuirea medicală, medicul expert al asigurărilor sociale va avea în vedere modul de respectare a programului de recuperare a capacității de muncă a bolnavului, în perioada de valabilitate a deciziei.

La termenul de revizuire, pensionarul încadrat în grad de invaliditate are obligația să se prezinte, fără a fi notificat, la cabinetul de expertiză medicală a capacității de muncă sau la comisiile de expertiză medico-militară, după caz, în vederea revizuirii medicale. Dacă pensionarul încadrat în grad de invaliditate este netransportabil și dovedește acest fapt prin documente medicale recente, acesta este obligat să anunțe cabinetul de expertiză medicală a capacității de muncă, până la termenul de revizuire stabilit. Expertizarea se face în acest caz pe baza documentelor medicale recente trimise de către acesta la cabinetul de expertiză medicală a capacității de muncă.

Revizuirea medicală a persoanelor internate în spitale sau sanatorii se face pe baza referatului medical întocmit de medicul curant ori, după caz, pe baza documentelor medicale recente, solicitate prin decizia medicală asupra capacității de muncă emisă la revizuirea medicală anterioară.

În cazurile în care pensionarul încadrat în grad de invaliditate se prezintă cu întârziere la revizuirea medicală, aceasta se face la cerere.

În situația în care pensionarul s-a prezentat la revizuirea medicală și aceasta nu s-a putut efectua la termenul stabilit din motive neimputabile acestuia, revizuirea se efectuează la o dată ulterioară, dar nu mai târziu de sfârșitul lunii următoare termenului stabilit. În mod similar se procedează și în situația în care pensionarul a comunicat, cel mai târziu până la termenul de revizuire stabilit, imposibilitatea prezentării la revizuirea medicală periodică, din motive neimputabile lui. Până la data emiterii deciziei medicale asupra capacității de muncă, se menține același grad de invaliditate stabilit prin decizia anterioară.

INEMRCM, centrele regionale de expertiză medicală a capacității de muncă sau comisiile centrale de expertiză medico-militară ale MAPN, MAI și SRI pot convoca, pentru expertizare, pensionarul de invaliditate. Concluziile expertizării sunt obligatorii și definitive. Neprezentarea la această formă de revizuire, din motive imputabile pensionarului, atrage suspendarea plății pensiei.

Conform art. 79 din lege, **nu mai sunt supuși revizuirii medicale** pensionarii de invaliditate care:

- prezintă invalidități care afectează ireversibil capacitatea de muncă;
- au împlinit vârstele standard de pensionare prevăzute de lege;
- au vârsta mai mică cu până la 5 ani față de vârsta standard de pensionare și au realizat stagiile complete de cotizare prevăzute de lege.

Prin urmare, există trei cazuri în care revizuirea medicală a pensionarilor încadrați în grade de invaliditate, care se efectuează la termenul stabilit de medicul expert al asigurărilor sociale de la cabinetul de expertiză medicală și recuperare a capacității de muncă care are în evidență pensionarul, nu mai are loc.

Primul caz de nerevizuire medicală periodică este cel al persoanelor fără potențial recuperator, a căror dinamică a invalidității este staționară și pentru care revizuirile medicale nu mai aduc elemente noi în prognosticul de recuperabilitate. Prin urmare, există anumite afecțiuni care, prin trăsăturile lor caracteristice, sunt nevindecabile potrivit cunoștințelor științifice medicale de până la acea dată.

Constatarea acestor situații se face numai cu avizul INEMRCM sau al comisiilor centrale de expertiză medicomilitară ale MAPN, MAI și SRI, după caz.

Astfel, în aceste cazuri, medicul expert emite o decizie asupra capacității de muncă, prin care nu se mai acordă un termen de revizuire medicală, ci se folosește expresia „nerevizuibil prin afecțiune conform art. 79 alin. (1) lit. a)”.

Al doilea caz de nerevizuire medicală periodică este cel prevăzut la lit. b), respectiv în cazul pensionarilor „care au împlinit vârstele standard de pensionare prevăzute de lege”. Prin urmare, în acest caz, este vorba doar de vârstele standard de pensionare prevăzute în anexa nr. 5, respectiv anexa nr. 6 la lege, după caz, nu și despre vârstele standard de pensionare reduse conform legii sau conform unor acte normative cu caracter special.

De altfel, caracteristic trecerii de la pensie de invaliditate la pensie pentru limită de vârstă (conform art. 82 din lege) este că aceasta se face din oficiu, de la data îndeplinirii condițiilor pentru acordarea pensiei pentru limită de vârstă. Prin urmare, în principiu, acest caz de „nerevizuire medicală periodică” nu ar trebui să existe decât în situația în care casa teritorială de pensii nu își îndeplinește în termenul prevăzut de lege obligația trecerii din categoria pensionarilor de invaliditate în cea a pensionarilor pentru limită de vârstă **din oficiu**.

De aceea, s-a prevăzut în Normele de aplicare obligația compartimentului stabilirii prestații din cadrul caselor teritoriale de pensii de a comunica lunar cabinetului de expertiză medicală a capacității de muncă lista pensionarilor încadrați în grad de invaliditate care au împlinit vârsta standard de pensionare sau, după caz, condițiile prevăzute de lege pentru acordarea pensiei pentru limită de vârstă. În acest caz de „nerevizuire medicală periodică” nu se emite decizie asupra capacității de muncă, prin care să se constate îndeplinirea condițiilor prevăzute de lege.

Al treilea caz de nerevizuire medicală periodică este prevăzut în art. 79 alin. (1) lit. c) din lege, respectiv în cazul pensionarilor de invaliditate care „au vârsta mai mică cu până la 5 ani față de vârsta standard de pensionare și au realizat stagiile complete de cotizare, conform prezentei legi”.

În vederea aplicării corecte a acestei prevederi legale, se pune problema dacă, la determinarea stagiului complet de cotizare, se ia în considerare și perioada în care persoana în cauză a beneficiat de pensie de invaliditate, perioadă care, potrivit prevederilor art. 49 alin. (1) lit. a) din lege, este asimilată stagiului de cotizare.

Soluția impusă de litera și spiritul legii este aceea conform căreia, la determinarea stagiului complet de cotizare, prevăzut în anexa nr. 5 sau, după caz, anexa nr. 6 la lege, în scopul aplicării prevederilor art. 79 alin. (1) lit. c), se ia în considerare numai stagiul de cotizare realizat care a fost valorificat și la înscrierea inițială la pensie, respectiv la

ultima schimbare de grad (dacă a fost schimbat gradul de invaliditate anterior datei de 1 ianuarie 2011, deci conform legislației anterioare). Prin urmare, calculul îndeplinirii condiției de realizare a stagiului complet de cotizare se face de către medicul expert al asigurărilor sociale, la solicitarea pensionarului, după analizarea ultimei decizii emise de casa teritorială de pensii, iar în cazul îndeplinirii condițiilor prevăzute de lege se emite decizie medicală asupra capacității de muncă prin care se atestă situația de „nerevizuibil”.

Declararea unui pensionar de invaliditate ca nerevizuibil nu are nicio influență asupra cuantumului sau naturii pensiei pe care o încasează, reprezentând doar o operațiune administrativă prevăzută de lege.

4. Stabilirea pensiei de invaliditate

Pensia de invaliditate se acordă la cererea persoanei îndreptățite, a tutorei acesteia, a curatorului acesteia, precum și a mandatarului desemnat prin procură specială.

Cererea de înscriere la pensie de invaliditate, împreună cu actele care dovedesc îndeplinirea condițiilor prevăzute de lege, se depune, începând cu data îndeplinirii acestor condiții, la casa teritorială de pensii, în funcție de domiciliul solicitantului. Prin domiciliul persoanei solicitante se înțelege locul unde o persoană își are locuința statornică sau principală și se dovedește cu actul de identitate.

Pentru personalul militar în activitate, cererea de înscriere la pensie de invaliditate, împreună cu actele doveditoare, se depune de la data îndeplinirii condițiilor de acordare a pensiei, la unitatea militară/inspectoratul județean/structura sau direcția județeană de informații, după caz, din care a făcut parte persoana la data trecerii în rezervă sau direct în retragere/încetării raporturilor de serviciu.

În cazul acestor persoane, cererea de pensionare, însoțită de actele doveditoare, se transmite, în termen de 15 zile de la data depunerii, la casa de pensii sectorială competentă, în

funcție de ultimul loc de muncă la care a realizat stagiile de cotizare în specialitate.

Cererea de pensionare poate fi retrasă de persoana care a depus-o până la emiterea deciziei de pensionare.

Stagiul potențial

Un lucru nou apărut în Legea nr. 19/2000 și preluat în Legea nr. 263/2010 este reprezentat de **stagiul potențial**, determinat ca diferență dintre stagiul complet de cotizare prevăzut în anexa nr. 5 sau, după caz, anexa nr. 6 la lege, și stagiul de cotizare realizat până la data acordării pensiei de invaliditate, stagiul pentru care se acordă punctaj în funcție de gradul de invaliditate.

Stagiul potențial nu poate fi mai mare decât stagiul de cotizare pe care persoana l-ar fi putut realiza de la data acordării pensiei de invaliditate până la împlinirea vârstei standard de pensionare.

În situația pensiei de invaliditate gradul III, nu se acordă stagiul potențial persoanelor care au drept cauză a ivirii invalidității o boală obișnuită sau un accident care nu are legătură cu munca.

Persoanelor care au realizat un stagiul de cotizare ca nevăzător sau în condiții de handicap preexistent calității de asigurat li se acordă un stagiul potențial, determinat ca diferență între stagiile de cotizare cerute de lege pentru aceste categorii de persoane (la art. 58 și 59 din lege) și stagiile de cotizare realizate până la data acordării pensiei de invaliditate.

În cazul persoanelor care au realizat stagii de cotizare atât ca salariat civil, cât și ca personal militar, la determinarea stagiului potențial și a punctajului mediu anual aferent acestuia se utilizează stagiile complete de cotizare prevăzute în anexa nr. 5 sau, după caz, anexa nr. 6 la lege, în funcție de ultimul loc de asigurare.

Stagiul potențial se stabilește în ani, luni și zile.

EXEMPLUL nr. 1

Un bărbat născut la data de 1 ianuarie 1979 (având vârsta de 32 de ani) are un stagiul de cotizare realizat de 10 ani. Este încadrat în gradul II de invaliditate și solicită pensie de invaliditate la data de 1 iulie 2011, având drept cauză a invalidității boala obișnuită.

Conform anexei nr. 5 la lege, vârsta standard de pensionare este de 65 de ani, iar stagiul complet de cotizare este de 35 de ani. De asemenea, conform tabelului nr. 3 din lege, stagiul de cotizare necesar pentru înscrierea la pensie de invaliditate este de 9 ani.

Întrucât a realizat stagiul de cotizare necesar, poate solicita pensie de invaliditate, conform legii.

- Stagiul potențial: 35 de ani (stagiul complet de cotizare) – 10 ani (stagiul de cotizare efectiv realizat) = 25 de ani.
- Stagiul pe care l-ar fi putut realiza: 65 de ani (vârsta standard de pensionare) – 32 de ani (vârsta la data acordării pensiei de invaliditate) = 33 de ani.
- Stagiul potențial care se acordă este de 25 de ani.

EXEMPLUL nr. 2

Un bărbat născut la data de 1 mai 1954 (având vârsta de 57 de ani și 2 luni) are un stagiul de cotizare realizat de 26 de ani. Este încadrat în gradul II de invaliditate și solicită pensie de invaliditate la data de 1 iulie 2011, având drept cauză a invalidității boala obișnuită.

Conform anexei nr. 5 la lege, vârsta standard de pensionare este de 65 de ani, iar stagiul complet de cotizare este de 35 de ani. De asemenea, conform tabelului nr. 3 din lege, stagiul de cotizare necesar pentru înscrierea la pensie de invaliditate este de 26 de ani.

Întrucât a realizat stagiul de cotizare necesar, poate solicita pensie de invaliditate, conform legii.

- Stagiul potențial: 35 de ani (stagiul complet de cotizare) – 26 de ani (stagiul de cotizare efectiv realizat) = 9 ani.

- Stagiul pe care l-ar fi putut realiza: 65 de ani (vârsta standard de pensionare) – 57 de ani și 2 luni (vârsta la data acordării pensiei de invaliditate) = 7 ani și 10 luni.
- Stagiul potențial este mai mare decât stagiul de cotizare pe care persoana l-ar fi putut realiza de la data acordării pensiei de invaliditate până la împlinirea vârstei standard de pensionare. În acest caz, stagiul potențial va fi plafonat la 7 ani și 10 luni.

EXEMPLUL nr. 3

Un bărbat născut la data de 1 aprilie 1965 (având vârsta de 46 de ani și 3 luni) are un stagiul de cotizare realizat de 22 de ani. Este încadrat în gradul III de invaliditate și solicită pensie de invaliditate la data de 1 iulie 2011, având drept cauză a invalidității boala obișnuită.

Conform anexei nr. 5 la lege, vârsta standard de pensionare este de 65 de ani, iar stagiul complet de cotizare este de 35 de ani. De asemenea, conform tabelului nr. 3 din lege, stagiul de cotizare necesar pentru înscrierea la pensie de invaliditate este de 20 de ani.

Întrucât a realizat stagiul de cotizare necesar, poate solicita pensie de invaliditate, conform legii. În acest caz, întrucât este încadrat în gradul III de invaliditate și cauza ivirii invalidității este boala obișnuită, nu se acordă stagiul potențial.

EXEMPLUL nr. 4

Un bărbat născut la data de 1 mai 1974 (având vârsta de 37 de ani și 2 luni) are un stagiul de cotizare realizat de 15 ani. Este încadrat în gradul II de invaliditate, are handicap accentuat preexistent calității de asigurat și solicită pensie de invaliditate la data de 1 iulie 2011, având drept cauză a invalidității boala obișnuită.

Conform anexei nr. 5 la lege, vârsta standard de pensionare este de 65 de ani, iar stagiul complet de cotizare

este de 35 de ani. De asemenea, conform tabelului nr. 3 din lege, stagiul de cotizare necesar pentru înscrierea la pensie de invaliditate este de 14 ani.

Întrucât a realizat stagiul de cotizare necesar, poate solicita pensie de invaliditate, conform legii.

- Stagiul de cotizare prevăzut la art. 58 din lege pentru persoanele cu handicap accentuat: 2/3 din stagiul complet de cotizare de 35 de ani = 23 de ani și 4 luni.
- Stagiul potențial: 23 de ani și 4 luni (stagiul de cotizare cerut de lege pentru persoanele cu handicap accentuat) – 15 ani (stagiul de cotizare efectiv realizat) = 8 ani și 4 luni.

EXEMPLUL nr. 5

Un bărbat născut la data de 1 ianuarie 1969 (având vârsta de 42 de ani) are următorul stagiul de cotizare:

- 01.01.1988–01.01.1996 (8 ani), în sistemul civil;
- 01.01.1996–01.01.2011 (15 ani), în sistemul militar.

Conform anexei nr. 5 la lege, vârsta standard de pensionare este de 65 de ani, iar stagiul complet de cotizare este de 35 de ani. Conform anexei nr. 6 la lege, vârsta standard de pensionare este de 59 de ani și 6 luni, iar stagiul complet de cotizare este de 29 de ani.

De asemenea, conform tabelului nr. 3 din lege, stagiul de cotizare necesar pentru înscrierea la pensie de invaliditate este de 17 ani.

Întrucât a realizat un stagiul de cotizare total de 23 de ani și a depășit astfel stagiul de cotizare necesar, poate solicita pensie de invaliditate, conform legii. De asemenea, deoarece ultimul loc de asigurare a fost ca personal militar, la determinarea stagiului potențial se utilizează stagiul complet de cotizare prevăzut în anexa nr. 6 la lege.

- Stagiul potențial: 29 de ani (stagiul complet de cotizare) – 23 de ani (stagiul de cotizare efectiv realizat) = 6 ani.

Indemnizația pentru însoțitor

Din cauza gravității consecințelor invalidității de gradul I, legea recunoaște în favoarea pensionarilor de invaliditate **gradul I** dreptul la acordarea, în afara pensiei de invaliditate, a unei **indemnizații pentru însoțitor** în cuantum fix. Cuantumul indemnizației pentru însoțitor este egal cu 80% din valoarea unui punct de pensie, stabilită anual prin legea BASS.

În prezent, cuantumul indemnizației pentru însoțitor este de 587 de lei, respectiv 732,8 lei (valoarea unui punct de pensie stabilită prin lege) x 80%.

Indemnizația pentru însoțitor se menține și în cazul transformării pensiei de invaliditate gradul I în pensie pentru limită de vârstă, la împlinirea vârstei standard de pensionare sau a vârstei standard de pensionare reduse, în condițiile legii.

Pensia de invaliditate se transformă din oficiu în pensie pentru limită de vârstă și se acordă cuantumul și punctajul cel mai avantajos începând cu data îndeplinirii condițiilor pentru acordarea pensiei pentru limită de vârstă.

Condițiile pentru acordarea pensiei pentru limită de vârstă se consideră îndeplinite la vârsta standard de pensionare sau la vârsta standard redusă atât în condițiile prevăzute de lege, cât și în cele prevăzute de alte acte normative cu caracter special.

În situația persoanelor care nu îndeplinesc condiția de stagiul minim de cotizare, trecerea în categoria pensionarilor pentru limită de vârstă se face din oficiu, la vârsta standard de pensionare, păstrându-se cuantumul aferent pensiei de invaliditate.

Indemnizația pentru însoțitor prevăzută de lege în cazul pensionarilor de invaliditate gradul I se menține și pe durata acordării pensiei pentru limită de vârstă.

5. Acte necesare înscrierii la pensie de invaliditate

Cererea de înscriere la pensie de invaliditate este redată în **modelul nr. 8**, conform anexei nr. 7 la Normele de aplicare.

MODELUL nr. 8

CERERE
pentru acordarea pensiei de invaliditate

Către Casa Teritorială/Sectorială de Pensii

Subsemnatul(a), având codul numeric personal, domiciliat(ă) în localitatea, str. nr., bl., sc., et., ap., județul, posesor/posezoare al(a) actului de identitate seria nr., eliberat de la data de, născut(ă) la data de în localitatea/județul fiul (fifa) lui și al(a), solicit înscrierea la pensie de invaliditate.

În acest scop depun următoarele acte:

- carnet de muncă seria nr., în original și copie;
- carnet de asigurări sociale seria nr., în original și copie;
- livret militar seria nr., în copie;
- buletin/carte de identitate seria nr., în copie;
- certificat de naștere și/sau certificate de căsătorie seria nr., în copie;
- diploma de studii și foaia matricolă, în copii, sau adeverința de certificare a perioadelor de studii învățământ superior nr. din;
- adeverință privind sporurile la salariu
- adeverință privind grupa superioară/condiții de muncă
- alte acte pentru dovedirea perioadelor de activitate și a veniturilor realizate

– adeverință din care să reiasă data încetării plății indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă sau, după caz, data încetării calității de asigurat

– decizia medicală asupra capacității de muncă;

– FIAM/BP2 pentru accident de muncă/boală profesională nr. din în copie.

Declar pe propria răspundere, sub sancțiunile prevăzute de Codul penal pentru declarații false, că:

- sunt/nu sunt asigurat(ă);
- primesc/nu primesc o altă pensie sau ajutor social – dosar nr.;
- primesc/nu primesc pensie din alt sistem de pensii integrat sistemului public de pensii – dosar nr.;
- primesc/nu primesc pensie din alt sistem de pensii neintegrat sistemului public de pensii – dosar nr.;

– primesc/nu primesc indemnizație – dosar nr.;

– primesc/nu primesc indemnizație de șomaj;

– primesc/nu primesc indemnizație acordată persoanelor cu handicap.

Mă oblig a anunța, în termen de 15 zile, casei teritoriale/sectoriale de pensii orice schimbare ce va surveni în cele declarate mai sus.

În cazul în care nu îmi voi respecta declarația asumată prin prezenta cerere, mă oblig să restitui integral sumele încasate nelegal, suportând rigorile legii.

Am completat și am citit cu atenție conținutul declarației de mai sus, după care am semnat.

Data

Semnătura

În vederea înscrierii la pensie de invaliditate, cererea va fi însoțită de următoarele **documente**¹²:

- carnetul de muncă, în original și copie;
- carnetul de muncă pentru membrii CAP, în original și copie – în cazul persoanelor care au desfășurat activitate în cadrul fostelor cooperative agricole de producție;
- carnetul de asigurări sociale pentru agricultori, în original și copie – în cazul persoanelor care au fost asigurate conform Legii nr. 80/1992;
- actele de stare civilă: buletin de identitate sau carte de identitate, certificat de naștere și de căsătorie, în original și copie, după caz;
- livretul militar, în original și copie, în cazul persoanelor care au efectuat stagiul militar ca militar în termen sau militar cu termen redus;
- diplomă de absolvire a învățământului universitar și foaia matricolă, în original și copie, și/sau adeverință eliberată de instituția de învățământ superior, din care să rezulte durata normală, perioada efectuării studiilor și faptul că acestea au fost urmate la zi;
- acte doveditoare privind stagiul de cotizare în specialitate – pentru personalul militar;
- adeverință privind stagiile de cotizare realizate în alte sisteme de asigurări sociale, neintegrate în sistemul public, în original;
- adeverință privind sporurile cu caracter permanent reglementate prin lege sau prin contractul colectiv/individual de muncă, în original;
- adeverință privind stagiul de cotizare realizat în grupa I de muncă, grupa a II-a de muncă, în condiții deosebite, speciale și alte condiții de muncă, în original;

¹² Precizări pe larg cu privire la modalitatea de completare a actelor necesare înscrierii la pensie de invaliditate se găsesc la capitolul IV lit. A, începând cu p. 101.

- procură specială pentru mandatar, în original și copie;
- acte care dovedesc calitatea de beneficiar al Decretului-lege nr. 118/1990, republicat, sau al Legii nr. 341/2004;
- adeverință care să ateste perioadele de activitate realizate după data de 1 ianuarie 2011, în original;
- alte acte întocmite conform prevederilor legale prin care se dovedesc elemente necesare stabilirii drepturilor de pensie.

Acte specifice, necesare înscrierii la pensie de invaliditate:

- decizia medicală asupra capacității de muncă, în original;
- adeverință din care să rezulte data încetării plății indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă/copia ultimului certificat de concediu medical sau, după caz, adeverință din care să rezulte data încetării calității de asigurat, în original;
- copie a formularului pentru înregistrarea accidentului de muncă (FIAM) sau copie a fișei de declarare a cazului de boală profesională BP2, pentru accident de muncă, respectiv boală profesională.

6. Data acordării drepturilor de pensie de invaliditate

Pensia de invaliditate se cuvine de la data îndeplinirii condițiilor prevăzute de lege.

Pensia de invaliditate se acordă și se plătește de la data încetării plății indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă sau, după caz, de la data încetării calității de asigurat, cu excepția asiguraților pe bază de contract de asigurare socială, dacă cererea a fost înregistrată în termen de 30 de zile de la data emiterii deciziei medicale de încadrare într-un grad de invaliditate.

În situația în care cererea de înscriere la pensie de invaliditate este depusă la casa teritorială/sectorială de pensii competentă depășindu-se termenul prevăzut mai sus,

pensia de invaliditate se acordă și se plătește de la data înregistrării.

În situația în care data îndeplinirii condițiilor de pensionare coincide cu o zi de sărbătoare legală, de repaus săptămânal sau când serviciul este suspendat, cererea de pensionare, împreună cu actele necesare, se poate depune în prima zi lucrătoare ce urmează, fiind considerată depusă în termen.

Termenul prevăzut de lege pentru depunerea și soluționarea cererii de pensionare se socotește pe zile „libere”, în sensul că nu se iau în calcul ziua când încep să curgă și nici cea în care s-au sfârșit. În situația în care ultima zi este nelucrătoare, respectiv o sărbătoare legală, o zi de repaus săptămânal sau când serviciul este suspendat, termenul se va prelungi până la sfârșitul zilei lucrătoare ce urmează.

EXEMPLUL nr. 1

Un bărbat în vârstă de 30 de ani dovedește un stagiu de cotizare de 9 ani și 5 luni (din care 1 an și 6 luni stagiu militar) și solicită înscrierea la pensie de invaliditate, ca urmare a încadrării sale în gradul II de invaliditate (având drept cauză a invalidității boala obișnuită), printr-o decizie medicală emisă de medicul expert al asigurărilor sociale pe data de 30 iunie 2011.

Data încetării plății indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă este 1 iulie 2011.

Depune cererea de înscriere la pensie de invaliditate, însoțită de actele doveditoare, în data de 27 iulie 2011.

În acest caz, drepturile de pensie de invaliditate se acordă și se plătesc începând cu data de 1 iulie 2011 – data încetării plății indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă, întrucât cererea a fost depusă la casa teritorială de pensii în termenul de 30 de zile de la data emiterii deciziei medicale de încadrare în grad de invaliditate.

EXEMPLUL nr. 2

Un bărbat în vârstă de 30 de ani dovedește un stagiu de cotizare de 10 ani și 5 luni și solicită înscrierea la pensie de invaliditate, ca urmare a încadrării sale în gradul III de invaliditate (având drept cauză a invalidității boala obișnuită), printr-o decizie medicală emisă de medicul expert al asigurărilor sociale pe data de 25 august 2011.

Data încetării calității de asigurat (persoană fizică autorizată să desfășoare activități economice, asigurată pe bază de declarație de asigurare) este 1 septembrie 2011.

Depune cererea de înscriere la pensie de invaliditate, însoțită de actele doveditoare, în data de 18 septembrie 2011.

În acest caz, drepturile de pensie de invaliditate se acordă și se plătesc începând cu data de 1 septembrie 2011 – data încetării calității de asigurat, întrucât cererea a fost depusă la casa teritorială de pensii în termenul de 30 de zile de la data emiterii deciziei medicale de încadrare în grad de invaliditate.

EXEMPLUL nr. 3

Un bărbat în vârstă de 30 de ani dovedește un stagiu de cotizare de 11 ani și solicită înscrierea la pensie de invaliditate, ca urmare a încadrării sale în gradul I de invaliditate (având drept cauză a invalidității boala obișnuită), printr-o decizie medicală emisă de medicul expert al asigurărilor sociale pe data de 30 mai 2011.

Data încetării plății indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă este 1 iunie 2011.

Depune cererea de înscriere la pensie de invaliditate, însoțită de actele doveditoare, în data de 4 iulie 2011.

În acest caz, drepturile de pensie de invaliditate se acordă și se plătesc începând cu data de 4 iulie 2011 – data înregistrării cererii la casa teritorială de pensii, întrucât cererea a fost depusă cu depășirea termenului de 30 de zile de la data emiterii deciziei medicale de încadrare în grad de invaliditate.

7. Soluționarea cererii de înscriere la pensie de invaliditate și emiterea deciziei

Cererea de înscriere la pensie de invaliditate se soluționează în termen de 45 de zile de la data înregistrării cererii, prin decizie de admitere sau de respingere emisă de casa teritorială de pensii, respectiv casa de pensii sectorială.

Decizia casei teritoriale de pensii sau a casei de pensii sectoriale este comunicată persoanei care a solicitat pensionarea, prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire, în termen de 5 zile de la data emiterii. Decizia de pensie cuprinde temeiurile de fapt și de drept în baza cărora se admite sau se respinge cererea de pensionare.

8. Plata drepturilor de pensie de invaliditate

Plata pensiei se face lunar. Pensia se plătește personal titularului, tutorelui sau curatorului acestuia sau, după caz, mandatarului desemnat prin procură specială.

În funcție de opțiunea pensionarului, plata pensiei se face:

- prin mandat poștal, la domiciliul solicitantului;
- în cont curent sau în cont de card, în condițiile stabilite prin convențiile încheiate între CNPP, casele de pensii sectoriale și Compania Națională „Poșta Română” – SA sau între CNPP, casele de pensii sectoriale și bănci¹³.

9. Revizuirea și recalcularea pensiei de invaliditate

În situația în care, ulterior stabilirii și/sau plății pensiei de invaliditate, se constată diferențe între sumele stabilite sau plătite și cele legal cuvenite, casa teritorială de pensii, respectiv casa de pensii sectorială, emite, din oficiu sau la solicitarea pensionarului, decizia de revizuire.

Sumele rezultate ca urmare a revizuirii deciziei se acordă sau se recuperează, după caz, în cadrul termenului general de prescripție de 3 ani, calculat de la data constatării diferențelor.

¹³ Băncile comerciale cu care CNPP a încheiat până în prezent convenții cu privire la plata pensiilor sunt enumerate la p. 112.

Pensia de invaliditate poate fi recalculată prin adăugarea veniturilor și/sau a stagiilor de cotizare realizate anterior înscrierii la pensie și nevalorificate la stabilirea acesteia. În această situație, drepturile de pensie de invaliditate recalculate se acordă începând cu luna următoare celei în care a fost înregistrată solicitarea la casa teritorială de pensii, respectiv casa de pensii sectorială.

Revizuirea și recalcularea drepturilor de pensie se fac prin decizii emise de casele teritoriale de pensii, respectiv de casele de pensii sectoriale.

10. Cumulul pensiei de invaliditate cu veniturile provenite din situații pentru care asigurarea este obligatorie

Ca regulă generală, pensionarii de invaliditate nu pot cumula pensia cu veniturile realizate dintr-o activitate profesională. Excepție fac pensionarii de invaliditate gradul III, situație care este reglementată expres la art. 118 alin. (1) lit. c) din lege, care prevede că „în sistemul public de pensii, pot cumula pensia cu venituri provenite din situații pentru care asigurarea este obligatorie, în condițiile legii, [...] pensionarii de invaliditate gradul III, precum și copiii, pensionari de urmaș, încadrați în gradul III de invaliditate”.

Cu privire la pensionarii de invaliditate gradul III, definind această formă de invaliditate prin textul de la art. 69 lit. c), legiuitorul precizează că este caracterizată prin pierderea a cel puțin jumătate din capacitatea de muncă, persoana putând să presteze o activitate profesională pentru cel mult jumătate din timpul normal de muncă.

Coroborarea prevederilor legale menționate impune concluzia indubitabilă conform căreia un pensionar de invaliditate gradul III nu poate desfășura activitate profesională, din cauza afecțiunilor invalidante care i-au produs pierderea parțială a capacității de muncă, decât în locuri de muncă în care se pot asigura condiții ca timpul

normal de lucru al invalidului să fie de cel mult jumătate din programul normal de lucru (cel mult 4 ore pe zi).

În schimb, invaliditatea de gradul I sau II este caracterizată prin pierderea totală a capacității de muncă și, drept urmare, persoanele care prezintă afecțiuni ce determină asemenea invalidități nu pot presta activități profesionale, deci nu pot realiza venituri profesionale.

Astfel, pensia de invaliditate gradul I sau II nu poate fi cumulată cu veniturile de natură profesională pentru care, conform legii, asigurarea este obligatorie, în cazul persoanelor care se regăsesc în una dintre situațiile prevăzute la art. 6 alin. (1) pct. I, II sau IV din lege, cu excepția consilierilor locali și județeni, respectiv:

„I. a) persoanele care desfășoară activități pe bază de contract individual de muncă, inclusiv soldații și gradații voluntari;

b) funcționarii publici;

c) cadrele militare în activitate, soldații și gradații voluntari, polițiștii și funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale;

d) persoanele care realizează venituri de natură profesională, altele decât cele salariale, din drepturi de autor și drepturi conexe definite potrivit art. 7 alin. (1) pct. 13¹ din Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, precum și din contracte/convenții încheiate potrivit Codului civil;

II. persoanele care își desfășoară activitatea în funcții electivă sau care sunt numite în cadrul autorității executive, legislative ori judecătorești, pe durata mandatului, precum și membrii cooperatori dintr-o organizație a cooperăției meșteșugărești, ale căror drepturi și obligații sunt asimilate, în condițiile prezentei legi, cu cele ale persoanelor prevăzute la pct. I; [...]

IV. persoanele care realizează, în mod exclusiv, un venit brut pe an calendaristic echivalent cu cel puțin de 4 ori câștigul salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat și care se află în una dintre situațiile următoare:

a) administratori sau manageri care au încheiat contract de administrare ori de management;

b) membri ai întreprinderii individuale și întreprinderii familiale;

c) persoane fizice autorizate să desfășoare activități economice;

d) persoane angajate în instituții internaționale, dacă nu sunt asigurații acestora;

e) alte persoane care realizează venituri din activități profesionale”.

11. Încetarea plății pensiei de invaliditate

Plata pensiei de invaliditate încetează începând cu luna următoare celei în care:

- pensionarul a decedat;
- pensionarul nu mai îndeplinește condițiile legale în temeiul cărora i-a fost acordată pensia;
- pensionarul și-a redobândit capacitatea de muncă, potrivit legii. Redobândirea capacității de muncă este constatată de către medicul expert al asigurărilor sociale, prin emiterea unei decizii medicale asupra capacității de muncă, în care se precizează acest fapt, iar persoana în cauză este încadrată în gradul 0 (zero) de invaliditate. În acest caz, plata pensiei de invaliditate încetează începând cu luna următoare emiterii deciziei medicale asupra capacității de muncă;
- au trecut 12 luni de la data la care pensionarul de invaliditate nu s-a prezentat, din motive imputabile lui, la revizuirea medicală obligatorie. Prin urmare, la un interval de 12 luni de la data neprezentării la revizuirea medicală periodică obligatorie, casa teritorială de pensii/casa de pensii sectorială va proceda la încetarea plății pensiei de invaliditate;
- au trecut 12 luni de la data la care pensionarul de invaliditate nu s-a prezentat, din motive imputabile

lui, la convocarea la INEMRCM, la centrele regionale de expertiză medicală a capacității de muncă sau la comisiile centrale de expertiză medico-militară ale MAPN, MAI și SRI. Astfel, conform art. 80 din lege, instituțiile menționate mai sus pot convoca pentru expertizare pensionarul de invaliditate, concluziile expertizării fiind obligatorii și definitive. În cazul neapărării, din motive imputabile pensionarului, plata pensiei de invaliditate se suspendă începând cu luna următoare celei în care neapărarea s-a comunicat către casa teritorială de pensii sau către casa de pensii sectorială, după caz, urmând ca, la un interval de 12 luni de la neapărare, plata pensiei de invaliditate să înceteze;

- au trecut 12 luni de la data la care pensionarul de invaliditate nu a mai urmat programele de recuperare prevăzute de lege. Astfel, conform art. 81 din lege, pensionarii de invaliditate care sunt supuși revizuirii medicale periodice sunt obligați să urmeze programele de recuperare întocmite de medicul expert, în vederea reintegrării socioprofesionale. Neîndeplinirea acestei obligații atrage suspendarea plății pensiei începând cu luna următoare constatării, urmând ca, după un interval de 12 luni, plata pensiei de invaliditate să înceteze.

12. Suspendarea plății pensiei de invaliditate

Plata pensiei de invaliditate se suspendă începând cu luna următoare celei în care:

- pensionarul și-a stabilit domiciliul pe teritoriul altui stat, cu care România a încheiat convenție de reciprocitate în domeniul asigurărilor sociale, dacă, potrivit prevederilor acesteia, pensia se plătește de către celălalt stat;

- pensionarul nu se prezintă la revizuirea medicală periodică obligatorie sau la convocarea INEMRCM, a centrelor regionale de expertiză medicală a capacității de muncă sau a comisiilor centrale de expertiză medico-militară ale MAPN, MAI și SRI. În primul caz, suspendarea intervine începând cu luna următoare celei în care pensionarul trebuia să se prezinte la revizuirea medicală periodică, iar în cel de-al doilea caz suspendarea plății pensiei se face începând cu luna următoare celei în care neapărarea a fost comunicată de către instituțiile susamintite către casa teritorială de pensii sau către casa de pensii sectorială, după caz;
- pensionarul de invaliditate nu mai urmează programele de recuperare întocmite de medicul expert al asigurărilor sociale. În acest caz, suspendarea intervine începând cu luna următoare constatării faptului că pensionarul nu îndeplinește obligația de a urma programele de recuperare;
- pensionarul de invaliditate, încadrat în gradul I sau II, se regăsește în una dintre situațiile prevăzute la art. 6 alin. (1) pct. I, II sau IV din lege, cu excepția consilierilor locali sau județeni;
- pensionarul de invaliditate, încadrat în gradul III, se regăsește în una dintre situațiile prevăzute la art. 6 alin. (1) pct. I sau II, depășind jumătate din programul normal de lucru al locului de muncă respectiv;
- pensionarul depune o cerere în acest sens.

De asemenea, în situația pensionarilor de invaliditate încadrați în gradul I, care beneficiază de indemnizație pentru însoțitor, plata acestei indemnizații se suspendă pe perioada în care pensionarul este internat într-o instituție de asistență socială sau într-o unitate medicală specializată, în care se asigură supraveghere și îngrijire permanente, cu excepția pensionarilor nevăzători. Aceste prevederi nu se

aplică în situația în care pensionarul este internat într-o instituție de asistență socială sau unitate medicală specializată, constituite exclusiv pe bază de fonduri private.

Suspendarea plății indemnizației pentru însoțitor se poate face și la cererea pensionarului, situație în care suspendarea plății se face începând cu luna următoare celei în care a fost înregistrată cererea la casa teritorială de pensii sau la casa de pensii sectorială, după caz.

13. Reluarea plății pensiei de invaliditate

Reluarea plății pensiei de invaliditate se face, la cerere, astfel:

- începând cu luna următoare celei în care a fost înlăturată cauza care, potrivit legii, a dus la suspendarea plății pensiei, dacă cererea a fost depusă în termen de 30 de zile de la data la care cauza suspendării a fost înlăturată;
- începând cu luna următoare celei în care a fost depusă cererea, dacă depunerea acesteia s-a făcut după expirarea termenului de 30 de zile prevăzut mai sus.

EXEMPLU

O persoană se înscrie la pensie de invaliditate gradul II începând cu data de 1 aprilie 2011, având ca termen de revizuire medicală periodică luna martie 2012, dată la care, din motive imputabile acesteia, nu se prezintă la medicul expert al asigurărilor sociale.

Conform prevederilor legale, în acest caz, medicul expert comunică casei teritoriale de pensii neprezentarea pensionarului la revizuirea medicală, iar plata pensiei de invaliditate se suspendă începând cu data de 1 aprilie 2012, respectiv cu luna următoare apariției cauzei de suspendare.

Ulterior, în luna mai 2012, pensionarul în cauză se prezintă la medicul expert al asigurărilor sociale, care, în

urma reexpertizării, constată menținerea gradului II de invaliditate.

După comunicarea noii decizii medicale asupra capacității de muncă la casa teritorială de pensii, plata pensiei de invaliditate se reia începând cu data de 1 iunie 2012, respectiv cu luna următoare prezentării la revizuirea medicală.

NOTĂ

Încetarea, suspendarea și reluarea plății pensiei se fac prin decizie emisă de casele teritoriale de pensii, respectiv de casele de pensii sectoriale, în condițiile respectării regimului juridic al deciziei de înscriere la pensie.

14. Anularea deciziei de pensie de invaliditate

Conform art. 106 alin. (3) din lege, decizia de pensie de invaliditate poate fi anulată la cererea titularului, în termen de 30 de zile de la comunicare. Această operațiune se face prin decizie emisă de casa teritorială/sectorială de pensii competentă.

E

Pensia de urmaș

1. Categori de beneficiari și condițiile de acordare a pensiei de urmaș

Au dreptul la pensie de urmaș, dacă persoana decedată era pensionar sau îndeplinea condițiile pentru obținerea unei pensii, următoarele categorii de persoane:

- copiii;
- soțul supraviețuitor.

➤ **Copiii au dreptul la pensie de urmaș:**

- până la împlinirea vârstei de 16 ani. În acest caz, dacă persoana decedată era pensionar sau îndeplinea condițiile pentru obținerea unei pensii, copiii au dreptul la pensie de urmaș până la împlinirea vârstei de 16 ani, fără necesitatea îndeplinirii unei alte condiții. Întrucât nu au capacitate de exercițiu sau au capacitate de exercițiu restrânsă, drepturile de pensie de urmaș vor fi încasate în numele copilului, după caz, de către tutore, curator, respectiv persoana căreia i s-a încredințat sau i s-a dat în plasament copilul minor;
- până la împlinirea vârstei de 26 de ani, dacă își continuă studiile într-o formă de învățământ organizată potrivit legii, până la terminarea acestora, și fac dovada continuării studiilor la începutul fiecărui an școlar/universitar. Prin urmare, în situația copiilor de peste 16 ani, pensia de urmaș se acordă dacă aceștia urmează cursurile unei forme de învățământ organizate potrivit legii, indiferent de nivelul ei, fără a depăși vârsta de 26 de ani.

Astfel, în luna în care copilul beneficiar al pensiei de urmaș a împlinit vârsta de 16 ani, acesta trebuie să facă dovada continuării studiilor pentru a beneficia în continuare de pensie de urmaș conform legii.

De asemenea, în situația copiilor urmași care își continuă studiile între 16 și 26 de ani, dovada continuării acestora trebuie prezentată casei teritoriale de pensii, respectiv casei de pensii sectoriale, în termen de 10 zile de la data începerii anului școlar/universitar. Neprezentarea acestei dovezi duce la suspendarea plății pensiei de urmaș.

Unitățile și instituțiile de învățământ, tipurile și formele de organizare a activității de instruire și educare din sistemul național de învățământ sunt cele prevăzute în Legea educației naționale nr. 1/2011. Astfel, **acordarea pensiei de urmaș, în condițiile prevăzute de lege, nu este condiționată de nivelul formei de învățământ frecventate, de tipul sau modul ei de organizare, de numărul formelor de învățământ frecventate sau de absolvirea uneia sau a mai multora dintre acestea** (pensia de urmaș poate fi obținută astfel de cei care urmează cursuri la zi/seral/fără frecvență/învățământ la distanță, în țară sau în străinătate, în învățământul liceal, postliceal, profesional, universitar, postuniversitar, masterat sau doctorat, fără excepție);

- pe toată durata invalidității de orice grad, stabilită printr-o decizie medicală asupra capacității de muncă emisă de medicul expert al asigurărilor sociale, dacă invaliditatea a intervenit înaintea vârștelor menționate anterior (respectiv înaintea împlinirii vârștei de 16 ani sau între 16 și 26 de ani, dacă face dovada că își continua studiile la data ivirii invalidității). În acest caz, expertizarea, revizuirea medicală periodică, precum și obligația de a urma programele de recuperare se fac conform reglementărilor prevăzute pentru pensia de invaliditate.

➤ **Soțul supraviețuitor are dreptul la pensie de urmaș, în următoarele condiții:**

- pe tot timpul vieții, la împlinirea vârștei standard de pensionare, dacă durata căsătoriei a fost de cel puțin 15 ani. În cazul în care durata căsătoriei a fost mai mică de 15 ani, dar de cel puțin 10 ani, cuantumul pensiei de urmaș convenit soțului supraviețuitor se diminuează cu 0,5% pentru fiecare lună, respectiv 6,0% pentru fiecare an de

căsătorie în minus. Vârsta standard de pensionare este cea prevăzută în anexa nr. 5 la lege, inclusiv în cazul urmașilor care au desfășurat activitate în sistemul militar, precum și în cazul stabilirii unei pensii de urmaș din pensia unui susținător decedat ca personal militar;

- indiferent de vârstă, pe perioada în care este invalid de gradul I sau II, dacă durata căsătoriei a fost de cel puțin 1 an. În acest caz, expertizarea, revizuirea medicală periodică, precum și obligația de a urma programele de recuperare se fac conform reglementărilor prevăzute pentru pensia de invaliditate. În această situație, acordarea pensiei de urmaș nu este condiționată de data ivirii invalidității soțului supraviețuitor, spre deosebire de acordarea pensiei de urmaș copiilor încadrați în grad de invaliditate.

Încadrarea într-un grad de invaliditate a soțului supraviețuitor se poate face numai până la vârsta standard de pensionare de către medicul expert al asigurărilor sociale, inclusiv pentru urmașii persoanelor care au lucrat în sistemul militar;

- indiferent de vârstă și de durata căsătoriei, dacă decesul susținătorului s-a produs ca urmare a unui accident de muncă sau a unei boli profesionale și dacă nu realizează venituri lunare dintr-o activitate profesională pentru care asigurarea este obligatorie sau dacă acestea sunt mai mici de 35% din câștigul salarial mediu brut utilizat la fundamentarea BASS și aprobat prin legea bugetului asigurărilor sociale de stat.

Pentru anul 2011, valoarea câștigului salarial mediu brut este de 2.022 de lei, stabilit prin Legea nr. 287/2010 a BASS. Prin urmare, în situația îndeplinirii condițiilor menționate

mai sus, soțul supraviețuitor trebuie să realizeze venituri lunare brute dintr-o activitate profesională de maximum 707 lei (respectiv 2.022 lei x 35%), pentru a putea cumula pensia de urmaș cu aceste venituri;

- în cazul în care nu îndeplinește condițiile de vârstă sau de durată a căsătoriei, beneficiază de pensie de urmaș pe o perioadă de 6 luni de la data decesului, dacă în această perioadă nu realizează venituri lunare dintr-o activitate profesională pentru care asigurarea este obligatorie sau dacă acestea sunt mai mici de 35% din câștigul salarial mediu brut prevăzut mai sus;
- până la data împlinirii de către ultimul copil a vârstei de 7 ani, în situația soțului supraviețuitor care are în îngrijire la data decesului susținătorului unu sau mai mulți copii în vârstă de până la 7 ani, în perioadele în care nu realizează venituri lunare dintr-o activitate profesională pentru care asigurarea este obligatorie sau dacă acestea sunt mai mici de 35% din câștigul salarial mediu brut prevăzut mai sus.

Soțul supraviețuitor care are dreptul la o pensie proprie și îndeplinește condițiile prevăzute de lege pentru obținerea pensiei de urmaș după soțul decedat poate opta pentru cea mai avantajoasă dintre acestea, plata drepturilor pentru care a optat efectuându-se începând cu luna următoare solicitării lor.

2. Stabilirea pensiei de urmaș

Pensia de urmaș se acordă la cererea persoanei îndreptățite, a tutorei acesteia, a curatorului acesteia, a persoanei căreia i s-a încredințat sau i s-a dat în plasament copilul minor, precum și a mandatarului desemnat prin procură specială.

Cererea de înscriere la pensie de urmaș, împreună cu actele care dovedesc îndeplinirea condițiilor prevăzute de lege, se depune, începând cu data îndeplinirii acestor condiții, la casa teritorială de pensii, în funcție de domiciliul solicitantului. Prin domiciliul persoanei solicitante se înțelege locul unde o persoană își are locuința statornică sau principală și se dovedește cu actul de identitate.

În cazul în care susținătorul decedat era pensionar din sistemul militar sau îndeplinea condițiile pentru acordarea unei pensii conform anexei nr. 6 la lege, cererea de înscriere la pensie de urmaș, împreună cu actele doveditoare, se depune la centrul militar zonal/județean/de sector, unitatea militară/inspectoratul județean/structura sau direcția județeană de informații, după caz, din raza de domiciliu a urmașilor sau la casa de pensii sectorială.

În cazul acestor persoane, cererea de pensionare, însoțită de actele doveditoare, se transmite, în termen de 15 zile de la data depunerii, la casa de pensii sectorială competentă, în funcție de ultimul loc de muncă la care susținătorul decedat a realizat stagiile de cotizare în specialitate.

Cererea de pensionare poate fi retrasă de persoana care a depus-o până la emiterea deciziei de pensionare.

Pensia de urmaș se calculează, după caz, din:

- pensia pentru limită de vârstă aflată în plată sau la care ar fi avut dreptul, în condițiile legii, susținătorul decedat;
- pensia de invaliditate gradul I, în cazul în care decesul susținătorului a survenit înaintea îndeplinirii condițiilor pentru obținerea pensiei pentru limită de vârstă și era în plată cu pensie de invaliditate de orice grad, pensie anticipată, pensie anticipată parțială sau ar fi avut dreptul, în condițiile legii, la una dintre aceste categorii de pensie.

Cuantumul pensiei de urmaș se stabilește prin aplicarea unui procent asupra punctajului mediu anual realizat de susținător, aferent pensiei care i se cuvenea susținătorului, în funcție de numărul urmașilor îndreptățiți, astfel:

- pentru un singur urmaș – 50%;
- pentru 2 urmași – 75%;
- pentru 3 sau mai mulți urmași – 100%.

În cazul urmașilor orfani de ambii părinți, pensia se stabilește prin însumarea drepturilor de pensie de urmaș cuvenite după fiecare părinte.

3. Acte necesare înscrierii la pensie de urmaș

Cererea de înscriere la pensie de urmaș este redată în **modelul nr. 9**, conform cu anexa nr. 8 la Normele de aplicare.

MODELUL nr. 9

Nr. din

CERERE**pentru acordarea pensiei de urmaș**

Către Casa Teritorială/Sectorială de Pensii

Subsemnatul(a), în calitate de soț/supraviețuitor/fiu/fică/tutore/curator, având codul numeric personal, domiciliat(ă) în localitatea, str. nr., bl., sc., et., ap., județul, posesor(posesoare) al(a) actului de identitate seria nr., eliberat(ă) de la data de, născut(ă) la data de în localitatea/județul nr., fiul (fica) lui și al(a), solicit înscrierea la pensie de urmaș după susținătorul, decedat(ă) la data de, în calitate de asigurat/pensionar, având codul numeric personal/dosar pensie nr., pentru titularii (numele și calitatea):

1.;
2.;
3.;
4.;
5.

În acest scop depun următoarele acte:

- carnet de muncă seria nr., în original și copie;
- carnet de asigurări sociale seria nr., în original și copie;
- livret militar seria nr., în copie;
- diploma de studii și foaia matricolă, în copii, sau adeverința de certificare a perioadelor de studii învățământ superior nr. din
- adeverința privind sporurile la salariu
- adeverința privind grupa superioară/condiții de muncă
- act doveditor din care să reiasă cauza decesului;

- FIAM, pentru decesul cauzat de accident de muncă, în copie;
- BP2 și certificat medical constatator al decesului, pentru decesul cauzat de boală profesională, în copie;
- certificat de deces seria nr., în copie;
- act de stare civilă (buletin/carte de identitate, certificat de naștere, certificat de căsătorie);
- adeverința de studii;
- decizia medicală asupra capacității de muncă;
- talon de plată a pensiei sau copia deciziei de pensie.

DECLARAȚIE

Declar pe propria răspundere, sub sancțiunile prevăzute de Codul penal pentru declarații neadevărate, că:

- nu am săvârșit infracțiunea de omor sau tentativă de omor asupra susținătorului decedat;
- nu sunt asigurat;
- nu realizez venituri lunare mai mari de 35% din câștigul salarial mediu brut;
- primesc/nu primesc indemnizații prevăzute de legi speciale – dosar nr.;
- primesc/nu primesc o altă pensie sau ajutor social – dosar nr.;
- primesc/nu primesc indemnizație de șomaj;
- nu s-a desfășurat căsătoria cu susținătorul decedat;
- după decesul susținătorului nu m-am recăsătorit.

Mă oblig ca la împlinirea vârstei de 16 ani și la începerea fiecărui an școlar/universitar să prezint, în termen de 10 zile, casei teritoriale/sectoriale de pensii dovada continuării studiilor (în cazul copiilor urmași).

Mă oblig a anunța, în termen de 15 zile, casei teritoriale/sectoriale de pensii orice schimbare ce va surveni în cele declarate mai sus.

În cazul în care nu îmi voi respecta declarația asumată prin prezenta cerere, mă oblig să restitui integral sumele încasate nelegal, suportând rigorile legii.

Am completat și am citit cu atenție conținutul declarației de mai sus, după care am semnat.

Data

Semnătura

În vederea înscrierii la pensie de urmaș, cererea va fi însoțită de următoarele **documente**:

Acte specifice înscrierii la pensie de urmaș:

- actele de stare civilă ale urmașilor și ale reprezentantului legal, după caz, în original și copie;
- decizia medicală asupra capacității de muncă, în original;
- decizia de pensie/talon de plată a pensiilor, pentru cazurile în care susținătorul decedat avea calitatea de pensionar, în copie;
- adeverința de studii, în cazul urmașilor copii în vârstă de peste 16 ani, în original;
- actul doveditor al cauzei decesului, cu excepția situațiilor în care susținătorul decedat avea calitatea de pensionar, în copie;
- copie FIAM, pentru decesul cauzat de accident de muncă;
- copie BP2 și copie după certificatul medical constatator al decesului, pentru decesul cauzat de boală profesională.

De asemenea, **pentru cazurile în care susținătorul decedat nu avea calitatea de pensionar**, se depun și următoarele acte¹⁴:

- carnetul de muncă, în original și copie;
- carnetul de muncă pentru membrii CAP, în original și copie – în cazul persoanelor care au desfășurat activitate în cadrul fostelor cooperative agricole de producție;
- carnetul de asigurări sociale pentru agricultori, în original și copie – în cazul persoanelor care au fost asigurate conform Legii nr. 80/1992;

¹⁴ Precizări pe larg cu privire la modalitatea de completare a acestor acte se găsesc la capitolul IV lit. A, începând cu p. 101.

- livretul militar, în original și copie, în cazul persoanelor care au efectuat stagiul militar ca militar în termen sau militar cu termen redus;
- diploma de absolvire a învățământului universitar și foaia matricolă, în original și copie, și/sau adeverință eliberată de instituția de învățământ superior, din care să rezulte durata normală, perioada efectuării studiilor și faptul că acestea au fost urmate la zi;
- acte doveditoare privind stagiul de cotizare în specialitate – pentru personalul militar;
- adeverință privind stagiile de cotizare realizate în alte sisteme de asigurări sociale, neintegrate în sistemul public, în original;
- adeverință privind sporurile cu caracter permanent reglementate prin lege sau prin contractul colectiv/individual de muncă, în original;
- adeverință privind stagiul de cotizare realizat în grupa I de muncă, grupa a II-a de muncă, în condiții deosebite, speciale și alte condiții de muncă, în original;
- acte care dovedesc calitatea de beneficiar al Decretului-lege nr. 118/1990, republicat, sau al Legii nr. 341/2004;
- adeverință care să ateste perioadele de activitate realizate după data de 1 ianuarie 2011, în original;
- alte acte întocmite conform prevederilor legale prin care se dovedesc elemente necesare stabilirii drepturilor de pensie.

4. Data acordării drepturilor de pensie de urmaș

Pensia de urmaș se cuvine de la data îndeplinirii condițiilor prevăzute de lege.

Pensia de urmaș se acordă:

- din prima zi a lunii următoare celei în care a avut loc decesul, dacă cererea a fost depusă în termen de

30 de zile de la data decesului, în situația pensiei de urmaș acordate persoanei al cărei susținător era pensionar la data decesului;

- de la data decesului, dacă cererea a fost înregistrată în termen de 30 de zile de la această dată, în situația pensiei de urmaș acordate persoanei al cărei susținător nu era pensionar la data decesului;
- de la data îndeplinirii condițiilor de pensionare, dacă cererea a fost înregistrată în termen de 30 de zile de la această dată, în situația pensiei de urmaș acordate persoanei care îndeplinește condițiile prevăzute de lege referitoare la vârsta standard de pensionare, ulterior decesului susținătorului.

În situația în care cererea de înscriere la pensie de urmaș este depusă la casa teritorială/sectorială de pensii competentă cu depășirea termenelor prevăzute mai sus, pensia de urmaș se acordă și se plătește de la data înregistrării cererii.

În situația în care data îndeplinirii condițiilor de pensionare coincide cu o zi de sărbătoare legală, de repaus săptămânal sau când serviciul este suspendat, cererea de pensionare, împreună cu actele necesare, se poate depune în prima zi lucrătoare ce urmează, fiind considerată depusă în termen.

Termenul prevăzut de lege pentru depunerea și soluționarea cererii de pensionare se socotește pe zile „libere”, în sensul că nu se iau în calcul ziua când încep să curgă și nici cea în care s-au sfârșit. În situația în care ultima zi este nelucrătoare, respectiv o sărbătoare legală, de repaus săptămânal sau când serviciul este suspendat, termenul se va prelungi până la sfârșitul zilei lucrătoare ce urmează.

EXEMPLUL nr. 1

O persoană beneficiară a pensiei pentru limită de vârstă decedează la data de 17 mai 2011.

Soțul supraviețuitor, având îndeplinite condițiile privind vârsta standard de pensionare conform anexei nr. 5 la lege și durata căsătoriei de minimum 15 ani, depune cererea de înscriere la pensie de urmaș:

- la data de 15 iunie 2011

În acest caz, drepturile de pensie de urmaș se acordă și se plătesc începând cu data de 1 iunie 2011 – prima zi a lunii următoare celei în care a avut loc decesul, întrucât cererea a fost depusă la casa teritorială de pensii în termenul de 30 de zile de la data decesului;

- la data de 20 iunie 2011

În acest caz, drepturile de pensie de urmaș se acordă și se plătesc începând cu data de 20 iunie 2011 – data înregistrării cererii la casa teritorială de pensii, întrucât aceasta a fost depusă cu depășirea termenului de 30 de zile de la data decesului.

EXEMPLUL nr. 2

O persoană care nu avea calitatea de pensionar decedează la data de 24 mai 2011.

Soțul supraviețuitor, având îndeplinite condițiile privind vârsta standard de pensionare conform anexei nr. 5 la lege și durata căsătoriei de minimum 15 ani, depune cererea de înscriere la pensie de urmaș:

- la data de 20 iunie 2011

În acest caz, drepturile de pensie de urmaș se acordă și se plătesc începând cu data de 24 mai 2011 – data decesului, întrucât cererea a fost depusă la casa teritorială de pensii în termenul de 30 de zile de la această dată;

- la data de 2 iulie 2011

În acest caz, drepturile de pensie de urmaș se acordă și se plătesc începând cu data de 2 iulie 2011 – data înregistrării cererii la casa teritorială de pensii, întrucât aceasta a fost depusă cu depășirea termenului de 30 de zile de la data decesului.

EXEMPLUL nr. 3

Un bărbat care nu avea calitatea de pensionar decedează la data de 24 mai 2011.

Soția supraviețuitoare este născută la data de 23 iulie 1954 și, conform anexei nr. 5 la lege, împlinește vârsta standard de pensionare de 59 de ani și 10 luni la data de 23 mai 2014. Întrucât a îndeplinit condiția privind durata căsătoriei de minimum 15 ani, depune cererea de înscriere la pensie de urmaș:

- la data de 30 mai 2014

În acest caz, drepturile de pensie de urmaș se acordă și se plătesc începând cu data de 23 mai 2014 – data îndeplinirii condițiilor de pensionare referitoare la vârsta standard de pensionare, întrucât cererea a fost depusă la casa teritorială de pensii în termenul de 30 de zile de la această dată;

- la data de 2 iulie 2014

În acest caz, drepturile de pensie de urmaș se acordă și se plătesc începând cu data de 2 iulie 2014 – data înregistrării cererii la casa teritorială de pensii, întrucât aceasta a fost depusă cu depășirea termenului de 30 de zile de la data împlinirii vârstei standard de pensionare.

5. Soluționarea cererii de înscriere la pensie de urmaș și emiterea deciziei

Cererea de înscriere la pensie de urmaș se soluționează în termen de 45 de zile de la data înregistrării acesteia, prin decizie de admitere sau de respingere emisă de casa teritorială de pensii, respectiv casa de pensii sectorială.

Decizia casei teritoriale de pensii sau a casei de pensii sectoriale se comunică persoanei care a solicitat pensionarea prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire, în termen de 5 zile de la data emiterii. Decizia de pensie cuprinde temeiurile de fapt și de drept în baza cărora se admite sau se respinge cererea de pensionare.

6. Plata drepturilor de pensie de urmaș

Plata pensiei se face lunar. Pensia se plătește personal titularului, tutorelui sau curatorului acestuia, persoanei căreia i s-a încredințat sau i s-a dat în plasament copilul minor sau, după caz, mandatarului desemnat prin procură specială.

În funcție de opțiunea pensionarului, plata pensiei se face:

- prin mandat poștal, la domiciliul solicitantului;
- în cont curent sau în cont de card, în condițiile stabilite prin convențiile încheiate între CNPP, casele de pensii sectoriale și Compania Națională „Poșta Română” – SA sau între CNPP, casele de pensii sectoriale și bănci¹⁵.

7. Revizuirea și recalcularea pensiei de urmaș

În situația în care, ulterior stabilirii și/sau plății pensiei de urmaș, se constată diferențe între sumele stabilite sau plătite și cele legal cuvenite, casa teritorială de pensii, respectiv casa de pensii sectorială, emite decizia de revizuire, din oficiu sau la solicitarea pensionarului.

Sumele rezultate ca urmare a revizuirii deciziei se acordă sau se recuperează, după caz, în cadrul termenului general de prescripție de 3 ani, calculat de la data constatării diferențelor.

Pensia de urmaș poate fi recalculată prin adăugarea veniturilor și/sau a stagiilor de cotizare nevalorificate la stabilirea acesteia. Drepturile de pensie de urmaș recalculate se acordă începând cu luna următoare celei în care a fost înregistrată solicitarea la casa teritorială de pensii, respectiv casa de pensii sectorială.

Atât revizuirea, cât și recalcularea drepturilor de pensie se fac prin decizii emise de casele teritoriale de pensii, respectiv de casele de pensii sectoriale.

¹⁵ Băncile comerciale cu care CNPP a încheiat până în prezent convenții cu privire la plata pensiilor sunt enumerate la p. 112.

8. Cumulul pensiei de urmaș cu veniturile provenite din situații pentru care asigurarea este obligatorie

➤ Cumulul pensiei de urmaș cu veniturile în cazul copiilor

Ca regulă generală, copiii care beneficiază de pensie de urmaș pot cumula pensia cu veniturile realizate dintr-o activitate profesională, indiferent de nivelul acestora.

Excepția o reprezintă copiii beneficiari de pensie de urmaș, încadrați în grad de invaliditate, astfel:

- situația urmașilor încadrați în gradul III de invaliditate este reglementată expres la art. 118 alin. (1) lit. c) din lege, care prevede că „În sistemul public de pensii, pot cumula pensia cu veniturile provenite din situații pentru care asigurarea este obligatorie, în condițiile legii, [...] pensionarii de invaliditate gradul III, precum și copiii, pensionari de urmaș, încadrați în gradul III de invaliditate”.

Conform prevederilor legale, o persoană încadrată în gradul III de invaliditate nu poate desfășura activitate profesională decât în locuri de muncă în care se pot asigura condiții ca **timpul normal de lucru al invalidului să fie de cel mult jumătate din programul normal de lucru** (cel mult 4 ore pe zi);

- urmașii încadrați în gradul I sau II de invaliditate, întrucât au capacitatea de muncă pierdută în totalitate, nu pot presta activități profesionale și, prin urmare, nu pot cumula pensia de urmaș cu veniturile de natură profesională.

➤ Cumulul pensiei de urmaș cu veniturile în cazul soțului supraviețuitor

Soțul supraviețuitor, beneficiar al unei pensii de urmaș, poate cumula pensia cu venituri din activități profesionale pentru care asigurarea este obligatorie, potrivit legii, dacă acestea nu depășesc 35% din câștigul salarial mediu brut utilizat la fundamentarea BASS.

9. Încetarea plății pensiei de urmaș

Plata pensiei de urmaș încetează începând cu luna următoare celei în care:

- pensionarul a decedat;
- pensionarul nu mai îndeplinește condițiile legale în temeiul cărora i-a fost acordată pensia;
- pensionarul de urmaș, încadrat în grad de invaliditate, și-a redobândit capacitatea de muncă, potrivit legii. Redobândirea capacității de muncă se constată de către medicul expert al asigurărilor sociale, prin emiterea unei decizii medicale asupra capacității de muncă, în care se precizează acest fapt, iar persoana în cauză este încadrată în gradul 0 (zero) de invaliditate. În acest caz, plata pensiei de urmaș încetează cu luna următoare emiterii deciziei medicale asupra capacității de muncă;
- au expirat 12 luni de la data la care pensionarul de urmaș, încadrat în grad de invaliditate, nu s-a prezentat, din motive imputabile lui, la revizuirea medicală obligatorie;
- au expirat 12 luni de la data la care pensionarul de urmaș, încadrat în grad de invaliditate, nu s-a prezentat, din motive imputabile lui, la convocarea la INEMRCM, la centrele regionale de expertiză medicală a capacității de muncă sau la comisiile centrale de expertiză medico-militară ale MAPN, MAI și SRI;
- au expirat 12 luni de la data la care pensionarul de urmaș, încadrat în grad de invaliditate, nu a mai urmat programele de recuperare prevăzute de lege;
- copilul beneficiar a împlinit vârsta de 26 de ani, cu excepția pensionarilor de urmaș încadrați în grad de invaliditate;
- pensionarul urmaș a fost condamnat printr-o hotărâre judecătorească, rămasă definitivă, pentru infracțiunea de omor sau tentativă de omor comisă asupra susținătorului.

10. Suspendarea plății pensiei de urmaș

Plata pensiei de urmaș se suspendă începând cu luna următoare celei în care:

- pensionarul și-a stabilit domiciliul pe teritoriul altui stat, cu care România a încheiat convenție de reciprocitate în domeniul asigurărilor sociale, dacă, potrivit prevederilor acesteia, pensia se plătește de către celălalt stat;
- pensionarul de urmaș, încadrat în grad de invaliditate, nu se prezintă la revizuirea medicală periodică obligatorie sau la convocarea INEMRCM, a centrelor regionale de expertiză medicală a capacității de muncă sau a comisiilor centrale de expertiză medico-militară ale MAPN, MAI și SRI. În primul caz, suspendarea operează cu luna următoare celei în care pensionarul trebuia să se prezinte la revizuirea medicală periodică, iar în cel de-al doilea caz suspendarea plății pensiei se face începând cu luna următoare celei în care neprezentarea a fost comunicată de către instituțiile amintite mai sus către casa teritorială de pensii sau către casa de pensii sectorială, după caz;
- pensionarul de urmaș, încadrat în grad de invaliditate, nu mai urmează programele de recuperare întocmite de medicul expert al asigurărilor sociale. În acest caz, suspendarea operează cu luna următoare celei în care s-a constatat faptul că pensionarul nu-și îndeplinește obligația de a urma programele de recuperare;
- pensionarul de urmaș, încadrat în gradul I sau II de invaliditate, se regăsește în una dintre situațiile prevăzute la art. 6 alin. (1) pct. I, II sau IV din lege, cu excepția consilierilor locali sau județeni;
- pensionarul de urmaș, încadrat în gradul III de invaliditate, se regăsește în una dintre situațiile

prevăzute la art. 6 alin. (1) pct. I sau II, depășind jumătate din programul normal de lucru al locului de muncă respectiv;

- copilul beneficiar al pensiei de urmaș a împlinit vârsta de 16 ani și nu face dovada continuării studiilor;
- soțul supraviețuitor, beneficiar al unei pensii de urmaș, realizează venituri brute lunare pentru care, potrivit legii, asigurarea este obligatorie și acestea sunt mai mari de 35% din câștigul salarial mediu brut;
- soțul supraviețuitor, beneficiar al unei pensii de urmaș, s-a recăsătorit;
- soțul supraviețuitor, beneficiar al unei pensii din sistemul public de pensii, optează pentru o altă pensie, potrivit legii, din același sistem sau dintr-un alt sistem de asigurări sociale, neintegrat sistemului public de pensii;
- la cererea titularului sau a reprezentantului legal al acestuia, după caz.

În situația copilului între 16 și 26 de ani, beneficiar al pensiei de urmaș, plata pensiei se suspendă începând cu data de 1 octombrie a anului în curs, dacă nu face dovada continuării studiilor.

11. Reluarea plății pensiei de urmaș

Reluarea plății pensiei de urmaș se face, la cerere, astfel:

- începând cu luna următoare celei în care a fost înlăturată cauza care, potrivit legii, a dus la suspendarea plății pensiei, dacă cererea a fost depusă în termen de 30 de zile de la data la care cauza suspendării a fost înlăturată;
- începând cu luna următoare celei în care a fost depusă cererea, dacă depunerea acesteia s-a făcut

după expirarea termenului de 30 de zile prevăzut mai sus;

- de la data începerii anului școlar, în situația pensionarilor de urmaș între 16 și 26 de ani, ale căror drepturi au fost suspendate întrucât nu au făcut dovada continuării studiilor. În acest caz, reluarea plății pensiei de urmaș suspendate se face în baza adeverințelor de continuare a studiilor, cu respectarea termenului general de prescripție;
- de la data suspendării plății pensiei de urmaș, cu respectarea termenului general de prescripție, în cazul copilului urmaș ale cărui drepturi au fost suspendate la împlinirea vârstei de 16 ani. În acest caz, reluarea drepturilor de pensie de urmaș se face după prezentarea documentelor care atestă continuarea studiilor.

EXEMPLUL nr. 1

Un copil în vârstă de 17 ani se înscrie la pensie de urmaș începând cu data de 1 aprilie 2011, prezentând adeverință conform căreia urmează cursurile unei forme de învățământ în anul școlar 2010–2011.

Conform prevederilor legale, întrucât nu a prezentat dovada continuării studiilor în termen de 10 zile de la începutul anului școlar 2011–2012, plata pensiei de urmaș se suspendă începând cu data de 1 octombrie 2011.

La 15 noiembrie 2013, depune cerere la casa teritorială de pensii pentru reluarea plății pensiei de urmaș, însoțită de adeverințe de continuare a studiilor pentru anii școlari 2011–2012, 2012–2013 și 2013–2014.

În acest caz, reluarea plății pensiei de urmaș se face începând cu data de 1 octombrie 2011 – data începerii anului școlar, cu respectarea termenului general de prescripție.

EXEMPLUL nr. 2

Un copil născut la data de 15 aprilie 1996 se înscrie la pensie de urmaș începând cu data de 1 aprilie 2011, nefiindu-i necesară depunerea dovezii privind faptul că urmează cursurile unei forme de învățământ organizate potrivit legii, întrucât nu a împlinit vârsta de 16 ani.

Conform prevederilor legale, întrucât nu a prezentat dovada continuării studiilor la împlinirea vârstei de 16 ani, respectiv în luna aprilie 2012, plata pensiei de urmaș se suspendă începând cu 1 mai 2012.

La data de 15 noiembrie 2013, depune cerere la casa teritorială de pensii pentru reluarea plății pensiei de urmaș, însoțită de adeverințe de continuare a studiilor pentru anii școlari 2011–2012, 2012–2013 și 2013–2014.

În acest caz, reluarea plății pensiei de urmaș se face de la 1 mai 2012 – data suspendării pensiei de urmaș, cu respectarea termenului general de prescripție.

NOTĂ

Încetarea, suspendarea și reluarea plății pensiei se fac prin decizie emisă de casele teritoriale de pensii, respectiv de casele de pensii sectoriale, în condițiile respectării regimului juridic al deciziei de înscriere la pensie.

12. Anularea deciziei de pensie de urmaș

Conform art. 106 alin. (3) din lege, decizia de pensie de urmaș poate fi anulată la cererea solicitantului, în termen de 30 de zile de la comunicare. Această operațiune se face prin decizie emisă de casa teritorială/sectorială de pensii competentă.

CAPITOLUL V

Calculul pensiilor

Cuquantumul pensiei se determină prin înmulțirea punctajului mediu anual realizat cu valoarea unui punct de pensie. La determinarea cuquantumului pensiei, fracțiunile de leu se întregesc la 1 leu în favoarea pensionarului.

1

Valoarea punctului de pensie

Valoarea punctului de pensie se stabilește anual prin legea bugetului asigurărilor sociale de stat. Pentru anul 2011, valoarea punctului de pensie este de 732,8 lei.

Valoarea punctului de pensie se majorează anual cu 100% din rata inflației, la care se adaugă 50% din creșterea reală a câștigului salarial mediu brut, realizat pe anul precedent. În situația în care unul din acești doi indicatori are valoare negativă, la stabilirea valorii punctului de pensie se utilizează numai cel cu valoare pozitivă, iar în situația în care ambii indicatori au valori negative, se păstrează ultima valoare a punctului de pensie.

Începând cu anul 2021, valoarea punctului de pensie se va majora anual cu 100% din rata inflației, la care se va adăuga 45% din creșterea reală a câștigului salarial mediu brut realizat în anul precedent. Procentul din creșterea reală a câștigului salarial mediu brut luat în considerare la majorarea anuală a valorii punctului de pensie se va reduce gradual cu 5% în fiecare an, astfel încât, începând cu anul 2030, valoarea punctului de pensie se va majora anual cu 100% din rata inflației realizată în anul precedent.

2

Determinarea punctajului mediu anual

Punctajul mediu anual realizat de asigurat se determină prin împărțirea numărului de puncte rezultat din însumarea punctajelor anuale la numărul de ani corespunzător stagiului complet de cotizare, prevăzut în anexa nr. 5 sau, după caz, anexa nr. 6 la lege. La calculul punctajului mediu anual se utilizează cinci zecimale (rotunjirea la a 5-a zecimală se face matematic).

Pentru anumite categorii de persoane, prevăzute expres în lege, la determinarea punctajului mediu anual se utilizează alte stagii complete de cotizare decât cele prevăzute în anexa nr. 5 sau, după caz, anexa nr. 6 la lege. Astfel:

- pentru persoanele care au realizat stagii de cotizare în condiții speciale de muncă, în unități miniere, la determinarea punctajului mediu anual se utilizează stagiul complet de cotizare de 30 de ani;
- pentru persoanele care au desfășurat activitate artistică realizând stagii de cotizare în profesiile prevăzute în anexa nr. 4 la lege, la determinarea punctajului mediu anual se utilizează stagiul complet de cotizare de 30 de ani;
- pentru persoanele care au realizat stagii de cotizare în condiții speciale de muncă, în zona I de expunere la radiații, la determinarea punctajului mediu anual se utilizează stagiul complet de cotizare de 22 de ani și 6 luni;
- pentru persoanele care au realizat stagii de cotizare în condiții speciale de muncă, în zona II de expunere la radiații, la determinarea punctajului mediu anual se utilizează stagiul complet de cotizare de 25 de ani și 6 luni;
- pentru persoanele care au realizat stagii de cotizare în condiții speciale de muncă, mai mici de 15 ani în

zona I de expunere la radiații și mai mici de 17 ani în zona II de expunere la radiații, la determinarea punctajului mediu anual se utilizează stagiul complet de cotizare de 25 de ani și 6 luni, în situația în care stagiile de cotizare cumulate realizate în zonele I și II de expunere la radiații sunt de cel puțin 17 ani;

- pentru persoanele care au realizat stagii de cotizare în condiții de handicap preexistent calității de asigurat, la determinarea punctajului mediu anual se utilizează în funcție de gradul handicapului:
 - o treime din stagiul complet de cotizare prevăzut în anexa nr. 5 la lege, în cazul asiguraților cu handicap grav;
 - două treimi din stagiul complet de cotizare prevăzut în anexa nr. 5 la lege, în cazul asiguraților cu handicap accentuat;
- pentru nevăzători, la determinarea punctajului mediu anual se utilizează o treime din stagiul complet de cotizare prevăzut în anexa nr. 5 la lege.

În cazul persoanelor care realizează stagii de cotizare în două sau mai multe dintre situațiile prevăzute mai sus, pentru care legea prevede stagii complete de cotizare diferite, **punctajul mediu anual se determină prin însumarea punctajelor medii anuale calculate pentru fiecare dintre situațiile respective.**

EXEMPLUL nr. 1

Un bărbat născut în anul 1950 a realizat stagiul de cotizare astfel:

- 15 ani în condiții speciale de muncă – miner în subteran, realizând un număr de 39,45287 puncte;
- 10 ani în condiții deosebite de muncă, realizând un număr de 18,32224 puncte;
- 2 ani în condiții normale de muncă, realizând un număr de 2,40000 puncte.

Conform anexei nr. 5 la lege, stagiul complet de cotizare este de 35 de ani.

Pentru stagiul de cotizare realizat ca miner în subteran, stagiul complet de cotizare utilizat la determinarea punctajului mediu anual este de 30 de ani.

Întrucât a realizat stagii de cotizare în mai multe situații pentru care legea prevede stagii complete de cotizare diferite, punctajul mediu anual se determină astfel:

- pentru stagiul de cotizare realizat ca miner în subteran, punctajul mediu anual este de **1,31510 puncte**:
 $39,45287 \text{ puncte} / 30 \text{ de ani} = 1,315095 = 1,31510 \text{ puncte};$
- pentru stagiul de cotizare realizat în condiții deosebite și condiții normale de muncă, punctajul mediu anual este de **0,59206 puncte**:
 $(18,32224 \text{ puncte} + 2,40000 \text{ puncte}) / 35 \text{ ani} = 20,72224 / 35 = 0,592064 = 0,59206 \text{ puncte}.$

Punctajul mediu anual final este de **1,90716 puncte**:
 $1,31510 \text{ puncte} + 0,59206 \text{ puncte}.$

EXEMPLUL nr. 2

Un bărbat născut în luna octombrie 1960 a realizat stagiul de cotizare astfel:

- 5 ani, în condiții speciale de muncă – zona I de radiații, realizând un număr de 12,55555 puncte;
- 25 de ani, în condiții deosebite de muncă – militar, realizând un număr de 28,55943 puncte.

Conform anexei nr. 6 la lege, stagiul complet de cotizare este de 23 de ani și 3 luni, respectiv 23,25 ani.

Pentru stagiul de cotizare realizat în zona I de radiații, stagiul complet de cotizare utilizat la determinarea punctajului mediu anual este de 22 de ani și 6 luni, respectiv 22,50 ani.

Întrucât a realizat stagii de cotizare în mai multe situații pentru care legea prevede stagii complete de cotizare diferite, punctajul mediu anual se determină astfel:

- pentru stagiul de cotizare realizat în zona I de radiații, punctajul mediu anual este de **0,55802 puncte**:
 $12,55555 \text{ puncte} / 22,50 \text{ ani} = 0,558024 = 0,55802 \text{ puncte};$

- pentru stagiul de cotizare realizat în condiții deosebite de muncă, în sistemul militar, punctajul mediu anual este de **1,22836 puncte**:
 $28,55943 \text{ puncte} / 23,25 \text{ ani} = 1,228362 = 1,22836 \text{ puncte}$.
Punctajul mediu anual final este de **1,78638 puncte**:
 $0,55802 \text{ puncte} + 1,22836 \text{ puncte}$.

3

Determinarea punctajului anual

Punctajul anual se determină prin împărțirea la 12 a sumei punctajelor lunare realizate în anul calendaristic respectiv, indiferent de numărul de luni de cotizare din acel an.

EXEMPLUL nr. 1

O persoană a desfășurat activitate în anul 2008, realizând un stagiul de cotizare de 12 luni și un punctaj realizat în fiecare lună de 1,70000 puncte.

Numărul de puncte realizat în anul 2008 este de **20,40000 puncte**:

$1,70000 \text{ puncte} \times 12 \text{ luni}$.

Punctajul anual pentru anul 2008 este de **1,70000 puncte**:
 $20,40000 \text{ puncte} / 12 \text{ luni}$.

EXEMPLUL nr. 2

O persoană a desfășurat activitate în anul 2008, realizând un stagiul de cotizare de 8 luni (1 ianuarie 2008–1 septembrie 2008). În fiecare lună de stagiul de cotizare a realizat un punctaj de 1,70000 puncte.

Numărul de puncte realizat în anul 2008 este de **13,60000 puncte**:

$1,70000 \text{ puncte} \times 8 \text{ luni}$.

Punctajul anual pentru anul 2008 este de **1,13333 puncte**:
 $13,60000 \text{ puncte} / 12 \text{ luni} = 1,133333 = 1,13333 \text{ puncte}$.

EXEMPLUL nr. 3

O persoană a desfășurat activitate în anul 2006, realizând un stagiul de cotizare de 12 luni. Punctajele lunare realizate sunt:

Ianuarie	2006	4,89545	Iulie	2006	4,79947
Februarie	2006	5,29499	August	2006	4,79947
Martie	2006	4,89101	Septembrie	2006	4,69077
Aprilie	2006	4,80804	Octombrie	2006	4,66234
Mai	2006	4,85573	Noiembrie	2006	4,43941
Iunie	2006	4,84263	Decembrie	2006	3,63606

Total puncte realizate în anul 2006: **56,61533**

Punctajul anual pentru anul 2006 este de **4,71794 puncte**:
 $56,61533 \text{ puncte} / 12 \text{ luni} = 4,717944 = 4,71794 \text{ puncte}$.

4

Determinarea punctajului lunar

Punctajul lunar se determină prin raportarea drepturilor salariale de care a beneficiat o persoană și la care s-a plătit sau datorat, după caz, contribuția de asigurări sociale, în funcție de legislația în vigoare la acea dată, la câștigul salarial mediu brut din luna respectivă, comunicat de Institutul Național de Statistică. Pentru lunile pentru care Institutul Național de Statistică încă nu a comunicat câștigul salarial mediu brut, se utilizează ultimul câștig salarial mediu brut comunicat.

A. Pentru perioadele de stagiul de cotizare realizate după 1 ianuarie 2011, inclusiv pentru personalul militar, la determinarea punctajului lunar se utilizează câștigul salarial brut/solda brută sau, după caz, venitul lunar asigurat care a constituit baza de calcul a contribuției de asigurări sociale.

EXCEPȚII

- În cazul asiguraților care contribuie la un **fond de pensii administrat privat**, punctajul lunar stabilit în condițiile legii se corectează cu raportul dintre cota de contribuție datorată la sistemul public de pensii și cota de contribuție prevăzută de lege pentru condiții normale de muncă. Cota de contribuție datorată la sistemul public de pensii se determină prin deducerea cotei de contribuții aferente fondului de pensii administrat privat din cota de contribuție de asigurări sociale aprobată pentru condiții normale de muncă.

Această corecție aplicată punctajului lunar calculat în condițiile legii are în vedere faptul că o parte din contribuția individuală a asiguratului se transferă la fondul de pensii administrat privat, pentru care va beneficia de o pensie privată, conform reglementărilor legale.

EXEMPLU

O persoană a realizat în luna ianuarie 2011 un punctaj lunar de 1,25555 puncte, perioadă pentru care a contribuit și la un fond de pensii administrat privat.

Cota de contribuție prevăzută de lege pentru condiții normale de lucru pentru anul 2011 este de 31,3%. Cota de contribuție pentru pensiile private obligatorii pentru anul 2011 este de 3%.

Cota de contribuție datorată sistemului public de pensii se determină prin deducerea cotei aferente fondurilor de

pensii administrate privat din cota de contribuție stabilită prin lege:

$$31,3\% - 3\% = 28,3\%.$$

Prin urmare, raportul cu care se corectează punctajul lunar aferent lunii ianuarie 2011 este de:

$$28,3/31,3 = 0,90415.$$

În concluzie, punctajul lunar corectat aferent lunii ianuarie 2011 va fi de **1,13521 puncte**:

$$1,25555 \times 0,90415 = 1,13521 \text{ puncte.}$$

- În situația persoanelor care realizează venituri de natură profesională altele decât cele salariale din drepturi de autor și drepturi conexe, precum și din contracte/convenții civile, la determinarea punctajului lunar se utilizează suma obținută în urma aplicării asupra venitului care a constituit baza de calcul a contribuției individuale de asigurări sociale, a raportului dintre cota de contribuție individuală de asigurări sociale și cota de contribuție de asigurări sociale aprobată pentru condiții normale de muncă.

Acest mod de calcul al punctajului lunar este determinat de faptul că în cazul acestor persoane se plătește la venitul asigurat numai contribuția individuală de asigurări sociale (10,5% pentru anul 2011), comparativ cu persoanele care desfășoară activități în baza unui contract individual de muncă, situație în care se plătește cota integrală de asigurări sociale (10,5% – contribuția individuală de asigurări sociale și 20,8% – contribuția angajatorului).

EXEMPLU

Venitul asigurat din drepturi de autor pentru luna martie 2011 a fost de 3.400 de lei.

Suma utilizată la determinarea punctajului lunar este de **1.140 de lei**, calculată astfel:

$$3.400 \text{ lei} \times \frac{10,5\%}{31,3\%} = 3.400 \text{ lei} \times 33,54\% = 1.140 \text{ lei.}$$

- În situația persoanelor care beneficiază de plăți compensatorii pentru care s-a achitat contribuția din bugetul asigurărilor de șomaj, la determinarea punctajului lunar se utilizează suma obținută în urma aplicării asupra drepturilor primite a raportului dintre cota de contribuție individuală de asigurări sociale și cota de contribuție de asigurări sociale aprobată pentru locurile de muncă în condiții normale.

B. Pentru perioadele de stagi de cotizare realizate între 1 aprilie 2001 și 31 decembrie 2010, la determinarea punctajului lunar se utilizează venitul brut lunar realizat, care a constituit, conform legii, baza de calcul a contribuției individuale de asigurări sociale, înscris în declarația privind evidența nominală a asiguraților și a obligațiilor de plată către bugetul asigurărilor sociale de stat sau, după caz, în declarația de asigurare sau în contractul de asigurare socială.

Pentru perioadele ulterioare datei de 1 aprilie 2001, în care o persoană a fost șomer sau a beneficiat de **alocație de sprijin**, la calculul punctajului lunar se utilizează drepturile bănești lunare acordate care au constituit baza de calcul a contribuției de asigurări sociale.

EXEMPLU

O persoană asigurată în sistemul public de pensii a realizat în luna august 2004 un venit brut de 21.200.000 de lei.

Câștigul salarial mediu brut comunicat de Institutul Național de Statistică pentru luna august 2004 a fost de 8.101.024 de lei.

Punctajul lunar pentru luna august 2004 se calculează după cum urmează:

$$21.200.000 \text{ lei} / 8.101.024 \text{ lei} = 2,616953 = 2,61695 \text{ puncte.}$$

C. Pentru perioadele de stagi de cotizare realizate anterior datei de 1 ianuarie 2011 de către personalul

militar, la calculul punctajului lunar se utilizează veniturile brute sau nete, după caz, realizate lunar, care cuprind:

- a) retribuirea tarifară lunară/salariul de bază lunar/solda lunară/salariul de bază de încadrare lunar, inclusiv indexări, compensații, indemnizații de conducere/comandă, salarii/solde de merit și alte drepturi similare prevăzute de legislația în vigoare la acea dată;
- b) sporurile și indemnizațiile acordate în sume fixe sau sub formă de procent din retribuirea tarifară lunară/salariul de bază lunar/solda lunară/salariul de bază de încadrare lunar ori din salariul funcției de bază/salariul funcției îndeplinite/solda de funcție/solda funcției de bază, potrivit legislației în vigoare la acea dată;
- c) primele/premiile din cursul anului și cele anuale, acordate potrivit legislației în vigoare la acea dată;
- d) sumele reprezentând compensarea concediului de odihnă neefectuat, potrivit legii;
- e) sumele cuvenite ca reprezentanți în adunările generale ale acționarilor, în consiliile de administrație, în comitetele de direcție, în comisiile de cenzori sau în orice alte comisii, comitete ori organisme, acordate potrivit legislației în vigoare la acea dată, indiferent de forma de organizare sau denumirea angajatorului ori a entității asimilate acestuia, după data de 1 ianuarie 2008;
- f) venitul corespunzător funcției pe care a fost încadrat în țară personalul trimis în străinătate în misiune permanentă sau, după caz, pentru îndeplinirea unor misiuni cu caracter temporar, inclusiv pentru perioada efectuării concediului de odihnă/de misiuni în țară;
- g) orice alte elemente salariale asimilate celor prevăzute la lit. a)-d), acordate potrivit legislației în vigoare la acea dată.

Nu sunt venituri de natură salarială sau asimilate salariilor și **nu se valorifică la calculul punctajului lunar** următoarele sume:

- a) diurnele de deplasare și de delegare, indemnizațiile de delegare, detașare sau transfer;
- b) participarea salariaților la profit, potrivit Ordonanței Guvernului nr. 64/2001 privind repartizarea profi-

tului la societățile naționale, companiile naționale și societățile comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, precum și la regiile autonome, aprobată cu modificări prin Legea nr. 769/2001, cu modificările și completările ulterioare;

- c) compensațiile lunare pentru chirie;
- d) contravaloarea echipamentelor tehnice, a echipamentului individual de protecție și de lucru, a alimentației de protecție, a medicamentelor și materialelor igienico-sanitare, a altor drepturi de protecție a muncii, precum și a uniformelor obligatorii și a drepturilor de echipament;
- e) sumele primite, potrivit legii, pentru acoperirea cheltuielilor de mutare în interesul serviciului;
- f) indemnizațiile de instalare;
- g) plățile compensatorii și ajutoarele la trecerea în rezervă sau direct în retragere, respectiv la încetarea raporturilor de serviciu cu drept la pensie;
- h) valoarea financiară a normelor de hrană;
- i) contravaloarea transportului ocazionat de plecarea în concediul de odihnă, precum și a transportului la și de la locul de muncă;
- j) alocația de stat pentru copii;
- k) alte drepturi care, potrivit legislației în vigoare la data acordării, nu reprezentau drepturi de natură salarială sau asimilate salariilor.

Pentru personalul militar trecut în rezervă care a beneficiat în perioada 1 ianuarie 2010–1 ianuarie 2011 de **ajutoare lunare** ce se asigură din bugetul de stat, la calculul punctajului lunar se utilizează cuantumul acestora.

Pentru **personalul militar** care nu poate dovedi cu acte drepturile salariale pentru **perioadele anterioare datei de 1 ianuarie 2011**, la determinarea punctajelor lunare se utilizează salariul mediu brut sau net, după caz, din perioada respectivă. Salariile medii pe țară, brute sau nete, după caz, pentru fiecare an, sunt prevăzute în anexa nr. 7 la lege.

D. Pentru perioadele de stagi de cotizare realizate anterior datei de 1 aprilie 2001, la determinarea punctajului lunar se utilizează salariile brute sau nete, după caz, astfel

cum sunt înregistrate în carnetul de muncă, precum și sporurile cu caracter permanent care, începând cu 1 aprilie 1992, au făcut parte din baza de calcul a pensiilor conform legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001.

EXEMPLUL nr. 1

O persoană angajată în baza unui contract de muncă a avut în luna iulie 1999 următoarele drepturi salariale:

- salariul tarifar de încadrare brut înregistrat în carnetul de muncă este de 3.500.000 de lei;
- indemnizația de conducere este de 1.400.000 de lei;
- spor de vechime în muncă 25%;
- spor pentru condiții deosebite de muncă 15%.

Venitul brut realizat în luna iulie 1999 este de **6.860.000 de lei**, calculat astfel:

- $3.500.000 \text{ lei} + 1.400.000 \text{ lei} = 4.900.000 \text{ lei}$ – salariu de bază;
- $4.900.000 \text{ lei} \times 25\% = 1.225.000 \text{ lei}$ – spor de vechime în muncă;
- $4.900.000 \text{ lei} \times 15\% = 735.000 \text{ lei}$ – spor pentru condiții deosebite de muncă;
- $4.900.000 \text{ lei} + 1.225.000 \text{ lei} + 735.000 \text{ lei} = 6.860.000 \text{ lei}$.

Câștigul salarial mediu brut comunicat de Institutul Național de Statistică pentru luna iulie 1999 este de 2.020.178 de lei.

Punctajul lunar pentru luna iulie 1999 se calculează după cum urmează:

$$6.860.000 \text{ lei} / 2.020.178 \text{ lei} = 3,395740 \text{ puncte} = \mathbf{3,39574 \text{ puncte}}.$$

Având în vedere că, pentru luna iulie 1999, persoana a contribuit la pensia suplimentară cu 5%, punctajul lunar obținut se majorează cu 17% astfel:

- $3,39574 \text{ puncte} \times 17\% = 0,577275 \text{ puncte} = 0,57728 \text{ puncte};$
- $3,39574 \text{ puncte} + 0,57728 \text{ puncte} = \mathbf{3,97302 \text{ puncte}}.$

EXEMPLUL nr. 2

O persoană angajată în baza unui contract de muncă în luna mai 1998 a lucrat în grupa a II-a de muncă și a realizat următoarele drepturi salariale:

- salariul tarifar de încadrare brut înregistrat în carnetul de muncă este de 980.000 de lei;
- spor de vechime în muncă 20%;
- spor pentru condiții grele de muncă 10%.

Venitul brut realizat în luna mai 1998 este de **1.274.000 de lei** calculat astfel:

- $980.000 \text{ lei} \times 20\% = 196.000 \text{ lei}$ – spor de vechime în muncă;
- $980.000 \text{ lei} \times 10\% = 98.000 \text{ lei}$ – spor pentru condiții grele de muncă;
- $980.000 \text{ lei} + 196.000 \text{ lei} + 98.000 \text{ lei} = 1.274.000 \text{ lei}$.

Câștigul salarial mediu brut comunicat de Institutul Național de Statistică pentru luna mai 1998 este de 1.263.956 de lei.

Punctajul lunar pentru luna mai 1998 se calculează după cum urmează:

$1.274.000 \text{ lei} / 1.263.956 \text{ lei} = 1,007946 \text{ puncte} = \mathbf{1,00795 \text{ puncte}}$.

Având în vedere că, pentru luna mai 1998, persoana a contribuit la pensia suplimentară cu 3%, punctajul lunar se majorează cu 13% astfel:

- $1,00795 \text{ puncte} \times 13\% = 0,131033 \text{ puncte} = \mathbf{0,13103 \text{ puncte}}$ aferente contribuției la pensia suplimentară.

Întrucât în luna mai 1998 a desfășurat activitate în grupa a II-a de muncă, punctajul lunar calculat se majorează conform art. 100 din lege cu 25% astfel:

- $1,00795 \text{ puncte} \times 25\% = 0,251987 \text{ puncte} = \mathbf{0,25199 \text{ puncte}}$ aferente majorării pentru grupa a II-a de muncă.

Punctajul lunar final pentru luna mai 1998 este de **1,39097 puncte**, calculat astfel:

- $1,00795 \text{ puncte} + 0,13103 \text{ puncte} + 0,25199 \text{ puncte} = \mathbf{1,39097 \text{ puncte}}$.

E. Pentru perioadele de stagiu de cotizare realizate anterior datei de **1 aprilie 2001**, în situația în care, pentru o anumită perioadă care constituie stagiu de cotizare, **în carnetul de muncă sau în alte acte doveditoare nu sunt înregistrate drepturile salariale**, la determinarea punctajelor lunare se utilizează **salariul minim pe țară** din perioadele respective. Salariile minime pe țară pentru fiecare an, până la intrarea în vigoare a legii, sunt prevăzute în anexa nr. 8 la lege.

Excepție fac perioadele anterioare datei de 1 ianuarie 1963, pentru care se acordă:

- a) un punct pentru fiecare lună de stagiu de cotizare realizat în perioadele anterioare datei de 1 septembrie 1947, indiferent de nivelul drepturilor salariale înregistrate în carnetul de muncă sau dovedite ori pentru care nu sunt înregistrate drepturile salariale în carnetul de muncă;
- b) un punct pentru fiecare lună de stagiu de cotizare realizat în perioadele cuprinse între 1 septembrie 1947 și 31 decembrie 1962 și pentru care nu sunt înregistrate drepturile salariale în carnetul de muncă și nici nu sunt dovedite;
- c) un punct pentru fiecare lună de stagiu de cotizare realizat în perioadele cuprinse între 1 septembrie 1947 și 31 decembrie 1962, în situația în care, prin valorificarea drepturilor salariale din actele doveditoare, rezultă, pentru fiecare lună de stagiu de cotizare, un număr de puncte mai mic decât cel prevăzut la lit. b).

Aceste prevederi se aplică pentru toate perioadele care constituie stagiu de cotizare în sistemul public, cu excepția perioadelor asimilate prevăzute de lege.

În situația în care pentru perioada ulterioară datei de 31 august 1947, în documentele doveditoare sunt înregistrate drepturi salariale nedenuminate, acestea vor fi denuminate în funcție de reformele monetare.

În conformitate cu art. 15 din Legea pentru reformă bănească, publicată în Buletinul Oficial nr. 7 din 26 ianuarie 1952, începând din 28 ianuarie 1952, salariile, pensiile, bursele, ajutorul familial de stat, precum și toate prețurile și

tarifele în vigoare până la acea dată se recalculează prin împărțirea sumelor respective la coeficientul 20.

Prin urmare, în situația în care în documentația de pensionare sunt înscrise salarii nominale obținute în perioada 1 septembrie 1947–1 februarie 1952, fără a fi echivalate cu cele de după reforma monetară din anul 1952, echivalența se determină prin împărțirea sumei nominale la 20, în ideea că reforma monetară în discuție a constat în denominalizarea monedei naționale de 20 de ori.

EXEMPLU

O persoană a desfășurat activitate în perioada 1 martie 1948–1 iunie 1948. Întrucât în carnetul de muncă nu sunt înregistrate salariile, persoana prezintă adeverință din care rezultă următoarele salarii:

- pentru luna martie 1948 – 6.700 de lei;
- pentru luna aprilie 1948 – 4.000 de lei;
- pentru luna mai 1948 – 4.500 de lei.

Având în vedere că salariile dovedite prin adeverință sunt nedenuminate, în vederea determinării punctajului lunar, acestea vor fi denuminate prin împărțirea la 20, astfel:

- pentru luna martie 1948: $6.700 \text{ lei} / 20 = 335 \text{ lei}$;
- pentru luna aprilie 1948: $4.000 \text{ lei} / 20 = 200 \text{ lei}$;
- pentru luna mai 1948: $4.500 \text{ lei} / 20 = 225 \text{ lei}$.

Calculul punctajului lunar se face după cum urmează:

- pentru luna martie 1948: $335 \text{ lei} / 293 \text{ lei} = 1,143344 \text{ puncte}$
- pentru luna aprilie 1948: $200 \text{ lei} / 293 \text{ lei} = 0,682593 \text{ puncte}$

Întrucât punctajul lunar rezultat prin utilizarea salariului denominat este mai mic decât un punct, conform legii se acordă un punct.

- pentru luna mai 1948: $225 \text{ lei} / 293 \text{ lei} = 0,767918 \text{ puncte} = 0,76792 \text{ puncte}$.

Întrucât punctajul lunar rezultat prin utilizarea salariului denominat este mai mic decât un punct, conform legii se acordă un punct.

PRECIZARE

Câștigul salarial mediu brut pe economie comunicat de Institutul Național de Statistică pentru anul 1948 este denominat.

4.1. Sporurile cu caracter permanent utilizate la determinarea punctajelor lunare pentru perioade de stagiul realizate înainte de 1 aprilie 2001

Sporurile cu caracter permanent care, conform legii, se utilizează la calculul punctajului lunar se dovedesc fie cu carnetul de muncă, fie prin adeverințe eliberate de angajator sau deținătorii legali de arhive.

Adeverințele prin care se dovedesc sporurile cu caracter permanent trebuie să conțină cel puțin următoarele elemente:

- denumirea angajatorului;
- datele de identificare a persoanei;
- perioada în care s-a desfășurat activitatea, cu indicarea datei de începere și de încetare a acesteia;
- funcția, meseria sau specialitatea exercitată;
- denumirea sporului, procentul sau suma acordată;
- perioada în care a primit sporul;
- temeiul legal în baza căruia s-a acordat sporul cu caracter permanent.

Adeverințele vor avea număr, dată de înregistrare, ștampila unității emitente, precum și semnătura conducătorului unității.

Sporurile cu caracter permanent care se utilizează la calculul punctajului lunar sunt prevăzute în anexa nr. 15 la Normele de aplicare¹⁶.

Dovedirea **sporului pentru munca prestată în timpul nopții** se face prin adeverință întocmită potrivit **modelului nr. 10**, care este conform cu anexa nr. 16 la Normele de aplicare.

¹⁶ Anexa nr. 15 la Normele de aplicare se găsește la p. 260.

MODELUL nr. 10

Denumirea persoanei juridice care eliberează actul

Adresa: localitatea, str. nr., județul

Telefon, fax

E-mail

Nr. din

ADEVERINȚĂ

Adeverim că domnul/doamna, având codul numeric personal,
născut/născută la data de, în localitatea, județul, fiul/fiica lui,
și al/a, a fost angajatul/angajata unității, în perioada, și a desfășurat
activitate organizată pe schimburi, beneficiind de spor pentru munca prestată în timpul nopții, după cum urmează:

Nr. crt.	Perioada în care a desfășurat activitatea organizată pe schimburi		Sporul acordat pentru munca prestată în timpul nopții, conform legii (%)	Procentul mediu al sporului pentru munca prestată în timpul nopții (col. 3 x 31,51 %)
	De la data	Până la data		
0	1	2	3	4*)

Temeiul legal în baza căruia a fost acordat acest spor este

Prezenta adeverință a fost eliberată la cererea sus-numitului/sus-numitei, pe baza datelor cuprinse în arhiva
aflată în păstrarea noastră, spre a-i servi la stabilirea/recalcularea pensiei.

Reprezentant legal:
Numele și prenumele

Funcția

Semnătura

Întocmit

.....

.....

.....

- 31,51% reprezintă ponderea medie a timpului de muncă prestat noaptea în totalul timpului de muncă dintr-o perioadă în care activitatea a fost organizată pe schimburi.
- În situația în care munca a fost prestată ocazional pe timp de noapte, în cadrul unor activități care nu erau organizate pe schimburi, adeverințele vor cuprinde sumele acordate, lună de lună, cu titlu de spor de noapte.
- În situația persoanelor care, prin natura sarcinilor de serviciu, au desfășurat activitate numai în timpul nopții, adeverințele vor cuprinde procentul în care, potrivit legii, sporul de noapte a fost acordat.

*) Se completează cu două zecimale.

Sporul de vechime care se utilizează la determinarea punctajelor lunare pentru perioadele anterioare datei de 1 aprilie 1992 este prevăzut la art. 165 alin. (3) din lege, respectiv:

- pentru perioada 1 martie 1970–1 septembrie 1983:
 - 3% pentru o vechime în muncă totală cuprinsă între 5 și 10 ani;
 - 5% pentru o vechime în muncă totală cuprinsă între 10 și 15 ani;
 - 7% pentru o vechime în muncă totală cuprinsă între 15 și 20 de ani;
 - 10% pentru o vechime în muncă totală de peste 20 de ani;
- pentru perioada 1 septembrie 1983–1 aprilie 1992:
 - 3% pentru o vechime în muncă totală cuprinsă între 3 și 5 ani;
 - 6% pentru o vechime în muncă totală cuprinsă între 5 și 10 ani;
 - 9% pentru o vechime în muncă totală cuprinsă între 10 și 15 ani;
 - 12% pentru o vechime în muncă totală cuprinsă între 15 și 20 de ani;
 - 15% pentru o vechime în muncă totală de peste 20 de ani.

Prin urmare, pentru aceste perioade, nu este necesară dovedirea sporului de vechime de către pensionar.

Pentru perioada 1 aprilie 1992–1 aprilie 2001, sporul de vechime utilizat la determinarea punctajelor lunare este cel înregistrat în carnetul de muncă sau dovedit prin adeverință eliberată în condițiile legii.

4.2. Determinarea punctajului lunar în cazul perioadelor asimilate

Pentru **perioadele asimilate**, prevăzute de lege, la calculul punctajului lunar:

- **în cazul pensiei de invaliditate** se utilizează salariul minim pe țară pentru perioada anterioară datei de

1 aprilie 2001, respectiv cuantumul pensiei de invaliditate pentru perioada ulterioară acestei date. Pentru perioada în care o persoană a beneficiat de pensie de invaliditate și a obținut concomitent și venituri pentru care se datorează contribuția de asigurări sociale (de exemplu, pensionarii de invaliditate gradul III care au lucrat pe baza unui contract individual de muncă cu timp parțial – ½ normă), la calculul punctajului lunar se iau în considerare atât veniturile realizate din salarii, cât și cele prevăzute de lege pentru perioada asimilată;

- **în cazul studiilor universitare sau pentru perioadele în care o persoană a fost militar în termen sau militar cu termen redus, elev al unei școli militare/școli de agenți de poliție sau student al unei instituții de învățământ din sistemul militar** se utilizează salariul minim pe țară pentru perioada anterioară datei de 1 aprilie 2001, respectiv 25% din salariul mediu brut lunar pe economie pentru perioada ulterioară acestei date;
- **în cazul perioadei în care o persoană a beneficiat de concediu pentru creșterea copilului până la 2 ani sau până la 3 ani în cazul copilului cu handicap se utilizează** cuantumul indemnizației de asigurări sociale pentru perioada 1 aprilie 2001–1 ianuarie 2006, respectiv 25% din salariul mediu brut lunar pe economie, după data de 1 ianuarie 2006;
- **în cazul perioadei în care o persoană a beneficiat de concediu pentru incapacitate temporară de muncă cauzată de accident de muncă sau boală profesională se utilizează** cuantumul indemnizației de asigurări sociale pentru perioada ulterioară datei de 1 aprilie 2001;
- **în cazul perioadei în care o persoană a beneficiat de indemnizație pentru incapacitate de muncă (concediu medical)** se utilizează cuantumul

indemnizației de asigurări sociale pentru perioada 1 aprilie 2001–1 ianuarie 2006.

Precizăm că, începând cu data de 1 ianuarie 2006, perioada de incapacitate temporară de muncă nu mai este perioadă asimilată stagiului de cotizare, întrucât pentru această perioadă se plătește contribuție de asigurări sociale.

4.3. Majorarea punctajului lunar pentru stagiile de cotizare în grupele I și a II-a de muncă, în condiții deosebite, speciale sau alte condiții de muncă

Conform art. 100 din lege, persoanele care au realizat **stagii de cotizare în grupele I și a II-a de muncă, în condiții deosebite, speciale sau alte condiții de muncă**, beneficiază de majorarea punctajelor lunare realizate în perioadele respective astfel:

- cu 25% pentru perioadele în care au desfășurat activități în locuri încadrate în grupa a II-a de muncă, potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, sau în locuri de muncă încadrate în condiții deosebite, potrivit legii;
- cu 50% pentru perioadele în care au desfășurat activități în locuri încadrate în grupa I de muncă, potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, sau în locuri de muncă încadrate în condiții speciale, potrivit legii;
- cu 50% pentru perioadele în care au desfășurat activități în locuri încadrate în alte condiții de muncă, potrivit legii.

De asemenea, conform art. 169 din lege, pensionarii sistemului public de pensii ale căror drepturi de pensie au fost stabilite potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, precum și persoanele ale căror drepturi de pensie s-au deschis în perioada 1 aprilie 2001–2 noiembrie 2008 inclusiv și care au desfășurat activități în locuri încadrate în grupa I și/sau grupa a II-a de muncă au beneficiat, începând cu data de 1 ianuarie 2011, de o creștere a punctajelor anuale realizate în aceste perioade, după cum urmează:

- cu 50% pentru perioadele în care au desfășurat activități în locuri încadrate în grupa I de muncă;
- cu 25% pentru perioadele în care au desfășurat activități în locuri încadrate în grupa a II-a de muncă.

Aceste prevederi nu s-au aplicat în situația în care, la recalcularea pensiilor în conformitate cu prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2005 privind recalcularea pensiilor din sistemul public, provenite din fostul sistem al asigurărilor sociale de stat, aprobată cu completări prin Legea nr. 78/2005, cu modificările și completările ulterioare, pentru determinarea punctajului mediu anual s-a utilizat vechimea în muncă necesară deschiderii dreptului la pensie prevăzută de acte normative cu caracter special sau când, în cazul persoanelor pensionate în perioada 1 aprilie 2001–2 noiembrie 2008 inclusiv, potrivit legii, la determinarea punctajului mediu anual **nu s-au utilizat stagiile complete de cotizare** prevăzute de legislația în vigoare în perioada respectivă.

Majorarea punctajelor anuale s-a aplicat prin acordarea diferenței dintre creșterea punctajului mediu anual rezultată și cea acordată conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 100/2008 pentru completarea Legii nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, aprobată prin Legea nr. 154/2009.

4.4. Majorarea punctajului lunar pentru contribuția la pensia suplimentară

Asigurații care au contribuit la Fondul pentru **pensia suplimentară** cu 2%, 3%, respectiv 5% beneficiază de o creștere a punctajelor lunare realizate astfel:

- 16% pentru perioada 1 ianuarie 1967–1 ianuarie 1973;
- 13% pentru perioada 1 ianuarie 1973–1 ianuarie 1978;
- 14% pentru perioada 1 ianuarie 1978–1 iulie 1986;
- 21% pentru perioada 1 iulie 1986–1 noiembrie 1990;
- 15% pentru perioada 1 noiembrie 1990–1 aprilie 1991;
- 14% pentru perioada 1 aprilie 1991–1 aprilie 1992;
- 13% pentru perioada 1 aprilie 1992–1 ianuarie 1999;

- 22% pentru perioada 1 ianuarie 1999–1 februarie 1999;
- 17% pentru perioada de după 1 februarie 1999.

Asigurații care au contribuit cu 4% la Fondul pentru pensia suplimentară beneficiază de o creștere a punctajului, prin aplicarea următoarelor procente la punctajele lunare realizate în aceste perioade, astfel:

- 26% pentru perioada 1 iulie 1977–1 ianuarie 1978;
- 28% pentru perioada 1 ianuarie 1978–1 iulie 1986.

MENȚIUNE

Contribuția la Fondul pentru pensia suplimentară era obligatorie și s-a plătit începând cu data de 1 ianuarie 1967 până la data de 31 martie 2001.

4.5. Determinarea punctajului lunar în cazul persoanelor care au realizat simultan stagii de cotizare în sisteme de asigurări sociale diferite

- Pentru persoanele care au realizat stagii de cotizare în alte sisteme de asigurări sociale, integrate în sistemul asigurărilor sociale de stat până la data intrării în vigoare a legii, la determinarea punctajului lunar se utilizează, după caz:
 - salariul minim pe țară, în situația în care aceste stagii nu se suprapun cu o perioadă de stagiu realizat în sectorul de stat;
 - salariul înregistrat în carnetul de muncă, inclusiv sporurile cu caracter permanent, în situația în care aceste stagii se suprapun cu o perioadă de stagiu realizat în sectorul de stat;
 - venitul asigurat stipulat în contractul de asigurare, pentru care s-a achitat contribuția de asigurări sociale, pentru perioada ulterioară integrării în sistemul asigurărilor sociale de stat.
- Pentru perioadele anterioare datei de 1 aprilie 2001, în care o persoană a fost asigurată simultan la sistemul de asigurări sociale și pensii pentru

agricultori, sistemul militar și la sistemul asigurărilor sociale de stat, la stabilirea punctajului lunar se cumulează veniturile asigurate din perioadele respective.

- Pentru perioadele ulterioare datei de 1 aprilie 2001, în care o persoană a fost asigurată simultan la sistemul public de pensii și la sistemul militar, la stabilirea punctajului lunar se iau în considerare veniturile asigurate cumulate din perioadele respective.

4.6. Determinarea punctajului lunar pentru situații specifice

- Pentru stagiul de cotizare realizat în fostele unități agricole cooperatiste, respectiv pentru fiecare an de timp util, precum și pentru fiecare an de contribuție realizat de țărani cu gospodărie individuală din zonele necooperativizate, punctajul anual acordat este de 0,57255 puncte.

Pentru perioadele de contribuție realizate conform Legii nr. 80/1992, la determinarea punctajului lunar se utilizează venitul asigurat la care s-a plătit contribuția de asigurări sociale.

- Pentru perioadele necontributive care, conform legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, au constituit vechime în muncă utilă la pensie (de exemplu perioada în care o persoană a beneficiat de indemnizație de șomaj anterior datei de 1 aprilie 2001, perioade recunoscute ca vechime în muncă în baza Decretului-lege nr. 51/1990 etc.), la determinarea punctajelor lunare se utilizează salariul minim pe țară din perioadele respective.
- Pentru perioadele recunoscute ca vechime în muncă potrivit Decretului-lege nr. 118/1990, republicat, la determinarea punctajului lunar se utilizează 1,5 salarii minime pe țară din perioadele respective, iar în situația în care persoana a realizat

în acest timp și stagiul de cotizare potrivit legii, la determinarea punctajului lunar se utilizează salariul brut sau net avut în perioadele respective, dacă acesta este mai mare decât 1,5 salarii minime pe țară.

➤ Pentru **stagiul potențial** acordat persoanelor în drept să obțină o pensie de invaliditate, punctajul lunar este de:

- 0,75 puncte pentru gradul I de invaliditate;
- 0,55 puncte pentru gradul II de invaliditate;
- 0,35 puncte pentru gradul III de invaliditate.

5

Reținerile obligatorii din drepturile de pensie – contribuția de asigurări sociale de sănătate și impozitul pe venituri

În conformitate cu prevederile art. 257 alin. (2) din Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, pensionarii ale căror venituri din pensie depășesc 740 de lei datorează contribuția lunară pentru asigurările sociale de sănătate.

Contribuția datorată de pensionarii ale căror venituri depășesc 740 de lei este de 5,5%, aplicată asupra acestora, și se virează odată cu plata drepturilor bănești asupra cărora se calculează, de către cei care efectuează plata acestor drepturi. Prin aplicarea acestei cote, nu poate rezulta o pensie netă mai mică de 740 de lei.

Potrivit prevederilor art. 70 din Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal, orice plătitor de venituri din pensie are obligația de a calcula lunar impozitul aferent acestui venit, de a-l reține și de a-l vira la bugetul de stat. Impozitul se calculează prin aplicarea cotei de impunere de 16% asupra venitului impozabil lunar din pensii.

În conformitate cu prevederile pct. 146 din titlul III al Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 571/2003 privind Codul fiscal aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 44/2004, „Începând cu 1 ianuarie 2008, impozitul lunar aferent venitului din pensii se calculează prin aplicarea cotei de impunere de 16% asupra venitului impozabil lunar din pensii determinat prin deducerea din venitul din pensii, în ordine, a următoarelor:

- a contribuțiilor obligatorii calculate, reținute și suportate de persoana fizică;
- a unei sume neimpozabile lunare de 1.000 lei.”

Astfel, în vederea calculării impozitului, în primul rând se determină baza de impozitare (venitul impozabil lunar din pensie), la care se aplică cota de impunere de 16%.

Prin urmare, atât calculul contribuției la bugetul asigurărilor sociale de sănătate, cât și calculul impozitului cuprind două faze:

- determinarea bazei de calcul;
- calculul propriu-zis al obligației.

EXEMPLU

Cuantumul pensiei: 1.510 lei.

Contribuția de asigurări sociale de sănătate:

$1.510 \text{ lei} \times 5,5\% = 83,05 \text{ lei}$, rotunjit la 83 de lei.

Determinarea bazei de calcul pentru impozit:

$1.510 \text{ lei} - 83 \text{ lei} - 1.000 \text{ lei} = 427 \text{ lei}$, sumă asupra căreia se aplică impozitul.

Impozitul:

$427 \text{ lei} \times 16\% = 68,32 \text{ lei}$, rotunjit la 68 lei.

Cuantumul net al pensiei:

$1.510 \text{ lei} - (83 + 68 \text{ lei}) = 1.510 \text{ lei} - 151 \text{ lei} = 1.359 \text{ lei}$.

De asemenea, precizăm că, potrivit prevederilor Legii nr. 22/2010, persoanele cu handicap grav sau accentuat sunt scutite de la plata impozitului pe venitul din pensii.

CAPITOLUL VI

Contestarea deciziei de pensie și a deciziei medicale asupra capacității de muncă

1

Contestarea deciziei de pensie

Deciziile de pensie emise de casele teritoriale de pensii și de casele de pensii sectoriale pot fi contestate, în termen de 30 de zile de la comunicare, la Comisia centrală de contestații, respectiv la comisiile de contestații care funcționează în cadrul MAPN, MAI și SRI. Comisia centrală de contestații funcționează în cadrul CNPP. Deciziile de pensie necontestate în termenul prevăzut de lege sunt definitive.

Procedura de examinare a deciziilor supuse contestării reprezintă o procedură administrativă prealabilă, obligatorie, fără caracter jurisdicțional.

Regulamentul privind organizarea, funcționarea și structura Comisiei centrale de contestații din cadrul CNPP și Regulamentul privind organizarea, funcționarea și structura comisiilor de contestații din cadrul MAPN, MAI și SRI au fost aprobate prin *Ordinul comun al MMFPS, MAPN, MAI și SRI* nr. 1.453/M.34/18.769/ 10.161/2011, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 318/09.05.2011.

Contestația împotriva deciziei de pensie emise conform legii se depune în termen de 30 de zile de la data comunicării la casa teritorială de pensii emitentă. Casa teritorială de pensii are obligația înaintării acesteia, în termen de cel mult 7 zile de la data înregistrării, la Comisia centrală de contestații din cadrul CNPP.

Comisia soluționează contestațiile pe baza documentelor existente în dosarul de pensie. Termenul de soluționare a contestației este de 45 de zile de la data înregistrării acesteia la casa teritorială de pensii emitentă. La soluționarea contestațiilor, comisia verifică sub toate aspectele deciziile de pensie emise de casele teritoriale de pensii, contestate de către titulari, și urmărește aplicarea unitară a dispozițiilor legale în vigoare, precum și stabilirea corectă a drepturilor de pensie.

În soluționarea contestațiilor depuse împotriva deciziilor de pensie, Comisia centrală de contestații adoptă hotărâri prin care se poate decide:

- admiterea totală sau parțială a contestației, având drept consecință obligatorie revizuirea în mod corespunzător a deciziei de pensie de către casa teritorială de pensii emitentă, potrivit legii;
- respingerea contestației.

Hotărârile comisiei se comunică persoanelor în cauză și caselor teritoriale de pensii interesate în termen de 5 zile de la data adoptării.

Hotărârile comisiei pot fi atacate, potrivit legii, la tribunalul în a cărui rază teritorială își are domiciliul reclamantul, în termen de 30 de zile de la data comunicării. Hotărârile comisiei care nu au fost atacate în termenul prevăzut mai sus sunt definitive.

Contestarea deciziei medicale asupra capacității de muncă

Decizia medicală asupra capacității de muncă poate fi contestată, în termen de 30 de zile de la comunicare, la comisiile medicale de contestații/comisiile centrale de expertiză medico-militară ale MAPN, MAI și SRI. Contestația se înregistrează la cabinetul de expertiză medicală a capacității de muncă ce a emis decizia care face obiectul contestației sau, după caz, la comisiile de expertiză medico-militară de pe lângă spitalele din sistemul de apărare, ordine publică și siguranță națională.

Contestația, împreună cu dosarul medical al titularului, se înaintează comisiei medicale de contestații competente, respectiv comisiilor centrale de expertiză medico-militară ale MAPN, MAI și SRI, în termen de 3 zile lucrătoare de la data înregistrării.

Pot face obiectul contestației orice elemente relevante pentru stabilirea dreptului la pensie de invaliditate, înscrise în decizia medicală asupra capacității de muncă.

Decizia emisă pentru rezolvarea contestației înlocuiește decizia inițială și produce efecte de la data acesteia.

Deciziile comisiilor medicale de contestații pot fi atacate la instanțele judecătorești competente în termen de 30 de zile de la comunicare. Deciziile medicale asupra capacității de muncă, necontestate în termen, rămân definitive.

CAPITOLUL VII

Indemnizația socială pentru pensionari

Sediul materiei pentru acordarea pensiei sociale minime garantate (devenită indemnizație socială pentru pensionari conform Legii nr. 118/2010) îl constituie Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 6/2009 privind instituirea pensiei sociale minime garantate, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 107 din 23 februarie 2009.

Indemnizația socială pentru pensionari nu este un drept de sine stătător, ci un accesoriu al dreptului la pensie din sistemul public, prin urmare, pentru pensionarii aflați în plată la data de 1 aprilie 2009 – data intrării în vigoare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 6/2009, aceasta s-a acordat în sistem centralizat, pe baza evidențelor existente la nivelul caselor teritoriale de pensii.

În situația înscrierilor noi la pensie, începând cu data de 1 aprilie 2009, suma reprezentând indemnizația socială pentru pensionari nu se evidențiază pe decizia de pensie, pe aceasta înscriindu-se numai nivelul drepturilor de pensie reieșite din calculul punctajului mediu anual. Diferența reprezentând indemnizația socială pentru pensionari este evidențiată distinct pe talonul de pensie.

Pentru anul 2009, nivelul indemnizației sociale pentru pensionari a fost de 300 de lei începând cu data de 1 aprilie 2009 și de 350 de lei de la 1 octombrie 2009. Începând cu anul 2010, nivelul indemnizației sociale pentru pensionari se stabilește anual prin legea bugetului de stat și poate fi doar majorat prin legile de rectificare a bugetului de stat, în raport cu evoluția indicatorilor macroeconomici și cu resursele financiare.

În anul 2011, nivelul indemnizației sociale pentru pensionari nu a fost majorat, rămânând la nivelul lunii octombrie 2009, respectiv de 350 de lei.

Beneficiază de indemnizația socială pensionarii sistemului public de pensii **cu domiciliul în România**, indiferent de data înscrierii la pensie și categoria de pensie, dacă nivelul cuantumului pensiei, cuvenit sau aflat în plată, se situează sub nivelul indemnizației sociale pentru pensionari.

Indemnizația socială se determină ca diferență între nivelul acesteia (în prezent 350 de lei) și nivelul cuantumului pensiei cuvenit sau aflat în plată.

EXEMPLU

- Pensie aflată în plată: 278 de lei.
 - Indemnizație socială pentru pensionari reglementată de lege: 350 de lei.
 - Diferență acordată pensionarului: 350 lei – 278 lei = 72 lei.
- Diferența prevăzută mai sus se suportă de la bugetul de stat, prin bugetul MMFPS.

Cel mai mare beneficiu este acordat de către legiuitor pensionarilor de urmaș, care primeau, până la apariția acestui act normativ, pensia în procente fixe din punctajul anual realizat de susținătorul decedat, fără a exista o pensie minimă. Astfel, în conformitate cu prevederile Ordonanței de urgență nr. 6/2009, în cazul pensionarilor care beneficiază de pensie de urmaș, indemnizația socială pentru pensionari (350 de lei la această dată) se acordă fiecărui urmaș în parte.

În situația persoanelor care beneficiază, prin cumul, atât de unu sau mai multe drepturi de pensie din sistemul public, cât și de pensie din sisteme neintegrate acestuia, precum și de drepturi stabilite și plătite de sistemul public de indemnizații în baza unor legi speciale, la acordarea indemnizației sociale pentru pensionari se are în vedere nivelul cuantumurilor însumate ale tuturor acestor venituri.

Indemnizația socială pentru pensionari se acordă numai în situația în care veniturile prevăzute mai sus, însumate, se situează sub nivelul prevăzut de lege (în prezent 350 de lei).

EXEMPLU

- Pensie de asigurări sociale aflată în plată: 278 de lei.
- Pensionarul în cauză beneficiază de ajutor lunar acordat soțului supraviețuitor conform prevederilor Legii nr. 578/2004 în cuantum de 113 lei lunar.
- Veniturile însumate: 278 lei + 113 lei = 391 lei.
- Întrucât veniturile însumate (391 de lei) depășesc indemnizația socială pentru pensionari reglementată de lege de 350 de lei, aceasta nu se acordă.

În practica caselor teritoriale de pensii și mai cu seamă în spețele prezentate în mass-media, pensionarii iau în calcul la stabilirea sumei de la care pleacă discuțiile numai pensia de asigurări sociale, fără să menționeze și celelalte venituri plătite prin intermediul caselor de pensii.

Prin urmare, la stabilirea veniturilor pentru primirea indemnizației sociale pentru pensionari se iau în calcul, prin însumare, următoarele venituri:

- pensiile primite din sistemul public de pensii;
- pensiile primite din fostul sistem de pensii ale agricultorilor;
- pensiile primite din alte sisteme de pensii, integrate sau neintegrate sistemului public (cum sunt sistemul de pensii al militarilor, sistemul de pensii al polițiștilor și sistemul de pensii al avocaților);
- drepturile sau indemnizațiile plătite în baza unor legi cu caracter special, cum ar fi Legea nr. 309/2002 (persoanele care au satisfăcut stagiul militar în detașamente de muncă), Legea nr. 189/2000 (persoanele persecutate în perioada celui de-al Doilea Război Mondial), Decretul-lege nr. 118/1990, republicat, (persoanele persecutate pe motive politice în perioada 1945–1989), Legea nr. 341/2004 (revoluționari), Legea nr. 578/2004 (ajutorul lunar pentru soțul supraviețuitor), Legea nr. 44/1994 (veterani și văduve de veterani de război), precum și alte acte cu caracter special.

Indemnizația pentru însoțitor, prevăzută de lege în cazul pensionarilor de invaliditate gradul I, nu se are în vedere la stabilirea plafonului pentru acordarea indemnizației sociale pentru pensionari.

ANEXE

Anexa nr. 5 la lege

Vârste standard de pensionare, stagii complete și stagii minime de cotizare
Femei

Luna și anul nașterii	Luna și anul pensionării	Vârsta asiguratului la ieșirea la pensie (ani/luni)	Stagiul complet de cotizare (ani/luni)	Stagiul minim de cotizare (ani/luni)
Aprilie 1944	Aprilie 2001	57/0	25/0	10/0
Mai 1944	Mai 2001	57/0	25/0	10/0
Iunie 1944	Iunie 2001	57/0	25/0	10/0
Iulie 1944	Iulie 2001	57/0	25/0	10/0
August 1944	August 2001	57/0	25/0	10/0
Septembrie 1944	Septembrie 2001	57/0	25/0	10/0
Octombrie 1944	Octombrie 2001	57/0	25/0	10/0
Noiembrie 1944	Noiembrie 2001	57/0	25/0	10/0
Decembrie 1944	Decembrie 2001	57/0	25/0	10/0
Ianuarie 1945	Ianuarie 2002	57/0	25/0	10/0
Februarie 1945	Februarie 2002	57/0	25/0	10/0
Martie 1945	Martie 2002	57/0	25/0	10/0
Aprilie 1945	Mai 2002	57/1	25/1	10/1
Mai 1945	Iunie 2002	57/1	25/1	10/1
Iunie 1945	Iulie 2002	57/1	25/1	10/1
Iulie 1945	August 2002	57/1	25/1	10/1
August 1945	Septembrie 2002	57/1	25/1	10/1
Septembrie 1945	Noiembrie 2002	57/2	25/2	10/2
Octombrie 1945	Decembrie 2002	57/2	25/2	10/2

Noiembrie 1945	Ianuarie 2003	57/2	25/2	10/2
Decembrie 1945	Februarie 2003	57/2	25/2	10/2
Ianuarie 1946	Martie 2003	57/2	25/2	10/2
Februarie 1946	Mai 2003	57/3	25/3	10/3
Martie 1946	Iunie 2003	57/3	25/3	10/3
Aprilie 1946	Iulie 2003	57/3	25/3	10/3
Mai 1946	August 2003	57/3	25/3	10/3
Iunie 1946	Septembrie 2003	57/3	25/3	10/3
Iulie 1946	Noiembrie 2003	57/4	25/4	10/4
August 1946	Decembrie 2003	57/4	25/4	10/4
Septembrie 1946	Ianuarie 2004	57/4	25/4	10/4
Octombrie 1946	Februarie 2004	57/4	25/4	10/4
Noiembrie 1946	Martie 2004	57/4	25/4	10/4
Decembrie 1946	Mai 2004	57/5	25/5	10/5
Ianuarie 1947	Iunie 2004	57/5	25/5	10/5
Februarie 1947	Iulie 2004	57/5	25/5	10/5
Martie 1947	August 2004	57/5	25/5	10/5
Aprilie 1947	Septembrie 2004	57/5	25/5	10/5
Mai 1947	Noiembrie 2004	57/6	25/6	10/6
Iunie 1947	Decembrie 2004	57/6	25/6	10/6
Iulie 1947	Ianuarie 2005	57/6	25/6	10/6
August 1947	Februarie 2005	57/6	25/6	10/6
Septembrie 1947	Martie 2005	57/6	25/6	10/6
Octombrie 1947	Mai 2005	57/7	25/7	10/7

Luna și anul nașterii	Luna și anul pensionării	Vârsta asiguratului la ieșirea la pensie (ani/luni)	Stagiul complet de cotizare (ani/luni)	Stagiul minim de cotizare (ani/luni)
Noiembrie 1947	Iunie 2005	57/7	25/7	10/7
Decembrie 1947	Iulie 2005	57/7	25/7	10/7
Ianuarie 1948	Septembrie 2005	57/8	25/8	10/8
Februarie 1948	Octombrie 2005	57/8	25/8	10/8
Martie 1948	Noiembrie 2005	57/8	25/8	10/8
Aprilie 1948	Ianuarie 2006	57/9	25/9	10/9
Mai 1948	Februarie 2006	57/9	25/9	10/9
Iunie 1948	Martie 2006	57/9	25/9	10/9
Iulie 1948	Mai 2006	57/10	25/10	10/10
August 1948	Iunie 2006	57/10	25/10	10/10
Septembrie 1948	Iulie 2006	57/10	25/10	10/10
Octombrie 1948	Septembrie 2006	57/11	25/11	10/11
Noiembrie 1948	Octombrie 2006	57/11	25/11	10/11
Decembrie 1948	Noiembrie 2006	57/11	25/11	10/11
Ianuarie 1949	Ianuarie 2007	58/0	26/0	11/0
Februarie 1949	Februarie 2007	58/0	26/0	11/0
Martie 1949	Martie 2007	58/0	26/0	11/0
Aprilie 1949	Mai 2007	58/1	26/2	11/2
Mai 1949	Iunie 2007	58/1	26/2	11/2
Iunie 1949	Iulie 2007	58/1	26/2	11/2
Iulie 1949	Septembrie 2007	58/2	26/4	11/4

August 1949	Octombrie 2007	58/2	26/4	11/4
Septembrie 1949	Noiembrie 2007	58/2	26/4	11/4
Octombrie 1949	Ianuarie 2008	58/3	26/6	11/6
Noiembrie 1949	Februarie 2008	58/3	26/6	11/6
Decembrie 1949	Martie 2008	58/3	26/6	11/6
Ianuarie 1950	Mai 2008	58/4	26/8	11/8
Februarie 1950	Iunie 2008	58/4	26/8	11/8
Martie 1950	Iulie 2008	58/4	26/8	11/8
Aprilie 1950	Septembrie 2008	58/5	26/10	11/10
Mai 1950	Octombrie 2008	58/5	26/10	11/10
Iunie 1950	Noiembrie 2008	58/5	26/10	11/10
Iulie 1950	Ianuarie 2009	58/6	27/0	12/0
August 1950	Februarie 2009	58/6	27/0	12/0
Septembrie 1950	Martie 2009	58/6	27/0	12/0
Octombrie 1950	Mai 2009	58/7	27/2	12/2
Noiembrie 1950	Iunie 2009	58/7	27/2	12/2
Decembrie 1950	Iulie 2009	58/7	27/2	12/2
Ianuarie 1951	Septembrie 2009	58/8	27/4	12/4
Februarie 1951	Octombrie 2009	58/8	27/4	12/4
Martie 1951	Noiembrie 2009	58/8	27/4	12/4
Aprilie 1951	Ianuarie 2010	58/9	27/6	12/6
Mai 1951	Februarie 2010	58/9	27/6	12/6
Iunie 1951	Martie 2010	58/9	27/6	12/6
Iulie 1951	Mai 2010	58/10	27/8	12/8
August 1951	Iunie 2010	58/10	27/8	12/8

Luna și anul nașterii	Luna și anul pensionării	Vârsta asiguratului la ieșirea la pensie (ani/luni)	Stagiul complet de cotizare (ani/luni)	Stagiul minim de cotizare (ani/luni)
Septembrie 1951	Iulie 2010	58/10	27/8	12/8
Octombrie 1951	Septembrie 2010	58/11	27/10	12/10
Noiembrie 1951	Octombrie 2010	58/11	27/10	12/10
Decembrie 1951	Noiembrie 2010	58/11	27/10	12/10
Ianuarie 1952	Ianuarie 2011	59/0	28/0	13/0
Februarie 1952	Februarie 2011	59/0	28/0	13/0
Martie 1952	Martie 2011	59/0	28/0	13/0
Aprilie 1952	Mai 2011	59/1	28/2	13/2
Mai 1952	Iunie 2011	59/1	28/2	13/2
Iunie 1952	Iulie 2011	59/1	28/2	13/2
Iulie 1952	Septembrie 2011	59/2	28/4	13/4
August 1952	Octombrie 2011	59/2	28/4	13/4
Septembrie 1952	Noiembrie 2011	59/2	28/4	13/4
Octombrie 1952	Ianuarie 2012	59/3	28/6	13/6
Noiembrie 1952	Februarie 2012	59/3	28/6	13/6
Decembrie 1952	Martie 2012	59/3	28/6	13/6
Ianuarie 1953	Mai 2012	59/4	28/8	13/8
Februarie 1953	Iunie 2012	59/4	28/8	13/8
Martie 1953	Iulie 2012	59/4	28/8	13/8
Aprilie 1953	Septembrie 2012	59/5	28/10	13/10
Mai 1953	Octombrie 2012	59/5	28/10	13/10
Iunie 1953	Noiembrie 2012	59/5	28/10	13/10

Iulie 1953	Ianuarie 2013	59/6	29/0	14/0
August 1953	Februarie 2013	59/6	29/0	14/0
Septembrie 1953	Martie 2013	59/6	29/0	14/0
Octombrie 1953	Mai 2013	59/7	29/2	14/2
Noiembrie 1953	Iunie 2013	59/7	29/2	14/2
Decembrie 1953	Iulie 2013	59/7	29/2	14/2
Ianuarie 1954	Septembrie 2013	59/8	29/4	14/4
Februarie 1954	Octombrie 2013	59/8	29/4	14/4
Martie 1954	Noiembrie 2013	59/8	29/4	14/4
Aprilie 1954	Ianuarie 2014	59/9	29/6	14/6
Mai 1954	Februarie 2014	59/9	29/6	14/6
Iunie 1954	Martie 2014	59/9	29/6	14/6
Iulie 1954	Mai 2014	59/10	29/8	14/8
August 1954	Iunie 2014	59/10	29/8	14/8
Septembrie 1954	Iulie 2014	59/10	29/8	14/8
Octombrie 1954	Septembrie 2014	59/11	29/10	14/10
Noiembrie 1954	Octombrie 2014	59/11	29/10	14/10
Decembrie 1954	Noiembrie 2014	59/11	29/10	14/10
Ianuarie 1955	Ianuarie 2015	60/0	30/0	15/0
Februarie 1955	Februarie 2015	60/0	30/0	15/0
Martie 1955	Martie 2015	60/0	30/0	15/0
Aprilie 1955	Mai 2015	60/1	30/1	15/0
Mai 1955	Iunie 2015	60/1	30/1	15/0
Iunie 1955	Iulie 2015	60/1	30/1	15/0

Luna și anul nașterii	Luna și anul pensionării	Vârsta asiguratului la ieșirea la pensie (ani/luni)	Stagiul complet de cotizare (ani/luni)	Stagiul minim de cotizare (ani/luni)
Iulie 1955	Septembrie 2015	60/2	30/2	15/0
August 1955	Octombrie 2015	60/2	30/2	15/0
Septembrie 1955	Noiembrie 2015	60/2	30/2	15/0
Octombrie 1955	Ianuarie 2016	60/3	30/3	15/0
Noiembrie 1955	Februarie 2016	60/3	30/3	15/0
Decembrie 1955	Martie 2016	60/3	30/3	15/0
Ianuarie 1956	Mai 2016	60/4	30/4	15/0
Februarie 1956	Iunie 2016	60/4	30/4	15/0
Martie 1956	Iulie 2016	60/4	30/4	15/0
Aprilie 1956	Septembrie 2016	60/5	30/5	15/0
Mai 1956	Octombrie 2016	60/5	30/5	15/0
Iunie 1956	Noiembrie 2016	60/5	30/5	15/0
Iulie 1956	Ianuarie 2017	60/6	30/6	15/0
August 1956	Februarie 2017	60/6	30/6	15/0
Septembrie 1956	Martie 2017	60/6	30/6	15/0
Octombrie 1956	Mai 2017	60/7	30/7	15/0
Noiembrie 1956	Iunie 2017	60/7	30/7	15/0
Decembrie 1956	Iulie 2017	60/7	30/7	15/0
Ianuarie 1957	Septembrie 2017	60/8	30/8	15/0
Februarie 1957	Octombrie 2017	60/8	30/8	15/0
Martie 1957	Noiembrie 2017	60/8	30/8	15/0
Aprilie 1957	Ianuarie 2018	60/9	30/9	15/0

Mai 1957	Februarie 2018	60/9	30/9	15/0
Iunie 1957	Martie 2018	60/9	30/9	15/0
Iulie 1957	Mai 2018	60/10	30/10	15/0
August 1957	Iunie 2018	60/10	30/10	15/0
Septembrie 1957	Iulie 2018	60/10	30/10	15/0
Octombrie 1957	Septembrie 2018	60/11	30/11	15/0
Noiembrie 1957	Octombrie 2018	60/11	30/11	15/0
Decembrie 1957	Noiembrie 2018	60/11	30/11	15/0
Ianuarie 1958	Ianuarie 2019	61/0	31/0	15/0
Februarie 1958	Februarie 2019	61/0	31/0	15/0
Martie 1958	Martie 2019	61/0	31/0	15/0
Aprilie 1958	Mai 2019	61/1	31/1	15/0
Mai 1958	Iunie 2019	61/1	31/1	15/0
Iunie 1958	Iulie 2019	61/1	31/1	15/0
Iulie 1958	Septembrie 2019	61/2	31/2	15/0
August 1958	Octombrie 2019	61/2	31/2	15/0
Septembrie 1958	Noiembrie 2019	61/2	31/2	15/0
Octombrie 1958	Ianuarie 2020	61/3	31/3	15/0
Noiembrie 1958	Februarie 2020	61/3	31/3	15/0
Decembrie 1958	Martie 2020	61/3	31/3	15/0
Ianuarie 1959	Mai 2020	61/4	31/4	15/0
Februarie 1959	Iunie 2020	61/4	31/4	15/0
Martie 1959	Iulie 2020	61/4	31/4	15/0
Aprilie 1959	Septembrie 2020	61/5	31/5	15/0

Luna și anul nașterii	Luna și anul pensionării	Vârsta asiguratului la ieșirea la pensie (ani/luni)	Stagiul complet de cotizare (ani/luni)	Stagiul minim de cotizare (ani/luni)
Mai 1959	Octombrie 2020	61/5	31/5	15/0
Iunie 1959	Noiembrie 2020	61/5	31/5	15/0
Iulie 1959	Ianuarie 2021	61/6	31/6	15/0
August 1959	Februarie 2021	61/6	31/6	15/0
Septembrie 1959	Martie 2021	61/6	31/6	15/0
Octombrie 1959	Mai 2021	61/7	31/7	15/0
Noiembrie 1959	Iunie 2021	61/7	31/7	15/0
Decembrie 1959	Iulie 2021	61/7	31/7	15/0
Ianuarie 1960	Septembrie 2021	61/8	31/8	15/0
Februarie 1960	Octombrie 2021	61/8	31/8	15/0
Martie 1960	Noiembrie 2021	61/8	31/8	15/0
Aprilie 1960	Ianuarie 2022	61/9	31/9	15/0
Mai 1960	Februarie 2022	61/9	31/9	15/0
Iunie 1960	Martie 2022	61/9	31/9	15/0
Iulie 1960	Mai 2022	61/10	31/10	15/0
August 1960	Iunie 2022	61/10	31/10	15/0
Septembrie 1960	Iulie 2022	61/10	31/10	15/0
Octombrie 1960	Septembrie 2022	61/11	31/11	15/0
Noiembrie 1960	Octombrie 2022	61/11	31/11	15/0
Decembrie 1960	Noiembrie 2022	61/11	31/11	15/0
Ianuarie 1961	Ianuarie 2023	62/0	32/0	15/0
Februarie 1961	Februarie 2023	62/0	32/0	15/0

Martie 1961	Martie 2023	62/0	32/1	15/0
Aprilie 1961	Aprilie 2023	62/0	32/1	15/0
Mai 1961	Mai 2023	62/0	32/2	15/0
Iunie 1961	Iulie 2023	62/1	32/2	15/0
Iulie 1961	August 2023	62/1	32/3	15/0
August 1961	Septembrie 2023	62/1	32/3	15/0
Septembrie 1961	Octombrie 2023	62/1	32/4	15/0
Octombrie 1961	Noiembrie 2023	62/1	32/4	15/0
Noiembrie 1961	Ianuarie 2024	62/2	32/5	15/0
Decembrie 1961	Februarie 2024	62/2	32/5	15/0
Ianuarie 1962	Martie 2024	62/2	32/6	15/0
Februarie 1962	Aprilie 2024	62/2	32/6	15/0
Martie 1962	Mai 2024	62/2	32/7	15/0
Aprilie 1962	Iulie 2024	62/3	32/7	15/0
Mai 1962	August 2024	62/3	32/8	15/0
Iunie 1962	Septembrie 2024	62/3	32/8	15/0
Iulie 1962	Octombrie 2024	62/3	32/9	15/0
August 1962	Noiembrie 2024	62/3	32/9	15/0
Septembrie 1962	Ianuarie 2025	62/4	32/10	15/0
Octombrie 1962	Februarie 2025	62/4	32/10	15/0
Noiembrie 1962	Martie 2025	62/4	32/11	15/0
Decembrie 1962	Aprilie 2025	62/4	32/11	15/0
Ianuarie 1963	Mai 2025	62/4	33/0	15/0
Februarie 1963	Iulie 2025	62/5	33/0	15/0

Luna și anul nașterii	Luna și anul pensionării	Vârsta asiguratului la ieșirea la pensie (ani/luni)	Stagiul complet de cotizare (ani/luni)	Stagiul minim de cotizare (ani/luni)
Martie 1963	August 2025	62/5	33/1	15/0
Aprilie 1963	Septembrie 2025	62/5	33/1	15/0
Mai 1963	Octombrie 2025	62/5	33/2	15/0
Iunie 1963	Noiembrie 2025	62/5	33/2	15/0
Iulie 1963	Ianuarie 2026	62/6	33/3	15/0
August 1963	Februarie 2026	62/6	33/3	15/0
Septembrie 1963	Martie 2026	62/6	33/4	15/0
Octombrie 1963	Aprilie 2026	62/6	33/4	15/0
Noiembrie 1963	Mai 2026	62/6	33/5	15/0
Decembrie 1963	Iulie 2026	62/7	33/5	15/0
Ianuarie 1964	August 2026	62/7	33/6	15/0
Februarie 1964	Septembrie 2026	62/7	33/6	15/0
Martie 1964	Octombrie 2026	62/7	33/7	15/0
Aprilie 1964	Noiembrie 2026	62/7	33/7	15/0
Mai 1964	Ianuarie 2027	62/8	33/8	15/0
Iunie 1964	Februarie 2027	62/8	33/8	15/0
Iulie 1964	Martie 2027	62/8	33/9	15/0
August 1964	Aprilie 2027	62/8	33/9	15/0
Septembrie 1964	Mai 2027	62/8	33/10	15/0
Octombrie 1964	Iulie 2027	62/9	33/10	15/0
Noiembrie 1964	August 2027	62/9	33/11	15/0
Decembrie 1964	Septembrie 2027	62/9	33/11	15/0

Ianuarie 1965	Octombrie 2027	62/9	34/0	15/0
Februarie 1965	Noiembrie 2027	62/9	34/0	15/0
Martie 1965	Ianuarie 2028	62/10	34/1	15/0
Aprilie 1965	Februarie 2028	62/10	34/1	15/0
Mai 1965	Martie 2028	62/10	34/2	15/0
Iunie 1965	Aprilie 2028	62/10	34/2	15/0
Iulie 1965	Mai 2028	62/10	34/3	15/0
August 1965	Iunie 2028	62/10	34/3	15/0
Septembrie 1965	Iulie 2028	62/10	34/4	15/0
Octombrie 1965	August 2028	62/10	34/4	15/0
Noiembrie 1965	Septembrie 2028	62/10	34/5	15/0
Decembrie 1965	Octombrie 2028	62/10	34/5	15/0
Ianuarie 1966	Noiembrie 2028	62/10	34/6	15/0
Februarie 1966	Ianuarie 2029	62/11	34/6	15/0
Martie 1966	Februarie 2029	62/11	34/7	15/0
Aprilie 1966	Martie 2029	62/11	34/7	15/0
Mai 1966	Aprilie 2029	62/11	34/8	15/0
Iunie 1966	Mai 2029	62/11	34/8	15/0
Iulie 1966	Iunie 2029	62/11	34/9	15/0
August 1966	Iulie 2029	62/11	34/9	15/0
Septembrie 1966	August 2029	62/11	34/10	15/0
Octombrie 1966	Septembrie 2029	62/11	34/10	15/0
Noiembrie 1966	Octombrie 2029	62/11	34/11	15/0
Decembrie 1966	Noiembrie 2029	62/11	34/11	15/0
Ianuarie 1967	Ianuarie 2030	63/0	35/0	15/0

Bărbați

Luna și anul nașterii	Luna și anul pensionării	Vârsta asiguratului la ieșirea la pensie (ani/luni)	Stagiul complet de cotizare (ani/luni)	Stagiul minim de cotizare (ani/luni)
Ianuarie 1939	Ianuarie 2001	62/0	30/0	10/0
Februarie 1939	Februarie 2001	62/0	30/0	10/0
Martie 1939	Martie 2001	62/0	30/0	10/0
Aprilie 1939	Aprilie 2001	62/0	30/0	10/0
Mai 1939	Mai 2001	62/0	30/0	10/0
Iunie 1939	Iunie 2001	62/0	30/0	10/0
Iulie 1939	Iulie 2001	62/0	30/0	10/0
August 1939	August 2001	62/0	30/0	10/0
Septembrie 1939	Septembrie 2001	62/0	30/0	10/0
Octombrie 1939	Octombrie 2001	62/0	30/0	10/0
Noiembrie 1939	Noiembrie 2001	62/0	30/0	10/0
Decembrie 1939	Decembrie 2001	62/0	30/0	10/0
Ianuarie 1940	Ianuarie 2002	62/0	30/0	10/0
Februarie 1940	Februarie 2002	62/0	30/0	10/0
Martie 1940	Martie 2002	62/0	30/0	10/0
Aprilie 1940	Mai 2002	62/1	30/1	10/1
Mai 1940	Iunie 2002	62/1	30/1	10/1
Iunie 1940	Iulie 2002	62/1	30/1	10/1
Iulie 1940	August 2002	62/1	30/1	10/1
August 1940	Septembrie 2002	62/1	30/1	10/1
Septembrie 1940	Noiembrie 2002	62/2	30/2	10/2

Octombrie 1940	Decembrie 2002	62/2	30/2	10/2
Noiembrie 1940	Ianuarie 2003	62/2	30/2	10/2
Decembrie 1940	Februarie 2003	62/2	30/2	10/2
Ianuarie 1941	Martie 2003	62/2	30/2	10/2
Februarie 1941	Mai 2003	62/3	30/3	10/3
Martie 1941	Iunie 2003	62/3	30/3	10/3
Aprilie 1941	Iulie 2003	62/3	30/3	10/3
Mai 1941	August 2003	62/3	30/3	10/3
Iunie 1941	Septembrie 2003	62/3	30/3	10/3
Iulie 1941	Noiembrie 2003	62/4	30/4	10/4
August 1941	Decembrie 2003	62/4	30/4	10/4
Septembrie 1941	Ianuarie 2004	62/4	30/4	10/4
Octombrie 1941	Februarie 2004	62/4	30/4	10/4
Noiembrie 1941	Martie 2004	62/4	30/4	10/4
Decembrie 1941	Mai 2004	62/5	30/5	10/5
Ianuarie 1942	Iunie 2004	62/5	30/5	10/5
Februarie 1942	Iulie 2004	62/5	30/5	10/5
Martie 1942	August 2004	62/5	30/5	10/5
Aprilie 1942	Septembrie 2004	62/5	30/5	10/5
Mai 1942	Noiembrie 2004	62/6	30/6	10/6
Iunie 1942	Decembrie 2004	62/6	30/6	10/6
Iulie 1942	Ianuarie 2005	62/6	30/6	10/6
August 1942	Februarie 2005	62/6	30/6	10/6
Septembrie 1942	Martie 2005	62/6	30/6	10/6

Luna și anul nașterii	Luna și anul pensionării	Vârsta asiguratului la ieșirea la pensie (ani/luni)	Stagiul complet de cotizare (ani/luni)	Stagiul minim de cotizare (ani/luni)
Octombrie 1942	Mai 2005	62/7	30/7	10/7
Noiembrie 1942	Iunie 2005	62/7	30/7	10/7
Decembrie 1942	Iulie 2005	62/7	30/7	10/7
Ianuarie 1943	Septembrie 2005	62/8	30/8	10/8
Februarie 1943	Octombrie 2005	62/8	30/8	10/8
Martie 1943	Noiembrie 2005	62/8	30/8	10/8
Aprilie 1943	Ianuarie 2006	62/9	30/9	10/9
Mai 1943	Februarie 2006	62/9	30/9	10/9
Iunie 1943	Martie 2006	62/9	30/9	10/9
Iulie 1943	Mai 2006	62/10	30/10	10/10
August 1943	Iunie 2006	62/10	30/10	10/10
Septembrie 1943	Iulie 2006	62/10	30/10	10/10
Octombrie 1943	Septembrie 2006	62/11	30/11	10/11
Noiembrie 1943	Octombrie 2006	62/11	30/11	10/11
Decembrie 1943	Noiembrie 2006	62/11	30/11	10/11
Ianuarie 1944	Ianuarie 2007	63/0	31/0	11/0
Februarie 1944	Februarie 2007	63/0	31/0	11/0
Martie 1944	Martie 2007	63/0	31/0	11/0
Aprilie 1944	Mai 2007	63/1	31/2	11/2
Mai 1944	Iunie 2007	63/1	31/2	11/2
Iunie 1944	Iulie 2007	63/1	31/2	11/2
Iulie 1944	Septembrie 2007	63/2	31/4	11/4

August 1944	Octombrie 2007	63/2	31/4	11/4
Septembrie 1944	Noiembrie 2007	63/2	31/4	11/4
Octombrie 1944	Ianuarie 2008	63/3	31/6	11/6
Noiembrie 1944	Februarie 2008	63/3	31/6	11/6
Decembrie 1944	Martie 2008	63/3	31/6	11/6
Ianuarie 1945	Mai 2008	63/4	31/8	11/8
Februarie 1945	Iunie 2008	63/4	31/8	11/8
Martie 1945	Iulie 2008	63/4	31/8	11/8
Aprilie 1945	Septembrie 2008	63/5	31/10	11/10
Mai 1945	Octombrie 2008	63/5	31/10	11/10
Iunie 1945	Noiembrie 2008	63/5	31/10	11/10
Iulie 1945	Ianuarie 2009	63/6	32/0	12/0
August 1945	Februarie 2009	63/6	32/0	12/0
Septembrie 1945	Martie 2009	63/6	32/0	12/0
Octombrie 1945	Mai 2009	63/7	32/2	12/2
Noiembrie 1945	Iunie 2009	63/7	32/2	12/2
Decembrie 1945	Iulie 2009	63/7	32/2	12/2
Ianuarie 1946	Septembrie 2009	63/8	32/4	12/4
Februarie 1946	Octombrie 2009	63/8	32/4	12/4
Martie 1946	Noiembrie 2009	63/8	32/4	12/4
Aprilie 1946	Ianuarie 2010	63/9	32/6	12/6
Mai 1946	Februarie 2010	63/9	32/6	12/6
Iunie 1946	Martie 2010	63/9	32/6	12/6
Iulie 1946	Mai 2010	63/10	32/8	12/8

Luna și anul nașterii	Luna și anul pensionării	Vârsta asiguratului la ieșirea la pensie (ani/luni)	Stagiul complet de cotizare (ani/luni)	Stagiul minim de cotizare (ani/luni)
August 1946	Iunie 2010	63/10	32/8	12/8
Septembrie 1946	Iulie 2010	63/10	32/8	12/8
Octombrie 1946	Septembrie 2010	63/11	32/10	12/10
Noiembrie 1946	Octombrie 2010	63/11	32/10	12/10
Decembrie 1946	Noiembrie 2010	63/11	32/10	12/10
Ianuarie 1947	Ianuarie 2011	64/0	33/0	13/0
Februarie 1947	Februarie 2011	64/0	33/0	13/0
Martie 1947	Martie 2011	64/0	33/0	13/0
Aprilie 1947	Mai 2011	64/1	33/2	13/2
Mai 1947	Iunie 2011	64/1	33/2	13/2
Iunie 1947	Iulie 2011	64/1	33/2	13/2
Iulie 1947	Septembrie 2011	64/2	33/4	13/4
August 1947	Octombrie 2011	64/2	33/4	13/4
Septembrie 1947	Noiembrie 2011	64/2	33/4	13/4
Octombrie 1947	Ianuarie 2012	64/3	33/6	13/6
Noiembrie 1947	Februarie 2012	64/3	33/6	13/6
Decembrie 1947	Martie 2012	64/3	33/6	13/6
Ianuarie 1948	Mai 2012	64/4	33/8	13/8
Februarie 1948	Iunie 2012	64/4	33/8	13/8
Martie 1948	Iulie 2012	64/4	33/8	13/8
Aprilie 1948	Septembrie 2012	64/5	33/10	13/10

Mai 1948	Octombrie 2012	64/5	33/10	13/10
Iunie 1948	Noiembrie 2012	64/5	33/10	13/10
Iulie 1948	Ianuarie 2013	64/6	34/0	14/0
August 1948	Februarie 2013	64/6	34/0	14/0
Septembrie 1948	Martie 2013	64/6	34/0	14/0
Octombrie 1948	Mai 2013	64/7	34/2	14/2
Noiembrie 1948	Iunie 2013	64/7	34/2	14/2
Decembrie 1948	Iulie 2013	64/7	34/2	14/2
Ianuarie 1949	Septembrie 2013	64/8	34/4	14/4
Februarie 1949	Octombrie 2013	64/8	34/4	14/4
Martie 1949	Noiembrie 2013	64/8	34/4	14/4
Aprilie 1949	Ianuarie 2014	64/9	34/6	14/6
Mai 1949	Februarie 2014	64/9	34/6	14/6
Iunie 1949	Martie 2014	64/9	34/6	14/6
Iulie 1949	Mai 2014	64/10	34/8	14/8
August 1949	Iunie 2014	64/10	34/8	14/8
Septembrie 1949	Iulie 2014	64/10	34/8	14/8
Octombrie 1949	Septembrie 2014	64/11	34/10	14/10
Noiembrie 1949	Octombrie 2014	64/11	34/10	14/10
Decembrie 1949	Noiembrie 2014	64/11	34/10	14/10
Ianuarie 1950	Ianuarie 2015	65/0	35/0	15/0
Februarie 1950	Februarie 2015	65/0	35/0	15/0
Martie 1950	Martie 2015	65/0	35/0	15/0

Anexa nr. 6 la lege

Vârste standard de pensionare, stagii complete și stagii minime de cotizare în specialitate, pentru cadrele militare în activitate, soldații și gradații voluntari, polițiștii și funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale
Bărbați – Femei

Luna și anul nașterii	Luna și anul pensionării	Vârsta asiguratului la ieșirea la pensie (ani/luni)	Stagiul complet de cotizare (ani/luni)	Stagiul minim de cotizare (ani/luni)
Până în ianuarie 1956 inclusiv	Ianuarie 2011	55/0	20/0	15/0
Februarie 1956	Februarie 2011	55/0	20/1	15/0
Martie 1956	Martie 2011	55/0	20/2	15/0
Aprilie 1956	Mai 2011	55/1	20/3	15/1
Mai 1956	Iunie 2011	55/1	20/3	15/1
Iunie 1956	Iulie 2011	55/1	20/4	15/1
Iulie 1956	Septembrie 2011	55/2	20/4	15/2
August 1956	Octombrie 2011	55/2	20/5	15/2
Septembrie 1956	Noiembrie 2011	55/2	20/5	15/2
Octombrie 1956	Ianuarie 2012	55/3	20/6	15/3
Noiembrie 1956	Februarie 2012	55/3	20/7	15/3
Decembrie 1956	Martie 2012	55/3	20/8	15/3
Ianuarie 1957	Mai 2012	55/4	20/9	15/4
Februarie 1957	Iunie 2012	55/4	20/9	15/4
Martie 1957	Iulie 2012	55/4	20/10	15/4
Aprilie 1957	Septembrie 2012	55/5	20/10	15/5

Mai 1957	Octombrie 2012	55/5	20/11	15/5
Iunie 1957	Noiembrie 2012	55/5	20/11	15/5
Iulie 1957	Ianuarie 2013	55/6	21/0	15/6
August 1957	Februarie 2013	55/6	21/1	15/6
Septembrie 1957	Martie 2013	55/6	21/2	15/6
Octombrie 1957	Mai 2013	55/7	21/3	15/7
Noiembrie 1957	Iunie 2013	55/7	21/3	15/7
Decembrie 1957	Iulie 2013	55/7	21/4	15/7
Ianuarie 1958	Septembrie 2013	55/8	21/4	15/8
Februarie 1958	Octombrie 2013	55/8	21/5	15/8
Martie 1958	Noiembrie 2013	55/8	21/5	15/8
Aprilie 1958	Ianuarie 2014	55/9	21/6	15/9
Mai 1958	Februarie 2014	55/9	21/7	15/9
Iunie 1958	Martie 2014	55/9	21/8	15/9
Iulie 1958	Mai 2014	55/10	21/9	15/10
August 1958	Iunie 2014	55/10	21/9	15/10
Septembrie 1958	Iulie 2014	55/10	21/10	15/10
Octombrie 1958	Septembrie 2014	55/11	21/10	15/11
Noiembrie 1958	Octombrie 2014	55/11	21/11	15/11
Decembrie 1958	Noiembrie 2014	55/11	21/11	15/11
Ianuarie 1959	Ianuarie 2015	56/0	22/0	16/0
Februarie 1959	Februarie 2015	56/0	22/1	16/0
Martie 1959	Martie 2015	56/0	22/2	16/0

Luna și anul nașterii	Luna și anul pensionării	Vârsta asiguratului la ieșirea la pensie (ani/luni)	Stagiul complet de cotizare (ani/luni)	Stagiul minim de cotizare (ani/luni)
Aprilie 1959	Mai 2015	56/1	22/3	16/1
Mai 1959	Iunie 2015	56/1	22/3	16/1
Iunie 1959	Iulie 2015	56/1	22/4	16/1
Iulie 1959	Septembrie 2015	56/2	22/4	16/2
August 1959	Octombrie 2015	56/2	22/5	16/2
Septembrie 1959	Noiembrie 2015	56/2	22/5	16/2
Octombrie 1959	Ianuarie 2016	56/3	22/6	16/3
Noiembrie 1959	Februarie 2016	56/3	22/7	16/3
Decembrie 1959	Martie 2016	56/3	22/8	16/3
Ianuarie 1960	Mai 2016	56/4	22/9	16/4
Februarie 1960	Iunie 2016	56/4	22/9	16/4
Martie 1960	Iulie 2016	56/4	22/10	16/4
Aprilie 1960	Septembrie 2016	56/5	22/10	16/5
Mai 1960	Octombrie 2016	56/5	22/11	16/5
Iunie 1960	Noiembrie 2016	56/5	22/11	16/5
Iulie 1960	Ianuarie 2017	56/6	23/0	16/6
August 1960	Februarie 2017	56/6	23/1	16/6
Septembrie 1960	Martie 2017	56/6	23/2	16/6
Octombrie 1960	Mai 2017	56/7	23/3	16/7
Noiembrie 1960	Iunie 2017	56/7	23/3	16/7
Decembrie 1960	Iulie 2017	56/7	23/4	16/7

Ianuarie 1961	Septembrie 2017	56/8	23/4	16/8
Februarie 1961	Octombrie 2017	56/8	23/5	16/8
Martie 1961	Noiembrie 2017	56/8	23/5	16/8
Aprilie 1961	Ianuarie 2018	56/9	23/6	16/9
Mai 1961	Februarie 2018	56/9	23/7	16/9
Iunie 1961	Martie 2018	56/9	23/8	16/9
Iulie 1961	Mai 2018	56/10	23/9	16/10
August 1961	Iunie 2018	56/10	23/9	16/10
Septembrie 1961	Iulie 2018	56/10	23/10	16/10
Octombrie 1961	Septembrie 2018	56/11	23/10	16/11
Noiembrie 1961	Octombrie 2018	56/11	23/11	16/11
Decembrie 1961	Noiembrie 2018	56/11	23/11	16/11
Ianuarie 1962	Ianuarie 2019	57/0	24/0	17/0
Februarie 1962	Februarie 2019	57/0	24/1	17/0
Martie 1962	Martie 2019	57/0	24/2	17/0
Aprilie 1962	Mai 2019	57/1	24/3	17/1
Mai 1962	Iunie 2019	57/1	24/3	17/1
Iunie 1962	Iulie 2019	57/1	24/4	17/1
Iulie 1962	Septembrie 2019	57/2	24/4	17/2
August 1962	Octombrie 2019	57/2	24/5	17/2
Septembrie 1962	Noiembrie 2019	57/2	24/5	17/2
Octombrie 1962	Ianuarie 2020	57/3	24/6	17/3
Noiembrie 1962	Februarie 2020	57/3	24/7	17/3

Luna și anul nașterii	Luna și anul pensionării	Vârsta asiguratului la ieșirea la pensie (ani/luni)	Stagiul complet de cotizare (ani/luni)	Stagiul minim de cotizare (ani/luni)
Decembrie 1962	Martie 2020	57/3	24/8	17/3
Ianuarie 1963	Mai 2020	57/4	24/9	17/4
Februarie 1963	Iunie 2020	57/4	24/9	17/4
Martie 1963	Iulie 2020	57/4	24/10	17/4
Aprilie 1963	Septembrie 2020	57/5	24/10	17/5
Mai 1963	Octombrie 2020	57/5	24/11	17/5
Iunie 1963	Noiembrie 2020	57/5	24/11	17/5
Iulie 1963	Ianuarie 2021	57/6	25/0	17/6
August 1963	Februarie 2021	57/6	25/1	17/6
Septembrie 1963	Martie 2021	57/6	25/2	17/6
Octombrie 1963	Mai 2021	57/7	25/3	17/7
Noiembrie 1963	Iunie 2021	57/7	25/3	17/7
Decembrie 1963	Iulie 2021	57/7	25/4	17/7
Ianuarie 1964	Septembrie 2021	57/8	25/4	17/8
Februarie 1964	Octombrie 2021	57/8	25/5	17/8
Martie 1964	Noiembrie 2021	57/8	25/5	17/8
Aprilie 1964	Ianuarie 2022	57/9	25/6	17/9
Mai 1964	Februarie 2022	57/9	25/7	17/9
Iunie 1964	Martie 2022	57/9	25/8	17/9
Iulie 1964	Mai 2022	57/10	25/9	17/10
August 1964	Iunie 2022	57/10	25/9	17/10

Septembrie 1964	Iulie 2022	57/10	25/10	17/10
Octombrie 1964	Septembrie 2022	57/11	25/10	17/11
Noiembrie 1964	Octombrie 2022	57/11	25/11	17/11
Decembrie 1964	Noiembrie 2022	57/11	25/11	17/11
Ianuarie 1965	Ianuarie 2023	58/0	26/0	18/0
Februarie 1965	Februarie 2023	58/0	26/1	18/0
Martie 1965	Martie 2023	58/0	26/2	18/0
Aprilie 1965	Mai 2023	58/1	26/3	18/1
Mai 1965	Iunie 2023	58/1	26/3	18/1
Iunie 1965	Iulie 2023	58/1	26/4	18/1
Iulie 1965	Septembrie 2023	58/2	26/4	18/2
August 1965	Octombrie 2023	58/2	26/5	18/2
Septembrie 1965	Noiembrie 2023	58/2	26/5	18/2
Octombrie 1965	Ianuarie 2024	58/3	26/6	18/3
Noiembrie 1965	Februarie 2024	58/3	26/7	18/3
Decembrie 1965	Martie 2024	58/3	26/8	18/3
Ianuarie 1966	Mai 2024	58/4	26/9	18/4
Februarie 1966	Iunie 2024	58/4	26/9	18/4
Martie 1966	Iulie 2024	58/4	26/10	18/4
Aprilie 1966	Septembrie 2024	58/5	26/10	18/5
Mai 1966	Octombrie 2024	58/5	26/11	18/5
Iunie 1966	Noiembrie 2024	58/5	26/11	18/5
Iulie 1966	Ianuarie 2025	58/6	27/0	18/6

Luna și anul nașterii	Luna și anul pensionării	Vârsta asiguratului la ieșirea la pensie (ani/luni)	Stagiul complet de cotizare (ani/luni)	Stagiul minim de cotizare (ani/luni)
August 1966	Februarie 2025	58/6	27/1	18/6
Septembrie 1966	Martie 2025	58/6	27/2	18/6
Octombrie 1966	Mai 2025	58/7	27/3	18/7
Noiembrie 1966	Iunie 2025	58/7	27/3	18/7
Decembrie 1966	Iulie 2025	58/7	27/4	18/7
Ianuarie 1967	Septembrie 2025	58/8	27/4	18/8
Februarie 1967	Octombrie 2025	58/8	27/5	18/8
Martie 1967	Noiembrie 2025	58/8	27/5	18/8
Aprilie 1967	Ianuarie 2026	58/9	27/6	18/9
Mai 1967	Februarie 2026	58/9	27/7	18/9
Iunie 1967	Martie 2026	58/9	27/8	18/9
Iulie 1967	Mai 2026	58/10	27/9	18/10
August 1967	Iunie 2026	58/10	27/9	18/10
Septembrie 1967	Iulie 2026	58/10	27/10	18/10
Octombrie 1967	Septembrie 2026	58/11	27/10	18/11
Noiembrie 1967	Octombrie 2026	58/11	27/11	18/11
Decembrie 1967	Noiembrie 2026	58/11	27/11	18/11
Ianuarie 1968	Ianuarie 2027	59/0	28/0	19/0
Februarie 1968	Februarie 2027	59/0	28/1	19/0
Martie 1968	Aprilie 2027	59/1	28/2	19/1

Aprilie 1968	Mai 2027	59/1	28/3	19/1
Mai 1968	Iulie 2027	59/2	28/4	19/2
Iunie 1968	August 2027	59/2	28/5	19/2
Iulie 1968	Octombrie 2027	59/3	28/6	19/3
August 1968	Noiembrie 2027	59/3	28/7	19/3
Septembrie 1968	Ianuarie 2028	59/4	28/8	19/4
Octombrie 1968	Februarie 2028	59/4	28/9	19/4
Noiembrie 1968	Aprilie 2028	59/5	28/10	19/5
Decembrie 1968	Mai 2028	59/5	28/11	19/5
Ianuarie 1969	Iulie 2028	59/6	29/0	19/6
Februarie 1969	August 2028	59/6	29/1	19/6
Martie 1969	Octombrie 2028	59/7	29/2	19/7
Aprilie 1969	Noiembrie 2028	59/7	29/3	19/7
Mai 1969	Ianuarie 2029	59/8	29/4	19/8
Iunie 1969	Februarie 2029	59/8	29/5	19/8
Iulie 1969	Aprilie 2029	59/9	29/6	19/9
August 1969	Mai 2029	59/9	29/7	19/9
Septembrie 1969	Iulie 2029	59/10	29/8	19/10
Octombrie 1969	August 2029	59/10	29/9	19/10
Noiembrie 1969	Octombrie 2029	59/11	29/10	19/11
Decembrie 1969	Noiembrie 2029	59/11	29/11	19/11
Ianuarie 1970	Ianuarie 2030	60/0	30/0	20/0

**SPORURILE, INDEMNIZAȚIILE ȘI MAJORĂRILE
DE RETRIBUȚII TARIFARE**
**care, potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001,
au făcut parte din baza de calcul a pensiilor și care se utilizează
la determinarea punctajului mediu anual**

I. Sporul de vechime în muncă:

1. Pentru perioada anterioară datei de 1 aprilie 1992, sporul de vechime în muncă se calculează automat, potrivit prevederilor art. 165 alin. (3) din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare, și, în consecință, nu este necesară dovedirea acestuia prin adevărîțe.
2. Pentru perioada de după 1 aprilie 1992, sporul de vechime utilizat este cel înregistrat în carnetul de muncă sau dovedit cu adevărîțe.

II. Sporuri, indemnizații și majorări ale retribuiției tarifare prevăzute în Legea retribuirii după cantitatea și calitatea muncii nr. 57/1974, republicată*) în Buletinul Oficial, Partea I, nr. 59–60 din 23 iulie 1980:

1. sporul pentru munca în condiții deosebite, acordat conform art. 68 alin. (1), stabilit anual prin Planul național unic de dezvoltare economico-socială;
2. majorarea retribuiției tarifare cu până la 10% pentru condiții grele de muncă, conform prevederilor art. 68 alin. (2), stabilită anual prin Planul național unic de dezvoltare economico-socială;
3. sporul de șantier acordat personalului nelocalnic, conform prevederilor art. 69, stabilit anual prin Planul național unic de dezvoltare economico-socială;
4. indemnizația de până la 10% acordată șefului de echipă sau de brigadă care conduce formația de lucru, prevăzută la art. 70 și în anexa nr. IV.

*) Legea retribuirii după cantitatea și calitatea muncii nr. 57/1974 a fost abrogată prin Legea nr. 120/2000 privind declararea ca abrogate a unor acte normative, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 324 din 12 iulie 2000.

Pentru unele activități specifice cuantumul indemnizației era diferențiat, după cum urmează:

- 2,50–18 lei/zi, în industria minieră;
- până la 1,3% din retribuiția realizată de formația condusă, în exploatarea forestieră;

5. majorarea retribuiției tarifare cu procente cuprinse între 5% și 25%, acordată pentru categoriile de personal prevăzute în anexa nr. 10 la Decretul nr. 100/1979, cu modificările ulterioare;

6. indemnizația acordată personalului navigant și însoțitorilor personalului navigant aerian, în timpul zborului, prevăzută în anexa nr. IV;

7. majorarea retribuiției tarifare lunare cu 1–2 clase pentru persoanele cărora li s-a conferit, în condițiile stabilite de lege, „gradația de merit”, astfel:

- personalului de conducere din activitatea de cercetare științifică și inginerie tehnologică (art. 121);
- cadrelor didactice definitive cu o vechime în învățământ de cel puțin 30 de ani (art. 143);
- cadrelor sanitare cu o vechime în muncă de peste 30 de ani (art. 152);
- cadrelor de specialitate artistică încadrate la ultima gradație (art. 159);

8. majorarea retribuiției tarifare cu 5–10%, acordată muncitorilor încadrați la categoria a III-a inclusiv, care execută încălțăminte de tip „Romarta” și confecții din piele și blană, după comandă, la casele de modă [anexa nr. IV cap. I lit. a) „Muncitori calificați”];

9. majorarea retribuiției tarifare cu 5%, acordată muncitorilor care lucrează la locurile de muncă direct productive în subteran [anexa nr. IV cap. I lit. a) „Muncitori calificați”];

10. majorarea retribuiției tarifare cu până la 25% pentru personalul care a desfășurat activitate la spitalele „Elias” și „Alexandru Sahia”, Policlinica Corpului Diplomatic, Oficiul Farmaceutic nr. 3 și Institutul Național de Gerontologie și Geriatrie București (anexa nr. V cap. II „Ocrotirea sănătății”);

11. majorarea retribuției tarifare cu până la 15% pentru personalul care a desfășurat activitate la Centrul Medical de Fonoaudiologie și Chirurgie Funcțională (anexa nr. V cap. II „Ocrotirea sănătății”);
12. sumele acordate persoanelor care îndeplinesc funcția de șofer și în mod suplimentar efectuează și activități de taxare, primitor-distribuitor, gestionar, mânăitor de valori și altele similare (anexa nr. IV cap. V pct. 2 „Auto și întreținere drumuri”);
13. majorarea retribuției tarifare cu 35% pentru nevăzătorii încadrați în gradul I de invaliditate și cu 15% pentru nevăzătorii încadrați în gradul al II-lea de invaliditate (art. 197);
14. indemnizația corespunzătoare funcției de conducere, acordată:
 - profesorilor, conferențiarilor și lectorilor-șefi de lucrări titulari din învățământul superior, pentru perioada cât sunt numiți în funcții de conducere în unitățile de cercetare și inginerie tehnologică [art. 121 alin. (7)];
 - șefilor de programe de cercetare și de introducere a tehnologiilor care prezintă importanță deosebită, pe durata realizării programelor [art. 121 alin. (8)];
 - cadrelor medicale care îndeplinesc funcția de medic director și medic inspector din direcțiile sanitare, precum și cea acordată persoanelor care îndeplinesc funcția de inspector școlar din inspectoratele școlare (art. 180 și anexa nr. VI cap. II);
 - cadrelor sanitare care îndeplinesc funcții de conducere [art. 150 alin. (4) și anexa nr. V cap. II „Ocrotirea sănătății”];
 - cadrelor de specialitate artistică care în afara funcției artistice îndeplinesc funcții de conducere (art. 160);
15. indemnizațiile acordate cadrelor didactice conform art. 140, care:
 - îndeplinesc funcții de director și director adjunct de unitate școlară și șef catedră în învățământul superior;
 - desfășoară activitate de diriginte de clasă;
 - predau în același timp la 2–4 clase în învățământul primar;
16. majorarea retribuției tarifare cu două clase de retribuire pentru personalul care lucrează în casele de copii și în școlile speciale pentru copii cu deficiențe și cu o clasă de retribuire pentru profesorii de la liceele organizate pentru copii cu deficiențe;

17. sporul pentru munca în timpul nopții, acordat în condițiile prevăzute la art. 72, de 15–25%, precum și cel acordat în condițiile prevăzute la art. 106 alin. (4), de 15–45%, pentru personalul din navigația fluvială;
18. sporul de până la 14% – care face parte din retribuiția tarifară – acordat pentru muncitorii din alte meserii, precum și pentru personalul Centrului Național al Industriei Aeronautice Române și al unităților subordonate sau din alte unități care participă efectiv la realizarea, controlul și urmărirea fabricației tehnicii de aviație și la repararea acestora, așa cum este prevăzut la pct. 3 din nota de subsol din anexa nr. IV cap. I lit. A.a) la Legea nr. 57/1974, republicată;
19. indemnizația pentru conducerea formației de lucru în activitatea încărcări-descărcări, în procent de 10% din retribuiția realizată în acord [anexa nr. IV cap. V pct. 1 lit. c)];
20. indemnizația prevăzută la art. 70, pentru conducătorul formației de lucru de docheri, care este de până la 10%, iar pentru docherul vincier este de până la 5% din retribuiția realizată în acord (anexa nr. IV);
21. indemnizația prevăzută în anexa nr. V cap. II lit. B „Ocrotirea sănătății”, astfel:

Funcția	Indemnizația (lei)	
	cea mai mică	cea mai mare
1. Medic (farmacist) director	715	1.535
2. Medic (farmacist) director adjunct, director de institut sau de centru medical (fără personalitate juridică)	715	1.225
3. Medic-șef (dispensar policlinic, stație de salvare, centru de recoltare a sângelui), inspector sanitar-șef	310	880
4. Medic (farmacist, chimist, psiholog) șef de secție, de laborator și altele similare: medic-inspector	230	560
5. Soră medicală (oficiant medical, laborant, moașă, tehnician sanitar), șef de unitate, de laborator, de secție și altele similare	130	430

22. indemnizațiile și alte plăți pentru activități prestate în afara obligațiilor funcției de bază și care nu fac parte din retribuție (anexa nr. V cap. II „Ocroțirea sănătății”), după cum urmează:

1. Medicii care asigură continuitatea în unitățile sanitare prin ore de gardă prestate peste timpul normal de muncă	până la retribuția tarifară orară;
2. Personalul sanitar care suplinește personalul aflat în concediu (de boală, de naștere, de studii) sau în alte situații similare	cu retribuția tarifară orară;
3. Membrii comisiilor de avizare medico-legală, ai comisiilor de expertiză și recuperare a capacității de muncă și ai comisiei medicamentului	75–155 lei pe ședință;
4. Medicii curanți care acordă asistență medicală cadrelor din nomenclatura unităților medicale speciale	155–310 lei lunar pe familie asistată;

23. indemnizațiile lunare care se acordă cadrelor artistice (actor, dirijor, regizor etc.) pentru îndeplinirea unor funcții de conducere în unitățile de artă și cinematografie în afara obligațiilor de serviciu de la funcția de bază, care nu fac parte din retribuția tarifară (anexa nr. V cap. III), astfel:

– director de unitate artistică	până la 1.615 lei;
– director adjunct artistic	până la 1.100 lei;
– șef secție artistică	până la 560 lei;

24. indemnizația lunară pentru unele activități prestate în afara funcției de bază [anexa nr. V cap. V lit. d)] de:

1. rector (Universitatea Cultural-Științifică București)	605 – 1.010 lei;
2. prorector (Universitatea Cultural-Științifică București)	505 – 810 lei;
3. director de curs universități cultural-științifice	410 – 610 lei;

4. secretar de curs universități cultural-științifice	205 – 415 lei;
5. director de cămin cultural:	
a) în comunele cu până la 4.000 de locuitori	205 – 310 lei;
b) în comunele cu 4.000 – 6.000 de locuitori	260 – 415 lei;
c) în comunele cu peste 6.000 de locuitori	360 – 520 lei;
6. bibliotecar comunal	205 – 310 lei;

25. indemnizația de conducere pe tipuri (anexa nr. I lit. B la Legea nr. 57/1974, republicată), astfel:

Indemnizația – lei –			Indemnizația – lei –		
Tipul	Minim	Maxim	Tipul	Minim	Maxim
A	160	280	N	430	990
B	160	330	O	430	1.040
C	160	380	P	480	1.090
D	220	430	R	480	1.140
E	220	510	S	560	1.210
F	220	560	T	560	1.260
G	280	610	U	610	1.310
H	280	670	V	610	1.360
I	280	720	W	660	1.410
J	330	770	X	660	1.510
K	330	820	Y	760	1.610
L	380	870	Z	760	1.730
M	380	940			

III. Alte sporuri:

1. sporul acordat personalului civil care a desfășurat activitate în cadrul unităților militare aparținând Ministerului Apărării Naționale și Ministerului Administrației și Internelor, stabilit pe tranșe astfel:

Perioada	Sporul	Actul normativ
1 noiembrie 1969– 1 februarie 1976	5%–25%	Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 1.963/1969, art. 23
1 februarie 1976– 1 aprilie 1991	4%–18%	Decretul nr. 163/1975, art. 24
1 aprilie 1991– 1 octombrie 1991	Până la 25%	Hotărârea Guvernului nr. 0309/1991, art. 22
1 octombrie 1991– 1 iunie 1993	Până la 25%	Hotărârea Guvernului nr. 0672/1991, art. 25
1 iunie 1993– 1 iulie 1994	Până la 25%	Hotărârea Guvernului nr. 0282/1993, art. 23
1 iulie 1994– 16 iulie 1998	Până la 30%	Hotărârea Guvernului nr. 0366/1994, art. 23
16 iulie 1998	Anulat	Introdus în salariul de bază potrivit Legii nr. 154/1998 privind sistemul de stabilire a salariilor de bază din sectorul bugetar și a indemnizațiilor pentru persoane care ocupă funcții de demnitate publică, cu modificările ulterioare.

2. majorarea de până la 20% a retribuției tarifare pentru persoanele care și-au desfășurat activitatea în societăți mixte;
3. majorarea cu 20–25% a retribuției tarifare a personalului român care și-a desfășurat activitatea în ambasade.

IV. Alte sporuri acordate de către ministerele de resort, conform prevederilor actelor normative în vigoare în diverse perioade, evidențiate împreună cu salariile aferente în statele de plată și pentru care s-a datorat și s-a virat contribuția de asigurări sociale.

V. Sporuri cu caracter permanent, în conformitate cu prevederile Legii nr. 49/1992 pentru modificarea și completarea unor reglementări din legislația de asigurări sociale:

- sporul de vechime în muncă (a se vedea pct. I);
- sporul pentru lucru în subteran, precum și pentru lucru pe platformele marine de foraj și extracție;
- indemnizația de zbor;
- sporul pentru condiții grele de muncă;
- sporul pentru lucrul sistematic peste programul normal;
- sporul pentru exercitarea unei funcții suplimentare;
- alte sporuri cu caracter permanent prevăzute de legislația specifică fiecărui domeniu de activitate sau prevăzute în contractele colective și individuale de muncă.

Mențiune: Aceste sporuri se utilizează la determinarea punctajului mediu anual atât pentru perioadele anterioare, cât și pentru cele ulterioare datei de 1 aprilie 1992, data intrării în vigoare a prevederilor Legii nr. 49/1992.

VI. Adeverințele prin care se dovedesc aceste sporuri vor cuprinde:

- datele de identificare a persoanei;
- denumirea unității;
- perioada în care s-a lucrat, cu indicarea datei de începere și de încetare a raportului de muncă;
- funcția, meseria sau specialitatea exercitată;
- denumirea sporurilor, procentul sau suma acordată;
- perioada în care a primit sporul și temeiul în baza căruia s-a acordat;

- adeverințele vor purta număr, data eliberării, ștampila unității, precum și semnătura celui care angajează unitatea sau a persoanei delegate în acest sens de conducerea unității.

Adeverințele privind sporurile cu caracter permanent acordate în perioadele anterioare datei de 1 aprilie 2001 se vor prezenta numai în situațiile în care aceste sporuri nu sunt înregistrate în carnetul de muncă.

Mențiune: Nu sunt luate în calcul la stabilirea punctajului mediu anual întrucât nu au făcut parte din baza de calcul a pensiilor, conform legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001:

- formele de retribuire în acord sau cu bucată, în regie ori după timp, pe bază de tarife sau cote procentuale;
- participarea la beneficii a oamenilor muncii din unitățile economice;
- premiile anuale și premiile acordate în cursul anului pentru realizări deosebite;
- recompensele cu caracter limitat, acordate personalului din unele sectoare de activitate;
- diurnele de deplasare și de delegare, indemnizațiile de delegare, detașare și transfer;
- drepturile de autor;
- drepturile plătite potrivit dispozițiilor legale, în cazul desfacerii contractului de muncă;
- al treisprezecelea salariu;
- formele de retribuire definite sub sintagma „plata cu ora”, acordate cadrelor didactice și specialiștilor din producție sau din alte domenii de activitate pentru activitatea didactică de predare, seminare, lucrări practice, desfășurate în afara obligațiilor de muncă de la funcția de bază, pentru acoperirea unor posturi vacante sau ai căror titulari lipseau temporar, precum și pentru îndeplinirea unor activități didactice pentru care nu se justifică înființarea unor posturi;
- formele de retribuire pentru „orele suplimentare” realizate peste programul normal de lucru;

- sporul acordat pentru personalul didactic care îndrumă practica psihopedagogică și care asigură perfecționarea de specialitate a învățătorilor și educatorilor;
- indemnizațiile de muncă nenormată;
- compensațiile acordate conform decretelor nr. 46/1982 și nr. 240/1982;
- alte sporuri care nu au avut caracter permanent.